

tan.

24-18 Pedro
103

R
880

C. D. U. 70.

132
R. n.º 5480

BENEDICTI
AR. MONTANI
HYMNI
ET
SECVLA.

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Viduam, & Ioannem
Moretum.
M. D. XCIII.

Piesco de Grand

PE

prasa
vario
prom
sauru
stian
Ecc
nostro
ingen
tror q
quod
de sac
Nihil
bus, q
interp
poeta
ostend
in uni
nibus
re Ch
verd n

PETRVS DE VALEN³
TIA I. C. LECTORI.

ANNIS antè paucis, quum B. Aria
Montani viri incomparabilis poë-
mata, qua tunc contigerant, typis
minutioribus excudēda curaremus,

post nōnulla qua ad illam editionem
presati sumus, aliud quoque eiusdem poëta opus
vario carminum genere non multo post edendum
promissimus, quod exiguo volumine magnū the-
saurum vera, simplici, & genuina, id est, Chri-
stiana disciplina, refertissimum complecteretur.

Eccē ergo fidem liberamus nostram, ut qui non
nostro, sed fœcuni ac locupletis diuino munere
ingenij nomine polliciti id fuerimus. Atque arbi-
tror quidē nominibus omnibus promisso illi opere,
quod nunc damus, satisfieri: siquidem omnia illa
de sacrorum scriptorum doctrina dici iura possūt.

Nihil enim sententiarum est totis his carmini-
bus, quod non ex aperta sacrorum oraculorum
interpretatione sit petitum: ex quibus res omnis
poëta huic iam olim petenda ducitur, ut vel nos
ostendere possemus, & ostensuros aliquando editis
in uniuersa poëtica viri huius scripta annotatio-
nibus speramus, si Deus votis annuat, nosq; id è
re Christiana esse perspexerimus. Cōmendatione
verò nostra poëmata hac non indigebant, nec poë-

A. 2

ta ipse

ra ipse nostram aut alicuius hominum requirit;
 utpote qui nullo priuatæ gloria studio, vel ad alia
 scribenda, vel ad hac canenda ducatur; votisq;
 omnibus & viribus illud solum contendat &
 agat, ut diuini nominis gloria & Christiana Ec-
 clesie utilitas indies promoueantur. Cumulatif-
 simè igitur sibi satisfactum putarit, si vel uni ex
 pusillus, qui in Christum credunt, aliquid ex his
 carminibus vel utilitatis vel voluptatis ad Dei
 gloriam creetur, etiam si sibi non solum nihil ex
 hoc laudis accedat, sed & decedat etiam apud eos,
 qui indignum viro iam ac seni grauiq; (uti aiunt)
 ac sobrio (addo ego) & abstemio, poëseos studium
 putant, ac vix iuueni & in ioco decorum. His ut
 respondeamus, poëseos q; antiquissimum, iucundis-
 simū, atque utilissimum, ac pexè diuinum vsum,
 certè sacrum, probemus, nunc non est: Δόξει enim
 τῆς ἀμαθείας κοφὰ λήγων οὐκ εὐφροεῖν. i. Nō [enim]
 sapere videtur stulto, sapiētia qui dicit [verba]
 Ferino homines sensu & ingenio: namq; & Bru-
 ta aliqua concentu mulceri & trahi magni au-
 thores prodidere. At quid hoc! Stomachamur. pa-
 rum musicè factum. Boni homines, quid poëtice
 ipsa sit, quémve vsum præstet, non nouerunt; il-
 lius abusus in vernaculis, fortasse tantum sibi
 auditus, cantilenis persenserunt: ex eo haud iniu-
 ria molestè ferūt, si sanus & aliquo in pretio ha-
 bendus vir poëta esse dicatur. Sciant igitur ad
 laudabilis cuiusque artis exemplum adulatricem
 alteram

Euripid.
 Bacchid.

Theo-
 phrastus
 apud An-
 tigonū &
 Plinium.

vide Pla-
 tonis Gor-
 gam.

5
alteram non quidem artem, sed versutiam sese
pingere & conformare solere, qua pro legitima se
arte meretricio fucō ingerens diuendit: ut pro
Philosophia Sophistica, pro Politica vulgaris
Rhetorica, pro Gymnastica Comotica. Sic pro poë-
tica veraq; Musa vulgariū versificatorum fu-
cata hac Siren imponit. Cuius probra ut poëtica
infamia notent vlla, nulla ratio est. Nobis poësis
nō aliud est quàm ornata quadam ac supra vul-
garem rationem sublimis, ad musicésque usum
temperata aptaq; oratio, grandioribus rebus di-
cendis, & maioribus animi sensis exprimendis op-
portuna. Sic namque est natura ipsa cōparatum,
ut oratio animi habitum, gestum, ac motus simi-
litudine quàm fieri possit maxima effingat & ex-
primat. Cùm igitur mens humi harena atque de-
fixa sedet, nec solo tollitur aut erigitur, sed terre-
na tantum concipit & meditat, pedestri quo-
que humiliq; sermone sensa pronunciat sua: si
autem vehemētiore aliquo spiritu excitata gran-
dia caelestiaq; agitet, ut si ex diuinorum benefi-
ciorum & operum cōtemplatione Dei ipsius lau-
des aliudve verbum bonum eructet; non peditem
iam, sed pennatam potius ac volucrem eius sensu
interpretem orationem proferat, oportet, id est, ut
canat necesse est, nisi si sine modo vociferatura sit.
Deus ergo ipse, qui mentem euocat tollitq; in ca-
lum, minimeq; terrena sapere & agitare homi-
nes vult, excelsa etiā ex illius modi cogitatu pro-

A

fecta

fecta oratione, iã est, poësi gaudet, ac (ut sic dicam) mulcetur.

Pindar.
Pyth. 1.

— κῆλα δ' ἐκχῆ

Δαυμόνων θέλγει φρένας: Deorum etiã mentes

Ὅσα δ' ἐμὴ πεφίληκα mulcent. At qua non

Ζεὺς, ἀτύζοντα βοῶν amat Iupiter, auersã-

Πιερίδων αἶοντα, tur vocẽ Pieridũ cum

Γᾶν τε καὶ πόντον καὶ illã audiũt, per terrã

ἁμαμάκιστον. & per mare vastum.

Certẽ quidem ij qui in tenebras exteriores eiecti

Job 10. sunt, ubi umbra mortis & nullus ordo, sed sem-

» piternus horror inhabitat, sine modo modulõvo

» aut ordine ullo eiulantur & strident. At caelestes

» Spiritus canunt, Gloria in excelsis Deo, & in ter-

» ra pax hominibus bonæ voluntatis: non tunc pri-

» mum poëta, sed iam olim à principio Dei laudes

» in caelesti aula celebrare & canere docti. Canere,

» inquam etiam si nulla ibi vox gutture edatur. si-

» quidem & celi ipsi enarrant gloriam Dei miro il-

» lo concentu, quem Pythagoras quidem audire se

» fatebatur, fatebiturq; quisquis non surda omni-

» no est mente. Primo omnium hominum parenti

» Adamo Psalmus aliquis inter sacros adscribitur.

» Tum deinceps omnibus seculis nullus ferẽ sancto-

» rum Prophetarum fuit, qui non aliquid carmine

» ediderit: quales Moses, Samuel, David, Salomon,

» Isaias, Ieremias, ceteri. Vides viros, senes, graues,

» magnos, Principes, Reges, sanctos poetas. nisi si

» unicum potiùs in illis omnibus poëtam agnoscere

vis

Psal. 91.
qui est in
die sab-
bathi, ab
Adamo
cõpositũ
Chaldæ
interpret
ait.

vis D
secul
poëtiã
sed qu
horre
ipsa v
que m
sancto
grau
gnus,
Scio er
res au
vitate
stimon
niam b
bris ab
nentes
ticis sp
bus ve
num h
iam est
pulo H
templu
ceamus
nullum
philoso
gumen
midis, a
ca hab

vis Deum, qui locutus est per os sanctorum, qui a
 seculo sunt, Prophetarum eius. Fuerunt & Diuina
 poëtides, non quidem feminea auctoritate leues,
 sed quarum nemo non auctoritatem eleuare ex-
 horreat. Debora, Anna Samuelis mater, Iudith,
 ipsa virgo sanctissima Dei mater, qua versu quo-
 que magnificauit Dominum. Omitto innumeros
 sanctos poëtas non ita antiquos, sed magnos &
 graues satis: quales D. D. D. Ambrosius ma-
 gnus, Gregorius uterque, Thomas Aquinas, alij.
 Scio erubescunt iam & dant manus poëtices oso-
 res aut contemptores, tanta tamq̃ multa aucto-
 ritate pressi, nec expectant ut innumera illa te-
 stimonia quibus cātare Domino iubemur, Quo-
 niam bonus est Psalmus, ex Psalmis & sacris li-
 bris aliis, in ipsos contorqueamus: ut, *Commo-* Col. 3.
Col. 3. nentes vosmetipsos Psalmis, & Hymnis, & Can- *Ephes. 5.*
Ephes. 5. tibus spiritualibus, in gratia cantantes in cordi-
 bus vestris Deo. & Vnusquisque vestrum Psal- *1 Cor. 14.*
1 Cor. 14. mum habet, Apocalypsin habet. Non etiam opus
 iam est, ut antiquissimum in veteri ac nouo po-
 pulo Hymnorum, Canticorum, cantorumque in
 templis vsurum obiciamus; nec ut illud quoque do-
 ceamus, quondam inter Gracos per multa secula
 nullum librum nisi carmine edi moris fuisse, siue
 philosophico is siue grauiore, id est, theologico ar-
 gumento foret. Namque Orphei, Musæi, Epime-
 midis, aliorumq̃ quorundam carmina Theologi-
 ca habebantur: Parmenidis, Xenophanis, Epi-
 charmi,

charmi, Empedoclis, philosophica fuere: Eudoxi
 & Thaletis, astrologica. quapropter Plato patres
 ducesq; sapientia poetas dixit. Primi inter Gracos
 Cadmus Milesius & Pherecydes Syrius prorsu
 libros scribere aggressi sunt: ex eoq; prorsu inuen-
 tores à Plinio appellantur, quamuis, quod Stra-
 bo ait, metrum tantum soluentes, poeticam di-
 ctionem retinuerint. At noui quid adhuc dicturi
 sint poetices hostes illi, ut sunt morosi, atque, ut
 arbitror, μελαγχολῶντες, quales Aristoxenus
 aiebat, χαλῶν ἐμὲν ὅτιεν ἐναρμονίου ἀκούσων.
 i. Bilem euomere cum enharmonio genere quip-
 piam cantari audierint. Namque sic accide-
 re videmus, agri maximè medicamenta auer-
 santur. Dicent igitur, Non se damnare poë-
 sin, qua Deum diuinâque aut aliâs seria &
 utilia canat: caterum videre magnorum poeta-
 rum, cum Gracorum tum Latinorum aliarumq;
 linguarum libros amatorios plerunque, reliquâs-
 que animi minimè laudabiles perturbationes mo-
 dulantes. Ita est. hi etiam motus animum cient
 & exagitant, vocésque non solitas edere impel-
 lunt: verum nihil mali ex poësi musicè ve tunc
 accedit; siquidem modus malis impositus aut ad-
 iectus malum non est: quippe non utique iam in
 furias cadēs q; & tetra alia præ dolore aut mœ-
 rore proruperit, qui furentem animum cætu mul-
 cet & mitigat: atque qui carmine conqueritur,
 modum ponit querelis. Namque & in hunc ma-
 ximè

ximè
 atque
 inconc
 ope &
 & con
 ci sapi
 mulas
 & au
 senob
 tum e
 mend
 ta &
 cani t
 uino e
 ne me
 namq
 facit r
 lius ex
 que po
 argum
 Gētū
 quod
 tur.
 tandi
 ingen
 dum j
 canta
 dies q
 dicat

ximè usum harmoniam, qua menti cognata sit
 atque germana, à Musis concessam Plato ait, ut
 inconcinnos ac perturbatos animi motus ipsius
 ope & auxilio persuasos & cicuratos in ordinem
 & congruentem ornatum redigere possimus. Stoi-
 ci sapientem illum suum, quem bonis omnibus cu-
 mulatum volunt, etiam poetam faciunt, quum
 & austerum futurum dicant. Latissimus hinc se-
 se nobis aperiebat cāpus: verum nimis iam mul-
 tum euagamur, nec uniuersa poesis nunc com-
 mendanda aut defendenda venit. Pro nostro poe-
 ta & poemate illa dixisse satis fuerat: Seria hic
 cani tantum & sacra, veteri, sacrosanctoq; & di-
 uino exemplo: eiusmodiq; hac esse, ut nulla dictio-
 ne melius quam poetica eloqui quis possit. Mira
 namque & magna, qualia opera Dei sunt, qui
 facit mirabilia magna solus, poeticum aut voca-
 lius etiam ac grandis eloquium postulant, ipsa-
 que poesis grande semper & mirum, nec vulgare
 argumentum quarit. Qua fortasse maximè ratio
 Gætium poetas ad confingendas impulit fabulas,
 quòd historia resq; ipsa non satis magna videren-
 tur. Est praterea poetica dictio mysteriis occul-
 tandis aptior, utpote inuoluta, & suum canumq;
 ingeniiis nõ ita peritia. Si quando autem cantan-
 dum fuit, hoc maximè noui fœderis aureo seculo
 cantare exultareq; decet, & oportet. Hac est enim
 dies quam fecit Dominus, exultationi gaudioq;
 dicata. Neque verò vnum nostri Montani opus

A 5 poesis

Plato in
Timæo.

poesis est : sciunt enim p̄j omnes quàm multa,
 quamq; magna & utilia soluta oratione scripse-
 rit & scribat. Sed festis diebus iam ex multo tem-
 pore cum vniuersa Ecclesia Dei, & cum religiosis
 precipuè in ipsa cœtibus canere instituit. Quibus
 quidem diebus & alia antea edita, & hac, qua
 nunc damus, sunt ab ipso decantata. Qua certè
 omnia seria sunt & momenti maximi, si rem
 ipsam spectes: artis verò & elegantia poetico-
 rumq; omnium ornamentorum ratione cum nul-
 la non Græcorum & Latinorū eximia poesi com-
 ponenda. Liceat apertè quod sentio dicere per eos
 etiam, quibus nihil non vetus sapit, cum & no-
 stra hac atate quidem noua, re autem, id est, arte
 & conditura vetera sint. Legi non minùs quàm
 quispiam alius fortasse attentè vetera omnia
 Græca & Latina poemata. nulli ex ipsis hac infe-
 riora sunt visa, plurimū (ne dicam omnibus) lon-
 gè meliora iusta æstimatione comperi. Video tu-
 multuantur plurimi, nostrorūq; iudicio maximum
 nostrum erga poetam amorem obiiciunt; què qui-
 dem nos non nimū (nam nullus fuerit) sed quam
 fieri potest maximum fatemur. Αἰσχροὺ δ'ε̄ xp̄iveu
 τὰ κατὰ τὰ ποδῶ ψόφω. i. Turpè verò est iudi-
 care qua pulchra sint maiori ex turba murmure.
 Ex collatione, req; ipsa, non ex opinione, æstimare
 ac decernere æquum est. Quin vel ex eo quilibet
 (absit contentio) ad hoc credendum induci facilè
 possit, quòd nemo unquam veterum poetarū fue-
 rit

Aristo-
 phanis.

vit cum
 compa-
 mus. A
 genio. p
 ἰπ̄ρωι
 deberes
 Verūm
 se facere
 laudari
 huius p
 est, sacr
 sophiam
 genuari
 ac nulli
 τρωοι h
 dameti
 hoc, inq
 rem. h
 in illis o
 nis duct
 qui iis a
 qua ad
 ex scien
 discipli
 pat a cor
 tibicine
 ba: omni
 ipsa au
 siones, a

vit cum nostro, quod doctrinam & artem spectat, comparandus, ut simile ingenium alicui concedamus. At qui his tribus, id est, doctrina, arte, & ingenio, poemata commendabilia sunt. Θεῶν autem ἰπὶ τρωϊκῶν, quam illi magno mendacio iactant, deberes fortasse noster ad Dei gloriam profiteri. Verum omittamus hac. Non enim ultra id quod se facere, vel sibi contingere posse confidentialium laudari homines ferunt. Ex illa igitur multa huius poeta doctrina, cui præter Theologiam (id est, sacrarum litterarum cognitionem) & philosophiam omnium serè linguarum, omniumq; ingenuarum artium notitia constat non vulgaris; ac nullius quoque ex minoribus artibus, quæ Κατασκευαστικῶν habentur, omnino rudis est: sed in quibusdam etiam artifex, in singulis περὶ τὸ ἄμεινον: Ex hoc, inquam, fit, ut attentum & eruditum lectorem hæc carmina desiderent. Multa enim passim in illis occurrunt, tum verba, tum res, ex disciplina ducta, quæ non facillè capiat aut persentiat, qui iis artibus non sit initiatus. Nam præter res quæ ad comparationem aliaque pœsios lumina ex scientiis petuntur, singularum quoque propria disciplinarum vocabula nõ nisi propriè hic usurpata comperies. Nulla hæc carminum fulcra, nulli tibicines, otiosaq; & sono tantum iuuantia verba; omnia utilia, omnia plena solidaq; sunt. Dicta ipsa aut gnoma sunt, aut definitiones, aut divisiones, aut rationes. Deniq; ex arte omnia. Cuius

Aristotel.
Politic.
lib. 3. c. 7.

re rei pramonitum oportet, hac inter legēdum obseruaturum, dum nostris etiam annotationibus non iuuaris. Ut autem reliqua omnia, operis huius etiam partitio sacra nititur autoritate. Animaduertere enim ac notare est in Apostolicis scriptis, quum de temporum ratione agitur, in finitā illam durationem, qua ante rerum principium sine principio fuit, à temporibus seiunctam ac separatam indicari solere, & illis dicendi formis significari, In principio, Quod fuit ab initio, Ante tempora secularia. Hanc constitutionem prior huius operis pars spectat, qua HYMNI tantum sunt ad sanctissimam Trinitatem, & ipsius personas singulas, atque ad Angelos. Qua parte, et se omnino Theologica est, ij etiam ad pietatem & doctrinam iuuari poterunt, qui scholasticis exercitationibus operam non dederunt. Est enim in illis Hymnis uniuersa de Trinitate Catholica doctrina ad simpliciorū quoq; captū accommodata.

Post mundū conditum quidquid temporis à diuino de humana reparatione & salute promisso, ad idem promissum præstitum & confirmatum per Spiritum sanctum, missum à Patre in nomine Filij fluxit, SECVLA in sacris dicitur: quæ secula ad diuinā veritatis & constantia animaduersionem diligenter à Prophetis adnotata & indicata sunt. In his seculis recensendis, & suis rationibus celebrandis, secunda & maxima poematis pars insumpta est. Secula Dies excipit vnica,

Solis

Solis in
ta: nam
quauit. S
tiarum,
qui atter
Petrus. S
nec diem
dum Sol
exaltatus
non noct
lumen ta
omnia, v
reant, vi
cerna vlt
pus dicat
caro fact
catum no
ut Patre
ergo iam
ducentem
qui opor
bus, qua
tant. Na
Hic igit
operis hu
Sole depo
Dies dup
ad veran
sinebat, a

Solis iustitia, qui nūquam occidet, radiis illustra-
 ta: namque nox præcessit, dies autem appropin-
 quavit. Sub nocte lucerna id est, Legis & Prophe-
 tiarum, commodus & necessarius erat usus: cui
 qui attendebant, bene faciebant, ut ait sanctus
 Petrus. Subiit verò ante diem ipsam tempus, quod
 nec diem nec noctē iure appelles: nō diē, quia non-
 dum Sol ipse conspicitur, quum nondum à terra
 exaltatus supra Horizontem nostrum ascenderit:
 non noctem, Orientis enim iam iam solaris radij
 lumen tantam sui usuram præbet, ut clareant
 omnia, visq; omnes & tramites manifestè appa-
 reant, ut iter aut opus aliud sine laterna aut lu-
 cerna vlla occipere iam liceat. ORIENS id tem-
 pus dicatur, illudq; significet, quo Verbum iam
 caro factum inter homines agebat; & licet clarifi-
 catum nondum esset, tamē eam sui lucem dabat,
 ut Patrem in ipso esse cognoscere oporteret. Ipsum
 ergo iam tunc præcedentem, & in regnum suum
 ducentem, viamq; aperientem & sternentem se-
 qui oportuit minoribus minùs curatis lumini-
 bus, quæ interim dum Lucifer oriretur splende-
 rant. Nam Lex & Prophetæ vsque ad Iohannem. 20
 Hic igitur Oriens ille est, cui canendo postrema
 operis huius opera ponitur, quæ orto iam legitimè
 Sole deponitur, id est, ipsa die siue Seculorum fine.
 Dies duplici cantico salutatur: Mosis altero, sed
 ad veram libertatem ac lucem, quam olim præ-
 sinebat, accommodato; & altero Zachariæ Sacer-
 dotis

dotis ac vatis sub seculorum fines de ipsamet sa-
 lute decantato. Huc quum canendo deuenisset,
 poeta noster lyram deponens porrigit illis, qui So-
 lis ipsius ortum gloriam contentis oculis & re-
 uelata facie specularantes, in eadem imaginē trans-
 formatur à claritate in claritatem à Domini Spi-
 ritu. Celebravit quidem poeta noster diem huius
 ipsam heroicis carminibus alio in loco, id est, ad
 finē eius voluminis, quod Magni operis Animam
 inscripsit, duplici testimonio Apostolico, Spiritus
 priori, & Ignis altero: sed ex illorum ipsorum re-
 latu & verbis, quos dignos fecerat Deus in par-
 tem fortis sanctorum, in lumine, quosq; de pote-
 state tenebrarum trāstulerat in regnum Filij dile-
 ctionis suæ. In quam partem ac regnum & te &
 me, & mortales omnes, ô Lector, transferat Do-
 minus I E S V S Christus: cui honor & gloria in
 secula seculorum, Amen. Vale. E Zafra in Be-
 thica Hispania, Martij 30. Anno 1592.

BENE-

Los versos siguientes se miden
asi.

el 5. puede ser trocheo, ó espondeo.

- u. - - - - u u. - u. - - -
 - u. - - - - u u. - u. - u.
 - u. - - - - u u. - u. - u.
 - u u. - - -

BENEDICTI
A R. M O N T A N I
H Y M N O R V M

LIBER.

Saphicos con el A Adonico.

I. FESTORVM DIERV M OTIVM
carminibus piis dicandum statuit.

C C I D V N T festi pereuntis horæ,
Quotquot ingrato populi vagantis
More luduntur, varioque sæpè
Crimine sordent.

Mater, vt prudens alios iuberet
Festa secerni celebranda in vsus,
Dixit, octauum volumus sacratum
Surgere Solem.

Inde per notos iteranda fastos
Mensium, sanxit monumenta Patri, ac
Ciuibus cæli, statuitque dignum
Figere nomen.

Ergo me sanctis iuuet obsequutum
Legibus magnæ monitoque Matris,
Cantibus puris operum vacanteis
Ponere luces.

Hac Deus nostram requie senectam
Alleuans donet canere, & parentum
Ludere exemplis memoranda plures
Carmina in annos.

Iam lyre intentus tenuique pleatæ
Dicar insanus, nihil hoc moramur,
Si modo nostri placeat Parenti in-
sania lusus.

Ipsc

Ipse & amentes meliùs notabo,
 Quos per integras ferias profani
 Occupant ludi, aut rapido voluptas
 Munere fallit.

Decipit falsa specie benigni
 Gaudij, quidquid probat aut Cupido,
 Vulgus aut sensu sequitur sinistro
 Iudicioque.

Voicis menteis recreat Deus, quem
 Gaudium præsens comitatur, Vnus
 Efficax auctor placidæ quietis
 Lætitiæque est.

2. DE SACRARVM LITTERARVM
 studio ad Ben. Girgofium Celtiberum.
ut occidant.

Artium compos geminiq̄ue iuris
 Adp̄cte Girgofi Benedicte, qui me
 Viuere, & lætum petis & beatum
 Reque animoque.

Quid mihi summos cupias honores?
 Quidve opes, currus, comitesque, equosque, &
 Cuncta quæ vulgus putat expetendæ
 Comoda vitæ?

Sic tibi morum similes tuique
 Ingeni semper subeant fluentes
 Candidi soles sine nube fraudis
 Inuidiæque.

Nil tuo exoptes ARIÆ, paræve
 Ocium præter latebrasque honestas,
 Quo procul, possit, populo sacratas
 Voluere chartas.

Hanc bonam sortem (facilem leuemque, vt
 Arbitror, multis aliis, mihi sed
 Arduam) constans cupiamque amemque, &
 Prouidus optem.

Gratiam

Gratiam regum populiq̄ue plausus
 Quidquid & pulchrum & nitidum videtur,
 Cæteris, quos hæc decuere, cedam
 Linquere certus.

Vnum opus nobis, reliqui sit vnum
 Munus zui, quod superi iuebunt
 Esse, diuinis operam fidelem
 Ponere libris:

Quos vbi mentes auidæ piæq̄ue
 Cominus certo tetigere sensu,
 Orbe sub Lunæ nihil approbare
 Dulcius aiunt.

Nec magis gratas epulas valenti,
 Nec mage ægrotis alio salubrem
 Exprimam succum folio, nec villo c̄
 Corticelibri,

Viribus magnis neque comparandam
 Nectari sancto interiùs fluenti ex
 Fertili semper viridiq̄ue semper
 Arbore vitæ.

Huius & simplex facies nitorq̄ue
 Explet intentos oculos, fragrans &
 Afficit nares odor, ymbra lassos
 Subleuat artus.

Mentis æternæ sapientiæq̄ue
 Lectio interpres, penitusq̄ue sancta,
 Quæ Deum terris hominesq̄ue cælo
 Conciliat vox,

Auribus nostris, animo atque semper
 Insones puro cupido tuiq̄ue,
 Dictam sanctè tua cui placebunt,
 Cætera frigent.

Te Deus prisce solidiq̄ue veri
 Iudicem, pulchri speculum decoris,
 Testem & æterni fluidiq̄ue iussit
 Temporis esse.

B

Ille

Ille & humanum genus, atque Adami
Perditam quondam sobolem benignus
Tollere è tantis voluit ruinis

Numine dextro.

Quidquid ad summam fidei probandæ
Pertinet, quidquid didicisti: fas, &
Cognitum prodest, tibi continendum

Credidit olim.

Tu doces quis sit Deus, & quid alium.
Mouerit primos posuisse mundi
Cardines certo numeri & modorum

Munere firmos.

Subdoli fraudes colubri doloque,
Crimen & nostros miserosque casus,
Nosceret hæc quisnam poterat, ni. in ipsa.

Vera dedisses?

Tu graui finem positum labori,
Publicæ & certum medicum salutis,
Consill arcani memorasque formam.

Propositi que.

Te fides cursu bene ducta dextro,
Atque promissis animata summis
Consulit, per te vario in periculo

Fulta manet spes.

Instruis mites animos rudesque,
Increpas durum genus, & minaci
Voce pertingis penetrasque in alta.

Pectora viuax.

Te colunt reges, metuunt tyranni,
Et tuis parent monitis potentum
Principum sedes, apicem tuisque

Legibus ornant.

Viribus quarum celeres neque æquem
Fulminis motus, gladiiue acutum
Robur, aut flatu valido excitanteis

Æquora ventos.

ipsa

Ipsa sed
Ferre len
Vertere i

Quin &
Improba
Rebus h

Nam gra
Quod pu
Iudicat :

Tebona
Nouit ar
Dicere &

Improba
Te duce,
Et piam

Doctor d
Efficax se
Nil cares

3. AD

-- --
-- --

Q V o
Q Q
Q O qui sic
Ac. Ac sub
Magnum
Ac. Cui lo
Nullis co
Ac. Semot

Ipfa sed rursus miseris dolorum
 Ferre lenimen potes, & querelas
 Vertere in cantus, celebremque laudem,
 Lætitiamque.

Quin & exemplo propriis notisque
 Improbos falsos remouesque fines
 Rebus humanis, variata quarum
 Nōmina signas.

Nam graue, aduersum, miserumque monstras,
 Quod putat vulgus leue, quod secundum
 Iudicat: damni numero reponis
 Vtile quod fert.

Te bonam quisquis meminit magistram,
 Nouit ærumnas lachrymasque mæstas
 Dicere & lætam & placidam quietem.
 Deliciasque.

Improbam vitam didicere nostri,
 Te duce, & letho similem vocare,
 Et piam mortem similem sopori.
 Credere dulci.

Doctor o verax hominum, Dei que
 Efficax sermo, nihil vt redundas,
 Nil carere rerum, cupidus boni queis:
 Instruitur vir.

3. AD SANCTISSIMAM TRINITATEM

--- -- -- -- -- T E M H Y M N V S. *Glionie, et*
 --- -- -- -- -- *Asclepiad.*

Q V o te nomine proferam?
 Q u a te voce canens excipiat chorus?
 O qui sidera gressibus
 Ac substrata tuis æquora, & aridam,
 Magnumque æthra perambulas,
 Cui lacis regio finibus obsitam.
 Nullis constituit domum,
 S e m o t a m q u e t u a m e n t e m i n o r i b u s ,

B 1

Circum,

Circumfusaque vestium
 Vsum cui referunt lumina, terminum
 Mensuramque negantia,
 Quæ complent vario ac multiplici sinu
 Quantum claudit & intimi
 Excludit spatij mundus & extimi,
 Cuius sub pedibus vaga
 Nox tendit trepidis aspicientibus
 Confusas tenebras nubeque lucida
 Mortales oculos concutit, ac tui
 Cernendi efficit impotes,
 Contentosque suis esse opibus iubet.
 Ergo quem neque mentium
 Vis & multa volans & volucris queat
 Prima attingere fimbria
 Vestis multiplicis, nec digitis pedum
 Tellus quos bicuior subit,
 Quali te valeam dicere nomine
 Quod Romana canentium
 Certus docta cohors excipiat modis?
 Nam quod nunc petimus tui
 Lætis carminibus ponere numinis
 Pondus, sancta volumina
 Et dictata tui munere spiritus
 Priscis scriptaque vatibus
 Quamuis tradiderint & numeris bonis
 Certa ac reddiderint nota,
 Expresso tamen haud nomine præferunt:
 Sed nos nil temetabimus,
 Si quæcunque tui possumus indices
 Arcani celebris nouis
 Aptamus fidibus nomina, conscij
 Quæ sint dicta prioribus,
 Quos doctos legimus, quos sequimur duces
 Sanctos quos colimus Patres,
 Et gratos penitus quos tibi nouimus.

Quare

Quare haud dicere sit nefas

Te iam propositis nominibus, Deum.

Te vt cantariet audias

Isdem nominibus quæ bonus approbas.

O salue SACRA TRINITAS

Non mas, non etiam femineum genus:

Ast & femineum tamen

Sanctum quidquid erit, non aberit tibi:

Quidquid mascula vendicat

Virtus & celebrat, tu proprium probas,

Sic te femineis licet,

Sic te nominibus dicere masculis

Cùm tu sis neque femina,

Nec nostris maribus tu similis quoque,

Et cùm sis tamen omnia

Quæ laudanda genus vendicat alterum

Et quæ vendicat alterum,

Nec te contineant aut numeri aut modi,

Qua perfectus & integer,

Qua simplex, solidus dicere & optimus

Maiestas tua (qua mihi

Nil summum magis est, nil magis arduum,

Æquè difficile & nihil)

Exponenda meum consilium opprimit,

Fauces vox quoque deficit,

Optat perpetuum & lingua silantium:

Sed mentem extimulat Fides

Et vocem ciet, atque excitat intimis

E cordis penetralibus,

Vt tantum libeat noscere dulcibus

De te & ponere versibus,

Laudando canere ac numine de tuo

Quantum lex venerabilis

Et cultus ratio postulat & monet.

Sed quid dicere possumus,

Quid sentire humiles munere de tuo?

Cùm præstantia ponderis,
 Nec contacta tui nec subita, obruat
 Sensum præcipitem prius
 Quàm limen penitus transeat exterum.
 Nam quid non sibi conuenit,
 Quod natura potens iungere pernegat,
 In te conuenit vnicè,
 Æterni & sociat munere fœderis.
 In te libera partium
 Nuda ac simplicitas nomina plurium
 Admittit petit ac libens
 Et simplex remanet commoda pluribus.
 In te indiuidua vnitas
 Atque expertus numeri est, & numerum excipit.
 Nec perdit numerus vicem
 Aut turbat propriam; nec solida vnitas
 Admisso numero effluit.
 Tu sic trinus eras, vnus eras Deus,
 Sic vnum vt melius nihil
 Nil vt simplicius vel magis vnicum;
 Constare aut numerus queat
 Trius vel melior vel numeratior.
SALVE ergo vnica TRINITAS,
 O trini numeri compos & VNITAS,
 Vnus, Trinus item Deus,
 Seu te, seu placet vt vos potius vocem,
 Siue vtrumque probaueris;
 Et te & vos veneror pronus & inuoco.
 Vnum te colimus Deum,
 Personas colimus tres Deo in vnico.
 Te nunquam genite ô Deus,
 Et semper generas qui tibi comparem,
 Et qui semper amas Deus;
 Æternumque Deum quem genuit facer
 Te, & semper generat, Parens,
 Et qui semper amans diligeris quoque;

Te quem

Te quem cum Patre Filius
 Spirant perpetuò, dulcibus optimum
 Donisq̄ue innumeris Deum,
 Amborumq̄ue pari numine vinculum,
 Spiratum penitus Patri,
 Spiratum penitus Filio & vnico,
 Ipsum quo se & amat bonum,
 Et quo fertur amans alter in alterum,
 Quos tu diligis & duos,
 Illi & quem redamant; sic tribus vnicus
 Constat perpetuusq̄ue Amor.
 Sic nec vos numerus diuidit vt Deos,
 Nec simplex negat Vnitas
 Personis numerum ponere cognitis.
 Tantum relligio vetat
 Arcani speciem quærere vel modos,
 Nullæ cuius origines,
 Nulla & constitui causa potest prior.
 Namque æterna prioribus
 Prima & causa nouis principiis caret,
 Mortalisq̄ue oculus nequit
 Illustrem faciem cernere numinis,
 Contentus præeuntia
 Prospexisse Dei terga notabilis;
 Si diuina manus tamen
 Dimotis nebulis eripiat metum,
 Errorumq̄ue nocentium
 Offusas tenebras discutiat potens.
 ERGO dicere quæ licet
 De te, tu bonus & perfacilis tuis
 Expressisse fidelibus
 Et narrasse piis crederis omnia,
 Quæ mox tradita posteris
 Dum mens arbitrio concipit optimo
 Et certa & sacra comperit,
 Naturæq̄ue tuæ viribus assona.

Nam nec stare valet Deus
 Ut non sit sapiens; nec sapientiz
 Esse exors sapiens potest.
 Si desit sapiens, quæ sapientia
 Vsq̄quam existere creditur!
 Et qui sit sapiens & Deus & bonus,
 Hunc non dicere amabilem
 Et mens & ratio & candida veritas
 Constante negat & cauet,
 Semorumque suis legibus abrogat.
 Sed quis te mage diligit,
 Quam qui te melius nouerit optimum?
 Aut cui tu mage cognitus
 Quam sis ipse tibi, cui mage amabilis?
 Ergo ceu penitus tibi
 Notam percipiens ipse foues tuam
 Dilectam sapientiam,
 Sic te quisque sapis, quisque & amas, colit
 Dilectum Sapientia.
 Ambos vnus Amor nescit, Amorque amat
 Ambos, diligiturque item.
 Est ergo Sapiens, est Sapientia,
 Atque est vnus AMOR DEUS,
 Cantandus triplici nomine, at vnicus.
 Sed num stultiuz furor
 Damnando calidus nos rapit impetu,
 Mortales cupere edita
 Inspectare poli sanctaque limina?
 At quid nam potius velit
 Mens quæ nostra Dei ducit imaginem?
 Aut hanc quid deceat magis,
 Aut quod nam studium nobilitet prius,
 Quam si principium suæ
 Authoremque sacre querat originis,
 Et notum colat atque amet
 Exemplar proprium, fallere & horreat?

Dum

Dum quid
 Obserue
 Signat quo
 Nec lu
 Cen'æ ac l
 Veatur
 Nam mens
 Se natar
 Nil sentit
 Mens &
 Alma luce
 Mens v
 Inuento &
 Vero, a
 At nil ver
 Nullum
 Cui nullus
 Comoc
 Huic nil f
 Naturæ
 Nam finit
 Et cedu
 Illi, quem
 Nec m
 Huic cont
 Virtus,
 Huic est
 Atque
 Quare &
 Nil op
 Clausus
 Quam
 Nosci au
 Nec q
 Sed nec
 Ignori

Dum quid scire nefas, memor
 Obseruet, positos ac teneat modos,
 Signat quos pietas monens,
 Nec lucem penetrer, sed capiat sibi, ac-
 Censuræ ac luminibus facis
 Utatur proprio in munere præuiis.
 Nam mens ad tenebras negat
 Se natam, tenebris nil magis horridum,
 Nil sentit magis vel graue.
 Mens & lucis amans & cupiens auct
 Alma luce magis nihil.
 Mens verum sequitur, quærit & inuenit,
 Inuento & fruatur libens
 Vero, ac reficitur lætæque fungitur.
 At nil verius est Deo,
 Nullum est parve bonum vel simile in bonis,
 Cui nullum exterius genus
 Componenda potest reddere lumina,
 Huic nil sistere proximum
 Naturæ in variis ordinibus valet:
 Nam finita manent procul,
 Et cedunt positis omnia legibus
 Illi, quem neque terminus
 Nec mensura capax vlla coerceat.
 Huic constat solidè efficax
 Virtus, huicque potens plena Potentia,
 Huic est & proprium Decus,
 Atque expers maculæ puraque Sanctitas.
 Quare & nil cupiat magis
 Nil optetve animus dicere promptior
 (Clausus legibus at suis)
 Quàm quonil melius, verius ac nihil
 Nosci aut dignius autumat,
 Nec quid pulchrum adeò credit amarier.
 Sed nec rectus amor capit
 Ignorata sibi, diligere aut probat.

B ;

Atqui

Atqui poscit Amans Deus
 Humanam sobolem, se redamariet,
 Et quod sit satis indicans
 Noscendum proprij numinis explicat.
 Quia & nil magis expedit
 Quàm nouisse bonum diligere ac Deum.
 Nam quos sola beatitas
 Exornare valet, reddere & integros,
 Hos inquirere oporteat,
 Qua possint meliùs sorte beariet.
 Atqui hoc solus agit Deus,
 Iis queis se facilem nominibus probat.
 Humano generi is Patrem
 Sese ac dat patrio munere prouidum.
 Idem, Filius vt Patris,
 Fratres conciliat, quos sibi comparat,
 Adiungitque homines sibi ac
 Gaudens ipse Patri sistere filios,
 Et curans fouet efficax,
 Et regni esse iubet participes sui.
 Idem Spiritus atque Amor
 Humanos animos afflat & imbuat,
 Quos septemlice promouet
 Dono, ac ter geminis conditionibus
 Auctos atque opibus bonis
 Mortalem vltterius transfuchit aleam
 Et reddit superis pares,
 Hæredesque Dei sedibus aureis
 Templo in perpetuo locat,
 Diuinis que epulis dat saturos frui.
 Ergo principium boni
 Auctorem & proprij quærere fas piis
 Et ius mentibus integris,
 Fas & scire quibus conueniat modis
 Hunc notum petere, & quibus
 Placare & facilem reddere, dum nihil

Quod

Quod non ipse probauerit,
 Mens humana velit, vel petat insolens:
 Illud sed sibi postulet,
 Quo sit docta magis, grata magis DEO.

4. DEO PATRI HYMNVS.

QVEM cuncta mundi à principio extime
 Non finiendis laudibus indicant,
 Quæcunque tellus, humor, æther --- o --- o --- o
 Perpetua aut variata claudunt, --- o --- o --- o ---
 Illum canendi quo excipiam modo?
 Qualive dicam pondere nominis?
 Vitæ reperturus minora
 Tempora principiis loquendi.
 Sed num probando destituar metu,
 Laudes colendi dicere Principis?
 Atque vnus in mundi canentis
 Ordinibus variis tacebo?
 Nec luce dignus nec serie infima
 Rerum viderer, quas polus ambiat,
 Ni debitor certus studerem
 Ponere perpetuos honores.
 Votiva templis lumina lampadum
 Auro nitenti quamlibet ardeant,
 Admittit in lucem dicatas
 Ata breues tenuesque ceras.
 Ergo beatum qui arbitrium tenens
 Auctor bonorum nullius indiges,
 Nullive debes, atque cuncta
 Efficis, ac reficis benignus.
 Qui parua magno ex pondere munerum,
 Queis ipse complex omnia, postulas,
 Accepta in ipsos & refundis
 Vnde capis cumulasque felix.
 Adis probator, particulam & breuem

Doni,

Doni, mihi quod contuleras volens
Admitte, deditam sed huius
Ingenij vitiq̄ue culpa.

Qua fronte cæli singula conspicias
Noto & recenset sidera nomine,
Nec ignis extinguis minuta
Lumina, nec pateris vacare:

Stagnis ab amplis, nubibus ac tuis
Exhausta nunquam flumina sufficis,
Idemq̄ue deducis meratam
Fontis aqua trepidante riuum.

Primum illa magnis peruia commodis,
Tandem paterni regna petunt sali,
Mutare cuius nec saporem
Nec spatium superare possunt.

Deducta riuis lymphæ nitentibus
Et prata succo florida fertili
Permiscet, & turmis volantum
Pocula cum gregibus ministrat.

Sed nec tuus mos, cernere quæ tibi
Donantur, arctis ponderibus, leue
Nil non futurum est, si probare
Lance tua bona nostra tendas.

At nuda rerum simplicitas tibi
Sanumq̄ue mentis propositum placet
Pro debitoris conferentis
Viribus obsequioq̄ue puto.

Sic ipse rebus vel minimis graue
Pondus reponis, vel numerum tua
Virtute producis, paremque
Esse iubes obolum talentis.

Nam quid tibi vel ponere vel dare,
Si cunctus orbis se dederit, valet?
Tu quid vel expectabis omni
Quem reficis recreasque ab orbe?

Quam nil haberet, cum foret hic nihil

Mundus

Mundus, modò qui continet omnia,
 Tu possidebas cuncta compos
 Ipse tuo inuariata iure.

Ortum negabat vis tua tunc tibi,
 Cùm nata nondum tempora current;
 Mutare nec te secla possunt,
 Nec poterunt caritura sine.

Tunc & nitebas (nunc etiam nites)
 Nil cùm niteret; si niteat nihil
 Orbe ruinis iam sepulto
 Ipse tuis opibus nitebis.

Et sanctus ipse & purus & integer,
 Et sanctitatis perfluidum mare,
 Exors modorum lictorisque
 Esque & eris Deus & fuisti.

Quæ scepra regni prouidus obtines,
 Nanquam vacarunt imperio tuo:
 Si totus exinguarit orbis,
 Rex eris, & locuples manebis.

Et solus omnem tu superas locum,
 Cælisque surgis altior arduis,
 Vestigium idem figis imo
 Longius vlteriisque centro.

Incomparandæ fons sapientiz
 Immensa profers flumina lucidus,
 Quæ solus & vadare possis,
 Excipere & penitus reducta.

Te semper anteit copia sarcinis
 Multis onustum læta humerum premens,
 Cui prompta succedit, tuosque
 Dexteritas bene docta nutus.

Præcedit ingens has Bonitas tua
 Lactis refundens flumina candidi,
 Hæc cuncta disponit regitque,
 Et recreat reparatque cuncta.

Prudentis hæc & consilij foris *fori*

Intrat

Intrat recludens, & statuit sciens
 Decreta, & exercens sorores
 Virget opus, nihil abnuentes.
 Tu cuncta solus maxima maximus
 Aternus vnus nomina possides,
 Sed Largitatis numen amplis
 Muneribus decorare gaudes.
 Largè benignum cum placuit tuum
 Monstrare nomen, quæ fuerant nihil
 Exstare formator iubebas
 E tenebris reuocata primis.
 Virtute Verbi cuncta micant tui
 Quæcumque lucem cernere iufferas,
 Et visa nunquam, das videri,
 Quæ subito fabrefacta constant.
 Sed cuncta vicit, puluere quem leui
 Formator ipse & fingere prouidus
 Curas, vt alti sit imago
 Sancta Dei, & referat magistrum.
 Hoc ipse magnis muneribus foues,
 Charum tibi que hoc deligis, hoc opus.
 Huic regna terræ, huic cuncta subdis.
 Æthera quæ & pelagus pererrant.
 At tortuosi fraus colubri inuida
 Abduxit alto de imperio caput,
 Humana quo regnabat ante.
 Progenies, periitque primo.
 Illum reiectum sedibus è suis
 Pressit trecentis aucta laboribus
 Mors impotenti sæua fauce
 Flammivomo infatiata rictu.
 Pressere quanta heu damna hominum genus,
 Postquam decoris muneribus carens
 Infecit ingrati pudoris
 Fæx specie maculata turpi.
 Miranda, sed tu, quem sapientiâ

Virtus.

Virtusque certis nutibus efficax
 Regem, supernæ sedis vnum
 Legitimum & dominum probabat,
 Dicti potentem & propositi boni
 Vitæ tenacem sistere te volens,
 Monstrare pertendis benigni
 Nomen & officium parentis.
 Hunc, antè tertis quem dominum dabas,
 Cui sæcla Regi cuncta animantium
 Auctor iubebas imperatis
 Protinus obsequiis adesse.
 Hunc regna cæli, (quæ tibi conditor
 Selecta sedi statueras volens)
 Ciuemque & exspectare Regem
 Prouidus intitus iubesque.
 Astuta quantum Luciferi valet
 Mens iniquitatis voluere sensibus,
 Quò tenderet vox hæc, tuumque
 Consilium, est nihil assecuta.
 Illum suo quem subdiderat iugo,
 Quem lege dicti possideat tui,
 Hunc iure possis vindicare
 Arbitrio Deus approbando.
 Matura sed cum tempora prosperæ
 Fulsere lucis, cumque salubribus
 Sol ortus orbi affulsit alis,
 Et miseras pepulit tenebras:
 Cùm grata Pax, cùm candida Veritas,
 Immunis omni & gratia debito
 Cæli residentem supremo
 Æthere iustitiam vocarunt.
 Tunc efficacis munere consill
 Natiq̃ue gratis officii tui
 Antiquus vnâ extinctus Adam
 Filius emicuit tonantis.
 Iam vidit atris hoc oculis ferox

Serpens

Serpens amaro & pectore pertulit
 Conatus ac turbare, struxit
 Ipse dolos gemuitque seros.

Dixitque fremdens, Heu! sapientiae
 (Nobis fuit quae prima superbia)
 Nunc laude victi, nunc ligati
 Cedimus exuimurque regnis.

Damnata lethi saecula legibus,
 Et vincita mortis carcere in infimo,
 Virtute quis vnquam nouanda
 Mortis & arbitrio putaret?

Ergo tibi quid ponere muneris
 Auctor deorum magne hominum quaeam?
 Quae gratulatum dona promptum
 Artifici sistit opus colendo?

stet

Imò petendum quae potius precer
 Ista beatus quod referam manu?
 Palma manu quae amplexa totum
 Exuperat digitisque mundum.

Numen precabor, magne Pater, tuum,
 Reddas benignum te ac placidum mihi,
 Quem multa conscripisse natis
 Conscia culpa tuis vetaret.

Inter minores, quas operas bonus
 Admittis, agro da numerer tuo,
 Aedesque ut inuisam paternas,
 Vnde prius miser exulabam.

Sperare certum est (si semel intimo
 Signes receptum pignore spiritus)
 Me liberandum lege ab arcta
 Corporis hanc animam prementis.

Doni tui tunc munere principem
 Humana cui iam praemia sordeant,
 Mixtumque natorum beatis
 Participem fore me choreis.

Tunc illa doctus carmina concinam,

Quae

Quæ filiorum grex celebrat pius,
 Dictataque edicit refertque
 Vocibus & modulatur aptis.

Namque illa nostros non subeunt modos,
 Nec sentit auris exilitibus minor,
 Deprompta quæ sanctis tuorum
 Pectoribus celebratus audis.

§. AD VERBUM HYMNVS.

Ode Dicolos Tetraſtrophos.

DICERIS proprio carmine post Patrem,
 Quamquam nec iunior sis Patre nec minor,
 Verbum, si dederis dicere quod tibi
 Possim, munere de tuo.

Splendens namque tuæ candida fax nisi
 Lucis pectoribus fulgeat intimis,
 Nullam nostra minor de specie tuæ
 Partem cernere mens valet.

Aeternum quis erit qui penetret diem
 Immunem tenebris, nubibus inuium,
 Nullæ quem propriis enumerant citæ
 Horæ, nec variant notis?

Quis signare locum, quo sine terminis
 Immensi solij par spacium tenes
 Illi, quemque Deum, quemque Patrem refert
 Ipse & Filius & Deus?

Idem nam Genitus qui Pater es Deus,
 Atque idem Deus est cum Genito Pater,
 Et vos esse duos numine simplici
 Semper certa docet fides.

Sed qua voce canam, vel numeris quibus
 Ortus principium, principiis catens,
 Quo te mirificum protulit, ac ferax
 Profert perpetuò Pater.

C

Cum

Cūm non mundus erat, magnus erat Deus,

Et solus Deus is tunc erat omnia,

Et nunc cuncta tenet compote numine

Quæ sunt, quæ fuerunt, erunt.

Expers præteriti temporis ac modi,

Præsentis fruitor perpetuus bono,

Expectatque nihil, nilque habuit prius

Quod desideret aut petat.

Constans ipse sui cognitor, vndique

Se summum tenet, atque vndique maximum,

Integroque potens numine cætera

Mettitur simul omnia.

Sic dum se videt is, cætera dum videt,

Effert effigiem persimilem sui,

Hanc ille effigiem percipit obuiam,

Hac se percipit obuium.

Vt mens ipse Deus dicitur integra,

Sic est integra mens effigies Dei,

Ambo sunt animus, quo Deus & sapit

Vnus quique sapit Deus.

Idemque est animus, mens eadem, Pater:

Simplex mens eadem Filius est Patris,

Quam notusque Patri est Filius, vnico

Tam Nato est Pater agnitus.

Nam si cum placida certus imagine

Respondet liquido vultus in æquore,

Natura ingenium par & imaginis

Et vultus daret illius,

Constarent penitus persimiles duo,

Atque idem foret is cuius imaginem

Verax lympa refert, atque eadem suo

Cum vultu effigies foret.

At quodcumque Deo prædicat insitum

Mens humana modis docta fidelibus,

Hoc aut esse aliud dicere quam Deus,

Aut disiungere sit nefas.

Ergo

Ergo quidquid erat, qui genuit Pater,
 Et VERBUM genitum Filius est idem,
 Alter quod fuerat, quod fuit, est, erit,
 Alterque est, erit & fuit.

Qui nouit Genitum, nouerit & Patrem,
 Cui notus Genitor, notus & est simul
 Natus: lumen idem cum Patre Filius,
 Lumen lumine proditum.

Humana at variis mens sita nubibus
 Lucem non penetrat, quam Deus insidet,
 Quam compos Pater & Filius obtinet
 Compos & propriam fouet.

Sic te dum studio dicere sedula
 Verbum lingua cupit, vox canere incipit,
 Perstringens animum sollicitat meum
 Maiestas Patris ac tua.

Sed Fas verbavetat quæ superent notas
 Humanas hominem fingere, nec sinit
 Puris ælicolũm qualia mentibus
 Verba suppeditat Deus.

Nec neruis citharæ, nec fidibus lyræ,
 Nec permixta gemens tibia nabliis
 Aura concipiant huius ab ætheris
 Quos dignè referant sonos.

Dum maiora igitur nominis istius
 Arcana insinuans suggeris alteris
 Verbis; parua bonus percipe quæ tibi
 Parui ponere tendimus.

Te primo canimus sidere, te die
 Clara, te quoties Vesperus emicat,
 Tunc cum nox oculis pura frequentibus
 Ridet, nube vel abditur.

Nam lux ipsa tuas nos memori iubet
 Laudes assiduo & carmine dicere,
 Per quem de tenebris lumina iusserat
 Resplendere tuus Parens.

Et lucens veluti Sol nitet aureus,
 Et lustrat radio tentat & igneo
 Quidquid stelliferis clauditur orbibus,
 Terras, monstriferum & mare:
 Sic splendore tuo protulit omnia,
 Cuius perpetuò splendor eras Deus;
 Sic virtute tua nutrit & educat
 Quidquid mundus habet boni.
 Prudens ille suam te Sapientiam
 Virtutem propriam teque vocat Potens,
 Iustus Iustitiam te memorat suam,
 Te dicit Bonus & Bonum.
 Aeternis Domini consiliis ades,
 Ac decreta sciens expedis omnia:
 Nil dicit sine te, nil sine te facit,
 Et firmat sine te nihil.
 Sed quò me studium, quòve rapit furor?
 Quòd mens læta sacrum gestit & incipit
 Intrare vt videar, quàm vereor magis
 Primo limine vt hæreat.
 Non hæc nunc tua fors parte anime ô tibi
 Sit nam velle satis, posse dabit Deus;
 Vt det posse Deus dicere quæ cupis,
 Votis & precibus pete.
 Nam quod nulla prius cernere secula
 Sublimis potuit, nec superùm phalanx
 Distincta ingenij ordine ab infimo
 Ad summum valuit Chorum:
 Vt rebus patrio crimine perditis
 Dilapsisque hominum multiplici malo
 Magnus contulerit præsidium Deus
 VERBUM vindice te Deo.
 Vt tu quo superis efficeres pares
 Nos fratresque tuos; denique filios
 Magno cuius eras Filius vnicus
 Et Patri & similes tibi.

Te no-

Te nobis similem, te penitus parem,
 Immunem proprij sed vitij tamen,
 Et dicite hominis volueris Deum
 Esse & cætera filium.

dici te

Si tu Verbum animo (namque potes) meo
 Hoc sentire dabis, si Pater insitum
 Me firmet tibi, ~~se~~ viribus & tuis
 Ramum non sterilem imbuat.

Tunc, quas nunc cupimus dicere nescij,
 Laudes ipse tuas vocibus alteris
 Quas grex ille hominum paruulus audiat
 Et certas referat, canam.

AD SPIRITVM SANCTVM.

AMOR continuus Patris,
 Verbi perpetuusque Amor,
 Adsis, audi & amabili
 Versu te celebrari.

Sed nec dicere carmine
 Te, nec noscere possumus,
 Vestra sacra canentium
 Te ni mentibus indas.

Angustam subeas domum
 Nostri pectoris, hanc potes
 Dilatate tibi, ac tuæ
 Aptam ponere sedi.

Te Pater capit integrum,
 VERBUM te Patris & capit;
 Totum te Pater obtinet,
 Natus te obtinet ipsum.

Capax ipse tenes Patrem,
 Pleno ac numine Filium,
 Idem tu Deus es Patri,
 Deus Filio & idem.

Cùm Natum Pater inspicit
 Decorum effigiem sui,
 Suum diligit is decus
 Pulchrum pulcher amatque.
 Patrem Filius ut sui
 Exemplar decoris videt,
 Magnum Natus amat suum
 Patrem sic & honorat.
 Suum diligit & Pater
 Tuo munere Filium,
 Bonus diligit & Patrem
 Natus munere eodem.
 Ergo munus es & boni
 Nato missus Amor Patris,
 Patri missus Amor & es
 Munus Filio ab vno.
 Ipse diligit & Patrem
 Deum, diligit ac Dei
 Splendorem Genitum Patris,
 Amat te quoque vterque.
 Ipsi Amore calent tui,
 Per quem se penitus volunt,
 Bonus sic & amas Amor,
 Amas & redamaris.
 Et qui diligitur Deus,
 Et qui diligit est Deus,
 Per quem diligitur Deus,
 Et sunt tres, Deus idem.
 Sunt communia gaudia,
 Quæ tu suggeris omnibus,
 Et Nato atque Patri ac tibi,
 Quæque illi tibi præstant.
 Virtus est eadem tribus,
 Et simplex sapientia,
 Nec diuersa benignitas
 Vni de tribus vnquam est.

Namque

Namque simplicitas vbi
 Natura viget vnica,
 Hic disiungere sit nefas
 Vel quicquam variare.
 Natum qui generat, Pater
 Nunquam sit genitus licet,
 Et quanquam genitus Deus
 Non Patris genitor sit.
 Quanquam quique & amant simul
 Amorem simul efferant,
 Nec illos Amor efferat,
 Prolatus quibus extat:
 Tamen non alius Deus
 Est, qui vel generans amat,
 Vel qui natus amat, neque
 Est Amor Deus alter.
 Vnus tres igitur, Deus;
 Non Dij tres, Deus vnicus;
 Vnus est Pater optimus,
 Natus optimus vnus;
 Vnus optimus est Amor.
 Sic tres credere numine
 In vno, docuit fides
 Nunquam fallere docta.
 Hoc tantum excipimus trium
 Certo nomine singulis,
 Vt nec sit Pater editus,
 Hunc nec Filius edat.
 Néve solus amet Pater,
 Sed Natus quoque diligat,
 Atque vterque sacrum simul
 Te producat Amorem.
 Ames tu quoque, verum Amor
 Productus licet excas,
 Producas tamen haud duos,
 Productus quibus exis.

Sunt at præterea tribus
 Vobis omnia consona,
 Quicquid vnus, idem duo
 Sunt, tres quicquid & vnus.
 Diu quàm generat Pater,
 Tam natus genitus diu est;
 Hunc & hic amat, vnicusque
 Amor manat viroque.

Quicquid vult Pater effici,
 Vult & Natus idem, neque
 Quicquam Spiritus haud cùpit,
 Quod vult cum Patre Natus.

Sed communia nomina
 Sunt partita libentibus
 Vobis, nomina virium,
 Quas fert vnica virtus.

Sic tu dicere SPIRITVS,
 Sic & dicere CHARITAS,
 Dici sic & amas AMOR,
 Noto & flamine FLATVS.

Donum te canimus Dei,
 Donorumque potentium
 Pleno munere copiam,
 Theaurumque refertum.

Orbem muneribus tuis
 Et bonis variis replet.
 Manes plenus & integer
 Donis cum omnia ditas.

AQVIS VIVERE TV NOVI
 Mundi principio dabas,
 Idem lethiferas aquas
 Terris post remouebas.

Aulæ munia regis
 Tenent qui superùm Chori
 Certis ordinibus tuo
 Præstant omnia nutu.

Quod

Quod cælum fouet ignibus
Terras ac liquidum æthera,
Tot ridens oculis probat
Ac te cernit apertis.

Alarum placido ac leui
Venti murmure te sonant;
Vndis te mare leniter
Ductis atque reductis.

Longè pulchra cacumina
Te inaccessa que montium
Canunt, prata nitentia
Te, colles que virentes.

Te seu molle fluens abijt
Amnis, seu rapidus fugit,
Seu ripam superat pagus, *vagus*
Notum seu tenet aluicum.

Tu cursum Deus annum
Horis compositis nouas;
Ignem, tarda que frigora
Iungens dissocians que.

Te monstrosa natantium
Armenta & pecus humidum
Lato in Oceano canunt
Et littoribus vdis.

Diuerfis quoque vestibis
Compta & garrula te sono
Certans & numero impari
Vocat pennigera ales.

Audax te fera, te pecus,
Molles te celebrant greges;
Et quascunque parens alit
Tellus ferique animantes.

HVMANVM MAGIS AT GENVS
Læti & progenies Sethi
Te faustum sibi vendicat
Multo ac nomine sanctum.

Hos tu dum tibi præparas
 Gratamque instruis in domum,
 Dum vis fingere singulos,
 Dum componere & omnes;

Magnis imbuis artibus,
 Arcanisque foves modis
 Custos, doctor, & impiger
 Dux, tutelaque princeps.

Inerti ingenio viros
 Afflatu subito edocens,
 Structores operum facis,
 Mirandosque magistros.

Bezelael

Sensum iudicibus probum
 Præbes & sapientiam,
 Qua regant populi pij
 Gregem legibus æquis.

Samuel

Tu, cum barbarus obsidet
 Hostis & miseros premit,
 Simplicem agricolam erigis
 Ducem Ducem vitibus auctum.

Gedeon

Hunc nec densa nimis vitum
 Armis vincere vis potest:
 Hunc nec effugere arduæ
 Valent fraudibus artes.

Antiquo celerem seni
 Et lasso reparas pedem,
 Quo præueterere regios
 Currus ille & equos scit.

Heliã

Iubes, intonat horridus
 Æther, mons penitus tremis;
 Minax irruit & mare,
 Terram & perdere gestis.

Minacis reuocas maris
 Fluctus littore ab arido;
 Idem sistis & æthera,
 Telluremque quietas.

Quem

Quem volens tibi dedicas
 Aptum Pontificem bonis
 Auctor vngis odoribus,
 Fratribusque sacrum das.
 Per te de grege publico
 Raptus excipitur senex;
 Seu quando iuuenis placet,
 Siue lecta puella.
 Hos terris quoque in infimis
 Sano corpore viuidos,
 Abreptos animo in tuas
 Gaudes ducere sedes.
 Hos & dicere conscios
 Tuum consilium iubes,
 Quæque præteriti dies
 Celant, quæque futuri:
 Maiore hos quoque lumine
 Longè dissita cernere,
 Velata ac tenebris facis
 Et confusa videre.
 Non illos fugit abdito
 Quicquid conuoluit sinu
 Tellus; non pelagus potest
 Hos latere profundum.
 Centum abscondita clauibus
 Regum consilia ardua
 Illis clara videntibus
 Mouent irrita risum.
 Profutura colentibus
 Nomen legitimè tuum,
 Obfutura nocentibus
 Dicunt plurima vates.
 His interpretibus pios
 Greges alloquere, & malo ab-
 ductos tramite deuos
 Palanteisque reducis.

*Aaron**Propheta &
Prophetides**Per*

Per hos postera secula

Esse certa prioribus.

Das, & quæ fuerant prius

Reddis nota futuris.

Te docente nihil canunt

Quod diffingere vanitas,

Hostis vel mala quod queat

Vis turbare dolosi.

Nam tu tempora permoues

Fine ab ultimo ad ultimum,

Te nec tempora conuehant,

Finis nec premit ullus.

Infantes positos quoque

Aluo matris in intima

Ipsæ & exhilarans facis

Testes esse salutis.

Et matrem gravidam eloqui

Voce vaticina iubes,

Quæ latens vterò puer

Dat responsa tacendo.

Quem tu corripis, & nouis

Auræ flatibus excitas,

Hic cum diuitiis opes

Temnit scæptraque regum.

Tuo munere adest potens

Plebeio eloquium viro,

Lingua cui sapientium

Hærens muta que cedat.

Huic idem medicas manus

Et valentia sufficis

Verba, quæ nequeat ferox

Orci euincere princeps.

Quis index similis tibi

Arcano in folio solet,

Explicare latentia

Non tangenda profanis?

Apostoli

Sermo sapientia

Nos

Nos nunc cortice in extimo
 Versamur tenues libri,
 Libri, quo Deus abdidit
 Quicquid scire piis fas.
 Si quid proferimus tamen
 Iuuet quod tibi deditum
 Gregem, muneris hoc tui
 Totum, & nos sumus ipsi.

O, quæ spes animo excipit
 Vota, si facilis probas,
 Hæc si simplicitas placet
 Vatis parua canentis,

Fac vt viuida charitas
 Nostris mentibus ardeat,
 Quam non pectora sordida
 Continere valebunt.

Illa, quæ cupido Deo
 Gratis ædibus excipi,
 Componitque animos, bono
 Exornatque nitore.

Huic & aurea gratia
 Nusquam non socia additur,
 His est alma sororibus
 Mundo ignota comes Pax.

Quæcunque has facis hospites
 Faustus pectora visere,
 Illa & instruis omnium
 Cultu diuitiarum.

Tunc noto melius tibi
 Auctis muneribus tuis
 Laudis principium magis
 Gratum concipiemus.

DE

AVDIREM celebri à vate libentius
Audax quam tenui carmine dicerem
Quam fortem superæ & qualia cælum
Mentes munia diuidant.

Quis flammam rapidi fulguris igneam
Impunè penetret? quis queat assequi
Ventorum celeres multaque fulgidas
Pennas, ferre vel impetum?

An quæ viuificum conspiciunt Dei
Vultum perpetuò lœmina, quæ sacro
Adiistunt solio, æternæ turbidi &
Mortales oculi valent?

Quin ipsæ numero non numerabiles
Summæ multiplicis muneris & chori.
Osseruari audum & pandere carmine
Turbant ingenium mihi.

Demonstrare suas cum voluit Pater
Et virtutis opes & sapientiæ,
Ac proferre sui participes boni,
Hoc primum dedit hoc opus.

Nec mortale genus, nec generabile
Expers connubij, nil epularum egens,
Aptum scire boni consilium (tamen
Quantum fas moneat) Patris.

Discretos variis ordinibus tenet
Exercetque sacri regia principis,
Et cura, & posito munere dirimit
Diuersoque locat gradu.

Sunt omnes habiles, excipere & valent
Regis iussa sui, mutuo se audiunt,
Quamuis nulla sonant verba, nec visibus
Linguarum interpretis indigent.

Gaudent

Gaudent carminibus dicere Præfulis
 Et laudare sui numen amabile;
 Et parere hominæ perpetuo Dei
 Exemplo imperiis docent.

DE ANGELORVM MVN
 ribus & officiis.

Sapphicum.

QVIS modum, iustam feriemque vestri
 Laudibus versu tenui reponet
 Cōsill ō summi celeres ministri,
 Participesque

Vos Pater cæli, & fator efficacia
 Luminis primos dedit emicare
 Viribus promptos variis, neque vna
 Sorte decoros.

Iussit at certis vicibus probandi
 Muneris cunctos hominum saluti
 Ponere iniunctas operas, minoris
 Gentis in usum.

Vestra mortales oculos imago
 Visa nunc terret, penitus iuuat nunc,
 Splendet ardenti sinuosa luce &
 Candida vestis.

Vos vident vates grezibus chorisque
 Sedulos aptis solium Tonantis
 Prouido semper decorate cultuque
 Officioque.

Quin & integri pueri patronos
 Sentiant partem numerumque vestri
 Semper adstantem superumque regi
 Grata loquentem.

Gentibus fidos voluit Pater vos
 Esse tutores; grauibisque Peris
 Hos bonus mandat, soboli que lauan
 Præficit illos.

Milli-

Millibus denis decies reductis
 Ducit instructas acies Deus, cum
 Explicat vestras copias in altis

Aetheris oris.

Punit his sauos domat & tyrannos,
 His premit reges nimium feroces,
 Vltor oppressas animas piorum

Resque tuetur.

Vos & audacis furias Satanæ
 Frangitis fortes, tumidamque fraudem
 Et doli occultum laqueum malosque

Rumpitis orsus.

Ne viris obsint, noceantve iustis,
 Hic tenet suam rabiem leonum,
 Ille fornacis iubet innocentes

Feruere flammæ.

Inuidas curas demit hic metumque,
 Atque securos facit vsque vates
 Impias regis malè pertinacis

Spernere voces.

Vatibus certum retulisse dictum
 Fertur ex vobis aliquis: Futuri
 Præscios morum pueri parentes

Efficie vnus.

Testibus vobis pecorum magistri
 Virginis purum didicere partum,
 Læta cum cælo sonuit beati

Gloria plausus.

Vos reuisentem sua regna Christum
 Arbitrum vasti dominumque mundi
 Indices turbis comitum fidei

Voce refertis.

Huic & in terris humiles agentî
 Seduli partes famuli obsequentem
 Vos Dei iussis operamone promptam

Sæpè tulistis.

Nunc

Nunc & hunc magni Patris assidentem
 Dexteræ gratis numeris modisq̄ue
 Principem semper celebratis almæ
 Carmine laudis.

Poscimus (quantum valet efficax vis
 Supplicis voti studiumq̄ue iustum)
 Læta virtutis monumenta nosse &
 Munera vestræ.

Vos duces nobis maris & viarum,
 Vos boni authores petimus benigni &
 Nancij, & verbi comites salubris
 Præsidiiq̄ue.

Ferte solamen miseris, dolentum
 Sistite & mæstos gemitus, pauorem
 Tollite afflictis, medicisq̄ue s̄zuos
 Pellite morbos.

Vtile & quantum dedit ipse primus
 Conditor vobis gerere & secundis
 Partibus posse officiisq̄ue nostras
 Fundite in vrbes.

Bella, terrores, alia & laborum
 Pondera, vrentes celerisq̄ue flammæ
 Fulgurum, terræ, pelagi, ac minaci
 Murmure motus,

Quidquid in iustas hominum ruinas
 Fertis, vltoris monitum secuti
 Iudicis, cuius resolutus iram
 Contremittit orbis,

Ferte in inuisos socios negantis
 Vestra Sadoci bona, ferte in hostes
 Nominis Christi, genus ac Togarmæ, &
 Regna Thiracis.

D

AD

AD MICHAELEM ARCHANGELVM.

Carmen-Tricolon Tetraastrophon.

ASSVREZ bellis impiger hostium
 Victor, sacrato qui geris arduas
 Sermone pugnas, & seueris
 Castra fugas inimica verbis.
 Te dum modesto carmine dicimus
 Læti ac trementes, prouidus aduola,
 Paruzque magnum comparate
 Te citharæ ac tua dona, parce.
 Fas explicatas sit mihi copias
 Cælo micantumque agmina militum
 Cantare, productasque campis
 Æthereis duce te phalanges.
 Fas & supremi nomina Principis
 Audire toro dum resonant polo,
 Inscripta vestris & videre
 Ordinibus variis que signis.
 Nec me pauentem religio vetet
 Stellas reiectas cernere, & impetum
 Sentire, & immanem ruinam
 Luciferi, exitiumque præceps.
 Delectus vno de numero chori
 Antiquiorum dicere principum,
 Cui numinis mandet ministro
 Iura sui Deus asserenda.
 Ille & frequenti dote superbiens,
 Claræque sortis lumine turgidus,
 Donantis oblitus Patroni
 Omne sibi decus arrogabat.
 Fastidienti visa nimis sui
 Angusta sedes & series loci,
 Et sordet, & deserra friget
 Et finitur statio vacare.

Nam

Nam cur futuro nos hominum gregi
 Tanto priores dissimili & gradu,
 Dicebat, addictos ministras
 Cum studiis operas feremus?

Natura cunctos afficiat sua
 Et culta iustos transfiliat modos:
 Nec, cui licebit plus valere,
 Ingenio iaceat quieto.

Ingloriæ nil distat inertæ
 Contenta virtus limitibus suis,
 Maiora tentare, & negata
 Quætere magnanimos decebit.

Non vna tantum cura volentibus
 Regnare constet: spernere & infimos,
 Contendere in laudesque summas
 Expedi & superare cunctos.

Sit cæterorum libera cælitum
 Mens, & notatis integra terminis;
 Non illa nostros conferenda
 Luminibus radusque fulget.

Ceterè relictis officiis mihi
 Ex Conditoris lege recognitis,
 Non ipse nostro ut perfruatur
 Gens hominum patiar labore.

Immo minores non patiar meas
 Laudes putari laudibus editi
 Cælumque voluentis profundum
 Numinis imperioque summi.

Virtutis & si non valeam Dei
 Ævisve laudi sistere me parem,
 At multa prudenter scientis
 Nomine non referat secundus.

Audita magno ut vox crepuit sono
 Hic tunc clementis munere credito,
 Secessit in partes furentum
 Spirituum numerus proteruas.

ID e.

Hic

Hic tu beata cum comitum manu
 Intaminato lumine fulgidus
 Summi Parentis vindicabas
 Sceptra potens, solidosque honores.
 Nascentis orbis temporis & noui
 Momenta primum praelia spiritus
 Videre vestra atque Angelorum
 Dissidium penitus recisum.
 Videre partis precipuum tuæ
 Robur domantis Luciferum & feros
 Consentientum peruicaci
 Consilio cuneos prementis.
 Hortaris idem dum socios graui
 Terres, & idem carmine perfugas
 Vno, tonabant approbante
 Cum fremitu noua septa mundi
 Namque arma dum tu & praelia conseris,
 Clamas, *QVIS* vsquam *FORTIS* *VT* est *DEVS*?
 Regi quis alto comparandus?
 Quisve decus feret huic propinquum?
 Expulsus amplo Lucifer æthere
 Præceps beatis exuitur bonis,
 Insanientisque hunc secuta
 Turba ruit spoliata vulgi.
 Impænitenti proposito ferox
 Exul profundas in tenebras abit
 Pœnasque decretasque flammæ
 Tartareis manet in catenis.
 Tunc destinati laurea præmij
 Siffit merentem te superum Patris,
 Qui gaudet ornatum decoris
 Michaëlem titulis vocari.

BENE-

A R. M O N T A N I
S E C V L O R V M
L I B E R I.

DE MVNDI FABRICATIONE.

Carmen Dicolon Distrophon.

A L M E opifex mundi primæque lucis origo,
 Et vitæ fons sine carentis.
 Nos mortale genus cæca caligine merſi
 Quid magnum, quid dicere de te
 Poſſumus ignoti nobis, proprijque decoris
 Obliti, vitiſſque ſepulti?
 Non apti exiguam partem nouiſſe tuorum
 Factorum, niſi commodus ipſe
 Cuncta admiratos doceas, quæcunque tui ſunt
 Facta manu virtuteque Verbi.
 Nec mare, nec cælum fuerat, nec prodiga Tellus,
 Nec ſpatium, nec temporis ordo.
 Omnia nil fuerant, nihil & per inane vagatum
 Voluebat tenebrasque Thohuque.
 Ipſe tuis opibus diues, Rex, omnia ſolus
 Qui poteras bonus atque beatus,
 Vmbram aliquam ſpeciemque tuæ virtutis & ampli
 Numinis extare efficiſ author;
 Cui prius eſſe iubes aptam ſedemque domumque,
 Hancque paras & prouidus ornas.
 Teſta ſuperna poli primum ſubſtrataque terra
 Sunt opus, & viſ mobilis vndæ.
 Dicis, & informes pellens lux pura tenebras
 Diſiungit noctemque diemque.

D 3

Dimi-

Dimidium perfusa orbem complectique fouerique,
 Et versata locum tenebris dat.
 Tum subducta sinu vndarum fecundaque Tellus
 Semine multiplici grauis exstat.
 Hinc geminæque faces cælo enituere sereno,
 Vna diem præ ~~claro~~ lumine *claro*
 Sufficit, vna umbras tristes noctemque pauentem
 Solatur vario vaga vultu,
 Præscriptasque vices, atque anni ac temporis horas
 Vtraque sortiturque regitque.
 Innumeri stellarum oculi terrasque iacentes
 Despiciunt, pelagusque refusum.
 Et micat, & ridet cælum, nutuque potenti
 Cuncta fouet flammisque coruscis.
 Fronde nemus varia ornatur, surgitque virenti
 Herba solo, fert gramina pratum.
 Decurrunt fluuiis lymphæ, vitreumque liquorem
 Suppeditant terræque marique,
 Vbera multiplici succo distenta refundit
 Terra patens, fructusque ministrat;
 His viuunt armenta, feræ, pecorumque volucrumque
 Omne genus, quod protulit ipsa
 Dicto facta tuo parens, vastumque per orbem
 Ingeniis variata locauit.
 Quale decustenet ipse author, tã pulchra potest qui
 Ex nihilo efficere atque tueri.

DE OPIFICIO HOMINIS.

Carmen Sapphicum.

MA G N E terrarum liquidique eqli
 Conditor, cuius sapiente dicto
 Constat, quidquid variis in orbis
 Partibus existat;

Vnde

Vnde ego primam capiam benigni
Nominis laudem, solidique honoris,
Cui neque aut primus datur aut supremus
Terminus vnquam.

Quippe te prorsus nihil indigentem,
Te tuis semperque opibus beatum
Cui dares tandem tua dona princeps
Iuuit habere.

Mente dum versas opus affuturum
Diligis primus, variisque rerum
Dotibus pulchrum statuis nitere
Muneribusque.

Viuidæ terræ tenue rubentem
Pulverem cernis madidique pondus
Temperas limi, atque habilis moueri
Ducis in artus.

Fictilem pulchræ speciem figuræ
Sustinet Tellus, sed adhuc inertâ
Frigore & creta solidum, nec aspi-
rabile signum.

Author, huic sensus, bene & efficacis
Spiritus infers agilem sporem,
Qui subit cunctis penetratque viua
Vndique membris.

Surgit authorem referens decoris
Artibus nostrum genus, & verendum
Ceteris, quorum est propriæ parentem
Dicere terram.

Mentis hæc compos sapientis, atque
Lux tuæ luci similis refulget,
Cedere at prima in serie creatis
Iussa animis fax.

Fax prius nullis temerata ventis,
Quæ sacrum lumen tenuisque flammæ
Tendere in cæli radiantis alta
Sidera posset.

D 4

Huic

Huic tuæ diuæ bene & efficacis
 Gratia munus facilis bonusque
 Sufficis, per quam recolat beatæ
 Munera vitæ.

Brachia & vultus oculi manusque,
 Visque membrorum, seriesque pulchra
 Edocent, quantus breuibus sub antris
 Spiritus insit.

Nouerat sortem propriam, secundo
 Cui loco nullum reperit priorum
 Usque viuendum; quibus ipse certa
 Nomina dixit.

Ille cælestes gradibus locatos
 Spiritus norat, tenuitque nomen
 Proximum, largis opibus benigni
 Numinis auctus.

Ille vbi grati requiem soporis
 Sensit, humanæ sobolisque matrem
 E sui cernit lateris recentem
 Surgere costis;

Gaudet asserti generis recepta
 Spe, Pater primus, propriisque curis
 Hanc bonisque vnam studiis vocari
 Participem vult.

Hos Deus terris pelagique vasto
 Præficit regno, iubet ac secundos
 Esse sub cælo sibi; queis honorem
 Cætera præstent.

Quid canens laudem celebremque pingues
 Atque ridentes Orientis hortos
 Efficax mira Domini quos arte
 Dextera seuit.

Floribus, fronde ac foliis perennis
 Lusus hinc Veris fuerant amœno
 Fuderat semper variata plenum.
 Copia cornu.

Surgit

Surgit hic puro vitreus liquore
 Fons, loci magnum decus; ille pulchris
 Vberem plantis viridiq̄ue riuum
 Sufficit aruo.

Inde & ignotis latebris receptus,
 Quatuor felix variè iacentes
 Irrigat terras, fluuiolq̄ue noto
 Nomine donat.

Vnus ardenti pretiosus auro
 Atque beryllo rutilisq̄ue candens
 Enitet gemmis bedolæq̄ue claro
 Munere prætat.

Hic ager curis penitus leuandis,
 Hic & arcendæ fuerat senectæ
 Vtilis, membris animoq̄ue in omnes
 Vtilis horas.

Namque & exhaustas renouare vires,
 Addere & vitam poterat fidelis
 Arboris fructus mediis petenti
 Commodus hortis.

Quin & hic dulci memorata gustu
 Grata fucati & specie coloris
 Poma visuntur, malè sed doloso
 Noxia succo;

Quæ valent sanas vitare mentes,
 Et mali expertem tenuisq̄ue fraudis
 Simplicem possunt animum improbando
 Vertere sensu.

Omnibus primo licuit parenti
 Fructibus vesci: sacra mala tantum &
 Huius exceptit Deus vltor omnem
 Germinis vsum.

B. AR. MONTANI
DE HOMINIS CASV.

Carmen Dicolon Distrophon.

E HÆ V quid trepidas pater?
 Umbras cur nemorum, cur latebras petis?
 Quid vultus varius, neque
 Certa sede manens, nec placidus color?
 Cur totis tremor artibus,
 Quid tam sæpè solum vertere? quid iuuat
 Nulli credere te loco?
 Vnde algens faciem sudor, & indecens
 Infanti pudor inficit?
 Quem vitas pauidus, quem metuens fugis?
 Atqui nulla virentibus
 Hortis conspicitur bellua, nec tuum est,
 Quas contemnere debeas,
 Formidare metu præcipiti ferar,
 Cui subsunt animantium
 Repunt quæque solo, quæque natant salo,
 Ac te qui dominum tuæ
 Mentis, qui que dedit te fore principem
 Terris & liquido mari,
 Te præter, posuit, quod caueas, nihil.
 Nimirum proprius furor,
 Et mentis solidum libera vis tuæ
 Peruerfo studio intimum
 Immisere tuis visceribus malum.
 Hinc error quater improbus
 Te per densa agit, vexat & impotem.
 Sic te dissimilem tui,
 Horrendumque tibi te ac penitus grauem
 Nec perferre volens potes,
 Nec vitare miser perfergere aut vales.
 Ergo te vetitum nefas
 Admississe tuus te pudor arguit,

Aufum

Ausum & tangere quæ Deus
 Interdicta tibi poma sacrauerat,
 Succis quæ malè dulcibus
 Mortis perpetuæ semina continent,
 Immensisque laboribus
 Olim sepositas expediunt vias.
 Quid tot profuit infortis
 Præstare egregium viribus vnicè?
 Quid penè superis parem
 Emeruisse Dei munifica manu?
 Nec quicquam sapientiæ
 Concessis fuerat, diuitiis frui,
 Si præferre minacibus
 Laudandi monitis legibus ac Patris
 Intorti colubri dolos
 Et fraudes libuit, credete si magis
 Et sentire magis placet
 Quod linguæ geminæ callidus afferat
 Sermone ancipiti Draco,
 Quàm quod certa Dei vox prohibens cauet.
 Nec tantis maculis notæ,
 Nec tortis sinibus flexus, & aspera
 Squamis terga rigentibus
 Fallacis colubri te ingenium docent?
 Nempe tot saturo tibi
 Perfusoque sacræ lætitiæ bonis
 Hoc vnum deerat tamen,
 Nouisse ancipitis experientiæ
 Quid fortes valeant dare,
 Metatis cumuli aut addere finibus.
 Hæc nunc parte beator
 Aususque vsque magis, scilicet, emines.
 Vt queis numen abest procul
 Immunem quibus & se posuit malis
 Te, qui viuere iusserat,
 His tu plenus eas, vota que conscius

Hostis

Hostis promoueas tui.
 Venturo ac generi perpetuam grauis
 Luctus materiam pares,
 Addictæque malis vsque laboribus
 Linquas hoc soboli pater,
 Vt semper memorem pœniteat tui.

TERRÆ MATRIS QVERIMO-
 nia ad Deum.

VIRTUTIS altæ & fons sapientiæ
 Qui cuncta magnis nominibus foues,
 Clementiæ te sed teramplis
 Muneribus superare gaudes.
Vindex iniquæ fraudis & efficax
 Lucem remotis è tenebris dare;
 Iniuriarumque & malignæ
 Arbitrator inuidiæ seueræ.
Vides beatum quod steterat tuis
 Sublime donis quod dederas opus,
 Fallacis impulsu Draconis
 Vt misera pereat ruina?
Quem de recenti puluere finxeras,
 Vniis minorem quem superis dabas,
 Quem lata promotum canebam
 Mater Humus, cecidisse ploro.
Me, quam remoto subdideras loco
 Rerum Creator, sedibus infimis
 Perstare contentam valebant
 Huius opum recreare honores.
Nostris petitem visceribus lutum
 Cui numinis tu condideras tui
 Sensumque & cognatum supernis
 Prouidus ingenium cateruis.
Quicumque è nostro prodierant sinu,
 Et qui propinquo de pelago greges

Auctore

Auctore te, sceptro ac secundis
Legibus hic dominus regebat.

Interminatas assiduis opes

Huius iubebar fundere commodis,
Et Veris florentem nitorem
Perpetuo retinere vultu.

Dumque ille regni compos & integer
Staret receptis muneribus potens;

Et te reuisentem beatus
Sæpius exciperet Magistrum,

Et te loquentem cominus omnibus
Audiret horis, cum foret vtile,
Atque ipsa te præsentiore
Plenior auxilio experiret.

Inversa humanis protinus omnia
Semper gemendis sentio casibus,
Murmurque cælorum, graueisq̃ue
Ætheris accipio querelas.

Coniurat omnis turba natantium
In peruicacis perfidiam ducis,

Ex meque prognata profanum
Diffugiunt dominum cateruæ.

Culpa scelesti me quoque filij

Contaminatam tædia commouent
Ingratiorem iam coactis

Protinus huberibus futuram.

Nam damna honoris depositi mihi

Vlciscar amplis vsque laboribus,

Vdoque sudantisque anhelu

Sæpe hominis repetenda vultu.

Quin ipse prauum cui libuit nefas

Mutare recti legibus ordinis

Se se odit ac vexat pudendis

Solicitus trepidusque curis.

Ergo repulso, quem bonus infimè

Sceptri iubebas sistere principem,

Succedet

Succedet introducta sꝑuo
 Mors scelere, & solium tenebit?
 Fallax & anguis, qui sapientiz
 Laudem petebat pꝑcipuam sibi,
 Impunè iactabit, tui se
 Consilij temerasse pondus?
 Impunè sꝑuamꝑue ille tyrannidem
 Terras per omnes, perꝑue hominum genus
 Firmabit, incedetꝑue raptis
 Fraude mala tumidus coronis?
 Audebit vsque ac dicere; vicinus,
 Illumꝑue nostro subdidimus iugo,
 Cui me Creator, cui ministros
 Esse meos comites, volebat.
 Ille ornet alti sideribus poli
 Regnum supremus, quod sibi vendicet:
 Mundi sed huius compos ipse
 Dum fuerint homines, manebo.
 Aut ipse leges non foueat suas,
 Et iura damnet quz posuit Deus;
 Prudentiz aut quod comparabam
 Ipse mihi, decus arrogabo.
 Illius altz vim sapientiz
 Concinnus orbis comprobet: arduas
 Humana fors euersa nostri at
 Ingenij memorabit artes.
 Incontinenti frena superbiz
 Offensus istis iniicies Pater
 En nunquam, & indignum nefasti
 Criminis expedies furorem.
 Quamuis Adami progenies ybi
 Non deferendum prodiderit locum,
 Nil seruet exempli, tuos quo
 Continuet renouèrve amores;
 Istius almz pꝑmiz gloriæ
 Cedenda nulli prospicies tamen,

Istud

Istud neque in ventos abire
Propositum patiere firmus.

DE HOMINE PECCATI ÆRVMNIS
vexato, ac Verbi reprehensione in spem reuocato.

L Etale cùm iam primus homo inuidi
Mali venenum suxerat, aspera
Mercede multatus receptæ
Mortis onus stimulumque sensit.
Orbatus almi luminis ignibus
Mortale corpit cernere, & horrida
Miratur infelix timetque
Monstra nouis metuenda formis.
Sed nil pudendum, turpius, heu, nihil,
Quàm se earentem veste simul vid
Horretque nudatum, paratque
Ipse sibi tegetem repertor.
Tum se videntis, voce tremens Dei,
(Virtute cuius vixerat antea)
Exoptat occultis latere
Consciis ac satagit tenebris.
Nam, quæ reductum compulsi in graues
Vmbas pauendi causa? quid accidit
Nostram quod haud firmus tueri
Diffugias caueatque lucem?
Istis nouum quis te artibus imbuat
Fallax magister discipulum, tibi
Aptare nudo vt ipse zonas
Materie ex peregrina adornes?
Causari amatam desine coniugem:
Præferre nostris hanc monitis, vito
Quam finxeramus nos minorem,
Dedecoris scelerisque culpa est.
Hæc dira & vltix quidquid agas miser
Culpa insequetur te & premet impotem

Ac

Ac Terra vexabit: parens nam
 Quæ fuerat, grauis est nouerca.
 Illa innouandis vique laboribus
 Exercitatum te dabit artifex,
 Sentire quam stulto quietem
 Spreueris arbitrio edocebit.
 Traducere ægram si studeas, potes
 Vt cumque vitam, vitam hominis tamen
 Vsu ac diebus terminatam,
 Assiduisque epulis egentem.
 Non otioso panis erit tibi
 Quærendus ergo: namque frequens feret
 Spinasque vepres vt colono
 Ipsa suo infidiosa Tellus.
 Hanc ipse nostris pollicitis benè
 Confusus vrge, atque his monitis doma,
 Sudoris ac ne te improbæ vsque
 Pœniteat vigiliisque curæ.
 Authore donec qui loquitur, tuus
 Mutatus olim sis iterum cinis:
 Culpamque mors extinguat, & mors
 Mortem edat, insinuetque vitam.

IN CAINI SCELVS ET
 contumaciam.

Ode Tricolos Tetrastrophos.

PRogermnantis damna nequitie
 Primùm recenti crimine seculum
 Sensit, nefanda cum superbus
 Cæde malum cumulat Cainus.
 Nam fat laborum protulerat pater
 Natis sibi que improvidus, vt frequens
 Et multiplex leti pateret
 Porta hominum fugienda nulli.

Metata

Metata nuper claustra breuissimæ
 Vitæ secundus stringere vir furit,
 Sacrata & almæ templa menti
 Diruere expoliator audet.
 Exempla monstri ac prodigium videns
 Horret ferarum mite magis genus,
 Doctum abstinere atque infrequenti
 Parcere adhuc teneræque prædæ.
 Dissidentes lusibus impari &
 Sensu educatos præuidet hos pater:
 Telluris alter terga sude
 Findit auens, fouet alter agnam.
 Post hoc disertis vsque negotiis
 Nec mentis vnâ nec studij probant
 Formam, reuinctos ille tauros
 Agricola irrequietus vrget:
 Hic prata pastor lanigerum & pecus
 Curans, feroces arcet ouilibus
 Vrsos, & infesti leonis
 Eripit insidijs bidentem.
 Non dissidentes sidera fixerant
 Mores, neque instans dura necessitas;
 Sed liberi diuerso agebat
 Tramite consilij voluntas.
 Nam tortuosi callida munera
 Et vim Draconis, sæpè etiam & dolos,
 Mendacia, inuisamque fraudem
 Maior amat sequiturque feater.
 Candens: minorem simplicitas iuuat,
 Ac temperatis vsibus innocens
 Vita, & salutes parentum
 Iam monitus potiorque norma.
 Virtuti at ille & moribus inuidet
 Fratris probati iudicio Dei,
 Oditque miratus litantem
 Candidulæ pecudis cruore.

E

Quid

Quid pulchra sancti te pueri impedit
 Virtus Caine, aut innocuum decus?
 Quin aduente & ipse celo
 Ite via meliore tendis?
 Constantis, audi, te iuuenis vocat
 Felix imago, atque incitat *xmulum*,
 Inuitat & vox admonentis
 Numinis auxiliumque certum.
 Erustis, nam monitis surdus & abnuens
 Fratrem scelestâ præcipitat manu,
 Nec parcit humanè precantis
 Vocibus ingenuæque formæ.
 Illum cadentem ne videat, caput
 Sol condit atris nubibus; æthera
 Disrumpit è membris recedens
 Spiritus insolito fragore.
 Percussa puris, artubus & sacro in-
 fontis cruore Terra madens gemit.
 Audita plorare, atque amaro
 Numina *sollicitat querelis. sollicitare plantas*
 Nec tanta durum signa premunt malæ væ
 Sævæque culpæ pœniteat, neque
 Vox arguentis corque prauum
 Verba Dei quatientis angunt.
 Humana tantum incommoda pertinet
 Securus vltiâ quærere, quid Deus.
 Deceuerit, mortalis vna
 Cura agitur misera que vitæ.
 Gaudere vivens desine, libera
 Non vita restat, sed variis tibi
 Damnata pœnis inquietæ ac
 Verberibus crucianda mentis.
 Differtur illud quamlibet vltimum
 Durum subibis supplicium tamen,
 Genti que molitur tuorum
 Dedecus exitij apparatus.

DEI LAVDES EX DIVINÆ
efficientiæ obseruatione.

O Cuius faciem mortali luce nefas est
 Aut oculis discernere nostris.
 Sancta tuæ nunc Virtutis, quibus omnia lucent,
 Ut liceat mihi terga videre.
 Metiri nec tanta peto, sed cernere quantum
 Culturo fati esse probabis.
 Angustum quocunque precor me conde recessu,
 Seu propius seu longius abdas;
 Ut gratus docilisque tibi monumenta tuarum
 Virtutum cognoscere possim.
 Annuis? an gelido mihi mens percussa timore
 Cordis adit repetitque latebras?
 Iam rursus redit atque calet, iam læta tuis est
 Muneribus, iam tota petit te.
 Teque amat, atque vnū cuperet, nec te sine quicquā
 Esse putat vel nosse beatum.
 Nec pulchrū quicquā poterit neque credere verum
 Ista quod sit luce remotum.
 Nam qui tam nitidis, tot constat partibus orbis,
 Sidera, monstriferum mare, terræ &
 Innumeræ formæ viuentum, cuncta tuæ sunt
 Dona voluntatisque manusque.
 Edere eum voluit tua mens virtute potenti
 Hæc; tua sic sapientia iust.
 Lulit & explicuit species distincta decoris
 Ordinibus primordia rerum.
 Exiit exortus nullo de semine mundus.
 Materies, voluisse, fuit, te.
 Alma parens Natura tui vi & numine Verbi
 Explicuit se cunctaque secum:
 Iustaque continuas iterare & promere formas
 Perpetuò ac renouare cadentes,

Paruit imperiis, variataque tempora & artes
 Excipiens didicitque tenetque;
 Auctoremque suum laudat te pulchra probatque,
 Certa tuas non fallere leges.
 Ne ruat illa, tuo fulcitur munere, nam tu
 Prouidus hanc seruasque fouesque.
 Prima homini fors in terris te principe cessit,
 Quem reliquæ metuant animantes.
 Et regem in cunctis gregibus se viderat ille, &
 Curarum expertemque malorum:
 Et potuit te veracem laudare bonis hic
 Exemplis cumulatus & amplis:
 Et proferte tuis potuit sua tempora donis,
 Et senium & contemnere mortem.
 Sed mens læua, mali que tui ambitiosa cupido
 Hunc tibi subduxitque sibi que.
 Sic miser & te non vanum pertensit, & vsque
 Consilij dictique tenacem.
 Proxima viderunt vitiatum secula in orbem
 Iudicij monumenta seueri;
 Cum scelus, impietasque hominū, cū crimina sua
 Terras infecere recentis.
 Ipse tui sed propositi non immemor vnquam,
 Vitæ consilium atque salutis
 Et meditare bonus, firmatum & promere tendis
 Arcanaque foues Deus arte;
 Quam penetrare quest mentis vis nulla minoris,
 Ille tuus neque callidus hostis;
 Ille hostis generi qui commoda maxima nostro
 Insidijs diuertit iniquis;
 Ille idemque tuis inuidit laudibus, ac se
 Ingenio variante dolisque
 Callidus ac stultus voluit iactare priorem
 Et comitum se vendere turbis.
 Ergo comes tibi iustitia est, fraudisque doli que
 Et sceleris sanctissima vindex.

Lentior

Lentic
 Imp
 Altera
 Pri
 Quam
 Qu
 Omnib
 Diu
 Fert h
 Et v
 Et pœm
 Lim
 His ex
 No
 Præter
 Cr
 Namq
 Iud
 Firmat
 Cor
 Optare
 Exig
 Ipse do
 Diu
 Nostris
 Cor
 Quid n
 Qu
 Spem s
 Mur
 Quippe
 Pler
 Non n
 Qu
 Ipse at
 Hæ

Lentior hæc tamen in pœnâ est, nisi prouocet vltro
 Improbitas celereſque morantem.
 Altera sed foror est huius tibi propria, ab ipsis
 Principiis notiffima mundi:
 Quam nunquam dormire finis patrifve vacare
 Quin peragat nocteſque dieſque.
 Omnibus illa tuas horis largitur & auget
 Diuitias partita fluentes.
 Fert huic se sociam longo Patientia naſo,
 Et vultu veneranda sereno:
 Et pœnas moderata omnes Clementia, certis
 Limitibus quæ ſumma coerces.
 His exercendis præſcribis tempora nulla,
 Non hominum genus excipis vllum,
 Præter eos quos impietas vſuſque maligni
 Criminis vſque iuuâtve tenetve:
 Namque hos pœna manet ſancti certiſque miniſtra
 Iudicij, quam legibus æquis
 Firmat & exequitur recto Constantia ſemper
 Conſilio ac bene ſæpè patente.
 Optates Pater alme homines non perdere, ſed ius
 Exigit ad pœnam ſceleratos:
 Ipſe doleſque malis hominum, ſi tangere ſenſum
 Diuinum potuere dolores.
 Noſtris ipſe bonis gaudes, Pacemque beatam
 Conſulis, exquiriſque, paraſque.
 Quid non promittit, quid non fert ille bonorum?
 Quidve negat poſcentibus æqua?
 Spem ſuperat menteſque hominû animoſque; petentû
 Muneribus doniſque ſupernis.
 Quippe potèſ rerû eſt author, princepſque benignus,
 Plena ſubeſt cui copia ſemper.
 Non mare, nõ Tellus fuerant, nõ aſtra, neque vllum
 Quod poſſent hæc pingere cælum:
 Ipſe at diues erat ſecum, nihil indigus: eſſe
 Hæc iubet, enitueręque iuſſa.

Nec sibi composuit soli, donanda parauit,
 Et donat, largitur & ultro.
 Et si cuncta simul donet, tamen edere mille &
 Mille valet cum millibus orbes.
 Immo habet atque suis condit cultoribus, illud
 Quod mundis præferre trecentis
 Non dubitem minor arbitrio nec, pendere magni
 ■ Tanta licet, millibus vllis.
 Sese namque bonus præbet donatque piorum
 Mentibus insinuatque tenendum.
 Huic nihil aut pelagus rotis abscondit in vndis,
 Aut scopulis antrifve reductis.
 Nec cæco tenebrosa sinu quicquam abdere Tellus
 Huic poterit ventura videnti.
 Humanæ ille oculis penetrat variantia mentis
 Consilia abstrusosque recessus.
 Nec dum dicta, tamen contingunt illius aurem
 Verba animo meditante recepta
 Quid referam, vel quid fileam? non dicere tantæ
 Possum Maiestatis honorem.
 Parua pudor memorare vetat, sed magna silere
 Et metus & mens inscicia suadet.
 Ergo & magna pius vates non vsque tacebo,
 Nec cantare minora verebor.
 Magne Deus cuius princeps premit æthera sedes,
 Nil simile est tibi nilve secundum.
 Alme Pater, qui parua foues, hominesque benignus
 Aspicias, hanc canimus tibi laudem.

DE PROVIDENTIA DEI,
 Ad Ludouicum Perezium.

Tricolos Tetrastraphos.

INSTRVCTE fortis legibus optimæ,
 Dulcis Percezi, iam bene conscie,
 Contende

Contende præceptum secundo
Sidere continuare cursum.

Qui nec supremum funditus ad latus
Nauem refertam pondere dispati
Vexas, neque exoptas olente
Diuitias cumulare merce,

Contentus illis nempe negotiis,
Quæ nec piorum iudicium improber,
Nec possit exercere segnis,
Subsidium miseris futura.

Deliberatum consilio graui
Portum tenebis, si neque dextera
Clauum reflectas, nec sinistra,
Nec properes, nimumve cesses.

Non cetus, aut te monstra natantia,
Non vnda flatu spumea terreat,
Nec litus inuitans inani
Illiciat reuocæve luo.

Ignem sereno lumine præuium,
Quem nauiganti proposuit Deus,
Et mente & intentis, Perezi,
Serua oculis, sequere & vocantem.

Permitte Regi cætera, cui tuam
Rem consecrasti, & quicquid erit lucri,
Nam prosper educet labores
Ille tuos, minuetque iniquos.

Seu dubitandam dent scopuli viam,
Seu voluat altas vnda voragines,
Seu monte consistat minaci,
Seu sinibus remeet reductis.

Quicumque cellis missus ab abditis
Ventus repulsum commoueat mare,
Nec differet, nec vela rumpet
(Crede) tua, aut faciet morari.

Namque ille densis nubibus insidet,
Strictosque clarum colligat in iugum

Versatque parentes habentis
 Arbitrio sapiente ventos.
 Et casus illic nil temerarius,
 Nil, quam profanum vulgus habet Deam,
 Fortuna sortitur, suumve
 Obtinet, aut subit administra.
 Is cuncta pleno numine possidet,
 Qui iam creator condidit omnia,
 Is temperat voluique cuncta
 Summa potens, mediumque & ima.
 Nil huic volatu præteriens leui
 Aufert, nihil dat, quamlibet hæreat
 Tempus, noui nil huic recurrens
 Affert, aut subitum indicabit.
 Quin & priusquam postera tempora
 Nascantur, idem præuidet, ac suis
 Committit expresso canenda
 Vtibus & numeranda signo.
 Nunc nec notatis legibus obligat
 Natura certas discere formulas,
 Instructa, nec cæli nitentis
 Militia aut series retardat.
 Natura quicquid, quicquid agant poll,
 Fiet quod alto consilio iamem
 Diuina Mens decreuit, huius
 Nutibus orbis amat reuolui.
 Miranda nostris quæ patribus prius
 Sunt visa terra, suntque polo, & salo,
 Hunc indicabant posse rerum
 Destruere & renouare formas.
 Nostros in vsus cuncta creauerat,
 Quæcunque senis lucibus edita
 Steteret, non vt illa nobis
 Imperitent, sed vt obsequantur.
 At no (vt illis commodius bonis
 Fungi deceret) semper oportuit

Seruare

Seruare ab ipso constitutum
Munus & officium Magistro.

Qui regna cæli, qui maris obtinet;
Terræ profundum qui penetrat situm.
Qui corda simatur iecurque
Et varias animi latebras.

Ille & bisulcas despicit in vias,
Quas vel piorum tendere amant pedes,
Decepta vel quas improborum
Turba frequens celebrisque calcat.

Quamquam neque vno fidere conditos
Istos vel illos dispare temperet
Viua remixtus bile sanguis,
Et varij comitentur anni:

Præfixa prauos certa pericula
Sanctis abusus consiliis manent.
Cæcus at expectat proborum
Fausa quies, viridisque palma.

In dicta testes conuenient mea
Fluctus rubentis littoris, & liquor
Iustus pepercisse piis, &
Subruere imperium superbum.

Nox vna vidit millia plurima
Vindæ reductu vindicis obruta,
Nox illa transmisit fidelis
Incolumes populi cateruas.

Illis, benignus quos fouet, expedit
Secretioris munera copix;
Plenoque producit repostas
Delicias epulasque cornu.

Auersus idem fidera ferrea
Rigere inerti duritie sintr,
Atque ante felices nocentum
In chalybem iubet esse campos.

Felix colendi quem studium Dei,
Quem sola regni cura tenet sacri,

E s.

Humo

Hunc (quamlibet mundus laboret)
Exitus excipiet beatus.

DE VANI CVLTVS INITIIS
& causis.

NAM, quid nefandi nuper acto seculo
Suscepit humanum genus?
Quid vel dolosi recens ætas intulit
Crescentem in orbem criminis?
Vt inuidendam posterisq̄ue noxiam
Damnetur ad dementiam?
Parùmne primæ matris in natos mali
Produxerat credulitas?
Ni parvus ignis (quem superstitem bonus
In mentibus dedit Pater)
Torti Draconis inquietis protinus
Extingueretur artibus?
Hinc pestilentis lati & erroris nouæ
Dispersa terræ semina.
Erroris, altum qui prius tentans polura
Peruertit ordinum vices,
Ausus Regentis adoranda numina
Stellis amicus lucidis
Fausasq̄ue vires, & nocendi copiam
Et liberam mentem dare &
Interminatis omnium sideribus
Momenta rerum addicere.
Tandem relicto, quem videre nemini
Fas est caducis sensibus.
Tot mox sacrabat, quot valebat cernere
Et astra, & alma nomina.
Nec illa demum cunctis imaginibus
Conficta luserunt satis,
Nisi improbandis moribus mortalium,
Nisi inuidæ potentæ,

Incestuo-

Incestuo
Infan
Arces,
Alto
Infrenis
Quid
Mirum
Suis
Quem r
Disce
Mox &
Et flu
Cornuta
Proru
Silva pe
Tract
Nympha
Salax
Quicunq
Necta
Lati mir
Gaud
Sic sum
Prim
Pimus e
Deos
Adiunxi
Cælat
Arcu, sag
Stulti
Hanc si
Pictur
Præstare
Vno
Priore q
Noui

Incestuosiss, atque libidinibus
 Infames exempli reis
 Atres, domusque splendida & conuiuia
 Alto parentur æthere.
 Infrenis ausa est quid non vsque gloria?
 Quid non adulator tulit?
 Mirum rotari posse, aut orbem currere
 Suis libratum circulis,
 Quem tanta vexant semper semper addita
 Discorde nutu pondera.
 Mox & marinis regna monstris, omnibus
 Et fluminum cedent aquis.
 Cornuta frequens tunc caterua vitreis
 Prorupit ex antris Deum.
 Siluas peraltas, peruiantum nemorum
 Tractus, & inter illices
 Nymphæ decentes, Fauni membris hortidi,
 Salax & Satyrus simul.
 Quicumque nondum toti euaserant Dei
 Nectatque nondum ebiberant,
 Latius minoris numinis tamen nota
 Gaudent, chorosque ducunt.
 Sic summa & imis, sic permixta & vltima
 Primis (referte quod pudet)
 Primus oblitus orbis auctorem suum
 Deos vocauit non Deos.
 Adiunxit imitatum dein saxi vaser
 Cælator arte spiritum.
 Arcu, sagittis, hasta, falce, fulmine
 Stultis pauorem^{ac} addidit.
 Hanc si parare improuidis amentiam
 Pictura debebat Poli,
 Præstaret æthram vna fronte simplicem &
 Vno colore conspici,
 Priore quales, quales luce & altera
 Noui nitebant tunc dies:

Præsta-

Præstaret vsque tardas mouisset manus
Saxis ineptus artifex.

Sed quid strepentis paruulæ modis lyræ
Mens pergis ista consequi?

Certis referre quæ non vlla legibus
Nostri valet vis ingeni,

Cæcum suorum quæ iecere turbidis
Vatum furorem mentibus.

Non culpa compta aut hæc dicetur ætheris,
Aut artis inuentæ dolus:

Insipientis fructus hio scientiæ est,
Mentisque compotis mali,

Quondam insolentum quam præceps furor patrum
Optauit imprudentius,

Impulsa prauis dignoscendi motibus
Quid fas, quid & foret nefas.

DE HANOCHO DIVINÆ
Veritatis præcone.

Ode Tricolas Tetraastrophas.

SED VERA scedis religionibus
Errabat omnis turba hominum diu,
Laramque per terram vaganteis
Iam populos furor occupabat.

Quid quisque dicet, quid colat & pius
Placare densa / cæde bidentium
Procurer, expectata monstrat
Vilitas stolidusque vates,

Namque alma postquam simplicitas Dei
Irrequietis mentibus exulat,
Insana mendacis Draconis
Turba locum petit inquinare.

Tectis veneni viribus intima
Perfundit vrgens pectora, quæ ferunt

Oblivio-

Obluionem, quæque rerum
Contemerant violantque formas.

Miscere primum fasque nefas iuberi:
Cogit decoro iungere dedecus,
Et prava rectis & seueris
Ludicra conuoluisse gaudet.

Hoc sentientis prouida mens yri
Cauebat olim; cui dederas noua
Cum prole maturum probandis
Consiliis Deus alme sensum.

Miratus aras sanaque & aliis
Extracta magnis templa laboribus,
Lucusque, totaque ducta diuim
Innumeris simulachra formis:

Ardere pingues, vim segetis, boues,
Agnas nouandæ spem sobolis videns,
Cum farre molas, & Sabæa
Plurima thura dolet perire.

Ast illa sanctum cura magis ferit
Pectus videntis tanta hominum graui
Errore pallantum nocentes
Secula per tenebras abire.

Dixitque primus, Quis furor impium
Vel vos libentes iam rapit in scelus?
Quæ vel reluctanteis malum vrget
Ad facinus fera vis tyranni?

An ne ad supernam fictus imaginem
(Mortalis & si corpore) vir colat
Vel bruta, vel saxa? an rotundo
Sparsa polo veneretur astra?

Maiora nostro sunt genere ac prius
Formata, certo quæ numerum ordine
Distincta lætantur beatam
Agmina spirituum per aulam.

Illis tamen nos, qui omnibus imperat,
Deferre honores, qui deceant Deum,

Vindex

Vindex verabat: hosque nobis
 Esse suos voluit ministros.
 Diuina nobis particula obigit
 Lucis, & istis cedere nescia,
 Quæ vos dicauistis in alto
 Æthere, quæ in pelago atque terris.
 Nos ille solus, nos sibi vendicat
 Sempet colendo, qui similes dedit
 Formator olim, quique maius
 Pollicitus dabit auctor idem.
 Nos templa summi nempe sumus Dei,
 Nostro decet nil corde minus capi.
 Tanisve regis non pudebat
 Hospitio sociare quemquam?
 Quos ille tandem dicere filios
 Decevit almus, quos fouet, ac sibi
 Iam tendit hæredes vocare,
 Et faciet (tamen obsequenteis)
 Rebus minoris non pigeat notæ,
 Seruire, sensu nilque valentibus
 Curuari, & extendisse apertas
 Protinus aut plicuiss: palmas?
 Nec terra quicquam concipit aut parit
 Nolente summo principe, nec valet
 Præbere productrix alendis
 Gramina quadrupedum careruis.
 Extinguit ignes vnus, & excitat,
 Et librat horis tempora commodis
 Mentita nunquam: frigus idem
 Temperat, & soluit, ligatque.
 Telluris alium commodus hic sinum
 Cælo imperatis afficit imbribus,
 Vitamque mortali, atque honestos
 Delicias creat ille in vsus.
 Veræ magister sic sapientix
 Sparsisse fertur semina pluribus

Lustris

Lustis, & exemplum probatæ
Intrepidus tenuisse vitæ.

Donec peractis ritè laboribus,
Æternitatis pignora non prius
Audita cepit, non si fastos
A vetere enumeremus Adam.

DE INIVRIOS A MVNDI

ætatē. 2.ª *Sænarum constanti
Iambis.*

Ode Dicolos Distrophos.

ERRORVM tenebris, atraque caligine postquã
Recentis orbis obuoluta gens fuit,
Tunc veneranda Dei natura, & certa voluntas
Sagaciorum distulere lumina.
Ferreæ mortales subierunt secula, sunt &
Excussa prauæ frena tunc licentiæ.
Discessere metus, pietas, ius, falsæque fidesque
Bonissæque pudor moribus vetus comes.
Imperat vna animis & moribus atra libido,
Doliq̃ue cura summa constat omnibus,
Solaque distinguit violenta potentia fines,
Pares cupisse. sed nocere non pares.
Namque suo parere animo, proprioque furori
Nihil negare cura singulos tenet.
Hinc cædes, bella, hinc rabies, hinc furta, rapinæ,
Nouissæque semper ars operta fraudibus,
Nulla est promissi constantia, nullaque dicti,
Valetque acuta lingua docta fallere.
Communis durare diu ast iniuria non quit,
Suis & ipsa fracta viribus cadit.
Tandem inuenta malo concordia falsa timore
Domos virosque iungere & opes iubet.
Alter vt alterius vitare pericula discat,
Nocere lætus, vltor atque lædere.

Impia

Impia connubiis cocunt ita fœdera: magnis
 Data est & vxor & petita dotibus
 Femina diuitiis luxuque soluta, pudoris
 Renunciate sancta iura nil pauet.
 Cantibus & ludis, omni atque libidinis arte
 Prior vocari & ardet, & putat decus.
 Nec melior teneris senior matrona puellis,
 Honestiore nulla matre filia est.
 Palmam quæque suæ studiorum cedere natæ
 Cupit magistra, monstrat & frequens monet.
 Sic turbata omnis confusaque munia gentis,
 Vir muliebris extitit chori artifex.
 Femina sua habitus præfert animosque viriles,
 Nouas uterque adinuenit cupidines.
 Non impunè pius tulit hæc spectator & ante
 Laboriosus, & mali rudis doli.
 Assi sui hic prauo exempli corruptus amore
 Venustiores expetit furens thoros,
 Impettat, atque genus, mores, linguæque animûque
 Ita inquinavit insolentique prodidit.

DE NOAHHI PRÆCONIS
 diuini temporibus.

O Gens ferrea, quamlibet
 Coniunctis studiis atque opibus potens,
 Humânæ & sapientiæ
 Fastu prima hominum secula viceris,
 Ut nil vltierius tuis
 Inuenire queant postera moribus,
 Nil quodd vel superum choros
 Offendat grauius, vel magis incitet
 Regem, qui residens polo
 Cunctis agrinibus prouidus imperat
 Quæcunque æthera peruolant
 Natum prompta sui noscere principis:

Et quæ vel mare continet,
 Et quæ terra parit, sustinet aut fouet.
 O quid continuis tua
 Confirmare paras regna laboribus.
 Nam constructa per impios
 Fundamenta dolos, quo magis editum
 Culmen sustulerint, magis
 Improuisa ruunt præcipiti malo.
 Cur non te potiùs feræ
 Vitæ, & consilij pœnitet improbi?
 Aut cur non iuuat & genus
 Agnouisse tuum, discere & ordinem?
 Nam te non similem feris
 Aut sensu aut facie condiderat Pater,
 Qui te cunctaque commodus
 Et membris varia & finibus edidit.
 Cæli templa tibi dabat
 Conspexisse oculis, menteque protinus
 Illis credere ab aëcibus
 Humanos animos ducere originem:
 His posse inferiùs nihil
 Vel plena imbuere hos vel saturos dare,
 Quantum distet ab illius
 Veri fine tuum nõnne vides iter?
 Quod si trita nimis diu
 Et monstrata patrum curriculo orbita
 Errorem veterem fouet,
 Quem iam sponte tua vertere nescias:
 Cernas quid faciat pius
 Quid prudens & agat, quid doceat senex?
 An hîc perpetuos dies
 Tot transacta nouis tempora solibus
 Consumit temere, ac suum
 Exercens operi sollicitat gregem?
 Hoc natos iubet vnice
 Cutare & iubet haud indocilis nurus,

F

Nides

Nidos & sibi comparans,
 Seruandæ soboli commoda prouidet.
 Te nec continuus labor
 Nec tam vasta operis materies mouet?
 Non artis strepitus tibi
 Prospexisse mouet? sed moueat boni
 Sancta canities viri,
 Et vox ætherei nuncia consilij,
 Certum quæ negat amplius
 Permanfura sacri numina Spiritus
 Nostri in pectoris ædibus,
 Donec carnis onus durat inutile.

DILV VII IVDICIVM.

Ode Di:olos Distrophos.

DAMNATA prauis prima secla moribus
 Sensere demum iudicem.
 Cùm terra fœdis inquinata postulat
 Sese expiari sordibus.
 Mortaliumque pondus execrabile
 Depellere excussum cupit.
 Nec sulphuratas cuncta deuorantium
 Fasces poposcit ignium:
 Timet ne rerum conseruanda vindice
 Flamma adurantur semina.
 Namque ipsa nullas intimis in artibus
 Sentire noxas ingemit:
 Vultu sed omni polluisse, condolet
 Quantum celer Sol aspicit.
 Manu (vt ante cùm larebat) humidis
 Rursum velari fluctibus.
 Namque alma charos fetus vnda commode
 Fouebit, & malum abluet.

Ergo

Ergo superno non inulta numini
 Conitante voce supplicat.
 Ille & piorum paruulo pius gregi
 Certe salutem conulit.
 Claudiq; te textam trabe mystica domum,
 Quae chara pignora abdedit.
 Mox & polorum de superno fornice
 (Rupta fenestris ianua)
 Crystalla densis imbribus descendere
 Terras in imas imperat,
 Iubetque ventos retrò pulsa flumina
 Fontes ad ipsos vertere.
 Tunc inuidentis arido solo maris
 Soluta frena detrahit.
 Irequietas illud vndas intimos
 Contendit in terrae sinus:
 Contendit vegens, impetuque erumpere
 Propellit altis montibus.
 Iam densa nubes atrae & noctis æmula
 Mortale perturbat genus,
 Horrendus vique fluminum fragor propè
 Sentitur inuadentium.
 Ne firma testa quamlibet resistere
 Nimbis ruentibus valent.
 Iam nemo damna luget, aut charas operas,
 Iam nemo cuiquam prospicit.
 Lamenta dira, turpis eiulatio, &
 Iam fera pœnitentia.
 Soluenda nunquam vota crebra personant
 Precesque ad auersum Deum.
 Qua quisque cumque lethum stultus aufugit
 Immitibus cauetque aquis,
 Aut flumen instat, aut supernus irruens
 Perturbat imbris impetus:
 Apertus aut repente fons gressum vetat
 Solo in tenace figere.

Huius veloces detinet denso luto
 Cœnosa vorago pedes:
 Hunc mente cœcum spes adempta protinus
 Tectis ab altis deiecit.
 Cunctos metuque dissolutis artubus
 Præuaque conscientia,
 Insanus intus contorquet premens furor
 Præfente morte szuior
 Minatus à lethalibus, heu, transfusa
 Nimbis ad æternos rogos.
 Sic vna quadragesimis nox solibus
 Circum rotata perstitit;
 Dum criminosa mundi iam sacrum genus
 Impositas pœnas luit:
 Iniuriosa quicquid illa secula
 Szuis tenebant legibus
 Defecit omne cum simul iussum malis.
 Perite possidentibus.

S E C V L O R V M

L I B E R I I.

HOMINVM INSTAVRATIO EX
 Noahhi incolumitate.

Ode Dicolos Distrophos.

AM clarus micuit dies
 Instaurata bonum commoda in ordinem
 Horas tempora diuidunt.
 Tellurem reficit Sol melius nitens.
 Cæli lucida & integra
 Præclusis facies alma canalibus

Summ 28

Summas continuitque aquas,
 Sudo & mœsticiam depulit æthere.
 Nil turgent vaga flumina,
 Suntque iniecta maris frena licentiæ.
 Pressis fluctibus hoc silet,
 Contentumque suis littoribus iacet,
 Nobis iamque volens Deus
 Occlusi referat limina carceris,
 Duræ & mortis imaginem
 (Quæ nos inuolvens tenuerat diu)
 Vitæ munitibus bonus
 Mutat compositis & vicibus Pater.
 Cernis quantum alacris redit,
 Et quale auspicium deferat innocens,
 Quam iussi volucrem prius
 Explorare soli quod pateat latus?
 Hæc sed tum rediit frequens
 Inuenisse negans quò referat pedem.
 Nuper læta virentibus
 Ramis paciferi termitis adfuit,
 Et gestu & gemitu pares
 Nidos esse sibi ponere fas docet.
 Ergo vos manibus graues
 Expurgate oculos, quos tenebræ integro
 Anni tempore læserant,
 Atque admissa domo cernite lumina,
 Summum quæque per imbricem
 Intran, perque Deus quas referat, fores.
 Iam prodite foras iuuat
 Iam matri veteri figere & oscula:
 Iam iam supplicibus polum
 Palmis, iam patulis quærere brachiis.
 Mecum vos pueri simul
 Exite, & superùm numina Principis
 (Qui dat viuere sospites)
 Placemus vituli sanguine mystici,

F 3

Flau

Flauī & visceribus capti.
 Huic imbuta sacris ara cruoribus
 Fumet, huicque aries cadat,
 Integris penitusque artibus huc volet
 Mas cum compate turture.
 Nostri quæque vices ingenij tenent
 Vel mite ac placidum pecus
 Vel mansucta auium penna volantium
 Arcanis quousam modis
 Humani hæc referunt nomina debiti.
 Vos puras pateris aquas,
 Vos haurite nurus; gramina cum nouis
 Vos componite floribus:
 Vitæ vos etiam participes dedit,
 Qui dum perderet impios
 Gontortis iaculis, prouidus innuit
 Iustorum exiguo gregi
 Declinare locum quò furor impetit.
 Idem consuluit fugam,
 Monstravitque docens tuta latibula.
 Antè o quam liceat feris
 Antè & pennigeris quam liceat suas
 Per nos visere patrias,
 Festinare pios vos iuuenes decet.
 Vinum quis mihi cespitem,
 Et quis ligna citus sufficit integra,
 Quæ nec vel vitians liquor
 Vel duro caries dente perederit.
 Vxor tu bene olentia
 Profer thura legens mascula pinguibus
 Primum quæ lachrimis nitent,
 Et baccas referunt perspicuas magis.

DE

DE NOAHHI OCCVPATIONE,
& vini inuentione, vsu, & abusu.

Ode Sapphica.

Si mihi centum referantur artes,
Vita queis nostri generis fouetur,
Queis opes crescunt, nocitura menti &
Ora cedunt.

Nil probem sanus magis atque munus
Terra quo dulcibus paritura fructus
Sæpius iustis operis colendo
Postulat agro.

Hoc opus lætas segetes reponit,
Hoc valet densis onerare culmis
Arcem, certa atque auidi coloni
Vincere vota.

Vade frumenti reparanda in annos
(Quo nihil vires hominum caducas
Commodum fulcit melius) beata
Copia surgit.

Pane eget princeps, eget & caterua
Militum, diues, pariterque pauper,
Artifex, & qui penetrat marinos
Nauita fluctus.

Messe producta patiens laboris
Rusticus primum populisque gaudent
Omnis, & cælo residens benignum
Numen adorant.

Auctor humanæ sobolis parensque
Primus hanc fertur coluisse Adamus,
Primus & glebam domuisse acuti
Cuspide saxi.

Ille seu fortis memor, heu, prioris
Improbè amissam gemeret quietem,

F 4

Cordis

Cordis hoc durum studio dolorem est
Fallere suctus.

Perditi post hæc reparator orbis
Testis æ priscæ sobolis gigantum
Munus hoc quamquam senior Noahhus
Deligit vnum.

Temporum certam setiemque & horas
Et vagos lunæ docet is recessus
Igne quid posset minor hæc, quid vdo
Lumina plena.

Frigoris crudi nocumenta & æstus
Doctus obseruat nimij & liquoris
Fertili terræ vitiosa semper
Damna notabat.

Nec placet Solis posuisse aristas
Simplicem curam, vario sed vnus
Arborum princeps generi imperabat
Arte animoque.

Inuenit certam speciem modosque
Rite ponendis oleis, monetque
Quid petat ficus, solido nuces quid
Cortice poscant.

Quid pyri immensus numerus, fugax quid
Bacca; malorum variata forma;
Tristibus non hæc renuenda succis,
Dulcibus illa.

Hæc novos cultor variis per agros
Altius ductis serobibus decoro
More distinguens proprio seribat
Singula mense.

Et simul pulchris videt enitere
Fronibus campos varioque flore
Damna solatur nimium carentis
Gentibus orbis.

Vitis ac mœstam iuuat vna mentem
Palmito extenso, granis & racemis,

Grata

Grata cultori melius, breui quæ
Tempore venit.

Cuius & cano capiti virentes
Pampinus necit facilis coronas,
Suavis & gustu innocuusque fructus
Fereula adornat.

Ritè maturo fruitur, probatque
Possè non vllò satorum periclo
Hoc senem dono, hoc iuuenem dies per
Viuerè plures.

Tentat & longos penitus calenti
Sole siccatum seruire in vsus,
Euenit, seruat meliora mellis
Munera fauis.

Hæc satis planta retulisse ab vna
Iam foret certè, nisi maluisset
Nosse quid durum subitura prælum
Bacca remittat.

Hanc prius lotis pedibus cauata in
Trabe perrumpit, lapidis grauique
Pondere impressam domat, & fluentes
Excipit vndas.

Mense producto libet experiri
Quid ferat proles generosa Gepner,
Et placet fragrans odor & probando
Forma colore

Audet & primis tetigisse labris,
Audet & linguæ arbitrium rogare,
Despuens post hæc silet, atque sensum
Consultit imum.

Ac iuuat dulci pariterque acerbò
Conditus tactu sapor; inde rursùm
Paruulo sese cyathi incitantis
Credidit haustu.

Qui simul fundum tetigit senilis
Intimum ventris, iuuenem calorem

F 5

Excitat

Excitat cordi, placidusque frontem.
Spiritus æquat.

Iamque maiores audis, moramque,
Poscit accusans, calices: nouis tunc
Gaudiis sentit nimium molestas
Cedere curas.

Nectare ardenti fruitur, suoque
Gaudet inuento, ingenioque grates
Reddit, ac seri officij haud petiti
Pœnitet ante.

Non enim quondam malus inuiderem
Largius cunctis epulis cibisque
Ferre naturæ hæc bona hospitem
Pocula in arcam.

Hæc senex ridens ait, & cachinnis
Lætus indulget, subito in cerebrum
Virus ignotum venit, alligatque
Crura pedesque.

Viribus laxis resoluta membra
Cætera ignauo pepulere terram
Corporis casu, leuius rotato
Vertice primum.

Ac repentinum subiisse lethum
Diceres, vanis nisi lingua verbis
Garruens iuret sibi visa centum
Lumina portis.

Regiam gaudet bene surgere aulam,
Quæ prius fixo casa parua malo
Tecta cortinis breuibus cadenteis
Pelleret imbres.

Fortè neglecta temere iacentem
Veste, lethali ac domitum sopore
Ductus infausto pede tertius con-
spexerat hæres.

Impius fratres ciet, in iocosque
Stultus inuitat; melius sed esse hos

Arbi-

Arbitro

Heu. c
Aut pro
Odi j a

DE S

HV
Hæc

Quid p

Non de

Quæ iu

Stulta

Extente

Irigat

Huc ia

Imperio

Patri,

Horrida

Doctur

Namin

In seclu

Vtque

Quo m

Quæ p

Prouid

Reliqu

Semina

Secula

Muner

Atque

Arbitros morbi puduit paterni
 Dedecoriq̄ue.
 Heu. quid aut multo studio repertum,
 Aut probes natum, mala culpa quod non
 Odij ad causas queat insolenti in-
 uertere abusu?

DE SVPERBIA ATQVE GLORIA
 humana. Babyion.

Carmen Hexametron.

HVMANI ambitio generis malè suadaq̄; mētis
 Atque illustre sibi molita superbia nomen
 Quid possint, quid non possint, signata docebant
 Non deducta tamen præceptæ mœnia turtis.
 Quæ iusto maiora olim cupientis Adami
 Stulta optat soboles, curisq̄ue ardentibus vrget
 Extento possessisse agro, quem lenibus ingens
 Irigat Euphrates vndis, saturatq̄ue benignus,
 Huc iam deducti mortales crescere iussi;
 Imperioq̄ue Dei vacuum cultoribus orbem
 Partiri, inq̄ue datas regiones cedere quemq̄ue
 Horrida telluris domituum tesq̄ue, suosq̄ue
 Docturum natos, magni quæ certa Tonantis
 Numina, Quis priscos homines induxerit error
 In scelus, exitij & causas vastaq̄ue ruinæ,
 Vique memor proprij ac veteris Patet almus amoris,
 Quo mortale genus cunctis dominum esse volebat,
 Quæ pontus, quæ terra parit, quæq̄ue æthera tranât,
 Prouidus exiguis deletæ gentis ab vnda
 Reliquiis renouanda omni suffecerit orbi
 Semina, quæ regnent iterum, meliusq̄ue per æuum
 Secula producant, pacemq̄ue & mutua grati
 Munera communi studio referantq̄ue perantq̄ue,
 Atque vnum celebrēt memores dominuq̄; Deuq̄ue.
 Vnius.

Vniusque patris nomenque domumque Noahhi
 Obliti nunquam, diuersis partibus vnum
 Cognoscantque, solum terræ teneantque fideles,
 Acceptumque ferant superûque hominûque parati.
 Hæc simplex retinenda fuit sententia cunctis:
 Quos tamen vnus communis & ordinis vsque
 Pœnitet, ac maioris agit spes improba fastus,
 Et iuuat esse caput mundi, gentique futuræ
 Præcipere immortale decus, venerandaque semper
 Nomina, diuinis sibi condicere honores,
 Vt primis orbis genitoribus, vt dominisque
 Totius terræ, quos ducta deinde propago
 Agnoscat memoretque patres, iactetque nepotum
 Posteritas, hinc quisque genus titulosque relatis
 Quærat imaginibus, nota & monumenta salutes.
 Hic locus, hic, aiunt, ponendæ commodus vrbi
 Mœnia temporibus nullis casura domosque
 Nominibus certis habituræ, quæ doceant, nos
 Insignes vixisse viros, aliisque dedisse
 Principium & summam rerum, famamque decusque.
 Constructa in primis studio magno, atque labore
 Assiduo surgat contingens vertice cælum &
 Instar habens mundi iamque ætheris æmula turris,
 Quæ similes superis nos prædicet & miranda
 Mole, hominum superetque; aciem, stellisque minetur.
 Hoc ipsa hæc campi facies planissima longè &
 Conspicua inuitat, terræ ac solidissima gleba,
 Eternos quæ ferre queat stabilita per annos
 Pondera naturæ nunquam cessura periculis
 Inuitat natua etiam facilisque parando
 Materies lateri sâbulum, argillæque tenaces,
 Suppeditatque lacus vicina bitumina, calcis
 Comuni mage tura vsu, melioraque tempus
 Temnere, prædenso ac lapides coniungere pingui.
 Non ars, non animus, gentis non copia desit.
 Ergo agite, ac pariter coniunctis viribus atque
 Consi-

Consiliis
 Tellure ex
 Ducantur
 Excelsæ
 Partitis o
 Marurum
 Quod no
 Antiquis
 T A L I A
 Audiuit
 Num die
 Substrata
 Axe nota
 Integer, h
 Immemor
 lamque i
 Execratu
 Morali
 Perturbe
 Dissidio i
 Quam cu
 Nemo ce
 Alterius
 (Nec tar
 Addicet
 In Simpl
 Protuler
 Consiliu
 Coniun
 HÆC
 Priuatu
 Quani
 Non cu
 Nam m
 Frustra
 Turpib

Consiliis incamus opus, primumque subacta
 Tellure excoctum lapidem properemus, & urbis
 Ducantur fulci, ac turri quadriata notentur
 Excelsæ latera & scalæ mensura gradusque.
 Partitis operis & cura atque arte magistra
 Maturum procedat opus, cunctosque moretur.
 Quod nos præcipue insignes præponere cunctis.
 Antiquis hominum exemplis poteritque futuris.
 TALIA firmato iactantes proposito iam
 Audiuit risitque Deus, statuitque videre
 Nam dicto admoueat curaque manusque, ministras,
 Substrata ac pedibus nebula descendit ab alto
 Axe notaturus iudex, atque arbiter idem
 Integer, humanæ quid vis malè conscia mentis
 Immemor ipsa sui conetur & improba tentet,
 lamque incepta videns dānat, studiūque nefandura
 Exceratus ait, Concepta proterua vano
 Mortali certis careat successibus, & se
 Perturbet propriis inuentis, ipsa suorum
 Dissidio infiditque petens, confusa nec vilam,
 Quam cupit, ingenio inueniat studioque quietem.
 Nemo certa alij dicit, nemoque loquentis
 Alterius fidet verbis; sibi quisque suisque
 (Nec tamen hoc rectè) consultaque dictaque, præfens
 Addicet, non vna etiam lingua omnibus esto.
 Iste simplicibus, mea quæ sapientia dictis,
 Protulerat, parere negant, aliudque frequentant
 Consilium, simul & vires operamque morasque
 Coniungunt, sine meque parant sibi ponere famam.
 Hæc eadem cunctis post hæc erit atra libido,
 Priuatam sibi ducere opus, propriamque minore
 Quauis mole, tamen propriam Babylona dicare.
 Non cunctis eadem iam vox, non lingua manebit,
 Nam meliora volet sua quisque inuenta probare:
 Frustra, nā comes atra premet minuetque, premedo &
 Turpibus inuidia & coëptis inimica decoris.

DE HVMANÆ VIRTVTIS INCON-
stantia apud Noahhi sobolem.

MENDACIS audax lethiferum & caput
Prisci Draconis non valet improbo
Vique inuidendo temperare
Ingenio artificique fraudi.

Constructa primi in perniciem viri
(Qui damna cunctis gentibus intulit)
Noctes diesque accenia flammis
Perpetuis calet officina.

Infomne pectus nequitiae parens
Terrestre semper puluere protrahit
Cæcaisque rimatus latebras
Cuncta malus reperit venena.

Et comparatis millibus vndique
Mendaciorum fraudibus, hic vaser
Conflator effundit dolosam
In speciem simulachra honesti.

Illis inanes ætherei boni
Terræque curvas cernere pulcrem
Eludit, ignarasque mentes
Tartareas agit in tenebras.

Cælum videre lumina quæ valent
Fulgente veri lampade, & intimis
Curare cælorum reductis
Vlterius meliusque nomen.

Non has dolosis artibus insolens
Præstringit error, sed licet imbuant
Antiqua vulgi exempla vanis
Vis monitis inimica purgat.

Diuisaque postquam munere dissoni
Sermonis olim gens hominum nouos
Cultorem postulantis orbis
Occupat enumeratque tractus,

Con-

- ON. Concepta ternis fratribus inuida
 Discordiarum semina confouens
 Sempet nouandas nectit ansas
 Dissidlis grauibu' que bellis.
- t Dum quisque primas ambi' & occipit
 Partes, auet se & sistere principem,
 Hinc iura naturamque tenet
 Impatiens violatque leges.
- Semo minores cedere nescij
 Nolunt honorem, quem dederat pater
 Cessisse; sapeto locumque
 Denegat obsequiumque Chamur.
- Vtque inter ipsos conueniat minu',
 Priuata primum numina dispartes
 Laudare cœperunt, & aras
 Auspiciis variis locare.
- Dumque ille solos esse putat Deos
 Quos ipse adorat, nomina despicit
 Quæcumque vicinum colenda
 Suspiciat metuatque vulgus.
- Iam sacra diuûm pro ingenio, neque
 Vno probantur munere singulis,
 Ritu neque vno comparanda
 Materies ratioque cultus.
- Nec sanctiores esse deis volunt,
 Humana, leges, gens quibus indiget *Leges.*
 Vt docta quid fas quid nefasve
 Quærat amans teneatque finem.
- Contaminatis vndique moribus
 Incerta veri secula prouunt; *Mores.*
 Et iura desciscunt, decusque
 Tempore deterius priore.
- Quod quisque curat, quod sibi consulit,
 Defendit vrgens, & sapientia
 Splendente mendosus probator *Instituta.*
 Commemorans titulo tuctur. *Deserta*

Deserta nulla est, nullaque non frequens
Mendaciorum disparilis via,
Omnemque circumstant docentem
Assidue comitum cateruz.

Sella.

Almæ relictam & sentibus oblitam
Virtutis vnus comperit orbitam
(Monstrante czlorum magistro)
Hancque tenet docilis repertam.

Abram.

Quem nec suorum pignora nec domus
Desiderato aut nomine patria,
Nec macra tristi vultu egestas
Detinet exiliumve certum.

Sed iussus vltro cuncta relinquere,
Quæ chara vulgus prædicat ac fouet,
Incensus & feruens amore
Profilit, ac sequitur vocantem.

COMMEMORATIO SANCTO-
RYM AB ABRAHAMO
vsque ad Iosephum.

Ode Sapphica.

NUNC sacris clausi domibus furentis.
Quando vitamus Boreæ tumultum
Qui niues denso penitus volantes
Æthere spargit.

Neutiquam segnes, decet aut inertes
Ad focos festum temerare tempus,
Sed choris vos ô socij molestum
Pellite frigus.

Vos pedem certum ad numerum mouentes
Ludite ô chari iuuenes, ego sed
Barbyton vobis feriens modos &
Tempora ducam.

Nec lyra tantum libet experiri,

Voce

Voce sed vestras choreas iuuabo,
 Contigit quamquam tenuis canenti
 Parcite vati.

Cæteri quamuis meliore plectro
 Personent, nostrum superentque carmen,
 Qui vel heroas celebrant profana
 Laude, viros vel:

Nostra sed certè potior putanda est
 Cura, quæ sanctos memorare Patres
 Tentat; exemplo recolenda quorum
 Nomina tantùm

Deprimunt quotquot cecinere Graij,
 Quotquot & Vates etiam Latini
 Arte & ornato retulere versu
 Fingere prompti.

Illa gens vatùm studio ac fauori
 Plurimæ debent monumenta laudis,
 Hi sua incultum patientur acta
 Ferre poëtam:

Magna qui paruis numeris modisque
 Ingeni nouit tenuare culpa,
 Addere indoctus leuibus canendo
 Pondera rebus.

Te fide primum sapientiæque an-
 tistitem dicam Pater inter omnes
 Læte mortales, tua quos superbos
 Protulit ætas.

Qui Deo dulcem patriam iubente,
 Et domum & fundos nihil immoraris
 Linquere, & iunctos patribus sodales,
 Commoda cuncta.

Vnde maioris melioris atque
 Te patrem certo numero carentis
 Prolis audisti, ac documenta pacti
 Signaque magni.

Excedetis primus capis, vt nepotum

G

Seculis

Seculis tradas recolenda. Post hæc
Iam grauis tardo senio recenti

Pignore gaudes.

Brachiis chari pedibusque nati
Alligas vittas adolendi ad aras
Iustus & constans memor & feriti
Fœderis idem.

Quem tibi adiungam prius* an propinquum
Et viz gratum comitem Lotum, quem
Regibus multis populisque cæsis
Afferis auctor?

Sulphure & flammis mala regna iustus
Arbiter quando statuit perire;
Hunc tuæ exceptum incolumem preces &
Gratia præstans.

An pium semper tibi & obsecutam
Latus Isacum referam, decoræ
Ritè gaudentem thalamis Ribechæ
Coniugioque,

Qua nihil pulchrum magis aut modestum,
Nil magis prudens tulit interamnis
Terra, & hæc dulcem geminis maritum
Prolibus auxit.

Qui diu solus fuerat, gemellæ
Vidit Isacum sobolis parentem,
Arrogat cunctum sibi quæ duabus
Gentibus orbem.

Audit, hinc quondam fore, qui beatos
Reddat immensos populos, reductum
Quos mare hoc findit, cohibetque vasti
Oceani vis.

Inmemor mitem taceam nepotem,
Ira quem sæui furiosa fratris
Cogit à matris gremio in remotos
Cedere tractus?

Huius hæud mentem minuit fidelem

Sæua

Sua paupertas, neque fraudulentò
 Szpè promisso socer infidentem
 Frangit amorem.

Cui bona immensos bene per labores
 Parta prædiues licet, at malignis
 Artibus raptor nimiumque iniquus
 Inuidet hospes.

Nec tamen, quamuis cupidus nocendi
 Curat armatis comitum cæteruis,
 Hunc valet quicquam violare, in vno aut
 Lædere pilo.

An ne quis, cæli bona quem tutela
 Seruat, infestet? superos valentem
 Spiritus longa intrepidum tenere &
 Vincere lucta.

Vnicum quem iam meministi Iardea
 Hunc tuas ripas iuuenem vadare,
 Nunc stupes tantis gregibus frequentem
 Familiis tot.

Namque bislenas meditatur vltra
 Iam domos natis; videt & salurat
 Rufus hunc frater, nimis impotenter
 Qui oderat ante.

Huius vndenos pueros relinquam,
 Exitus quotum memorire longum,
 Posterì & quorum numero æmulantur
 Astra nepotes.

Vnus at natos miscat inter omnes,
 Luna quem & stellæ venerantur & Sol,
 Mille iactatum iuuenem procellis
 Indomitum sed.

Hunc fides laudat proprium, pudorque hunc
 Vindicta forem bene & abstinentem.
 Non hera hunc blando potis est nec acri
 Flectere dicto.

Quæ simul castam erubuit repulsam,

G 2

Ardet

Ardet insanæ furiis lænæ,
Atque auet iusto satiare mentem
Sua cruore.

Innocens iram domini & catenas
Pertulit multos patiens per annos,
Semper & miti eloquio, diserto &
Corde probatus.

Deinde turbatam nimium pauentis
Regis & mentem & recreauit aulam,
Somnium prudens soluisse, prudens
Consiliorum.

Hic die ferro religatus vno,
Hic die princeps populis eodem
Exitit, plebi venerandus, altis
Principibusque.

Agnitum demum coluere fratres
Conscij quondam malè vendidisse,
Quos pudor vexet magis an metus, vix
Cernere possim.

Iam pater nato fructe, & parentem
Tu grauem Ioseph iunior foueto,
Quem labor longus meritum decoro ad-
auxit honore.

At mihi fessi digiti quietem
Imperant: nam quis reliquas piorum
Possit aut cantu aut fidibus virorum
Ponere laudes?

Sistite & vos iam, satis adrubescens
Arguit vultus caluisse, lassis
Nam nocet membris subeunte mixtus
Frigore sudor.

Q V A

In

Su

M

Quas g

Q

Fo

Pr

Namqu

N

(C

M

Terræ C

De

A

Du

Dixit,

M

Ce

Re

Nos his

Va

Er

Ser

Nostris

Cr

Qu

Int

Et quis

Na

D E

DE DEI ERGA PIOS TVTELA ET
Ægyptiarum obstetricum pietate.*Ode Dicoles Tetraſtrophos.*

QVANTVM ſacratus proficiat metus
 Iniurioſum & mens fugiens nefas
 Surgente conſtructæ benignis
 Mole domus opibus docebunt.
 Quas graminofæ in mœnibus inclytis
 Quondam Ramelliſis compoſuit Deus,
 Fœtus fouendi cum peritas
 Prouidus eueheret magiſtras.
 Namque ille prauſ conſilij patens
 Notuſque priſcis inſidiis Draco
 (Quem ſemper excellẽ tonantis
 Mordet honos, hominumque virtus)
 Terræ Cameſis cum populum hoſpitem
 Denſas videret crefcere per tribus,
 Annona quam preſtam fameſque
 Duxerat exiguam cateruam;
 Dixit, Quid amplos qui regit ordines
 Mundi & polorum, concipere hinc parat?
 Certẽ abdicare hic noſtra tendit
 Regna, ſuum & celebrare nomen.
 Nos hinc deorum plurima numina
 Vanis colenda ac ritibus, impij &
 Erroris in totum ferendi
 Semina iam properamus orbem.
 Noſtris tamen ſic in mediis agris
 Creuiſſe plantas cernimus illius
 Qui nomen æternum ſuperni
 Intrepidus celebrabat IÆ.
 Et quis putaret decrepitem ſenem
 Natis carentem cum ſterili ſimul

Vxote tot auctis futurum
 Prolibus & populis feraeem?
 Maius paratur iam mihi, suspicor,
 (Obstem grauis ni principiis) malum,
 Pellemur his regnis, vbi omnis
 Creuerit hæc soboles Abrami.
 Audiuit olim (nam memini) is, fore
 Vnum suo de sanguine, qui beet
 Quas terra gentes inter æquor
 Continet Oceani sinusque.
 Non dura possunt vincula, non iuga
 Hos seruitutis frangere, & improbum ex-
 haurire vectigal; molesti
 Non operis tenuare tempus.
 Partite gentem, dislice, & hos Phiton,
 Hos & Ramesses illicet occupet
 Semper laborantes, nec vlla
 Dona iuuent, recreetve merces,
 Surgant propinqua vt sideribus noua
 Miracla nullis commoda ab vsibus,
 Aedelque regum, montiumque
 Amula pyramidum sepulchra.
 Crescit propago multiplici tamen
 Vsu malorum, pulchrior & micat:
 Vni perempto sic repente
 Mille putēs sūperesse proles.
 Non plura ab vno vel minimo asperæ
 Grano synapis semina colligens
 Miratur hortorum colonus,
 Et folium calami que & hastam.
 Praue morati nec populi inuida
 Hos probra scædis edita gestibus
 Quicquam à paterni vel decori
 Pondere diminuit fide vel.
 Iam iam volenti hos perdere funditus
 Prudentioris consilij est opus:

Creuisse

Creu
 Mut
 Ergo voc
 Par
 Qu
 Proc
 Sed quid
 Poss
 Cer
 Offi
 Seruat fo
 Infa
 Nec
 Hæc
 Factum
 Peto
 Par
 Et p

S I

D E

Vati Ch

Creuisse iam nullus sinendus,
Munera nec tetigisse vitæ.

Ergo vocatas, Rex, moneo vetes
Partus ministras parcere maribus,
Quoscumque luci Hebræa mater
Protinus ediderit recentes.

Sed quid feri vis quidve truces minz
Possunt tyranni contra animum pio
Certoque firmatum timore
Officij memoremque & artis?

Seruat fouendo, curat & editi
Infantis artus femina comptius:
Nec quos Deus vixisse iussit,
Hæc patitur pueros petire,
Fæctum sagaxque abscondere, & improbum
Pædocta regem fallere, cui nefas
Parere non iusta imperanti
Et proprium violare munus.

SÆCULORVM

LIBER III.

DE MENTE ET ELECTIONE
ad Petrum Valentiam.

Ode Tricolos.

VRA mente viam quamlibet arduam,
Quam monstrat Pictas, ire Valentiam
Certum, carmine quali,
Dilectum stimulem mihi,
Vati Christe tuo præcipe, quem bonus

G 4

Cunctis

Cunctis esse Pater terrigenis dedit
 Lumen, quos bene cæcæ
 Noctis pœniteat modo.
 Urge Petre pium propositum, breuis
 Vitæ, crede, breuis curticulus tibi
 Dix munera palmæ
 Aeternumque feret decus.
 Iam nunc deliciis abstinence licet,
 Quæ tardare graui pondere vniuida
 Possunt membra, pedesque,
 Cursum & vincere quæ vetant.
 At compos capies quæ prius aurea
 Sacris mala tibi seposuit Deus
 Hortis, vnde salutis
 Succos perpetuæ haurias.
 Nam quos præca patrum culpa nepotibus
 Fructus abstulerat, nunc etiam manent,
 Maturos Deus hosque e-
 lectis diuidit arbiter.
 Obstantem studiis inuidiæ leuem
 Fumum, verte oculos, viciis: & nihil
 Extra te positum, quod
 Currentem impediât, puta.
 Nascentem proprio in corde cupidinem,
 Crescat ne validis artubus, opprime.
 Argenti nec amor te
 Corruptis oculis domet.
 Inuisam superis pone superbiam,
 Summo quæ capitis vertice inoccupat
 Sedes, His tribus vsque
 Certa, liber vt imperes.
 Namque & posse viris hæc mala frangere,
 Humani generis conditor annuit
 Mentemque indidit aptam
 Lucisque ad sociam suæ.
 Is marisque animi fortia robora

Iunxit

Iunxit feminæ sensibus, vt prior
 Virtus nexa secundæ
 Viuendi teneat modos.

Nec quod prima viro femina iam semel
 Suasit ferre manus in vetitum nefas,
 Hæc regina manebit
 Vitæ nec trahet ordines.

Imò illam penitus subdere se suo
 Attentamque iubens esse Deus viro
 Certis ritè regendam
 Tradit legibus imperi.

Hoc sentire dabit, qui bonus impia
 Flagranti inuidia, præcipitem ac necenæ
 Fratris iam meditati
 Caijno monitor citus.

Occurrens, Quid agis, quæ mala concipis?
 Inquit, quid sceleris pectore confoues?
 Vnde hæc mœstitia, vnde
 Vultus dissimiles tui?

Impugnare valet vis mala te infitæ
 Feruens nequitæ, vincere non valet
 Nolentem. Dominum te
 Agnoscat celer effice.

Adsum nempe tibi consilio atque ope,
 Primos illa ferox cum ciet impetus
 Robur prome, sequenti
 Congressu institeris, cadet.

Huius tuque preme letiferum caput,
 Et caudam feries victor, vt vndique
 Te conata ligare
 Spiritus inualidis gemat.

Nec securus abi, quod semel improba
 Cedat victa tibi, sed vigilans caues:
 Nam mentita soporem
 Fallax insidias parat.

Tantis ille tamen vocibus, heu, ferum

G s

Nolens

Nolens propositum flectere, in impiam
 Fraternalis necis omnes
 Culpam sequere suos rapit.
 Pollutum innocuo sanguine & horridis
 Turbatum furis & male conscium
 In ius spemque salutis
 Hunc clemens reuocat Pater.
 Et iam posse, docet, quæ mala gesserat
 Porro flere diu & cætera temporum
 Venturosque dies post
 Vitæ corrigere artibus.
 Sic & quisque nefas præueniet volens
 (Hoc & præstat enim) sic facer admonet
 Sermo, quem Deus alto
 Verax edidit æthere.
 Quod si debilibus nec bene prouidis
 Humanis noceat mobilis artibus
 Error, non medicinam
 Certè qui faciat deest.
 Idem quique dolet, cernit ubi in graues
 Morbos ire viros, quos tulit integros,
 Idem nolle hominem se
 Quemquam perdere deierat.
 Vitæ se artificem comprobat indies,
 Inuistisque domos, præcipit & docet
 Quæ vixisse volentem
 Obseruare magis deoet.
 Testis densa meis versibus omnium
 Vatum turba, quibus perpetuus fuit
 Clamandi labor vsque,
 QUI LANGVES, MEDICVM ESTAS.
 Sed natura docet, quæ sapientium
 Olim corda virum condere nobiles
 Leges, æquaque iussit
 Iuris principia edere.
 His fas atque nefas cura prior fuit

Deſ.

Definire suis ordinibus: facta
 Non miscenda profanis
 Noto cernere limite.

Quos priuata domus, publica quos magis
 Res tractata modo: postulet, ac fides
 Qualis coniugij, quæ
 In sanctos pietas Patres?

Qui mores iuuenum, quæ reuerentia
 Sit cano capiti, quis pudor ac decor
 Formandæque puellæ
 Laudandæ ac puero indolis?

Rursusque implicitum litibus improbi
 Ciuis quæ socium liberet arbitet.
 Et quàm iusta scelestos
 Anus pœna coërceat.

Vt sit tuta bonis commoda & innocens
 Viuendi via, quam qui insidiis ferox
 Turbarit, cadat vsque
 Concepto ac pereat dolo.

Num tu prisca hominum secula dedita,
 His frustra studiis credere iam potes?
 Tot præcepta beatæ
 Vitæ, tot monitus dare.

Diuz lucis ope, imò & rationibus
 Monstratum interiù, quid valet integer
 Sensus, quidque animi vis
 Possit diffugere aut sequi.

Sed quos magna licet dicere callidos
 Quæ tu pulchra probes, quæque disertius
 Admirere locutos
 Finis pœnituit tamen.

Indignos superùm spirituum choro
 Denfas reiiciens in tenebras Deus
 Inter sæua gigantum
 Iudex perdidit agmina.

Vsurpata Dei lucida munera

Aufos

Aufos nempe sibi addicere, & nimis
 Humani ambitiosus
 Niti viribus ingens.

Hinc & quisque suum consilium vafer
 Inuentumque studet sistere pertinax,
 Seductamque careruam
 Felicem vocat vnicè.

Quamuis te haud alius, Petre, potentiùs
 Horum scripta tenet, dexterius neque
 Versat siue Latina
 Siue & Graia volumina.

O non cura tux sit tibi gloriæ,
 Neu fastus placeat persimilis caue,
 Cuius prima venena
 Et cor & caput occupant.

At auctore tibi numine creditum
 Alba quidquid erit sorte fatebere,
 Grato idem tibi ponet
 Auctor plura benigniùs.

DE LEGIS BENEFICIO ET OFFICIO.

Carmen Sapphicum.

NONNE Sol ridens hodie sereno
 Mane prodibat, placidumque apertis
 Aureæ lucis foribus parabat
 Tendere cursum?

Nulla vis ignis validi vel æstus
 Tempora externæ taciturna noctis
 Nempe turbarat, calidis nec Eurus
 Flauerat alis.

Vnde nunc vernis furit ardor horis?
 Fumat & celsum rigidi cacumen
 Montis, accensæ trepido fauillæ
 Æthere surgunt?

Quin

Quis fragor, quod vel rapidæ procellæ

Impetu sensum superante murmur

Nube flammata sonat, & stupenteis

Concutit aures?

Fallor an cæli tuba rauca ab axe

Intonat, quantum caua nulla nostras

Acta per pugnas trepidante miscent

Prælia voce?

Ergo vel totus celerem ruinam

Orbis expectat, superi mouent vel

Bella terreno generi, atque Adami

Perdere prolem

Arbiter curat Deus, & malignum

Ignibus tradit scelus expiandum,

Tantaque errorum variata cunctis

Semina terris.

Et quidem secli meritum ferendas

Expetit pœnas, bona nulla quando

Simplicis veri, ac tenebris remota

Sidera lucent.

Sed bonus rector superum probatis

Agniti signis monitu ministri

Esse securos animi, iubetque

Fidere multum.

Protinus veræ pietatis atque

Ritè ducendæ placidæque vitæ

Summa veracem capita adfuturum

Dicere regem.

Anne erit viua Deus audiendus

Aure mortali? poteritve nostra

Ferre mens voces, quibus increpatus

Cessit abyssus?

Pectore inclusum medium pauet cor

Anubus pressis nimio timore

Non tenent corpus genua, & comarum

Silua rigescit.

Præstat

Præstat extensis manibusque toto &
 Corpore ac prono sola sancta vultu
 Tangere attentos magis opperiri
 Numinis alta.

Quid velit mens, queis patet innouandum
 Vltibus orbem variare, lectæ
 Virgines casti puerique flexo
 Poplite adorent.

Ecce perceptis populo tonantis
 Vocibus diui veneranda verbi
 Sensa iam constant; tamen & fruemur
 Sospite vita.

Sentibus nullis prius ò nec vllam
 Lata per turbam hinc, cetera nunc vox,
 Vox Dei interpretis mihi nuncque salue
 Ritè colenti.

Tu piis sensum sapientiamque
 Mentibus præstas hominum, nec atris
 Mixta opinantium tenebris dolisque
 Lumina præfers.

In decem solùm monitis redactum
 Expedis, quantum didicisse fas est,
 Omnis & veri solida ac decori
 Summa tibi stat.

Quis Deus, qualis placeatque cultus,
 Qualis in patres pietas, nocendi vt
 Nulla libertas, procul vt sit omnis
 Terra libido.

Furta, mendax, & mala fama, sermo
 Exulent, nil & cupiat tumentis
 Impetus fallax iecoris, thori sit
 Sanctior vsus.

Neu domus fructibus aliena & vxor
 Plus mihi iusto placeant, nec optem
 Ipse contentus propriis iuendata
 Altèrius rem.

Vltimis

Vltimis
 Antea n
 illa corr

Quippe
 (Quam)
 Nouera

Iam mo
 Legis &
 Carnis,

Ossum
 Cordis
 Et prob

Crimin
 Sacra v
 I nstruis

A D

CÆ
 Sp
 Custos

Quam
 Aures
 Appell

Nam
 Arden

Vltimis quæ sunt sinuata verbis
Antea nostræ haud bene nota genti,
Illa corruptus nimis arctæ sensus

Clamat & horret:

Quippe subiectos cineri doloso
(Quamlibet quondam nimium caleret)
Nouerat paulum, minùs ac timebat
Stultior ignes.

Iam modo cautus monitu seueræ
Legis & sentit rabidæ venenum
Carnis, & iam nunc magis insolenti ex-
uritur æstu.

Ossium cæcas penetrans medullas
Cordis occultos subis in recessus,
Et probas nostras, reprobâsue certo ex-
amine curas.

Criminum quamuis metuaris index,
Sacra virtutum coleris magistra, &
Intruis puros animos tenenda
Speque fideque.

AD MOSSEM DIVINÆ LEGIS
ministrum.

Carmen Dicolon Tetraſtrophon.

CÆLO care senex impiger ac vigil
Spernentis numerum ductor Ifacidæ &
Custos gentis ades, te neque carminis
Noſtri peniteat precor.

Quamquam nulla meis verſibus in tuas
Aures verba volent, quæ ſolitus ſacris
Appellante Deo ex montibus integro
Sentu condere ſobrius.

Nam durum ſilicem frangere quæ valent,
Attentemque facem inducere nubibus

Solua

Solus dicta capis lætus & intimo
Sospes pectore continens.

Nil nos ex tenui puluere conditi
His Moses simile expromere possumus,
Mutet corda nisi, qui potuit viros
Te interponere maximum.

Insani at populi turbida murmura
Et vulgi furias tu patientius
Auditor toleras, & sapiens graui
Composcens monitu, regis.

Istis mi melius dicere & aptius
Et gratis cupido ponere laudibus,
Quem te iussit amans esse Deus, tuo
Vati attende benignior.

Te pulcra egregium forma nec alteri
Æquandum puero legibus excipit
Crudelis genus atque, heu, male prouidi ^{heu}
Vestrum perdere principis.

Quin ipsis mediis in penetralibus
Gaudet te aula suis sumptibus (agnitum
Hebræo genitum sanguine quamlibet)
Longos crescere per dies.

Donec certa aderunt tempora, cum Deus
Curis & variis vsque laboribus
Aptum præficiens ornet, & omnibus
Mirandum expediat modis.

Quem reges metuent, cui sapientium
Herbis docta malo & carmine fingere
Vel rerum species vertere, protinus
Victas turba manus dabit.

Te tandem populus liber amabilem
Præstantemque ducem sensit, & hostium
Ereptus furiis, & maris undique
Iussis cedere fluctibus.

Te monstrante modos, reddidit inclytæ
Carmen lætitiæ, quod docilis soror

Pulsatis

Pulsatis cecinit commada tympanis

Auctori & posuit Deo.

Iam nobisq̄ue suæ sistere nuncium

Vocis fiderei te voluit poli

Rector, quamq̄ue solum, quam mare contremis,

Quam mortale pauet genus.

Viuis sancta Dei excepimus auribus

Clara ac dicta, quibus candida veritas

Et simplex pietas nititur, ac boni

Pondus cernitur ac mali.

Sed sunt plura quibusq̄ue vterius Pater

Instruxisse nouum nunc populum parat:

Ast hæc nostra breuis conscia iam sui

Virtus ferre minùs valet.

Ergo cura tibi, (cui benè contigit

Posse audire Deam, posse quoque alloqui)

Esto liberius quærere quid veter

Princeps, quid iubeat volens.

Nam responsa tuo interprete possumus

De sermone auidi percipere, ac tuis

Profecisse iuuat nos monitis fides

Omniquæ dubio eximit.

Prædensas nebulis findere tu potes

Nubes, & penetras lumina, queis Dei

Texuntur tunicæ. hinc sensibus integris

Et nobis melior redis.

DE LEGE INDITA, DE QVE AVDITA.

Carmen Dicolon.

DOCTRINAE solidum decus

Lumenq̄ue officij ac femina viuida

Virtutis dederat Pater

Menti innata hominum crescere, cum bonus

Humanum voluit genus

Rectè posse sui, posseq̄ue & omnium

H

Exer-

Exertere animantium
 Illustre imperium, siue per ætheris
 Incertasque maris vias
 Pennis illa volent, & liquidum secent:
 Seu queis per varios soli
 Tractus alma dedit Terra vagari,
 Affectata sed impiis
 Post ausis geminæ praua scientiæ
 Vis & copia dispares
 Sentes ac tribulos prauaque cardui
 Grana ac plurima miscuit.
 Vnde exorta seges creuit & asperis
 Errorum cumulis mala &
 Radice & palæis implicito ac nimis
 Heu discrimine sensuum
 Humanjs tenebras mentibus intulit:
 Et iam candida simplicis
 Veri lux variis artium & ingeni
 Deformata notis erat
 Tunc pulcri speciem prodidit illitum
 Falsis turpe coloribus,
 Atque hærens penitus cæcus Amor sui.
 Donec prouida mens Dei
 Et nostræ haud meritæ gentis amantior
 Magni consilij prius
 Ac sancti vsque memor propositi sui
 Palantem sobolem Sethi
 Purgatas reuocans dirigit in vias.
 Quid verum, quid honestius
 Succrescente decem ponderibus docet
 Iusto examine discere
 Quid lex æqua probet, quid notet improbum,
 Scire & quid valet integra,
 Quid natura neget perditâ consequi:
 Quale & quamlibet arduum
 In diuam requiem ducat iter pios:

Eg

Et quam deuia non probis
 Et quam longa malis plena laboribus
 Infelice via exitu
 In mortem pateat regnaque tristia,
 Illum sensibus integris
 Et lotis manibus sobrius audiit
 Dicentem populus tremens
 Cum præcepta decem condidicit breui
 Et sermone iuuantia,
 Et genti patriis edita vocibus;
 Sed quarum insolitum tamen
 Præcessere sonum flammea lumina
 Atque æthæ tonitrus graues
 Fulgentisque nimis fulguris impetus.
 Namque hæc præmonuit tuba
 Magni terrificum proloquium Dei,
 Quo tellus tremuit pauens
 Et concussa ruunt culmina montium;
 Perturbataque flumina
 Auerso trepidant voluier aluco.
 Ergo lex animo inicit
 Edocto grauibus fræna timoribus.

VERI ET HONESTI ELEMENTA
 decem, Deo dictante, excepta.

Ode Tyrolus Tetraastrophos.

PVRGATIS moneo sensibus audias
 Intentoque animo, credere quid tibi
 Quid nosse expediat, si
 Vitam viuere non piget.
 Vnus semper ego nec numeri capax
 Consultusque tibi sim Deus, vnicus
 Præsentisque salutis
 Æternæque Pax vocer,

H 1

At

At non æquamihî adiungere numina,
 Nève error subeat ponere proxima,
 Cui natura secundum
 Esse & cui similem negat.
 Iam quodcunque sui præbet imaginem,
 (Mortales oculis cernere quam valent):
 Id fecisse caueto
 Aut finxisse Deos tibi.
 Rector solus ego sum tibi, vt ætheri &
 Terris qui imperito, qui mare tempero,
 Et cui quidquid habet polus
 Atque inferna subest domus.
 Vnum toto ad eò pectore diligas
 Me, quantumque animo & viribus es potis
 Partem nolo ego amoris
 Ex te, nolo nec æmulum.
 Vindex vsque malæ mentis, vt interim
 Cunctator, scelerum non tamen immemor
 Cui delicta parentum
 Ætas quarta sequax luet.
 Idem perpetuis vsque memor bonis
 Exornare pios ac mihi deditos,
 Et seruare paratus
 Sedis innumeris feror.
 Tum nostri ratio formaque nominis
 Esto sancta tibi, nec temere edita:
 Quam quicumque profanet
 Non immunis aget diu.
 Resto sancta tibi sit requies die,
 Quo seruus vacet, & quo pagus & boues
 Ingratoque labori
 Cedat turba libens domi.
 Hoc vestri iuuenes, vestri & agant senes,
 Vt mundi memorent principia & modos,
 Quo pacto fator ipse
 Quondam præstiterim volens.

Vt. sex

Vt sex compositum lucibus hoc decus
 Rerum prodierit, luceque septima
 Quarto vt sole quietem
 Aeternam repetat Deus.
 Debes grata pius iura parentibus,
 Per quos vita tibi me duce contigit.
 Huius nam pietatis
 Vsum longa feret dies.
 Humanis penitus cædibus abstine.
 Ne mæchus fueris, neque libidini
 Vlli deditus. æque
 Furto contineas manum.
 Fratri cum fueris testis & arbiter,
 Nulla falsa, caue, ignoraue proferas.
 Fratèrnam cupias nihil
 Vxorem, nihil aut domum.
 Nec quicquam alterius (petplaceat licet)
 In votum veniat, non animans neque
 Quidquid fertili in agro aut
 Intus possidet aut foris.

DE TENTORII VAGI MATERIA
& causa.

Ode Dicolos Distrophus.

QVæ manus artificis, quæ tanta industria pulcrâ
 Maturavit opus mediis in
 Detertis Arabum tesquis? vbi nulla calente
 Sub Sole harum est copia rerum.
 Vnde aurum, gemmæ, argentum, variataq; Sethim
 Ligna hominum referentia formas?
 Hæc & purpureum est iterato murice vellus,
 Est puri lana æmula cæli.
 Et niue candidius linum est, atque horrida taxi
 Imbribus arcendis bona pellis:

H †

Con-

Contextusque caprarum telarum pilus in usum;
 Hæc aries rubra tergora præbet.
 Diuitias tamen hæc vincit speciesque decusque
 Pulchrum operis peregrinus & usus.
 Non vllis vnquam terris, non axe sub vllò
 Talia mirari accidit antè.
 Ponderibus deducta suis numerisque modisque
 Cuncta iquant habituque situque.
 Vel Deus hæc auctor iussit docuitque parari,
 Vel struxit Deus ipse magister.
 Non equidem humano ingenio, non artibus vllis
 Mortales hæc ponere credam.
 Et gens hæc nuper tantum paleisque lutoque
 Atque argillæ puluere quadrum
 Vel laterem premere assuevit durareve flammis,
 Semper rudis ad cætera inerisque.
 Sic est, diuinæ est aulæ, quam cernis imago,
 Illam olim Deus ipse repertor,
 Ipse suis Deus ornabat quondam vsibus vnam
 Sedem aptam regi que Deoque,
 Dotibus instructam multis, variisque nitentem
 Partibus & splendore micantem.
 Dum tamen is terras dignatur visere, & inter
 Mortales sua ponere castra:
 Dumque Sethi sobolem deducere ad æthera & alias
 In sedes rendit que fouet que.
 Quamuis angusta hæc formis ac diuite quamuis
 Materia, tamen arcta nimisque
 Vilia sunt superis collata adnota que templis.
 At sese demittit in hæc, vt
 Nos sibi conciliet, doceat nos, instruat istis
 Paruos erudiat que figuris,
 Mentibus ac teneris sapiendi incendat amorem,
 Secum sidera & alta petendi.
 Vt iam pœniteat que soli terra que iacentis
 In tenebris hæc viuere vitam.

Vt vo-

Vt voto meliore aliam patriamque domumque &
Manfurum vltra secula regnum
Correpti optatum studio flagrante rogemus
Se duce seque viam praeunte,
Hinc ergo certum alloquium responsaque genti
Vocibus humanis referenda.
Hinc vitæ discenda piis praecepta, quibus mens
Se tenera informetque regatque.
Inque fidem ducatur amans, in spemque feratur,
Accensos & sentiat igneis,
Quos amor authoris tanti dominique patrisque
Excitet imis in pectoribus.
Et moueat cupidam sese vt componere ad istud
Exemplum meditata labore
Illius vt compos demum exemplaris in æthram
Commigræt pars certa que fiat.
Viderat illud auens vates, cui contigit vni
Mortali flammantia montis
Culmina nil pauido petere, & loca celsa subire,
Ac impune audire loquentem
Cominus vsque Deum, & bene respondere parato
Et populis gentique suorum.
Numinis alma ore inuariato dicta referte,
Dictatas & scribere leges,
Ille Dei monitis præsenti & munere iustos
Fabros artificesque vocauit,
Præfexitque operi sapientem Bezelaëlem
Achisamidem & Gholiabum.
Queis visa est parere omnis natura metalli
Ad nutum mentemque manumque.
Lignorum queis silua omnis concessit in artem
Et cæsa est & læta eucurrit.
Dura quibus vis gemmarum lapidumque secundos
Sulcos exhibuit docile que.
Et quidquid seu lana valet, seu fingere linum,
Seu corium pili atque caprini, &

Quem medicata potest species miscere colorem
 Cuncta viris cessere duobus.
 Gloria non illos, non laus priuata, neque vllum
 Sollicitos malè dulce lucellum,
 Vnica sed pietas agit exercetque ministros:
 (Sancta piis ac publica cura)
 Mensibus haud multis ita tantum constitit & tam
 Pulcrum opus, vt iam inscribere sit fas:
 Lincolnas clemens duxit Deus, ipse deditque
 Artifices operisque parentes.
 Quid mirum? quinque ille homini cōstruxerat ante
 Mundana hæc quoque templa diebus:
 Ipse repente hominem deducet in astra beatum,
 Quem templum sibi & esse iubebit.

PONTIFICIS LEGITIMI INITIATIO.

Ode Dicolos Distrophos.

SEPTEM currite nunc dies
 Immunes operum litibus, & procul
 Nostri pestis & ingent
 Ab sit mœstitia, atque auolet vltimum
 Exul cura animi in mare,
 Ac nil cuncta nisi verba pium sonent.
 Accedant hilares propè,
 Sed quæ turpè nihil lætitiæ afferant,
 Cuius pœniteat malè,
 Cuius vel memores esse pudor vetet.
 Non heic impia numini
 Vano ficta malis festa furentium
 Vatum carminibus neque
 Ludi sunt, quibus insolens
 Vulgus queis pueri turba rudis vacat.
 Hæc hæc instituit bonus
 Et nostri generis pastor amans Deus,
 Qui nos eripuit graui

Vindex

Vindex seruitio perpetuo ac iugo,
 Multis quo miseri antea
 Vexati & varijs vsque laboribus
 Longo tempore perditam
 Vitam protulimus morte minus leuem,
 Dammati illacrymabilis
 Parete imperio, legibus & noui
 Regis quo asperius nihil,
 Pernatum tulit aut ingeniosius
 Mater terra tyrannidum
 Multo tole tumens quam Sihor illuit. *Phison.*
 Ergo compedibus feri
 Erepti & laqueis principis, ac malis
 Gens educta periculis
 Quis hostis premetet, queisque minax iter.
 Quidquid viuimus ac sumus,
 Totum quodque agimus, muneris hoc sui
 Princeps esse Deus iubet,
 Et nostram merito perpetuam sibi
 iam post hac operam arrogat.
 Mutatz ac dominum sortis haberier,
 Se vult, iuraque postulant.
 Expertos quoque & hęc conditio iuuat,
 Namque hęc inclyta seruitus
 Nec regno impar erit, regibus at prior,
 Sed clementior hic herus,
 Semperque ipse suis moribus integer
 Pro tot millibus vnicam
 Appellat famulos sufficit ac domum;
 Sancto addicta palatio
 Quz certis monitis iureque & ordine
 Præscriptas repetat vices.
 Et firmis celebret ritibus ac modis
 Aulam principis optimi,
 Qui cælum arbitrio voluit & igneum
 Solis qui thalamum instruit.

H 5

Cui

Cui paret pelagus, quem subeunt leues
 Venti quâlibet impigri.
 Currus vsque rotas dirigere innuat.
 In terris tamen huic quoque
 In cœtuque hominum degere, & igneo
 Constare imperio placet.
 Æternæ ac similes ponere mobiles
 Sedes quas adeant statis.
 Quas læti celebrent temporibus pij.
 De totoque sacræ tribus
 Quæsitum numero dedicat vnicum
 Insignemque coloribus
 Auro & purpurea vesteque fulgida,
 Arcano quoque nomine.
 Inciso atque sacræ frontis honoribus
 Inscribit proprium sibi.
 Et miris creat hunc pontificem modis.
 Hunc vult dicere compotem
 Consultumque sui iuris & intimi
 Esse hunc consilij virum,
 Semper participem, publica quo salus
 Et quo diua beatitas
 Humani generis summaque clauditur,
 Opportuna petentium.
 Iam quandoque dabit certa que maximis.
 Hic responsa negotiis.
 Admissusque adytis conscius ac sacri
 Et veri monitus feret
 Quæ sint, quæ fuerint, quæque volatile
 Tempus præterita obruit.
 Tarda aut post veniens hora quod oculis.
 Hic immunis & innocens.
 Et cunctis sacer ac integer artibus
 Et voce & prece supplicans
 Supplex assiduo munere crediti
 Custodem populi Deum

Placabit

Placabit
 Pingu
 Seu capri
 Nido
 Cernet v
 Quas
 Interni au
 Talent
 Vult fact
 Septer
 Secretum
 Ornata
 Veste ac
 Nator
 Perfundi

DE S

HOrri
 Pelli
 Celat occ

Tempore
 In loco
 Mobilis v

Hanc sac
 Ritibus c
 Vnicam

Sive lana
 Mystican
 Spargat,

Hic dies

Placabit vituli ~~aut~~ sanguine debito
 Pinguis pectore vel bouis,
 Seu capri ille velit siue bidentium
 Nido aut compare pauperum.
 Cernet vel gemino turture victimam
 Quas non aut macula hostias
 Interni aut vitij dedecus improbet.
 Talem qui reliquis liter
 Vult factare Deus vendicat & senem
 Septenosque dies dabit.
 Secretum è mediis ciuibus imbui,
 Ornatum quoque mystica
 Veste ac multiplici cum bene candido
 Natorum grege suauibus,
 Perfundi caput hoc mandat odoribus.

DE SACRIFICIORVM INITIA-
 tione, vsu, & signo.

Horridis templum populus frequens quod
 Pellibus tectum petit, elegantis
 Celat occultam speciem laboris
 Diuitias &
 Tempore haud longo nimis neque vno
 In loco hæsuras Deus hanc dicari
 Mobilis vitæ spacijs vagantem
 Iusserat ædem.
 Hanc sacer lecti populi minister
 Ritibus certis varias per horas
 Vnicam castis vitulis capris vel
 Imbuet aram.
 Siue lanata pecudis cruore
 Mysticam quarto geminamque conu
 Spargat, & fument resoluta largis
 Ignibus exta.
 Hic dies primus generi expiando

Instruet

Instruet semper reparanda sole ex
Orto, & Occasum ad properante bini
Munera sacri.

Primus hic festi triplicis nistenteis
Monstrat auroras, quibus vsque ab omni
Gens tribu hæc cunctos repetens per annos
Templa saluter.

Ergo se primum caput hic Sacerdos
Cætera adiungens populi tremantis
Membra commendet sobrius, Deumque
Sanguine placet.

Poscat & mentem facilem piamque,
Et probos mores, docilesque honesti,
Nulla quos facti vitiosa frangat
Culpave dicti.

Interim vos vir, iuuenis, puerque &
Mater & virgo simul adprecanti
Flaminis votis bene nominata
Iungite verba.

Purus atque expers penitus aceti
Panis admotas epulas adornet
Molle far pinguisque olei liquores
Et pia thura.

Nec salis gratos modicosque gustus
Numen in sacris epulis requirat,
Blanda sed flavi & calidi voluptas
Mellis abesto.

Quamdiu præsens fluit hæc figura,
Seculi ac præbet speciem futuri,
Talibus nunc vos Deus occupatos
Partibus audit.

Vos tamen vestris (moneo) repertis
Parcite. huic quisquis studio insolente
Vel nouum iunget, minuete legi,
Verterit aut quid,

Heu malum genti exitium sibi que

Numiac

5
Numine in
Quam gra

Nadab atque
Pignus, & i
Pileo insign

Ignis exteri
Cælitus flamm
Abstulit vi

Tollere ho
Morte mir
Integros q

Torret occ
Intimos ar
Vt putes v

DE S.

D^V M
Du
Compara
Artific
Fecerat eff
Prouic
Interea v
Vestru
Auctori p
Fallax
Adsit, &
Tertre

Numine irato pariet, dedere
 Quam graue exemplum senis ante incesta
 Lumina nuper.

Nadab atque Abiud geminum parenti
 Pignus, & sanctis tunicis decoro &
 Pilco insignes, quibus innouandi
 Dira libido.

Ignis externi subitò excitata
 Cælitus flamma simul & decorem &
 Abstulit vitam medio in inuentæ
 Flore caducæ.

Tollere hos iussus populus stupenda
 Morte miratur periisse, membris
 Integros quando nihilumque adustis
 Vestibus effert.

Torret occultos animi profani &
 Intimos ardor subit in recessus,
 Vt putes viuam, perit attamen, quam
 Cernis imago.

DE SACERDOTIS AHARON
 nis opere.

Carmen Dicolon Distrophon.

DVM Pater omnipotens mansuras æthere sedes,
 Dumque homini cælestia regna
 Comparat, atque suum maturat mittere certus
 Artificem, quo cuncta bonus iam
 Ecce rat esse iubens, & quo reparanda ministro
 Prouidus intenditque fouetque,
 Interea vos mutandum olim meliusque ferendum.
 Vestrum iter hoc bene currite secla.
 Authori parere suo bene docta nec vnquam
 Fallax natura hæc pulcherrima mundi
 Adit, & assiduis exemplis nunc rude Adami
 Terrenum genus instruat, & se

Assimi-

Assimilem præbere aliis, quas cernit in orbe
 Ordinibus rebusque docendo.
 Commoneat, quo iam studeat mollire suum quo
 Constiterat limumque lutumque.
 Commoda quo fictor potioribus aptaque vasa
 Vñibus efficiatque probetque.
 Interea mutandum olim meliusque ferendum
 Vestrum iter hoc bene currite secla.
 Teque adeò manet istud opus te, magne Sacerdos:
 E multis nam millibus vñum
 Te populi vult esse Deus, quo consule Iacob
 Sancta domus ducatur, & inter
 Iactati varias luctas hominumque Dei que
 Grande decus nomenque reportet.
 Te duce & assiduo studio monstrante monendus
 Ire viam discet peregrinus.
 Qua per sicca Arabum loca per deserta vagetur.
 Tu mæstum solabere dictis,
 Tuque fidem infirmo doctor, tu spemque reduces,
 Tuque addes animum quoque lassio:
 Atque malique boni quæ sit ratio ordoque, præsens
 Ostendes & inutile quid sit,
 Utile quid, quantum vulgaris discrepet error
 Quidque ferat sapientia veri.
 Turpe quid offendant superos, iuuet & quid honestum,
 Dissideant vt falsque nefasque.
 Hzrere & quæ iuncta negent, sociata dehiscant
 Quas rerum concordia cingat.
 Ac malè diductos bene conciliabis amicos,
 Pacis eris cultorque satorque.
 Dissimulator item reuocabis, cum quis aberrer,
 Atque grauis placidusque repones.
 Interea mutandum olim meliusque ferendum
 Vestrum iter hoc bene currite secla.
 Idem sollicitus pro te pro gente tuorum
 Semper ades, precibusque vacato.

Artubus

Artubus af
 Farre pi
 Infensi ob
 Cui iam
 Seque dabi
 Et prec
 Tu modo t
 Sensu a
 Vulgi semo
 Diuitias
 Vnica cura
 Vnica s
 Interea ma
 Vestrum

D E S

Q Vidqu
 Dedu
 Signorum v
 Diemque
 Et quando
 Cælum
 Et quando
 Flauis ar
 Ipse Pater v
 Modis t
 Dum celebr
 Certo sa
 Idem ocl qu
 Curate
 Atque quat
 Seruile

Artibus assidui aut vituli pecudifve cruore &
 Farre pio salienteque mica.
 Infensū ob noxas lenito numinis iram,
 Cui iacula eripiesque flagella.
 Sequē dabit facilem venietque in vota vocatus
 Et precibus bonus annuet vltro.
 Tu modo te purum servato, tuque fidelem
 Sensu animis & mente profani
 Vulgi temotum studioque ardentis iniquas
 Divitias & opes cumulare
 Unica cura tibi constet populique tui & fors
 Unica summa boni Deus vnus.
 Interea mutandum olim meliusque ferendum
 Vestrum iter hoc bene curate secla.

DE SACRI MINISTRI OTIO
& negotio.

Carmen Dicolon Distrophon.

Quidquid sub Sole est ipsa & rota feruida Solis,
 Deducta lunæ & lumina:
 Signorum varios obitus & tempora & ortus
 Diemque noctis ac vices:
 Et quando obscuris obductum nubibus imbres,
 Cælum niueisque comparet:
 Et quando nimio tellus durata calore
 Flavis areseat messibus.
 Ipse Pater vobis mandat noscenda, suisque
 Modis tenenda præcipit
 Dum celebres statuit luces festasque calendas
 Certo sacrandas ordine.
 Idem ortū quidquid superest pulchrique negoti
 Curare cognitum iubet:
 Atque quaterdeno diuersum nomine quidquid
 Scruile factum dicitur.

Namque

Namque opere atque operis gestis cessare solutus
 Septenus arcanè dies:
 Lucibus his cæli Dominum terræque marisque
 Rerum parentemque vnicum,
 Et quæsisse datum est studio & petiisse fideli
 Quâ scire mortali expedit,
 Queis sibi cuique modis veneratum flectere sit fas
 Mundi hunc sui que principem.
 Credere conueniat quatum, quid pòscere, quid non
 Sperare quid sit utile:
 Coniugij quam sancta fides ratioque decusque,
 Quæ pura vita cælibis.
 Insidiosa homini superisque inuisa euidò
 Quam tetra sit, quam multiplex.
 Puro animo indignas epulas capitique nocentes
 Nescire sit vobis nefas,
 Vade ingens rerum numerus descendus, & omni
 In sorte distinctum genus:
 Vt quodcumque olim scelus vlciscentibus vndis
 Vitalis arca exceperat,
 Siue feræ placidumve pecus seu reptile vestris
 Certis notetur vsibus;
 Piscibus atque auibus quæ sit natura, quid intra
 Ripas sit, atque littora,
 Non vos herbarum vires, non arboris ylla
 Vos forma fallat fructuum.
 Hinc varios hominum continget discere mores,
 Illum probum, illum Barbarum:
 Et quid recta ferant vitæ præcepta probare
 Monstrabit, & quid respuant.
 Quo se quisque liget voto, quid sponte dicatur,
 Pòscatur aris addere.
 Agricolis qualem segetem spes debet, egenum
 Soletur & quæ portio.
 Telluri & requiem septenus vt afferat annus
 Optanti amicus pauperi:

Expecta-

Expectata diu, nimiumque excreſcere viſa
 Seruis vt ætas accidat.
 Iam quæ legitima, & quæ ſit vitioſa, nec aris
 Cultris nec apta victima:
 Quid templi decor expectet, reparandaque teſta,
 Quæ ſint miniſtri prandia.
 Aſſiduumque ſacrum populi repetendaque bina
 Cunctis diebus munera.
 Quid memorem feſtis peragenda addendaque certe
 Ritu apparatus ſolibus.
 Vltima nec ſpectat, nec tangit rara cauendi
 Vos cura ſingulis virum.
 Proque nota errorum vario ac diſcrimine quantas
 Expoſcet ignis hoſtias!
 Qualia ſint membris animo & contagia, quæ ſint
 Muris nota, & quæ veſtibus,
 Scire datum vobis, vobis meminiffe relictum
 Purgare & expiantibus.
 Magnus item labor officij iuriſque tenendi,
 Quod conferat mortalibus.
 Publica priuatis vt ſunt diſtineta docere,
 Veſtri quoque eſt pars ordinis.
 Neuiſquam alterius rapiat bona, nève nocendo
 Subducatur aut malis dolis:
 Immeritum ne quem lædat, nec læsus iniquis,
 Se vindicem det artibus.
 Nullum operæpretium, vos nulla ignota latebunt
 Meſura, nulla pondera.
 Quid valeant numi, quæ ſit laudanda metalli
 Mendosa quæve fuſio.
 Promiſſi ſeruate fidem, conuentaque certis
 Legeſque pactis debitas,
 Et mercedis opus metiri, operæ atque labori
 Cenſere iuſtum præmium:
 Denique iura vetent quidquid damnentque; probetve
 Diſcernere ad vos attinet.

Iud cibus quodcunque piis Deus arbiter alma;
 In lege mandat editum,
 Sanctis productum chartis condiscere vestrum,
 Vestram disertè dicere est.

SABBATHI CELEBRITAS
 & mysterium.

Tertias iam nunc properante ad umbras,
 Sole, post igneis teretemque fumum,
 Ritè curatos mediò in recessu
 Sanctaque liba.

Atrium complet populus, reductam
 Nec capit gentem locus, ô ministri
 Hostiæ purus veniat calentem
 Sanguis ad aram.

Maior huc quam quæ caderet profectis,
 Solibus pinguis pecus expeditos
 Imbuens cultros adipe atque opimis,
 Ardeat extis.

Septimæ quando pia sacra lucis
 Ponimus templo, colimusque mundi
 Conditæ testem requiem, recenti &
 Iure dicatam.

Hanc graues nulli temperent labores,
 Bisque bis depos teneantur intra
 Atrium fines, bajulus nec vlla
 Pondera verset.

Sed vacet pagus, vacet otiosa
 In domo seruus, niuea haud puellis,
 Pensa disponant dominæ, quiescat
 Cum boue afellus.

Nil vel à lucis solidæve noctis
 Partibus demens rapiat cupido;
 Et tæora hinc vexans dolor, atque edaces
 Cedite curæ.

Alex.

Alez, spurcum melos, atque ludus,
 Desidis vitæ malesuada pars hinc,
 Hinc procul voces fatuz, iocorum ac
 Dædecus omne.

Vespere à primo incipiens sequentis
 Noctis ad stellam superante oliuo:
 Ferueat non & moritura festis.
 Flamma lucernis.

Vocibus plebes bene nominatis
 Flamini sanctas operato ad aras
 Bis die concors faueat, precesque
 Commoda iungat.

Ille dum munus peragit, sonoros
 Tibiz cantus fidibusque mixtos
 Sentiat, docto ac numerum secuta
 Tympana pulsu.

Hoc opus Leui docilis propago
 Urgeat, cuius Deus esse curam
 Sacra discendi & voluit canendi ac
 Sacra ferendi.

Sorte diuisis operis chorisque
 Atrium seruet, vigiletque lucem,
 Dumque eunt longæ aut breuioris acta
 Sidera noctis.

Pars tenens toto repetenda in anno
 Carmina, aut certos reuocanda ad ortus
 Dicere adscripto studeat probatas
 Ordine laudes.

Hæc ubi certa serie peracta
 Cæteræ lætis variantur horæ;
 Puræ & ad dulces epulas modestæ ac
 Pocula mensæ

Dives & pauper veniant; Deumque
 Aduocent fructu vario mari vel
 Editas terris animas benigne
 Pascere promptum.

Huic & absumtis dapibus supremo
 Gratias versu referant cateruæ:
 Prima sed constant animi ac fidelis
 Gaudia mentis.

Copias quorum bene comparabunt
 Ducta ab arcanis monumenta chartis,
 Prima præsertim memor & creati
 Lectio cæli.

Et nouum qualis fuerit per orbem
 Tunc recens rerum facies, vt omnis
 Docta sit munus proprium tueri
 Turba animantum.

Vique præcellens genus imperatam
 Verterit sortem, cupiensque iniquæ
 Gloriæ est ausum penitus negatos
 Carpere ramos.

Quod boni exemplo magis at malorum
 Exiit doctum, subito sibi dum
 Conscium magnis bona mixta prauis
 Crescere sensit.

Culpaque vt tandem vitium & profanum
 Posteræ gentis superum seueri
 Iudicis pœnas repetisse lentam
 Mouerit iram.

Post Patres sæui nimium tyranni
 Legibus duris grauibufque vinclis
 Numinis dono memorent solutos
 Se quoque & ipsos.

Alteram læti populum piorum
 Quæ manet post hanc celebrent quietem.
 Alterum seclum magis atque felix
 Credimus æuum.

Cuius immotus nitidum diem Sol
 Noctis expertem facit, ac laboris
 Nescium prorsus, grauis ætus vnde
 Frigora & absunt.

Illius

Illius firm
 Sabbathi
 Gaudia,
 Se

D E

S Acti f

Menfi

Lunæ

Dum ter

Iam

Velox lu

Fratr

Nunc m

Ergo

Vos & c

Mixt

Ancillæ

Vni

In parte

Hun

Nostra

Vxo

Num q

Fetr

Num v

Nar

Atque

Et l

Et cur

Ad

Nemo

Cu

Et virg

Illius firmum solidi tenorem
 Sabbathi nullis violanda curis
 Gaudia, & nullos habitura ducent
 Secula fines.

DE PASCHATIS RITV
 & causis.

SACRI festus adest dies
 Mensis, principium qui dabit imparis
 Lunæ cursibus annuam
 Dum tendit superans currere Sol viam.
 Iam ter quincta reuisere
 Velox luna subit luciferam domum
 Fratris; Vesperis hanc quoque
 Nunc maior solito fax præit ignea.
 Ergo vos pueri integri,
 Vos & chara patrum pignora filiarum,
 Mixti cum pueris senes,
 Ancillæ ac famuli, quos eadem fides
 Vni conciliat Deo,
 In partemque metus, in quoque gloriæ
 Hunc conferte domus gregem,
 Nostra hîc res agitur scilicet omnium.
 Vxor sollicita omnibus
 Num quicquam penitus, caueris, ædium
 Fermenti sit in angulis:
 Num vel quis lateat tristitiæ liquor;
 Namque hæc farreque simplici
 Atque expertè acidi ducere tempora
 Et lex & ratio iubet,
 Et curare animos addebet integros.
 Ad primas epulas cubet
 Nemo, confideat nemo, sed edito
 Cuncti sistite corpore,
 Et virgæ teretes vel banni alteram

Cœnantum subeant manum,
 Quæ longum specie rettulerint iter.
 Sed nec gustus amarior
 Herbarum atque inulzæ aut tardior intybi,
 Heic desit sapor; à quibus
 Nemo immunis erit morsibus; interest
 Primùm agnoscere qualia
 Dum serui fuimus pertulimus grauis,
 Vitæ incommodæ; quæ bonus
 In iucunda Deus commoda verterit.
 Ergo quatuor hunc mero
 Diffuso pateris, hunc colimus prece.
 Agnum quæque suum domus
 Expertem vitij cædimus hostiam,
 Insons cuius inest cruor
 Et nostris bibitur nunc quoque poculis,
 Quin & viscere, pinguibus
 Extis ac teneris vescimur artubus.
 Huius frangere crus nefas,
 Aut sanctis vitium ponere in ossibus,
 Quicquam aut ducere inutile,
 Aut in reliquiis condere crastinum
 Ad Solem: omnibus vnica
 Vno sumpta die victima sufficit.
 Sanctis torruit ignibus
 Illam læue veru virgæque punica;
 Non has ferri acies, neque
 Has nodosa parat materies dapes,
 Non decoxit aheneis
 Feruens vnda cauis: tota sed efficax
 Succis ipsa suis caro
 Instruxitque cibum vitæ & edentibus
 Nobis munera contulit.
 Nam sic vsque graui soluere nos iugo
 Seruiti Deus abditis
 Verax constituit pollicitis: tamen

Huic

Huic
 Atque ar
 Quar
 Quan e
 Sisti
 Disruptis
 Vos
 Vulgi tur
 Sord
 Et quem
 Sanct
 Et lex eff
 Nos
 Nos nos
 Ast
 Tantarur
 Qua
 Etas per
 Sed
 Hoc lzt
 Vlti
 Emptori
 Vitæ
 Et quæ

QVIN

LVX
 QU
 NO
 NO
 Gaudem
 NO

Huic maior valide ac prior
 Atque arcana salus substat imagini
 Quam semper pius apperat,
 Quam expectet populus, se mage liberata
 Sisti si cupit intimo
 Disruptis animi è carcere vinculis.
 Vos at state procul leuis
 Vulgi turba factis: quisquis & improbo
 Sordescens vitio effluit,
 Et quem signa pij de gregis ordine
 Sancto ac fœdere separant,
 Et lex esse suo de numero negat.
 Nos grato memores diem,
 Nos noctem deceat tendere carminè:
 Ast laudum exiguo pudet
 Tantarum numeros claudere termino,
 Quas non arcta nimis virum
 Aetas percipiat, longæve secula.
 Sed quod possumus, inuicem
 Hoc læti excipiant, hoc referant chori
 Ultricemque manum crepent,
 Emptorisque sonent nomina transitus,
 Vitæ & munera libertæ,
 Et quæcunque potens dicere dat Salus.

QVINQVAGESIMÆ DIEI PVBLI-
 ca læticia & professio.

Ode Dicolos Tetraſtrophos.

LVX exorta nitet septima septies,
 Quam qui non numerat, se quoque nesciat:
 Non hæc feruus enim crimina negligens,
 Non vir, non mulier fugit.
 Gaudentes populi quiq̃ue procul siti,
 Nostri quiq̃ue habitant proxima montibus,

- Huc puris tunicis, corpore & integro
Stratas perproperant vias.
- Immundo medias non liceat pede
Prodire in plateas; nemoque despuat
Sordentis vitij qui sibi, & improbae est
Labis qui male conscius.
- Primumque assiduas caedite victimas
Hae quos cura manet, post etiam sacras
In flammam veniat rator & statim
Munus temporis hostia.
- Cernis? cuncta novis interiora loca
Et cuncta exteriora frugibus undique
Complentur, vacua visere neminem
Hoc templum deceat manu.
- Gratus quisque sua huc pondera & annua
Messis, prima soli ac dona ferat libens,
Quae iacto per agri culta benignior
Tellus semine reddidit.
- Matura ante fores canaque postibus
Pendent ferta, levi quae movet impetu
Ventus, liba inopi diuidit, ac iuvat
Diues munere pauperem.
- Solennem pueri laetitiam canunt,
Et festam requiem turba frequens agit,
Hinc dulces calathis expediunt dapes,
Coniuamque vocant Deum.
- At fas lexque monent ducere sobria
Gaudentes miseram pocula quae leuent
Curam; sed memores contineant tamen
Mentes fidaque pectora.
- Nec sanctae violent gaudia fabulae,
Neu quid rixa strepat, neu pudor improbo
Cantu, neve sinat ludere turpibus
Dictis veri & inanibus.
- Omnis lingua Dei frugiferam manum
Pascentemque hominum & quadrupedum genus,
Et

Et laudet facilem frigida sidera
Concordare calentibus.

Post hæc maius opus dicere candidum
Solem, qui meminit legiferum senem
Viuentis reducem è colloquio Dei
Sanis artubus integrum.

Illum dena quater lux licet edito
Fumantum tenuit culmine montium,
Ieiunum tamen haud imminuit fames,
Longus vel domuit labor.

Quin clara rediit fronte micantior
Et vultu & niuea canitie grauis,
Humanaque senex iam vice pulchrior,
Et sanctus populo pavor.

Vlnis nixa suis, iunctaque pectori
Visus ferre pater splendida marmora,
Formatum artificis tunc manibus Dei
Incisum & digitis opus.

Sed quæ non meruit munera perfidum
Vulgus, fracta senex comminuit malis
Offensus vitis, sacrilego aurei &
Culta multa fremens bouis.

Inaurata quidem posterior decem
Fert præcepta lapis, non tamen indicat
Auctores superos, scripta Deum probant,
At saxum est hominis labor.

Sed spes atque fides prospera iam magis
Atque arcana magis tempora præudent,
Venturamque diem, quæ melioribus
Mandata in tabulis dabit.

Cum prisca potior vaibus ac prior
Et Mose & patribus vir bonus, omnium
Votis qui expetitur quos Deus instruit,
Et terra & veniet polo.

Vnus polliciti consilium Dei
Et præstare satis ponere & efficax,

Mura-

Mutabit vetera, & sufficiet noua
Non vertendaque secula.

DE SOLENNI BVCCINÆ SO-
nitu & monitu.

Carmen Monocolon.

SExtus mensis abit, luna recentibus
Septenum adnumeratiam noua cornibus,
Et nunc omnis ager, vitis & arborum
Et quæ poma creant multifidum genus,
Et nux præsolidis libera fructibus
Optatam requiem ducere gestiunt:
Nunc & compositis horrea frugibus
Curuantur, superant dulcia feruidos
Disrumpantque lacus musta, nitet pyrus,
Ornant poma domos, vusque pensilis.
Cultor gaudet ægri, præteritæ neque
Impensæve satis hunc operæ piget,
Nec voti memorem pœnitet aut spei.
Plures ergo iubet mystica lex dies,
Quos luna hæc vario computat ordine,
Indulgere Dei cultibus annuo
Ritu & more patrum. scilicet omnibus
Paris prima canens insonet auribus
Et certis numeris concaua buccina.
Iam lentos geminet, iam properet modos.
Delectus pecoris lanigeri pater
His robur capitis nutriat vsibus.
Nullus posse neget clangere seu rude
Seu doctum melius spiritus intonet.
Surdas nemo sacris claudere vocibus
Aures possit item, qui bona gaudia,
Dignam qui requiem, compositum & suis
Curarum variis vsque laboribus

Dextro

Dextro quæsierit numine terminum.
 Tunc partis dabitur diuitiis frui,
 Quas nec tempus edax perdere: nec doli
 Furum surripere aut insidiæ queant,
 Erugo aut valeat rodere, nec mala
 Pestis gurgulio, non caries potens
 Turbare exiguis robora dentibus.
 Finis tunc operum lætior & quies
 Et pax perpetuis dedita cantibus,
 Æternumque virens alma beatitas,
 Et sese ipse suis insinuans Deus.

DE SOLENNI VMBRARVM
 pompa.

Carmen Sapphicum.

D Vm noua incepto redeuntis anni
 Lux nitet mense, exiguique luna
 Cornibus cæli præperat serenum
 Tendere cursum.
 Cæteris multo populum calendis
 Lætiùs septem celebrare soles
 Lex iubet celsis partibus recepta
 Vertice Sinæ.
 Digna secretis decorare templum
 Ritibus dona expediat Sacerdos,
 Curet & quidquid monet ordinati
 Muneris index.
 Sed viri & pubes marium relictis
 Vibibus præitum renouare morem
 Gaudeant campi spaciis agrique in
 Libera migrent.
 Arborum truncis solidoque vallo
 Quisque frondentem sibi textet umbram,
 Quæ domus turbam capiat sedentem,
 Quæque cubantem.

Quam

Quamlibet pulchra specie decorum
 Et bene instructis varium figuris
 Pendeat pomis penetrale dulci &
 Pendeat uua.

Plurimis mensa dapibus referta
 Ter die ingentem saturet cateruam;
 Præbeat somnos repetita septem
 Noctibus aula hæc.

Talibus quondam casulis parentes
 Miffa gens Nili è grauibus catenis,
 Inuios errans Arabum per agros
 Libera vixit.

Illa cælorum dominum ducemque
 Secla laudarunt saturata dulci
 Candido & rore, ac gelida secundi
 Fluminis vnda.

Tunc Deum clara validè adlocutum
 Voce mortales pauidi audierunt,
 Tunc decem docti tenuere sanctæ
 Carmina legis.

Publicæ humano generi salutis
 Audiit plebes elementa, magni
 Certa promissi & memoranda fido
 Pectore dicta.

Nemo non albæ teneræque palmæ
 Lulebum gestet, salicisque rubrum
 Termitem longis foliis virentem,
 Qualibus imæ

Cingitur vallis fluiui coronis,
 Sequæ velantes viridesque myrtos
 Addat, & norit bene comparatos
 Iungere ramos.

Dextera arcanum manus vna fascem
 Ter ferens cælo moueat: malis at
 Poma venenis inimica constans
 Læua tenebit.

Cordis

Cordis humani teretem rotundum &
 Turbinem felix imitatus, auriq̄ue
 Amulus fructus, bene & efficaci
 Gratus odore.

Ista vos puris animis frequentes
 Cuncta cernenti superũm magistro
 Fecte gaudentes, comitesq̄ue magno
 Ponite regi.

Siquis hæc mæsto bona festa vultu
 Negliget, lenta peragente cura,
 Hunc sui edicit Deus exulare
 Limite regni.

Cum viris ergo iuuenes senesq̄ue
 Lata gens, vulgi & studiis remota
 Pars canat festos resonetq̄ue gratis
 Vocibus hymnos.

Partq̄ue permixtæ fidibus canorum
 Tibiæ iungat sonitum, decentesq̄ue
 Æs ferat pulsum numeros, libet cui
 Plaudere, plaudat.

Qua valet quisque & proprium probare
 Gaudium prodat; rudibus decebit
 Motibus, docto aut pede substrepentem
 Pellere terram.

SECVLORVM

LIBER IIII.

DE TERRENI PROMISSI
veritate & constantia.

Carmen Dicolon Tetraſtichon.

PTATIS veterem sedibus hospitem.
(Quem iam sua fames fecerat exulem.
Præcasti imperio & munere filij
Et magnis opibus frui)

Tellus hæc reducem spectat amabili
Vultu, quam veteris iam nimis incolæ.
Mores nempe piget ferre diutius,

Et cultor iuuat innocens:

Et custos patriæ purus Iardenis
Testis quàm nimium creuerit Israel
Postquam solus, inops, & profugus sua
Præter constiterat vada;

Nunc post alterius vidit vr exili
Tempus, tam innumeras ducere copias
Quæis genti varia & nomina dicere
Orbem sufficere & potest.

Commendata polo charaque pignora
Præsentisque Dei numina ianitor
Agnosceus, geminas vltro aperit fores,
Sicca & limina detegit.

Miratus lapides in medio alueo
Bis sepum in tumulum surgere, quos diu
Seruans ipse tenet, compositum: que opus
Structoresque operis refert.

Miro excepta modo gens pia fertilem
Glebamque & variis iugera fructibus

Es.

Et constructa sacris montibus oppida, ac
 Tractum perpetuò vtilem
 Spectat, temperiemque ætheris, ac soli
 Riuiorumque decus, puraque fontium
 Dona extollit amans dignaque laudibus,
 Præterque indigenam omnia.
 Hunc quam magna libet munierit loci
 Artisque asperitas, magna etiam manus
 Pugnandi que sciens, non tamen eripit.
 Vltoris gladio Dei.

Nam nec consiliis impietas suis
 Coniunctisve opibus vertere iudicis
 Decretum, aut meritas frangere numinis
 Pœnas effugere aut valet.

Contemptum subito vt flumina terminum
 Prætersula ruunt, & segetem & nemus
 Pastorem ac rapidi gurgitis impetu
 Voluunt cum pecore ac domo.
 Sic densi populi regnaque fortium,
 Atque antiqua diu nomina principum
 Exturbata breui tempore funditus,
 Itaq; pereunt Deo,

Municis fruiturque vrbibus integer,
 Instruataque domus occupat Israel,
 Et vineta subit, lætaque pascuis
 Aruo & iugera diuidit.
 Auri diuitias & videt & stupet,
 Argenti que grauis maxima pondera,
 Partiturque sibi, datque abeuntibus
 Gratus mûnera fratribus.

Iniustus videas artibus ac dolo
 Olim & perpetuis parta laboribus
 Inseruire, quibus cessit iniquior
 Possessor, tamen haud libens,

DE PROMISSÆ TERRÆ FELICITATE VSV.

Solum pietatis cultum ad vitam beatam facere.

Carmen Dicolon Distrophon.

DVro è seruitij iugo
 Gens perducta mare ac tetesqua per ania
 In Chami celebres agros
 Promissam & requiem, diues erat satis
 Certis muneribus Dei
 Tellurisq̃ue & aquæ sorte salubribus.
 Si non plurima iugera;
 Si non innumeri vitibus ordines,
 Non arcis domus æmula
 Urbis perpetuam ferret imaginem,
 Vber gleba tamen soli,
 Et cæli tenuis spiritus, & suo
 Horæ tempore fertilis,
 Anni dona dabant pascere comoda
 Vxorem grauidam, dein
 Felicem sobolem cum saturo grege
 Vernarum, & pecus & bouem,
 Sacrisq̃ue assiduas ignibus hostias
 Rura emittere idonea.
 Nec quamuis auidum deserat hospitem
 Vistus, nec petere indigus
 Norit, sed miseram despiciat famem.
 Istis vtile quid magis
 Regum delicia fructibus afferant?
 Quos non vel nimius labor,
 Humanive animi cura tenacior
 Construxisse parauerit,
 Seruandõive alia in tempora conuehat
 Frustra.

Frustra. Namque Dei manus
 Hæc præstare potest almaque sufficit:
 Intenti que oculi valent
 Multis firma diu sistere seculis.
 Hæc tum regna colentibus
 Hoc semper studium congruit, hoc opus.
 Mente & moribus integris
 Præsentis placidi præstita numinis,
 Iam promissa que munera
 Confirmare sibi, sancta que reddere
 Et pura & bene consona,
 Et semota nouis religionibus
 Et ritus veteres patrum
 Sacra & sancta modis ferre fidelibus.
 Namque hæc ut malè negligit
 Vel pompis populus miscuit exteris
 Sensit deterius miser.
 Cunctos ire dies, bella que pestibus
 Vini ac fartis inopiam &
 His permixta gemens plurima fert mala;
 Iplis perditus artibus,
 Queis se rem que suam crescere sinxerat.
 Et ni numen amantius
 Naturæ que suæ perpetuò memor
 Aut finem ferat aut modum,
 Et penas placido examine temperet,
 Improuisa necessitas
 Nil non præcipiti prouat impetu,
 Et cum nomine publica
 Res omnis tenues in cineres eat.
 Sic progressa per arduum
 Demens consilium vis malè credula,
 Humanæ sapientie,
 Indulgens propriis iudiciis, malum
 Opta que & sequitur nefas,
 Extremum que volens exitium petit.

K.

DE

DE SAMSONE.

Magna bona leuibus curis perire.

Carmen Tricolon Tetraastrophon.

NAm quo te incipio ponere carmine,
 Laudis tuz vel quem teneam modum,
 Insigne Danitis decusque &
 Mæstitias pariture Simson?
 Fas sit sacratos dicere nunc tui
 Natalis ortus, atque parentibus
 Matrique iam fecidus neganti *factus*
 Acta nouz repetita vitæ.
 Vexatus arctis vsque laboribus,
 Damnis nocentumque Israël hostium
 Te vidit inuictum tulitque
 Principium solidæ salutis.
 Sensit marini vindice te impius
 Cultor Dagonis, quid fezat auxill
 Genti Abrahami rex Deus, ni
 Crimina subsidium retardent.
 Quin impotentem tu rabiem domas
 Sæui leonis; moxque cadauere
 Victoriæ prædulce munus
 Sedula apis tibi mella condit.
 Non ominatis prodere nuptiis
 Ausus tuum qui coniugium focer,
 Incendium natæ sibi que
 Et segetum cumulis parauit.
 Te non tuorum tortæ vincula,
 Clausæ vel vrbis præpediunt fores,
 Perrumpis illa, atque has in altis
 Culminibus statuis trophæum.
 Hostilem inermis terribilem impetum
 Frangis tremendi robore brachij,

Et
 Mi
 Ebullier
 Et
 Ly
 De
 Eneu b
 M
 In
 Si
 Hic vsc
 V
 C
 V
 Mirand
 R
 Fa
 V
 Virtute
 Et
 V
 C
 Doucc
 H
 H
 V

DE

Vid

Et

Et fortuita mala afelli
Mille viros relegas in orcum.

Ebullientes quid memorem tibi
Et sponte natas, quæ releuent sitim
Lymphas, Dei que exaudientis
Dona bonum positura nomen?

Eheu bonæ quas insidias valet
Menti libido tenderet vos procul,
Insanienti, edico, amori
Sistite, quos mea dicta flectunt.

Hic vsque ab alio matris & vberis
Vulgi profanis vsibus abstinent,
Cælo dicatus, fortis idem
Viribus indomitisque membris.

Miranda sancti munera Spiritus,
Roburque menti atque artibus inditum,
Fallacis efficta puellæ
Voce leuis lacrymisque mutat.

Virtute cæli & numine præstato
Exutus idem, iamque oculis minor
Versare pistrini molares
Cogitur, opprobriumque perfert,

Donec tremendo iudicio Dei
Hunc penitentem præteriti mali
Hostesque funestumque ludum
Vnica conuoluit ruina.

DE HVMANÆ MENTIS AVDA-
CIA ET PROTERVIA.

Ex iudicium seculis.

Carmen Tricoron Tetraëpiphon.

Vidésne quantis publica res malis
Turbetur olim dum populus furit:

K 2

Metas

Metas relinquens impotenti ac
 Dissilit abripiturque cursu.
 Dum possit ardens fingere regium
 Fastum superbis gentibus æmulum,
 Et nomen & sceptrum seuerum,
 Atque apicem Tyriamque vestem.
 Iam belia gestit ducere præuis
 Signis & armis, enseque principis,
 Pompamque castrorum minaces
 Per titulos cumulare gaudet.
 Sic nam timendum, sic putat arduis
 Victoriosum se fore præliis;
 Sic capta promittit nec vno
 Regna sibi cohibenda sine.
 Sed nec probandis regibus obsequi.
 Perdiscit asper, nec tamen improbis,
 Obsistit inuentis iniqui
 Principis ac male consulentis.
 Fraus imperatis relligionibus
 Blanditur excors plebs, patrij Dei.
 Oblita, permutatque priscum
 Usque nouis temerata cultum.
 Insanientes confouet impigra
 Reges, nec æquis tam dominis fauet:
 Et prona molitur, furensque
 Ipsa suas properat ruinas.
 Mirum ne? pridem quam proprij Dei
 Blandè regentis tædia ceperant,
 Cum simplicis nec sumptuosi
 Imperij male pœnitebat.
 Prædicta regum incommoda quamlibet
 Damnosa rebusque ac domibus forent,
 Differre peruersum nouandi
 Non animum potuere vulgo.
 Humana quantos, heu, sapientia
 Affert tumultus? quot mala comperit?

Nulla.

Nulla est magis funesta pestis
Genti hominum, soboliq̄ue Adami.

DE INANI GLORIÆ STUDIO
ex antecedenti exemplo.

Carmen Tricolon Tetrastrophon.

Non laborum improuida mens sibi
Molitur vrgens dum refugit modum,
Et multa fumantes honores
Optat auens inhiatq̄ue famæ.
Ille est beatus, qui populi improbis
Distat remotus iudiciis procul,
Nec nauigantem se procellæ
Credidit auspiciisq̄ue vulgi.
Intentus alti sideribus poli,
Nauimq̄ue soluit, velaq̄ue temperat,
Nec mergit alto aut ætuofo
Reptat agens pelago carinam.
Terram sed vnde exoluerat adspicit,
Longè nec audet littore cedere;
Portumq̄ue contendit secundis
Flatibus, haud tumidis tenere
Hic præmonentis constituit Dei
Leges & alium consilium sequi,
Dexter sinistère haud abire,
Nec cupidè inseruisse menti.

DE SAVLE OB AVDACIAM EX-
pulso, deq̄ue obedientiz gratia.

Carmen Dicolon Distrophon.

Non tantum mihi (liberi
Contingant animi munia quamlibet)
K 3 Nostri

EGO B. AR. MONTANE
 Nostri aut consilij tamen
 Humanæ aut superet vis sapientiz.
 Nec tanto ingenio fruar,
 Ut quicquam ipse meis sensibus annuam;
 Non si religio nouas
 Fucata facie pingat irægines,
 Admissas excipiam, nisi
 Notæ atque modos artificis Dei
 Agnouisse fidelibus
 Et firmasse prius luminibus fiet
 Fas. Qui corrigere impius
 Tentat facta Dei dictaque vertere,
 Illum crediderim mali
 Impulsam in furias verberare spiritus,
 Hisdem & potibus ebrium,
 Quis iam prima hominum semina perdere
 Expertus malus est Draco
 Cùm letale iugum gentibus intulit:
 Hoc semper metuum pius,
 Hoc prudens caueam, ne malè dispari
 Coner iudicio alteram
 Instruxisse viam, quam sapiens poli
 Rector non probet. VNICVM
 DIVINO OBSEQVIO scilicet est iter,
 Hoc sentire monet graui
 Exemplo domitus Cusiades, nimis
 Dum quondam properus cupit
 Cæsarum pecudum sanguine plurimo
 Placare & patrium Deum,
 Attentum & populum sistere, & hostiis
 Informare frequentibus,
 Et longum esse putat iam reditum senis
 Expectare Samuelis.
 Gestitque in cuneos irruere hostium.
 Hic rursus studio improbo,
 Quamuis vsque sacris nominibus, parat

Extre-

Extremum exitium sibi,
 Et sceptrum atque apicem & purpureum decus
 Natis abdicat & domo,
 Et quæ non meritis, munere at vnico
 Largi contigerant Dei,
 Is culpa, is proprio crimine prodidit,
 Dum victor fouet impium &
 Seruat, iussus enim cædere, Principem;
 Delectotique ouium greges
 Aris atque sacris destinat ignibus,
 Clementique licentia
 Impulsus penetrat per vetitum nefas.
 Ergo non misero inclyta
 Membrorum species, altaque corporis
 Moles, regius aut decor,
 Non roburve animi profuit, & sciens
 Pugnae dextera, & omnibus
 Explorata modis regia dignitas.
 Tantum perdidit boni
 Qui se non facile præbuerit Deo.

SIMPLICIS PIETATIS FELICITAS.

Dauidis exordia.

Carmen Tricolon Tetrastraphon.

Q Valem nitentem frondibus arborum,
 Quam cultor vdo margine fluminis
 Plantauit electam feracis
 De numero serieque oliuæ
 Miratus olim surgere & annua
 Etatis vltra tempora crescere,
 Et stipitis præstante trunco,
 Atque comæ viridis decore.
 Hanc laudat umbras, hanc auibus domos
 Præbere firmam, nec rabie nothi

Eurive cedentem; futuri &
 Concipit hinc bona signa fructus.
 Talem reductis saltibus Ephrathæ
 Videre læti Ictiadem accolæ
 Prima paternas in iuuenta
 Pascere oves vigilem bonumque.
 Non ille quamuis exiguus, suis
 Nec conferendus corpore fratribus,
 Prudente cuiquam corde, certis
 Consiliis monitisque cessit.
 Illo nec usquam visere pulchrius
 Vultu, decora contigit aut coma,
 Præsentius nec comparandis
 Artibus ingenium probatis.
 Prudente sensu & colloquio grauem
 Regi probabat, qui audierat prius
 Hunc voce miratus canentem
 Atque lyræ fidibus peritum.
 Nec segnis ille, robore nec minor,
 Laudatur aptus prælia iungere
 Vrsosque strauisse, & leonum
 Horribiles soluisse malas.
 Cælo probatum non specie virum,
 Sed corde purum, sed fide candidum,
 Pinguis perunctum rore oliui
 Mente noua Deus imbuebat.
 Matura post hæc roboris edidit
 Exempla pugnae & sapientiæ,
 Felicibus miranda semper
 Vrsibus, & bene digna laude.
 Testis Peleus t prima laboribus
 Cælo minatum dum Goliath videt
 Immanè demissam ruina
 Ampla soli spacia occupantem.
 Tunc illa retrò turba tremens fugit,
 Vasto cadentis territa ab impetu,

Victor

Victor caput cum ponderosum
 Et gladium iuuenis reportat.
 Iafanientis terga superbix
 Constante virtus perdomuit fide,
 Armata diuino ac timore,
 Cætera, nil metuens, inermis.

AD DAVIDEM.

Carmen alterum Dicolon Tetraſtrophon.

ANnis à teneris Ieffiade ô mihi
 Sancte & culte diu, nunc ades, & seni
 Carmen, quale soles fundere dum viros
 Præstanteis canis, annue.

Et concessa tibi numine prouido
 Impertite voleas munera iam tuo
 Vati, multiplicem qui tibi, sed breui
 Laudem carmine dedicat.

Non tu nempe viris, non patribus minor,
 Quorum grata piis nomina versibus
 Longo commemorans tempore viuere
 Cantarique bonus dabas.

Eccli. 47

Vt selectus adeps visceribus sacris
 Atas dum liquitur gratior imbuit,
 Optanti è solidis millibus Israel
 Tu vati egregius places.

Quem mirata nouum prælia tum ducem
 Victorem per agros currere proximos
 Gazzæ, perque suos, regna per extera,
 Felicem iuuenem vident

lactatum variis vsque laboribus
 Ingrati nymium principis, & bono
 Conuiucti officio perdere contumax
 Liuor frangere non valet.

Innixum stabilis te monitis Dei

K 5

Instru-

Instructumque fide, nec valet extimæ
Gentis multa manus pellere de gradu
Nec vis fraudisve domestica.

Hærens ut niueo in vertice Libani
Cedrus non Zephyros, non rabiem Noti,
Non Euri calidum nec Boreæ trucem
Surgentis pauet impetum.

Ergo Iuda prior te colit, Israel,
Regem posterior suscipit, ut boni
Vincant dicta Dei, cedat & irritum
Vulgi iudicium leuis.

Nulli certa magis dextera, seu feram
Chami progeniem pellere ab urbibus
Tendis præcipuis, quas nimium diu
Seruant opprobrio patrum.

Concordem satrapum siue potentiam
Infestamque tuis finibus antea
Arces exiguo & sistere viribus
Fractis iam spatio iubes.

An non ipse feros imposito iugo
Vrget Armenios imperio ac domas?
Et pacem agricolis vndique & otium
Leuitum gregibus creas?

His ut cura brevis ritibus annuis
Ac templi assiduis muneribus vacet,
His cultior ut terra benignius
Fruges & pecudes ferat.

Vnde & pinguis eat taurus, eat caper,
Candentique aries vellere, ut expiet
Certis quæque cadens ordinibus scelus
Aram victima & impleat.

Et festa vberibus gaudeat innocens
Ruris turba libens fructibus, ac prior
Flamen sepositas primitias ferat,
Nec pauper metuat famem.

Nullus te insidias cernere cautior,

*Psal Creb
de proptis*

Arma-

Armatæque acies fortior hostium

Strauisse, exuperas cætera, sed magis

Laudaris patientia.

Namque hæc te incolumem per soceri improbos

Prudentemque dolos currere perdocet,

Hæc per nata domi bella, per impij

Nati infesta pericula.

Victorem vsque tui te quoque dicerem,

Rara quæ est hominum summaque gloria,

Menti si cupidæ fræna reponeres,

Queis iram atque animum regis.

At iniusta mali facta cupidinis

Exemplo monitus supplice corrigis,

Censuram & pateris, teque reum malæ

Culpæ ac multiplicis notas.

Ardentes humili sic animo minas,

Decreta, & minuis verbera iudicis,

Sic te supplicio præripis è graui,

Atque artem experiens doces.

Artem, qua reprobæ pœniteat vix

Lapsam, qua redeat mentibus anxiiis

Spes turbata malis criminibus; Fides

Firmum, qua teneat gradum.

Te quis sacra modus, quis deceat nitor

Curantem vberibus tradere sumptibus:

Delectat proprium regibus illicet

Et cano studium duci.

Te tandem senio lata quietius

Ac suprema iubet ducere tempora,

Eternum solium sanguinis ac tui

Promissum imperium polo.

AD

Sapientiz utilitas in omnem vitæ partem.

TE tuo dignum Salomo parenti
 Proximum nostris memores feremus
 Versibus: non quas lyra vestra laudes
 Edidit olim;
 Quos cauz valles Solymûm sacriq̃ue
 Montium tractus, liquidè ac fluentis
 Vnda Iordanis retulere grata i-
 magine cantus;
 Nostra sed qualeis leuiore pleetro
 Barbitos nouit tenuare voces,
 Dum leues curas & amica fraudis
 Otia vitat.
 TE Deus primum puerum probabat
 Prouidè oprantem populis regendis
 Spiritum veræ sapientizq̃ue, &
 Commoda dona.
 Ergo nil vidit simile aut secundum
 Inter humanos sobolemq̃ue Sethi,
 Quosq̃ue mortali patre quosq̃ue Tellus
 Matre creauit.
 Te nouæ litis reperire promptum
 Iura mirantur populi, pauentiq̃ue
 Callidum & sancti properare muros
 Tecta q̃ue templi.
 Crescit & cunctas penetrat per oras
 Quæ propè & quæ vel procul incoluntur,
 Fama constare exiguo stupendam
 Tempore molem:
 Regiz faustum domus, ac ministros
 Ciuibus magnis positosq̃ue paruis;

Pacis

Racis ac belli mediis locatum
Præsidium armis.

Cedit argenti tibi, cedit auri
Quanta vis nulli fuit aut priorum,
Aut erit, regum seriem secuta
Quos dabit ætas.

Vnus ut princeps teneat tyrannos.
Anxios duræ dubiosque pugne:
Face opes idem paret innocentiis,
Diuitiasque.

Quinque mille an taceam canentem
Carmina æternum celebrasse numen?
Cuius hæc mirum specimen laboris
Secula monstrant.

Quin & authorem solidique veri &
Artis optandum veteris magistrum,
Scripta confirmant tua te diserta &
Pulchra docentem.

Barbaras postquam sapiens relinquis,
Feminas, quarum malò feriat
Cesseras votis facilis, te & ipsum
Prodideras iam.

Exulem & pravo vitio vagantem
Rursus accerçis reuocasse mentem:
Corrigit stultæ, melior Senectus
Damna inuentæ.

Ne quis exemplum simile experiri
Floridos ausit moneo per annos:
Sæpe in errore, heu, medio occupauit
Atra diem nox.

IN ROBGHAMVM SALOMONIS
dissimilem filium.*Carmen Dicolon Distrophon.*

NON ætas, neque regia
 Olim ducta bonis progenies auis,
 Nec si quid valeat nepos
 Non iactare suum, perpetuis diu
 Illustrarêve honoribus,
 Vel seruate potest incolumem domum.
 Non vis magna superbiæ,
 Expers consilij nec iuuenum manus
 Hæredem stabili dabit
 Regno ferre patrum scepra potentium.
 Nam magni arbitrium Dei
 Celso sæpè apicem vertice sustulit,
 Quem quandoque bidentium
 Custodis pueri transfudit in eaput;
 Idemque imperij deus
 Partitus famulo scit dare transfugæ.
 En terræ, maris, ac poli
 Qui vnus iura bonus frænaque temperat,
 Clementisq̃ue modestiæ
 Integriq̃ue fidem iustitiæ fouet,
 Astrorum numero parem
 Bissenis sobolem fratribus editam
 Quondam Iessiades vagam
 Diuisamque potest cogere in ordinem,
 Et certo regit innocens
 Clauo, non grauis est ille minoribus,
 Non maioribus arduus,
 Fidis vsque pius, lenior æmulis.
 Quamuis non melior sacra
 Quisquam bella gerat, nemo potentiùs
 Hostem finibus arceat,
 Nec si propositum tendere limitem

Viciniam

Vicinam capere aut paret,
 Nullus consilium dexterior magis
 Certos ducit in exitus,
 Aeternumque suis conciliat decus.
 Hunc qui proximus excipit
 Hæres magnificam ponere regiam
 Informare colentibus
 Et vrbes & agros commodus audit.
 Illum Fama per Hesperum
 Ac ortum volitans, per Boreæ inuios
 Tractus, & calidas Noti
 Oras, multisona fert celebrem tuba;
 Cuncta in tempora prouidum
 Hostes quem metuant, quemque & ament sui
 Illustri sapientia
 Vincentem facile primaque secula &
 Olim secula postera:
 Et qui regna bonis iudiciis bect
 Quæ turrata Tyrus vider,
 Quæ Iordanis aquis nobilibus læuat.
 Ast quæ parta laboribus
 Multis ponit auus firmat & artibus,
 Quod prudens Salomon patris
 Conseruat solidans imperium, integris
 Sanctum & legibus exhibet,
 Hoc amens Roboam dissipat impio
 Præceps consilio malis
 Tentatumque modis corruere ingemit,
 Certis recta monentium
 Dum parere negat consiliis patrum.
 Ac mox dura minax leui
 Sensu idem populis æqua petentibus
 Sese difficilem & metu
 Præstare hortibilem quam colier cupit.
 Tantum stultitiæ comes
 Conturbare valet cæca proteruitas.

DE HVMANÆ ASTVTIÆ IN-
fania in Iirbaghamum.*Carmen Dicolon Tetraastrophon.*

AN non sat stabilis consilium Dei
 Nempe & larga manus ponere principem
 Nullis te emeritis antè laboribus
 Iirbaghame beauerat?
 Nuper quem Phariis mœnibus exulem
 Deductum folio collocat, ac decem
 Te regni Isacidum partibus instruit
 Bello ac vindice liberum?
 An quisquam incolumi te potuit Deo
 Deturbare sacra sede vel abditis
 Oppressum insidiis fallere, dum bonis
 Mentem contineas modis?
 Fraus plerunque comes cæca potentiz
 Securum imperium perpetuò fore
 Persuadet, patrium si semel extimis
 Numen finibus arceas.
 Ergo vana malus nomina consecras,
 Queis te, queis proceres ac populum leuem
 Illusumque nouis muneribus capis,
 Et sermonibus inficis.
 Auro fusa bouis cornua nil pudet
 Te sanctos patriosque Abramidum Deos
 Confirmare, mali non tamen inscium
 Quod pisci tulerant patres.
 Dum (cunctante Arabum in montibus optimo
 Ductore, atque Dei principis vnice
 Digno colloquiis) improba ferias
 Plebes letiferas agis?
 Mutatumne Dei consilium putas,
 Oblitum aut veteris criminis, ac tuo
 Cessuram ingenio cætera, cum semel
 Clauum sceptraque contulit?

At.

At quas ipse tulit, certè adamantinis
 Exquirat repetens legibus omnia,
 Et quæ vana videt, consona quæ minus,
 Vento ac turbine dissipat.
 Heu quantum iuuenum stultitia impudens
 Perturbare valet, publica vbi suis
 Permiscens temerat commoda sensibus,
 Indulgetque libidini!
 Ast humana tamen nil Sapientia
 Plus præstare potest, efficere aut boni
 Cum sese ipsa suo lege procul Dei
 Augere arbitrio parat.
 Summas diuitias ac decus imperi
 Quæ pulchris Salomon condidit artibus,
 Hætes insipiens perdidit, & nimis
 Cautus perdidit æmulus.

CVRA DEI DE ERRANTIVM
 reuocatione.

Carmen Tricolon Tetrastrophon.

L Audaris alti consilij potens,
 Incomparanda qui sapientia
 Telluris & cæli marisque
 Vnus opus facis & gubernas;
 Non vllus est cui consimilis Deus,
 Nemo secundus, condere seu velis
 Non antè cuiquam visa mundo ex-
 ordia, seu posuisse finem.
 Doctus, valens &, quæ fuerant nihil
 Virtute Verbi semina promere
 Fœcunda, & exaugenda in annos,
 Quotquot agat renouetque tempus,
 Nil non volenti substiterit tibi,
 Nil aut volenti posse negabitur,

L

Culas

Cuius nec extat fixa meta
 Virtibus, ingenio ac supremo.
 Fas cum factatis credere vatibus
 Hunc, vt benignus dicitur, omnia
 Quæcunque commendatus audit
 Nomina muneribus præire.
 Nam quæ paterni viscera pectoris
 Curare tantum vel proprios valent
 Natos, genus mortale quantum
 Ille fouet sobolemque Hhauæ? i. Euz.
 Cui se colentis non satis est viros
 Seruare tutos, subque salubribus
 Securitatis semper alis
 Præsidio intrepidus fouere,
 Ni quos & error mentis, & improbi
 Moris maligna exempla trahunt bono
 De calle deductos, misertus
 Assiduis operis reponat.
 Quis longioris non patientiæ
 Miretur annos, quod bonus improbum,
 Dum neminem vult interire,
 Assiduus reuocator ambit?
 Testes mearum multiplices viri
 Sententiarum, quos grege de sacro
 Vatum creatos magna quondam
 Ferre iubet operum pericla.
 Nec dum nitentes nocti aperit poli
 Aurora portas fulgida, vt incitas
 Iam destinatas in diurnos
 Ecce animas operum labores.
 Videre nullos improba secula
 His comparandos, siue fidem velis
 Præstare, virtutemve, rebus
 Seu studium iubeas agendis.
 Quos non minacis dita tyrannidis
 Vis pellit vrgens consilio graui.

Nox

Non stulta uidentis popelli
Vox mouet, officiove turbat.

Certos famemque & vincula perpeti
Squalisque flammæ, & gladio innocens
Præbere collum, ac non se uero
Proposito opposuisse mortem.

IN SAMVELEM VATEM.

SAncte & usque piis orbe parentibus,
Atque alui nimium iam sterilis diu
Dulces primitiæ te Samuel virum
Te magnum à puero cano.

Tentent ne gracilis tædia carminis
Incultæque pius neu sonitus lyræ
Ingrati populi quem neque turbidus
Rumor nec strepitus mouet.

Iam primùm Isacidæ quippe ruentibus
Tectis te columen constituit memor
Antiquique tenax propositi Deus,
Qui spem, qui que & opem feras.

Nemo iudiciis te magis integer,
Tutandisue magis rebus idoneus,
Sive in castra pares impetere hostium
Et genti iuga soluere.

Cognouere grauem iam Tyrij duces,
Victoremque ferox turba Pelessidum,
Cui cali faueant, cuique sonent tubis
Alto ex æthere spiritus.

Nam quis te melior quis magis innocens
Fas & iura tuis dicere ciuibus,
Quisue agna atque piis vocibus in bonas
Inuitare preces Deum?

Totis ipse patrem te decies quater
Annis iura sibi viderat Israel
Dictantem propriis sumptibus illicet
Vium, nulli hominum grauem.

Primus cara diu optataque gentibus
 Verax dicta Dei & consilia excipis,
 Hæc & crebra refers cætaque ab vnguibus
 Vates penè prioribus.

Optatos populo (nil tamen inuidens)
 Reges dante tibi numine præcis,
 Idem depositum pro meritis malis
 Regem non timidè abdicas.

Quin & post cineres viuus, & improbum
 Damnas excidio vindicæ principem:
 Nam si vita prior defuit, haud tibi
 Sermo ac cæta deest fides.

DE NATHANI VATIS OPPORTV-
 na libertate, ad Petrum Veleium.

Carmen Dicolon Distrophon.

QVaris plurima cur mala
 Instent nunc miseris gentibus, hinc fames
 Intestinaque ciuium
 Bella ac dissidia, atque hinc mare nauibus
 Nostri protinus inuidum
 Externis placidum, & mille pericula
 Eurique & Boreæ trucidis
 Infestique Noti, qui & pelago horridam
 Procellam assidui parant;
 Iidem legitimis imbris aridos
 Fraudando perimunt agros,
 Et fruges hominum non soboli modò,
 Verùm gramina (væ!) mactis
 Armentis pecorumque & gregibus negant,
 Tellurem ætheraque & polum &
 Ponti progeniem flumina & inferæ
 Sedis tartareas domos
 In nostri exitium iam proprias putas.

Leges

Leges primaque fœdera
 Mutare atque alios vertere in ordines,
 Nullo denique seculo
 Equanda assiduis antè laboribus
 His exempla rarus, paues
 Quamquam antiqua memor tempora colligis
 Petre o nobilium decus
 Vellei, atque animæ pars potior mez.
 Non frustra dubitas graueis
 Casus: namque citam perniciem impiis
 Liber fallere nescius
 Prædixit scelerum ni bene pœnitet.
 Natio premimur dolo,
 Aversoque Dei numine viuimus,
 Dum nostrum colimus malè
 Fundum; incompositi & prædia pectoris,
 Duris crescere sentibus
 Ignauis patimur, prauaque semina &
 Infelix lolium bonis
 Impunè aspiciamus frugibus additum.
 Nam quando vltierus ferum
 Regnum constituit praua cupiditas,
 Aut quo tempore plenius,
 Fraudem & perfidiam furtaque callida
 Mortaleis docuit nouis
 Commentata modis protegere imperi ac
 Iuris nomine tutius,
 Et vallare truci gente satellitum,
 Imo prisca iacet solo
 Quondam Simplicitas; candida Veritas,
 Nostris iam populis abest,
 Atque ardens proprii ac nescia commodi
 Cælo nata Benignitas,
 Nullum sueta sui pellere ab vñibus,
 His è finibus exulat,
 Ingratisque hominum sedibus it procul;

Quas otī comes improbæ &
 Proles desidiz Luxuria occupat,
 Immunisq̄ue superstitio,
 Audax ingenio imponere creduli
 Vulgi deterere ac opes,
 Mendosoq̄ue oculos ludere fascino.
 Nunquam iniuria sæuius
 Grassata in tenues, legibus illicet
 Supremæq̄ue potentiz
 Et fasce & bifidis septa securibus.
 Quidquid Dux populam velit
 Iussisse aut operis, muneris aut, licet,
 Plaudunt vocibus huic lupi &
 Coruorum atque auium turba rapaculum,
 Atque vncis eadem vnguibus
 Prædæ haud exiguam particulam capit,
 Maioresq̄ue minoribus
 Causas atque viam exempla q̄ue conferunt
 Lædendi innumeris dolis,
 Artem quisque suam cogat vt improbæ
 Inseruire cupidini,
 Nec quantum sit opus, sed pretium æstimet.
 Si mendacia turpia
 Profint vel leuiter, prodere nil pudet:
 Fingendi q̄ue peritior
 Et laudem & meritum & præmia præripit.
 Solo nomine differunt
 Nunc Fas atque Nefas, cætera moribus
 Conturbata simul fluunt:
 Diuulsam penitus de proprio loco
 Ius frustra omne requiritur,
 Virtutisq̄ue comes delitescit Æquitas.
 Non est qui medicas manus
 Huic pesti admoueat, damnaq̄ue seculi
 Ardenti studio citus
 Compescat monitu vocẽve libera,

Qua-

Qualem veridico edidit
 Nathan ore, bonus carpere regium
 Pectus magnificum & caput,
 Celati solium criminis & reum.
 Illi publica non satis
 Accusate fuit crimina, at intimi
 Occultata mali diu in
 Regis visceribus vlcera adurere
 Et mens & animus dedit,
 Et quemquam haud metuens obsequium Dei
 Docto parcere nemini,
 Curare aut proprij damna periculi:
 Ast dum certa fidelibus
 Fomenta officiis sedulus adferat,
 Non horrere minacium
 Insanum stomachum aut robora principum,
 Quos non tam vitio suo
 Quam desiderio dixero liberi as
 Fortis consilij improbe
 Et sese & populum præcipites dare.

ELIÆ VATIS AVTHORITAS
 & sedulitas.

Carmen Dicolon Distrophon.

N^EC modò consilijs monitu sermoneque fido
 Varum pollicitisq; minisque,
 Funesto mentes hominum turpique veterno
 Torpenteis arcere parasse
 Diceris, ô Pater, ô princeps, ô magne magister,
 Nostræ dux authorque salutis;
 sed quibus esset opus, cunctas nisi moueris arteis,
 Atque operas impenderis omneis,
 Censuram sponte ipse subis, paterisque notari,
 Terrarum censorque poli que.

Vnus pro multis (vatum nisi plena fuissent
 Castra olim cunei que frequenteis)
 Sufficeret natus Theba defendere iustas
 Nempe tuas, & vincere, parteis;
 Eliahus fortisque animi patiens que laborum,
 Membra alper vultu que seuerus,
 Contemptor leti, & cunctis tua iussa periclis
 Anteterens, miranda que promptus
 Edere prodigia, accenso que potentior igni
 Tellurem siccare negatis
 Imbris, atque famem populis gregibus que paratis,
 Post imbres reuocare benignos,
 Seu pueri instaurare animam, diffringere & orti
 Clausura velit, natum que parenti
 Reddere iam raptum, leui que exoluere vinclis,
 Hospitis officium que benigni
 Explere, atque leuem impensam recti que cibi que
 Annonam que rependere certam.
 Ille nihil reges veritus, futi sive profane
 Reginae nimium que fauentis
 Sacrificum gregibus crebris, quos multa superbo
 Et magnatum & gratia vulgi
 Fecerat, ingenio & vario studiis que valentes
 Otia longa dapis que alienae
 Copia praestiterant populum deludere falsis
 Numinibus ritu que sacrorum,
 Testatura Deum patrium, fidum que ministrum
 Is ter puro incendia celo
 Deuocat, vlticem is Hammam, qua regius ardet
 Stripator, geminus que satelles,
 Qua & populo plaudente omni linguis que fauente
 Veri victimam Numinis ardet.
 Ardent ligna bouis que artus, simul ipsa liquefcunt
 E viuo altaria saxo,
 Et vice mutata stagnanteis corripit vnda
 Flamma vorax, visu que stupendo

Signa

Signa Dei manifesta facit, fallumque Deorum
 Arguit inuentum cultusque molestos.
 Quid memorem cōscensa vito dein culmina mōtis
 Quo iam sancta volumina Moses
 Legituro distante Deo descripsit amandi
 Vsq̄e boni referentia summam,
 Et seriem atque modos vitæ & præcepta beatæ,
 Gentem quæ ediscere iussit.
 Ille superum arcanis admissus quæque fuere
 Ac discit quæ sunt quæque parantur,
 Et quæ se cælum statuât peragenda ministro.
 Iussus item deponere celso
 De solio reges, & suffecisse nouos, ac
 Tunc deductum vomere ab vnco
 Vatem diuina mente renouare futurum &
 Sacro olei perfundere rore,
 Pluraque perdoctus quæ postera secula magni
 Admirentur digna silenti.
 Sed finem stupefacta nouum mens dicere tentat,
 Luce tamen præstringitur arctum
 Ingensum, nec vox sequitur, nec lingua volentem
 Ardentes describere currus,
 Qualibus atque iugis idem sublatus equorum
 Siue poli conscenderit altas
 Arceis, seu sedes priscas, hortosque remotos,
 Et culpa vitioque parentum
 Amissa, heu, generi nostro felicia regna
 Plurimibus saturata quaternis,
 Vnde viri expectent operam noua tempora, quãdã
 Adueniat Dux ille, superna
 Qui virtute valet mellorem ponere mundum,
 Et mortalia corda malignis.
 Libera iam curis promisso inducere cælo:
 Namque hunc Elias ipse præbit,
 Aut alter mente & studio ac virtutibus huius
 Qui peragat patetque viceque.

ELISÆI LIBERTAS ET FORTITVDO.

Carmen Tricolon Tetraſtrophon.

Nam quò paternis hic bobus impiger
 Sulco relictis in medio fugit?
 Quò vel repentinum furore
 Nunc animum ſtimulante currit?
 Biſſena lectis cum ſociis iuga
 Vinco premebat vomere, præditus
 Exercitandis concolonus
 Ipſe operis famuliſque ductor.
 Tantum tepores vmbraque pallij
 Mutare poſſunt, adueniens modò
 Magnus quod huic quando Propheta
 Iniiceret, tacitus præibat?
 Sic eſt; ſuperni feruida ſpiritus
 Vis efficaci corripit impetu
 Quem ſubrogari vult miniſtrum
 Muneris officiique vates
 Non hunc agrorum, aut cura peculij,
 Non multa frugum ſpes retinet, nihil
 Terrena cuncta iam morantur
 Celſa animo ſtudiisſque agentem.
 Ergo reuerſus de patris oculo ac
 Matris (valere hos nam pietas iubet)
 Permiſit integrum vocanti
 Ipſe Deo ac ſua ſeque tradit.
 Præbent aratrum, plauſtra, iugum ſacri
 Munus paranti materiem foci,
 Functos labore atque ipſe tauros
 Ritè facitque, epulumque adornat.
 Teſtem magiſter quem legit igneis
 Sublatus alta ad ſidera curribus,
 Cùm flumen audiuit iubenti
 Diſcipulo, tremuitque veſtem.

Hinc

Hinc & verendum certa fides virum
Et diligendum principibus tulit,
Incommoda nunc, nunc salubri
Voce alios, aliosque adortum.

Desideratas vix sitientibus

Absque imbre lymphas prospicit, eminus
Queis euocatum ludit hostem,
Funditus ac iubet interire.

Natura formas, principia, & modos
Mitata rerum creditur omnium,
Quas hic Scephathi natus olim
Non solitos dabat ire in usus.

Viles liquores cui pretium merent
Crebros ut implet pingue oleum cados,
Quo nomina exoluit mariti,
Atque domum bene pascit vxor.

Vibi fragranti germine balsami, &
Ratis trahenti nomen odoribus, *Jericho*
Sermone curator saleque
Præstat aquas fluere innocentis.

Tum tristiore felle cucurbitam
In iura vertit dulcia protinus,
Et vatibus præbet probandas
O la epulas meditata letum.

Ferri innatantis pondera dum stupet,
Gaudet, modo qui perdiderat comes:
Ac turba discedit benigne
Exiguo saturata farre.

Letatur hospes iam nimium diu
Prolem negatam munere commodi,
Grati que contigisse vatis
Hospitij meritum fidelis.

Mox docta mater credere, filium
Lugete ademptum continet, ac pio
Sermone deposcens requirit
Et recipit bene restitutum. *Santo*

Sancto expiati flumine principis
 Quæ membra nuper sordida venerant,
 Solum Deorum ritè verum
 Quem Solymos celebrat, fatentur.

Agnoscit hostis consilia irrita
 Vimque impotentem euadere, vbi Deus
 Vate indicante occulta certum
 Præsidium imposuit benignus.

Stulto paratas insidias hero
 Narrat timorem & tristitiam puer,
 Idemque præstrictos secuto se
 Hosti oculos puer expauescit.

Captam cateruam lenior excipit
 Coniua, testemque esse parat suæ
 Virtutis, humanique clemens
 Officij, intrepidæque mentis.

Idemque gentes qui docet exteras
 Sit vatibus quam culta modestia,
 Desideratæ disciplinæ
 Persequitur repetitque pœnas,

Dum negligentum culpa grauis patrum
 Præuè educatos vindicibus gemit
 Natos ab vrsis interemptos
 Ossa legens laceros & artus.

Idem profano providus aulico
 Faustum neganti pollicitum Dei
 Vidisse firmatum, suoque
 Interitu dedit experiri.

Iniuriarum ac multiplicis doli,
 Queis aula flagrat regia, sedulo.
 Delectus ac dicatus vltor
 Huius init peragitque iussa.

Post destinatos exitio Syros
 Regem timentem prædocet instruens
 Quo more directis sagittis
 Conficias penitusque perdat.

Plebi

Plebi dolenti ac regibus vnice
 Tutum, iacet dum, præsidium audiit,
 Nec morte soluente efficacis
 Muneris officium remittit.
 Tangentis vt se membra cadaueris
 Virtute sancti surgere corporis
 Dulceis redire & vitæ ad auras
 Umbra pij facit Elisæi.

DE IESAIÆ VATIS ORNAMENTO,
 doctrina, & actionibus.

Carmen Sapphicum Adonicum.

Turbidum gaudens trepidat recenti
 Mens metu, nec iam valet inquietum
 Pectus internos cohibere motus,
 Membraque languent.
 Nuntius nondum referat dici
 Lucifer claustra, & crepuere summi
 Cardines cæli, patuitque eorū
 Porta fenestræ.
 Quæ pater mundi superumque rector
 Protulit canum caput, ac tonante
 Voce conscriptas operas probanda ad
 Munia mittit.
 Pulsaque insueti sonitus fragore
 Tempa concusso tremuere fundo, ac
 Densior globis penetrat sacratam
 Fumus in ædem.
 Præbuit se tum facilem vocanti
 Natus Amoso, tamen vsque sanctum
 Horruit visum, proprij ac pudoris
 Conscijs hæsit.
 Auribus tandem & labijs Ministri
 Ritè purgatis manu & efficace

Ignè,

Ignē, virtutes animo atque diua
Robora ducit.

Hinc pios præfens animate reges,
Improbis idem populis minari ac
Regibus. Vates monitus magistro
Namine discit.

Paruit cuius radiante dictis
Sol nitens curru, mediumque lucis
Constitit certo renouare iussus
Limite cursum.

Iamque metao moribundus æuo
Victus & morbo superante Princeps
Quinquies ternos sibi gaudet aucti
Temporis annos.

Hostis infesti Solymos prementis
Irritos cantat fore iam furores,
Euenit quidquid monet ac fideli
Voce profatur.

Impetu sæuus feruente vt olim
Ventus & terram & pelagus perurget,
Quasque alit cedros Libanus niuali in
Vertice, frangit,

Moxque de cæli regione ductis
Imbribus campos rigat, & creandas
Implet ad fruges, variisque adornat
Frondebis agros.

Non secus proles generosa Iudæ
Cui salus nomen facit impiorum in
Principes feruens vehitur, suæque in
Crimina gentis.

Prouidus noxæ scelerumque culpas
Scindit ac dicto insequitur seuro,
Nec mala vrente tetigisse cessat
Vlcera ferro.

Damna sed posthac sua sentienteis
Morbi & hætenris penitus medullis

Ritè

Ritè peccatos animos, salutis
Edocet alium.

Tempus, ac dandam generi piorum
Vnico æterni miserantis ultro
Numinis facta in sua pertinacis
Munere VITAM.

Quo nihil dicit simile aut secundum
Possit mortaleis agitare sensus,
Quippe quæ sola efficiant beatos
Dona Deosque.

HIEREMIÆ VATTIS ASSIDVITAS
exercitatio & assèrtio.

Carmen Tricolon Tetraastrophon.

TAM multa quondam (proh dolor ac pudor!)

Videte prauos secula principes,
Atque vnâ trahentis secutum
Se populum in celeres ruinas.

Vnum modesti Ieffiadem imperi
Exemplar auferam, auferam & alterum

Huic Ezechiam, nec Iosif
Patibus inuideamve laudi.

Semper probandi muneris his tribus
Curaque sanctæ pondus, & integram
Mentem, & pietatis superstes
Fama bonum decus adrogabit.

Sed cæterorum præterque regio
Indigna dicas pectora nomine,
Partimque censebis benigno
Iudicio ac pariter notabis.

Hos nunc timentis restaque sedulos
Tractare, eosdem præcipiti gradu
Nunc deserentis iura summi
Numinis ingenuum ac timorem:

illoa

Illos recepti à principio feros

Regni, pudoris linqere terminum

Nouisse nolentes quid inter

Sanctum adeò cadat & profanum.

Atqui nec illis temporibus vici

Qui fas tenerent iuraque qui nefas

Nec defuerunt qui seuero

Consilio ac monitis iuarent.

Nam plena constant recta monentium

Vatum frequenti collegia ordine,

Queis fortiter munus peractum

Cum populis proceres fatentur.

Quid non sacratio è sanguine Iirmias

Ortus probauit munereque & fide?

Quid non ab infensis tyrannis

Pertulit ac variante vulgo?

Qui tunc ab aluo matris & vberè

Tantis dicatus prodit honoribus,

Virtute qui ornatus in ipsam

Creuerat & sapiens iuuentam

Non alter illo viuida promptior

Magni tonantis iussa faceffere,

Aut creditum portare pondus

Ingenio patientiore;

Præfens vel ima à stirpe reuellere

Prauis notandam fructibus arborem,

Rursusque delectas beatis

Germinibus renouare plantas:

Structamque summis sumptibus ac diu

Molem paratam quamlibet arduam

Hic efficacis vi repente

Diruit exoluitque verbi.

Atque vnus idem mœnia si velit

Pulchris decora ac firma reponere

Saxis, potenti voco ductum

Sarget opus, nebulaeque vincet.

Non

Non rupes alto, non scopulus mari
 Fluctus frequenteis temnere firmior,
 Euri mage aut immota crebros
 Afculus exuperat furores,
 Quam mille durans vsque laboribus
 Exercitatus vincere Iirmias
 Confundit instanteis tyrannos,
 Et populi maledicta frangit.
 Verax gemendum turpibus æmulis
 Certum dolosi prædicat exitum.
 Sermonis astu blandientis
 Diuitibus stolidoque vulgo.
 Constans benigni pollicitum Dei,
 Magnæ & salutis facta parentibus
 Promissa, cælestisque regni
 Præmia, spemque docet fidemque.
 Damnanda morum corrigit integer
 Exempla, viuis legibus adnotans
 Quid numen offendar, quid vltro
 Molliat ac referat benignum.
 Addit profanis feruidus aulicis
 Regumque scepttris & solio minas,
 Regni que prædicat propinquum
 Excidium & iuga dura ab hoste.
 Sensit catenas non bene credulus
 Rex præmonentis comoda vocibus,
 Hinc cuncta demum sacra & urbem.
 Vrit edens inimica flamma.
 Quem nunc tyranni & plebs leuis optima
 Suadentem iniquis expulerant modis,
 Hunc inter hostes mox videbant
 Sistere principibus priorem.
 Nam præstat altum consilium Deus,
 Vanumque honores prouidus asserit,
 Et promerentum re salubrem
 Leuiferum calicemque miscet.

M.

EZE.

EZECHIELIS CELSA VAGATIO.

Ad Franciscum Sanctium medicum physicum.

Carmen Dicolon Distrophen.

Non maris ac terræ gremium, nō æthere in alto
 Quas horas leuis aura vicesque
 Sufficit, & variat, non quos penetralibus imis
 Diluit obduratque liquores
 Tellus, non quidquid plantarum procreat alma
 Te Sancti Franciscæ latebit,
 Doctum & felicem languentia corpora morbis
 Atque metu depellere leti.
 Sunt quibus assiduus labor est & commoda cura
 Diuinis mysteria chartis
 Dictaque Iessiadae pastori carmina quondam
 Quadruplici distinguere sensu,
 Vnde pius discat vitam componere lector,
 Atque animum recreare docendo.
 Et nobis Pater omnipotens donare benignè est
 Dignatus remque aptaque verba:
 Exiguo vt Christi populo valeamus amanda
 Antiquorum sensa librorum
 Edere, quod possit gregibus prodesse pusillis,
 Exilij quos tardia nostri
 Iustitiæque tenet sitis irrequieta famelque,
 Quosque cupit mens nostra iuuare.
 At non Buziadis miranda volumina semper
 Atque mihi venerata legenti
 Euoluisse datum cuiuis, vel tangere cuiuis
 Nedum ausu temerare profano.
 Plura aliis ferat ille licet communia vatum
 Responsis repetitaque eodem
 Et sensu & studio, capiens quæque audiat ipse
 Israel, haud possitque negare.

Multi-

Multiplici legata sibi ac sermone frequenti
 Seu turpeis reprehendere mores,
 Seu parer inuictos Solymum compescere ciueis,
 Prodigio ac terrete minaci.
 Corripamque Deus curet cum principe plebem, &
 Menda ei turbare magistros,
 Czetera quæque alius alto dictata ministris
 Credimus è czeloque relata.
 Prouidet hic etiam terrarum versa per orbem
 Imperia, & Babylonis iniquæ
 Tempora, & in diem mutatam Persida regnum,
 Aegyptique Pharique ruinam.
 Concinit ille Tyrum faustuque opibusq; superbam
 Vt geminatus dissipet hostis;
 Vtque parer populis iniuria publica iustum
 Iudicium à Restore supremo,
 Cui tenes, cui corda hominum, czæcæque latebræ
 Pectoribus referantur apertis,
 Numinis ingenium docet idem parcere clemens
 Iisq; bonum, quibus & sua damna
 Displiceant, placeatque angustæ semita vitæ,
 Et calles vitentur iniqui.
 Admonet Israelem scelerum, reuocatque secundis
 Consiliis, melioraque suadens,
 Promissam patribus studio vehemente salutem
 Commendat, rursusque nouandum
 Humano generi mundum diuersaque nostris
 Vtibus æterna & bona cantat
 Czetera, quæ veteres Adami impellere sensus
 Spemque valent suadere fidemque.
 Ille canit, dictisque animos percellere tentat
 Sedulus officiumque perurget.
 Sed mihi non animi tantum Natura nec ars dat
 Mensve nimis temeraria sumit,
 Vt sacra quadriugi imprudens mysteria curtus
 Disquiram soluamve ligemve.

M 2

Nam

Nam quis vel solium vel puluinaria summi,
 Numinis inspiciat referatque?
 Quis que oculis penetret lucem mortalibus illam,
 Quam subter subit atra caligo?
 Felix mente adeo nostrisque remotior usque
 A curis, quemcunque supernis
 Spiritus arcanis admittum euexit, & altè
 Sublatum super æthera iussit,
 Non credenda leui vulgo nec vitibus apta
 Humanis meditanda videre.
 Qualis fiat cæli monumenta, & qualia sedis
 Diuinæ iuga bina rotarum,
 Æternæque domus templum, quod cætera damnat
 Quæ terris sint condita duro
 Assere vel saxo, aut tenui velata hyacintho,
 Et lino lanisque caprinis.
 Illa prius dictata suis quam facta magistris
 Ritibus humanisque dicata.
 Hoc verò vnius digitis ac mente benigni &
 Arte Dei constate peractum
 Credat opus, mecum qui sentiet, & bene notum,
 Iis tantum queis limen adire
 Munere concessum diuini authoris, & esse
 Partem aliquam soliique domusque.

D V O D E C I M V A T V M
 argumenta.

Longa non tantum spatij dies, nec
 Spiritus tantum dabit usque vocis,
 Si choros vatium cupiam sequaci,
 Dicere versu,
 Quos dabat cæli superumque summus
 Rector humanæ cupiens salutis
 Assè præcones, iter ac beatæ, of-
 tendere vitæ.

Singuli

Singuli certas propriasque partes
Liberè ac promptè peragunt, canunt hi:

Postetis hi quæ cecinere, iussi

Scripta reponunt.

His bonum sese Deus ac fidelem

Testibus mundo probat: his sui ipsos

Monstrat authores homines pericli

Suppliciique.

Integra en constant duodena nullis

Diruta & vatum monumenta seclis,

Quæ & edax quamuis, nequeat futurum

Lædere tempus.

Primus Hosseas animûm atque morum

Hosseas

Dedecus pravi & stûdium notando

Seculi, pœnas merita atque rerum

Damna minatur.

Pronidus menteis meliora monstrans

Credere & sperare Deum rogando

Allicit, perstat monitis, nefasque

Corrigit acrum.

Plorat ærumnas Ioel imminenteis

Ioel

Gentibus terræ, quater in superbo

Orbis edendum imperium teatro

Cùm videt vnus.

Ductus è siluis Thecoz bubulcus

Amos

Linquit armentum celer & propinquis

Vibibus dat se & populis tremendum

Ifacidisque.

Multiplex crimen notat insecutus

Publicè admissum: scelersque quarti

Vim docet, quæ tam valet insolentum

Perdere regna.

Iura prodenti populo suo atque

Principis diræ soboll ferenda

Bella prædicat miseramque pestem

Esuriemque.

M 3

Numi-

Numinis verum famulum suis de
Gentibus post hos memorem canentem
Omnia edoctum capita vsque rerum
Texere Idumes.

Te nec immensa veniæ ministrum,
Testem & exemplo Niniues tuoque
Liquerim, quamquam tenebrosa ceteri
Viscera celent.

Vnde dum viuis magis enitescis
Quæ mala iniustos mancant, salus quæ
Supplicum tactis animis paretur
Fersque referisque.

Anne desilentem patriæ Maressæ
Vrbium & Iudæ miseras ruinas
Debitas culpis patitur sileri
Vocis imago?

Turribus Nini metuenda ab hoste
Damnaque & regni excidium, sacratos
Nec fore immunes Solymos Nahumus
Prospicit index.

Primus at noster labor Habbakuq dum ex-
trema bonorum cupit ac malorum
Discrete attentus, memoranda in æuum o-
racula transfert.

Ducitur velox peragente cursum
Mente Cussites, breuibusque chartis
Gentium multos variolque adornat
Ponere casus.

Qui manent Iudam ac sobolem Palestinæ,
Et genus Cussi, Assyriosque reges,
Ammona atque huius socium Moabum
Pignora Lothi.

Multiplex quorum scelus impiumque
Crimen accusans celebrat superni
Iudicis primam patientiam, post
Iudicium acre.

Abba

Iona

Maba

Naba

Haba
lug

Sephania

Iurgia

Iurgia
Audie
DucieDum
Quoc
SanctFlam
Non
CuiLiber
Eder
ScduInteg
Nul
AbnaTem
Certe
AsserInde
Præ
HosClau
Nun
NegHor
Imp
Qu

Iurgia Haggæi populum increpantis
 Audio, & pigras operas monet dum
 Ducier sancta ac veneranda templi
 Testa remissi.

Haggæus

Dummodo præstet studio probando
 Quod potest plebes, finit atque tempus,
 Sanctius fanum docet hoc magistro
 Numine duci.

Flamma cui nec vis inimica ferri
 Non edax rerum noceat vetustas.
 Cui Deus semper placidus fauentisque
 Præsit, & insit.

Liberos & qui potiora patrum
 Edere exemplis monitor docendo
 Scdulus curas, quoque canto profes
 Te Barachiz.

Zacharias

Integram pacem populi & quietem
 Nulla quam tentent minuante damna
 Abnuis dum consiterint secundi
 Mœnia templi.

Temporum sed quod sceleri atque culpæ
 Certus adscribis, pietatis vnam
 Assens curam, mala quæ expiando a-
 uertere possit.

Inde in arcanam Solymam receptus
 Præuides vrbi populos minaces,
 Hos & infestos memoras quis iræ
 Vindicet ardor.

Malachias

Claudit extremam ligat & coronam
 Nuncius magni Malachia cæli,
 Negligens qualem proprij sacerdos
 Muneris horret.

Horret ac sentit populi exprobrantem
 Impios titus, studia ac profana, &
 Quidquid erratur, male comparati
 Fraude ministri.

M. 4

Vnum

Vnum opus cunctis eademque semper
 Vatribus cura à Samuelis æuo
 Publica humano generi apparata
 Dona canendi.

Dona non vllis referenda verbis
 Ore mortali sobolisque Adami
 Sensibus quamquam ingeniiisque acutis
 Cognita nunquam.

Sola quæ nostros animos beant, quæ
 Præter optandum nihil aut petendum
 Possidet Tellus, nihil alma summi
 Regia cæli.

DANIEL.

ET forma iuuenes præstante atque indole victis
 Abductos Solymis Babylona
 Cernimus innocuum numerum distinctû, & iniquis
 Principibus gregibusque nocentum.
 Quid pietas, quid sanctarum custodia legum
 Obseruata Puer tibi prodest,
 Si te cum sociis captum durique tyranni
 Addictum imperiis numeret fors?
 Atqui arcana Dei sapientia sistere magnum,
 Mirandum quoque & hostibus ipsis.
 Hunc parat hunc ipsum variis persæpe periclis
 Vsq̃ue ad nigri limina lethi.
 Obiectum VIRTUS damnis duroque labore
 Emicat, & crescit melius quam
 Si nullis tentata malis neque percita curis
 Marceat obscuro vitio otli.
 Sic dum te miserum vulgus putat, ipse beatum
 Et similem superis Deus vngit:
 Teque sui populi doctorem numinis ornat,
 Mente auget, vatemque reponit,
 Cui cedat sapiens Babylon, quæ sidera iactat
 Tractusque poli ritè diu se

Nouisse

Nouisse, atque aliis terris monstrasse priorem,
 Naturamque & tempora rerum
 Quæ fuerint, quæ sint, & quæ expectanda trahatur,
 Quid volueris dextrumve sinistrumve
 Occinat, vt populis, vt summis fata minetur
 Principibus, queis credula turba
 Sollicitamque fidem damnosaque præmia præster
 Optata cum laudis honore.
 Horum vana docens Daniel figmenta refellis
 Sermone ac viuis quoque tebus.
 Assuetas regum iam blandis vocibus aureis
 Obscuris fallacis & auræ
 Artibus, haud quisquam mordaci pungere vero
 Liberior, mage & integer extat.
 Arguere & culpas & crimina dira seuero
 Nil dubitas inceslere dicto.
 Instanteis & principibus populoque sequaceis
 Pœnas aut auertere certis
 Consiliis monstras aut expectare ferendas
 Cæli irato ac vindice rege.
 Hinc & Iacobi gentem cœtumque piorum
 E tenebris mediisque periculis
 Vique laborantem purgari passus ad alium
 Ipse diem producere tendat;
 Et foueat certo fidentem præsidio dum
 Terræ ac mundi cætera regna,
 Vt pelagus variis rerum turbata procellis
 Permutant faciesque locosque.
 Namque pater iudexque hominû regit vsque pios &
 Mite genus, truditque superbos
 Cum populis reges; vocat obscurata nitentem
 In lucem, densisque tenebris
 Occultat fastus apicemque in puluere condit,
 Pro meritis calicesque propinat.
 Interea expectanda probis bona secula Christi
 Communem generique salutem
 M 5 Eterni

Eterni promissa Dei & firmissima dona,
 Quæ renouent mentesque animosque,
 Quæque ferant morti letum, quæ munia vitæ
 Instaurent firmentque fidele.
 Imperium cæli ac terræ mortalibus haud iam
 Exemplis obnoxia legum,
 Sed quibus ipse Pater præsit, queis Filius almus,
 Et sanctus queis Spiritus insit.

SECVLORVM
 LIBER V.

PENTECOSTE.

Elegia prima.

DE messis celebranda dies iam frugibus, actus
 Ire procul curas mœstitiãque iubet.
 Ipse suam geminans lucẽ Sol aureus, almas
 Præcipit augeri munera lætitiæ.
 Nunc ergo requiescat ager, requiescat & omnis
 Exercet Dominus quem, propriusve labor.
 Soluite iumenta è stabulis, armenta vagari
 Fas erit, à sœuis sint modò tuta lupis.
 Ast nemore effusum vasto peragrarè magister
 Ne finito, aut lassum tardiùs ire pecus.
 Squamiger atque hodie piscis natet omnibus vndis
 Securus, nullas dum timet insidias.
 Sancta omnes, moneo, peragant pagi otia & vrbes,
 Agricola & cantu liberiore sonet.
 Vos quoque vestra citi atque alacres curate ministri
 Munera quæ sancto fas properare die:

Adda-

Adductos pingui armento geminosque iuuenos
 Siftite, lanigeri pignoraque alba gregis;
 Septenos pueros puris è matribus agnos,
 Nullum quos vitium, quos nota nulla veter.
 Hæc tibi solenneis nam vendicat hostia ritus
 Septima cum rediit terque quaterque dies.
 Non ideo consueta iugi officio pia cessent
 Quæ fieri mane & vespere sacra solent.
 Aurea vasa nitent, candent argentea, & æris
 Inspice quidquid adest sordis habere nihil.
 Cuncta fouendo igni iam quæ sunt ligna parata
 Leuitum curam non cariota probant.
 Se fulgente stola velatum ritè Sacerdos
 Atque oculis plenum conspicuumque gerat.
 Huic humeros pectusque sacrum Phœnissa decoret
 Purpura & ordinibus mystica gemma suis.
 Linea & huic redimens frõtem, sacra vitta quaternas
 Præferat arcani nominis effigies;
 Mundus ut ipse omnis maculis vitioque remotus
 Expediat sacri munera legitimi.
 Farris item pingui ex oleo saturata polenta
 Impositas aris imbuat vsque dapes.
 Deinde malum populo auertens cadat hircus ad aras,
 Expict errantium crimina ut ille hominum.
 Hæc agat, hoc flamen poscat, precibusque supernum
 Conciliet placans restituaque Deum.
 Huic geminum de fruge noua proferre memento
 Libum, quisque tui sis modo messor agri.
 Nam decet auctori frumenti & mensis & anni
 Accepta hæc patrio dona referre Deo.
 Non opis is nostræ quicquã indiget, at tamè huic nos
 Debemus gratas reddere primitias.
 His vbi conspectis placido Deus annuit ore,
 Ipse saura vesci Pontificem voluit.

Els-

Elegia secunda.

Quisquis ades, certisq;ue animis verbisq;ue fauerò,
 Dum peragit Flamen, dum bona dicta canit.
 Is populo placidumq;ue Deum facilémq;ue precatur,
 Et quæcunq;ue homines dona beare valent.
 Is priscos memoratq;ue patres, poseitq;ue nepotum
 Esse eadem faustis secula temporibus.
 Hæc rata sint quæcunq;ue petis, vos dicite promptè,
 Sint rata placato nilq;ue negante Deo.
 Inde alacres domibus partim partimq;ue per agros
 Solennem læti concelebrate dapem.
 Expediat sibi quisque cibos & pocula promptè,
 Quidquid in hos usus contulit, expediat.
 Esariat nemo, sitiat neque, siue minor cui
 Maior seu constet resq;ue penusq;ue domi.
 Diuitis hoc rex ipse iabet, qui pauperis idem
 Creditur, & certè est rexq;ue bonusq;ue pater.
 Ille iterum frugum decimas fructusq;ue secundos
 Iusserat in sacrum composuisse diem:
 Indigena ut lætas epulas celebraret & hospes
 Seu dis, seu censu pauperiore foret.
 Ipse hodièq;ue Deus mandat memorare, quid olim
 Nos fuimus, nostri quidve fuere patres,
 Cum duris ferro vincti seruire tyrannis,
 Crescere & assiduas congemuere operas.
 Nulla mora aut requies, nulla emolumèta laborum,
 Quos miseri subeunt, non sibi, sed dominis.
 Si graue seruitium si pondera iniqua querantur,
 Tunc quoque coguntur verbera torta pati.
 Quid faciunt? quò se vertant? aut quærere quodnam
 Auxilium in terris præsid.úmve queant?
 Non illis gentes alix quas dicere amicas
 Possint, cognati non propè sunt populi.
 Terrarum quocunq;ue loco nascue fuerunt,
 Quòve hæsete diu, est gens peregrina tamen.

Mente

Mente valet quisquam ex ipsis, tamē improbus alter.

Non finit hunc animo liberiore loqui.

Sic nec in ignotis vlla est spes, sic neque notis;

Tristi cuncta iacent vndique plena metu.

Ita creber in cælum, percussisque sidera clamor

Tangit, clementem sollicitaque Deum.

Impius hunc hostis gemitum & suspiria ridet,

E cælo his nullam dum fore credit opem.

At bonus indignè iudex miseretur agenteis,

Nec mala ferre suos vltiora finit:

Sed vindex memor ac sancti quod dixerat olim,

Expedit arcani præuia consilij.

Ipsè sibi à puero carum lectumque ministrum

E longo Mosem deuocat exilio:

Huncque dia virtute auctum & bene mente fidelem,

Perdocet vsque sui tempora propositi.

Hunc populo bona depresso iubet omina ferre,

Et mox pellendi spem solidare iugi:

Quamque mage instando mage sæuiau hostis iniquo.

Imperio, finem credere adesse docet.

Quis credat? tamen ille nouis pro tempore signis

A patrio missum se probat esse Deo.

Ille licet durum nimium ac peiora minantem

Liber adit regem, & sedulus obloquitur.

Edic & ille prior miranda ostentat, nec vsquam

Visa olim, damno sed leuiora tamen.

Exiguo clemens Deus hostem verberare primùm

Tentat vbi praua vult reuocare via.

Confictis mendax obstat sapientia monstis,

Insecto hanc Moses cedere dat culici:

Et quamquam inuitos cogit diuina fateri

Quæque refert vates quæque stupenda facit.

At Pharij mens non cedit furiosa tyranni,

Sollicitat pœnas sed magis ipse suas.

Tantum cæca, animos iniusta potentia turbat,

Et sua dementis in mala præcipitat.

Frustr.

Fructibus agrorum amissis, dulcissima tandem
 Et rex & populi pignora rapta dolent.
 Nam primas pecudum proles hominūque per agros
 Perque domos tristi funere quisque gemit.
 His bonus ærumnis nostros Deus vsque parentes
 Extare immunes incolumesque dedit.
 Iam licet, inuito quantumuis principe, tandem
 Linquere depulso regna superba onere.
 Iam cupit Ægypti plebes cessisse supremi
 Victorisque Dei castra tremenda ab agris.
 Ipse petita ultro vestem vicinus & aurum
 Aeraque iam facilis iam spolia ampla dabat.
 Lata illo gens nostra die processit ouansque,
 Hostisque deuicto præmia opima tulit.
 Quid memorem currus, equites, inimicaque tela
 Obruta iuncosi fluctibus Oceani?
 Nocte vna populo gemino variata cadit fors,
 Mors æterna illis, his venit alma salus.
 Non procul his illi incedunt camerata rubri per
 Antra maris, quibus est murus vtrinque liquor.
 Tantum eadem vtrosque capit diuersaque nubes,
 Afficit hos puro lumine, ac hos tenebris.
 Iussa locum reperire suum mox alta secutam
 Hostilem immergens occupat vnda manum.
 Ast nihil vnda pios lædit, quos iam pede sicco
 Mirata è pelago est proxima abire dies.
 Hinc viui incolumes extincto fluctibus hoste
 Seruitium esse iubent esse procúlque metum.
 Securi atque alacres iuuenis pariterque senexque
 Et puer & chorez docta puella canunt.
 Vna salus cunctis diuino munere constat,
 Vno omnes celebrant carmine lætitiā.
 Qui modo crudeli domino iussisque superbis
 Paruerat populus, gaudia liber adit:
 Liber agit, laudatque manum donūmque potentis
 Authorisque patrum vindicis atque sui.

Iam

Iam meliora alacris meditatut tempora & vsus,
 Nempe ducem credit iam sibi adesse Deum.
 Dum recolit modò quæ fuerit, mutatâque nunc fors
 Quid nisi vota edat? quid nisi carmen agat?
 Hoc vnum gens cuncta agite regique futuro
 Purè vos dociles femina virque date.

Elegia tertia.

Iam precibus populòque factis de more peractis,
 Annua Pontificem cura secunda manet.
 Vos proceres plebisque patres nunc vestra tributim
 Agmina distinctis ponite in ordinibus.
 Canitiem fas est simul infirmòsque sedere,
 Stet verò immoto cætera turba gradu.
 Auribus attentis seu vir seu femina, cuncti
 Sistite, siue senex, seu puer aut iuuenis.
 Neu minor officio, neu maior desit, at vna
 Sit modò conditio diuitis atque inopum.
 Publica res cunctis hodie celebratur, & omnes
 Mortales, agitur quæ modo norma, tenet.
 Hoc mandat cælo qui tempora dictat, & astris
 Imperat ac terris monstriferòque mari.
 Quique hominum curat turmas, sed munere certo
 Ille Iacobæum ducit amâque genus.
 Ipse suas leges sancta & præcepta per annos
 Voce Sacerdotis commemoranda dedit.
 Quondam hæc dumoso Mo'es in vertice Sinæ
 Authore excepit composuitque Deo.
 Voce priùs audita Dei mox scriptâque saxo
 Verba decem, totidem iusti elementa docet.
 Deinde quid expediat cuique, & quid singula poscât
 Officia, arcanis condidit in foliis,
 Hæc quater denis animo docili ille diebus
 Expers vsque cibi & sobrius edidicit.
 Interea (heu, memorare pudet, sed vera fateri
 Conscia mens cogitque ingenuis que dolor)

Dum

Dum pius instruitur vates, dum sancta docetur
 Quæ bene culta homines dicta beate valent,
 Ebrius indulget populus vinoque ciboque,
 Oblitusque Dei nec memor ipse sui,
 Impia vota frequens capit, ac noua murmure denso
 Polcit & insanis numina consiliis.
 Tunc vinam nuptæ vxores innuptaque virgo
 Mundo experte auri ac simpliciore forent;
 Effet materies fundendo nulla iuuenco,
 Æternum gentis qui fuit opprobrium.
 At genus ornatum cupiens ad honestaque auarum
 Prodiga dementat sæpè superstiuio.
 Sactilegum sensere scelus, doluere breuemque
 Mutatam subito funere lætitiã.
 Illis multa hominum iacuere cadauera in oris,
 Denique testantur nunc monumenta nefas.
 Nec gemini secus, heu, lapidis iactura gemenda
 Quæ pretiosa almi dona Dei fuerant.
 Artificis cælestis opus æquandaque nulli
 Gemmæ saxa, hominumque vñibus imparia.
 Fortè eadem soli ac lunæ aut lucentibus astris
 Natura, at minùs his contigit illa tenax.
 Impieras populi tantum vexare modestum,
 Heu, potuit vatem, frangeret vt tabulas.
 Has ictu concussa graui tremefactaque Tellus
 Occulto excepit, condidit inque sinu.
 Successere nouæ Mose excidente tabellæ,
 Materies fuit hæc altera, saxa tamen.
 Illæ eadem quæ tenuerant documenta priorea
 Immotumque Dei iudicium referunt.
 Numinis est eadem semper constatque voluntas,
 In carne hæc esto scripta vel in lapide.
 Sic legem terris, pelago sic, ætheri & omni
 Stellarum & turnis, quas numerat, posuit.
 Tunc auiam genus æquoreum terra que animatum
 Progenies leges obtinere suas.

Nulla.

Nulla semel iussis non audiuere supernis,
 Postera nulla suam dedidicere decus.
 Nec proprias oblita horas fuit herba nec arbos,
 Quæque nitet dicto proseriturque loco.
 Solus vitæ artem & cultus turbauerat Adam,
 Postquam vltro in tenebras seque suosque dedit.
 Vnde diu cæco miseri cuncta tumultu miseri
 Orbis & est vitia expertus & officia.
 Sed memor vsque Deus, quem semper fouit, amoris
 En rursus erranteis instruit ipse homines.
 Ipse suo inscribit digito edictisque sacris
 Quidque hominem deceat dedecereque notis.
 Ipse viam dux ire iubet perque ardua sanctum,
 Virtutis veræ culmina monstrat iter.
 Nè ve pede incerto titubéme vagéve, lucernam
 Præbet, difficiles dirigit inque vias.
 Ergo alacri iuuet ire animo, & contendere in altum
 Victori montem palma vbi clara sita est.
 Imperat en authorque Deus præsensque benignam
 Cum locus exposcit, porrigit ille manum.
 Pectoribusque reclusa imis quoque, cõprob t hoc meas
 Vtraque quod legum scripta tabella iubet,
 Ac metuit quæ dira horrens infausta que lex vult
 In contemptores vt maledicta cadant.

Elegia quarta.

Alme Deus mœstis miserorum attende querelis,
 Audi solliciti pectoris & gemitum.
 Nam te importunos hominum curate labores
 Quondam dura patrum vincula rupta docent.
 Téque iugum sæui memorant fregisse tyranni,
 Improba & assidui munia seruitij,
 Quæ mala nec noitri proauï perferre valebant,
 Nec petere ex aliis gentibus auxilium.
 Tu bonus & populos vltro miseratus egenteis
 Assertor szuo detrahis imperio.

N

Non

Non tibi quaesita infidiis, non fraude, sed alta
 Tunc virtute potens nomina nota facis.
 Hinc facilis, clemens, iudex, miserisque redemptor,
 Iniusti & vindex diceris esse doli.
 Atqui illo non seruierat tibi tempore nostra
 Gens, bene non cultus nouerat illa tuos.
 Nondum iura bona hæc, nondum præcepta sciebat
 Quæ nos nunc geminis discimus è tabulis.
 Non apud Ægyptum fuerant tibi festa dicata,
 Arserat inque tuis hostia nulla focus.
 Et minor arcanum nomen tunc fama canebat,
 Tradita & antiquis quæ monumenta ab auis.
 Qui tua promissa exciperet vix vnus & alter:
 Omnia turbarent nam labor atque dolor.
 Sermone[m] priscum patria ac tenere nepotes
 Nomina, vestitus formam habitumque sui.
 Cætera celarant generata obliuio longo
 Tempore, & assiduis pauperies operis.
 Multaque fortasse hæserunt insana, per orbem
 Quæ tua spargebat, Nile, superstitio
 Nile ferax frugum atque hominum septæplie porta,
 Tu insani cultus diceris esse pater.
 Quid mirum, tua, quem, quondam mentitur origo
 Orbe prius genitum, cætera vana sequi?
 At nos edocuit Deus ipse, atque vltima primis
 Connectens veras iussit ire vias:
 Nec misera impediensque animum sapientis egestas
 Occupat, aut visum quærere sollicitat.
 Prouida dextra Dei quid mentibus vtile monstrat,
 Altera suppeditat commoda cuncta manus.
 Vt nihil, edoctos decus & ius fasque nefasque,
 Quærere quod pietas præcipit, impediat.
 Nos decet vnum opus hoc totis præstare diebus,
 Nocte operum vacuos hoc agitare decet.
 Sic licet vsque Deum nobis retinere fauentem,
 Perpetuo vt nostris consulat ille bonis.

Expedia

Expedi arcanam sic & sperare salutem,
 Quam sæpe est nostro pollicitus generi.
 Dum diuina modò infideant promissâ fideli
 Pectore, quisque suum curet & officium.
 Sed tamen, heu, mala mens aliudq; aliudq; per horas
 Propositumque mouet, consiliûmque ciet.
 Diuerso studio sensus animûmque labantem,
 Implicat & variis inuida cura malis.
 Aucilla aduersum sanctas contendere leges
 Nititur armato corde cupidinibus,
 Et mala fallaci suadens sermone colorat,
 Et stimulat præceps improba in obsequium.
 Aut nimis angustam queritur, quam legifer index
 Ipse viam monstrat, difficilémque nimis;
 Hanc & inoffenso pede tendere posse negatam.
 Deteris, atque alias instruit ipsa vias.
 Sæpe per ignotos querit compendia montes
 Quæ tamen infelix exitus excipiat.
 Nec pudefacta malis erroribus inuenit vsque
 Atque alia instituit per loca tendere iter.
 Fallaces audit monitûs, auditq; fabellas
 Oppositas legi d similésque tuæ.
 Rursum ducta agitur circum per inania tesqua,
 Inuenit at longo fessa labore nihil.
 Interdum simulat diuina capeßere iussâ,
 Sed cupit illa suis apta venire modis.
 Dueréque in longum hæc contendit, contrahit illa
 Audax & proprio comparat arbitrio.
 Iam dextra flectens diuertit, iamque sinistra,
 Tu tamen vtramuis vel cupiisse veras.
 Quid prodest Pharij regis fregisse catenas,
 Promendóque manus eripuisse luto?
 Pensa quid & ~~mentes~~ laterum nihil metuisse iuuabit,
 Ingrata & cophini pondera Niliaci?
 Si graue seruitium, si non leuiora supersunt
 Impetia occultos indita per dominos?

Elegia quinta.

IAM bis quinta nitet septenzque arbitra lunæ
 A populo & patribus concelebranda dies.
 Lux hæc maiores plebem iuuenesque senesque
 Communi socios alligat obsequio.
 Communi lux hæc inuoluit crimine cunctos
 Nec quemquam propriis excipit à vitis.
 Ecce datus populo doctorque paterque Sacerdos,
 Errati culpam noscit & ipse sui.
 Illum purpurea velut antea veste decorum
 Ire hodie nemo per sola picta videt.
 Is primùm supplex contextus simplice lino
 Sacrificans purgat seque suamque domum.
 Puro fonte prius lotus membra, ac pede nudo
 Sancta, alio, ingreditur, non adeunda die.
 Aureus huic Seraphim comparet, & aureus asser,
 Quæque subest legis concia cista sacræ.
 Atque ea septeno vituli resperfa cruore
 Bis videt, ac sancto spargit odore pius.
 Ritè etiam templum & purganda altaria curat,
 Polluta ex nostris consuetudinibus.
 Inde vt pro populo totum semel expiet annum
 Publica ob errores hostia præteritos,
 Statque caper geminus, cadit altera victima sorte,
 Itque execrandum hinc alter in exilium.
 Ito caper nostri sceleris reus, & mala quæ nos
 Debemus, capiti sint precor illa tuo.
 Túque sequester age extorrem, neu posse reuerti
 Huc sine, neu mox tu qualis abis redeas.
 Nam scelus hic nostrum, nostra hic contagia defert,
 Te, moneo, liquidis ablue fluminibus.
 Nos quoque qui tristes hesternam siccæ & inanes
 Egimus & lucem, protulimusque præcem,
Sobria

Sobria gens donec mandata piacula Flamen
 Ac ritus peragat sobrius ipse pios,
 Astamus gens cuncta sacro, votisque fauemus;
 Namque preci & votis publica causa subest.
 Iamque iterum fluuius, sicut prius, ille lauatur,
 tam veste ac vittis pulchrior ecce redit.
 Verrite vos veteres cineres, & pura ministri
 Ponite ligna, quibus ferueat vltus adeps.
 Quippe adipé consumi hodie Deus imperat omnem,
 At tubus hinc languor suppetit, hinc vitium.
 Ac nisi crescat adeps, nihilo minus integra constant
 Corporaque & formis omnia membra suis.
 Implicat hic renes, penetrat præcordia sensim,
 Hinc fomenta malis orta cupidinibus.
 Victima sed vituli atque capri cum sanguine fuso,
 Crimina confessis sufficiet populis,
 Ardeat accensis flammis deuota, sed intra
 Castra hominû aut turmas aut loca sancta nefas.
 Vrantur pariter pelleque caroque firmusque,
 Integra cumque suis corpora relliquiis.
 Ille quoque, hæc incendendi cui credita cura,
 Cum sese & tunicas perluerit, redeat.
 Ne qua dehinc vitæ superent monumenta prioris
 Auguror, atque hæc sic mystica festa docent.
 Cede dies, & perpetuis densisque tenebris
 Inuoluens culpas occulte præteritas,
 Proximus atque annus quem cedens parturis vltra
 Purior hinc nobis liberiorque fluat.

CELEBRITAS.

Elegia sacra.

Quid tua sancta Deus celebrantes sacra frequenti
 Annua nos cœtu ter via facta iuuat?
 Ipse iubet repetenda sequi vestigia, & aram
 Præcipis atque istas visere ter facies.

N 3

Hæc-

Hactenus en cunctos valuit quos vita per annos
 Hoc iterum atque iterum sollicitamus iter,
 Festaque (nam mandas) ferimus donaria, quodque,
 Sufficit exuberans area, quodque lacus.
 Hæc grati atque tui memores tibi ponimus omnes,
 Pluraque, dum placeam, sim positurus ego.
 Dum placeam, iussisque tuis nil postuler vltra
 Quam mihi quod pinguis dar bene cultus ager.
 Sed maiora tibi, Deus, ac meliora petenti
 Iustaque, confiteor me malè sufficere:
 Nam sancto tibi deberi me sistere sanctum,
 Sanctaque sic mandas concelebrare tua.
 Terque quaterque libens puro me fonte lauabo
 Sic vtinam videar purus adesse tibi.
 Siue probes nitidas vesteis & candida lina,
 Et cygno & niuibus candidior veniam.
 Et virides myrti ramos & medica mala
 Suauibus æquè herbis florida ferta geram.
 Et nudis lotus plantis tua sacra subibo
 Limina velato non adeunda pede.
 Tum manibus terram supplex montemque cruentis
 Erepat genibus, collaque curuus erò.
 Iamque gemam terram spectas, iam tristis in altum
 Suspiciam, & saxis oscula multa dabo.
 Cuncta mihi certum est meditari externa libenti,
 Si satis externis gestibus esse voles,
 Si non corde magis cuncta hæc animòque requiras
 Atque probanda tuæ mentis ad arbitrium.
 Nempe animus simplex ac purus spiritus ipse
 Crederis, & gaudes simplicitate Deus.
 Simplicitas te sola iuuat, qui prima colentum
 Pectora rimatus, viscera prima vides.
 Hæc tibi si placeant tum cætera cuncta placent, quæ
 Mentis ab internæ simplice fonte fluant.
 Rursus ab obscuri quidquid depromitur antro
 Cordis, te placidum cernere velle negas.

Reiicis,

Reiciis, atque tuos clamas festa esse labores,
 Quæ sunt animis & sacra duplicibus.
 Tu cor, tuque animum nostrum, tu sensaq; mentis
 Diceris ad cultus integra velle tuos.
 Hoc primùm lex sancta petit, neque iniqua iubendo
 Reddi cuncta suo postulat artificio.
 Deinde hominem nullum mandas me parciùs ipso
 Diligere, aut gratæ partis habere minùs.
 Vtraque iusta quidem, naturæ & consona vero
 Sensibus & puris agnita confiteor.
 Vade tamen venit vt primùm mea commoda totis
 Consiliis curem, persequar & studiis?
 Atque hæc te precibus tacitis votisque reposcam,
 Postrema at socij sit mihi cura mei:
 Imò eadem alterius, sit quamlibet vltima cura,
 Si non respicerem me, mihi nulla foret.
 Alterius proprio si quando comparo amorem,
 Pigris ille gelu est, æstuat hoc animus.
 Cuncta mea vt cecidisse mihi vel prospera vellem,
 Sic minùs alterius cuncta secunda moror.
 Dissimiles varioque gradu socios loco: namque is
 Proximus excipitur, sit mihi qui vtilior.
 Vicinum laudo qui me valet vsque iuuare:
 A quo nil speres, ille remotus erit.
 Sic mihi conciliant mea tantùm commoda amicos:
 Quæ verè est merces gratia dicta venit.
 Alterius rursus leuibus perturbor & insto
 Erratis, nimium quæ mihi acerba cadunt.
 Ipse graue in socium si admitto crimen, haberi
 Postulo magnanimus, vel minùs vsque malus.
 Iniuste propriam didici defendere causam,
 Rara est alterius credita culpa leuis.
 Friget amor tenui ex vento, vel tempore languet,
 Et si non moritur, rædia perpetitur:
 Ast odium semel incensum fuit vsque, neque vllus *furor*
 Finis conceptis est inimicitiiis.

Lex tua, præcipue testis recolenda diebus
 Quæ fuerat, festis non bene culta iacet.
 Sabbathæ namque ideo primis & menstrua lunis
 Atque bono mandas otia certa die:
 Quò pater & populus vacuus liberque laborum
 Ediscant legis mystica sacra tuæ:
 Vique tui cuncti ac socium meditentur amorem,
 Assuescant propriis singuli & officiis:
 Te sibi dum præsens meminit patribusque fauentem
 Agnoscat gratus quæ benefacta nepos,
 Ut eadem maiora etiam sperare fidelis
 Debeat, & poscat munera posteritas.
 Heu, memorare pudet, præpostera dissona & istis
 Mens hodie præuè quæ meditata gerit.

LEGIS BENEFICIUM.

Elegia septima.

ERgo grane exitiū est & causa hæc mortis habēda,
 Esse putabatur quæ mihi certa salus?
 Quis credat diuina homini data munera, quorum
 Vsu iam placeat, iam sibi displiceat?
 Tum quæ lætitiā & placidam conferre quietem
 Sperabam, dolor hæc, hæc mihi sintque labor?
meditabar Antè ego dum proprio ingenio *meditabar*, honestis
 Inuentisque mihi viuere posse modis,
 Multa quidem voluens animo sensuque volueri
 Quætebam veri de ratione boni.
 Ipseque plaudebam nostris peracuta repertis
 Consilia, atque aliis iam documenta dabam.
 Et quamquam varios nimium diuersa videbam
 Inuenisse, tamen plus mihi grata mea.
 Pugnabam interdum proprias defendere promptus
 Normas, indoctus cedere dissimili.
 Illos tunc habui caros, queis nostra placebant
 Inuenta, his paruit ianua nostra modo.

Cetera

Cetera mi vel docta minùs vel rustica turba
 Exclufa est foribus consiliisq̃ue meis.
 Iam número multos amplis & honoribus auctos
 Atte fuisse mea, gloria magna mihi.
 Accusare alios durè aut spreuisse notatos
 Aut soleo falsa lædere amicitia:
 Ipseque mirabar terris diuersa virisq̃ue
 Publica, priuatis cum, documenta coli.
 Non rarò mentem studui mutare priorem,
 Et noua præceptis addere iam positis.
 Iam damno mea prima, iterum damnata resumo,
 Iamq̃ue beata magis credo aliena fore.
 Interea (verum fateor) nil dicere summum,
 Non aliena, queo, non quoque nostra, bonum.
 Omnia plena notis, densis ac mixta tenebris
 Competio, & causas esse inimicitii,
 Parere alterius, nostris cessisse relictis
 Legibus atque sacris fit mihi religio.
 Hinc & ad arma trahor, violenta capessere bella
 Promptum est, & gladios & mala plura pati.
 Nulla quies pugnis: si vinco, viuere nostro
 Cogo modo victos, & mea iussa sequi.
 Si superor, cum doctrina victoris & artibus
 Mutatis iubeor moribus accipere.
 Non hic, non illic, vel me vixisse beatum,
 Vel quemquam sese dicere posse putem.
 Quid faciam? quò me veram? quem iam propè vitæ
 Et genitum in terris pœnitet esse hominem.
 Cetera per latas dispersa animalia terras
 Degunt cuncta suis cognita in ordinibus:
 Singula quod proprio generi natura creando
 Præscripsit, gressu non variante tenent.
 Solis nil certum est mortalibus, omnia cernas
 Confusa ac variis seditiosa viis.
 Et tamen huic generi fertur ter sanctior esse
 Sensus, & effigies proxima cœlitibus.

Sed miranda regit nitidum concordia cælum
 Cuncta mouens propriis consona temporibus:
 Contra hominum demens variat discordia mores,
 Nec quisquam sibi vel, conuenit ipse diu.
 Hinc grauis inuisusque mihi feror, ac neque constat
 Certum iter, ignotas progrediorque vias.
 Cur me terra parens genitum fers? an tibi ludus
 Me nusquam certos constituisse gradus?
 Cetera cuncta decus, me semper inuile pondus
 Esse tibi, ingratum muneribusque tuis?
 Vnum me propter ferre & nutrire videris
 Quæque isto celas, quæque foues gremio.
 Me tamen haud noui qua possis dicere causa
 In rerum numero atque ordine compositum.
 Hæc me lugentem solio Deus audiit alto,
 Qui cælum ac terras temperat & pelagus:
 Quæque prius numen præiens probet, ignea flamma
 Ardet in il'æsi sentibus vsque rubi:
 Plura etiam diuersa addit mihi signa stupenti,
 Non nisi veraci signa mouenda Deo.
 Tunc ait, ô terram parce accusare iacentem:
 Illa nihil peccat, ludit & illa nihil.
 Illa colit nostras leges, secundaque seruit
 Iis quos vita animat, præcipueque tibi.
 Te malus iste aufert, quondam qui perdidit error
 Insertus membris visceribusque tuis.
 Si nescis, iam disce tuæ primordia vitæ,
 Cui similes nullas esse putes animas.
 In nostram extiteras primùm tellure creatus
 Effigiem, constat pars tua terra minor.
 Spiritus à nobis concessus qui tua princeps
 Membra ageret, quondam contigit ille tibi.
 Te verò maiora data tibi sorte petentem
 Ambitio artipuit præcipitemque dedit.
 Turbauit mentem casus, vitalibus atque
 Sensibus offundens semina stultitiæ.

Hinc

Hinc tantum errorum caput exiit, hinc tibi tantis
 Cura malum peperit sollicitudinibus.
 Me sine, te speras sapientem viuere posse,
 Me sine prudentem, me sine posse bonum?
 Imò diuinos me præter stultus honores
 Affectas, cælum me sine stulte petis?
 Hæc tibi, si saperes, fuerant decreta, meo dum
 Fidus constares gratus & imperio.
 Sorte tua non contentus tentare negata
 Ausus, è proprio corruis ipse gradu.
 Ipse vnus valeo, non tu, te reddere primum
 In decus, ipse tibi commoda plura paro.
 Vtuo veracem iam me experiere bonumque,
 Tu modò monstratam si velis ire viam.
 En statuam sanctas leges, præceptaque vitæ,
 Quæ natura hominum non neget esse sua.
 His tu doctus eris, nec quisquam sanctius illis
 Obiecisse tibi possit & vtilius.
 Sic rectum curuo, falso distinguere verum,
 Non aliàs æquè noueris aut pariter.
 His bene te imbutum bene & exercere volentem
 Edita de cælo munera nostra iuuent.
 Inde vbi præscriptum spatium percurrere tempus,
 Præmia mortali non referenda manent.

A G N I T I O .

Elegia octaua.

NON mihi in alterius culpam iam crimina aut vni
 Criminis experti quætere iure licet.
 Non iam cura prior quid quisquam sentiat, aut quo
 Cogitet experiens viuere consilio.
 Maius constat opus, restat sudorque laborque,
 Quærenda est morbis si medicina meis.
 Hactenus ægrotare omnis certè ipse putabam
 Dissimileis nostri moribus ingenij.

Et

Et mihi præcipue sanusque valensque videbar,
 Plaudebam inuentis vnus & ipse meis.
 Solos qui mecum sentirent, rebar amicos
 Inuidus aduersis legibus ac placitis.
 Inde odia & rixas inimicæque bella querebar
 Ingenij alterius crimine lata mihi,
 Turbare & nostram delicta aliena quietem,
 Iusta videretur cum mihi causa mea.
 Discussis tenebris proprium cognoscere morbum,
 Et sentire malum lex mihi sancta dedit.
 Hæc me diuini deduxit luminis ymbra
 Quod satis est vt sim cognitus ipse mihi.
 Hæc docuit, qualis fueram, qualemque reliquit
 Me scelus antiqui primaque noxa patris.
 Nec nouisse piget memet, sed fortis auito
 Crimine turbatae pœnitet vsque meæ.
 Hinc generis pudor, & hinc vitæ tædia, magnis
 Anxietas cincta & sollicitudinibus.
 Nam video mihi nata intus mala semina belli,
 Ipse hostem tacito pectore porto meum:
 Ac miser ipse mihi insidias fraudemque dolumque
 Et ferrum & flammam & mala multa paro
 Nemo nocere foris tantum valet, heu mihi, quantum
 Viribus ac propriis artibus officio.
 Prælia nemo ferox hostis pugnasque mouebit
 Si prius huic animo sit bene culta quies.
 Ipse ego dum cupio, dum menti indulgeo, plura
 Quam satis ad vitam sint, malè stultus ago.
 Hæc dum non facile contingunt, fasque nefasque
 Misceo, certus humo diripere atque polo.
 Si non pœna grauis, si vis non maior auenti
 Obstiterit, paruus fit labor in scelere.
 Non propria contentus ope, implacabilis vsque
 Ipse mihi ex aliis sæpe cupita peto.
 Inde inimicitia extera & fera prælia nata:
 Ludimus, inque vices & rapio & rapior,

Iam

Iam mala me ambitio perdit, iam gloria vani
 Exagitat miserum nominis ac tituli,
 Quod nihil est, nihil esse sciens, tamé vsque petédum
 Censeo, & admiror stultus & inuideo.
 Meque Deo similem fingo, & fore dico beatum,
 Si vulgus nostris pareat imperiis.
 Hinc rabies inimica hominum materque furoris
 Impulsum in cædem præcipitemque rapit.
 Sic ego per curam atque metum durosque labores
 Indico generi tristia bella meo.
 Si vinco, satis haud quicquam est, ne sufficit vnus
 Orbis, & angustis æstuo limitibus.
 Non aqua, sed leuis est ventus quidquid bibo laudis,
 Dum feror inuictus, dicor & indomitus.
 Sic tumet ac ventis agitur pectus iniquis,
 Viscera sic marcent, exuperatque sitis.
 Quid referam assiduas liteis nimiumque molestas,
 Quas vesana meo corde libido mouet?
 Quidve voluptatum pestem tetrumque venenum,
 Queis magis vt pereo, sic magis & studeo?
 Hinc ego curarum tantum, tantumque dolorum
 Perpetuò ægtotis nutrio visceribus.
 Hærentem internis mortem gestare medullis,
 Me miser, expertus sentio & excrucior.
 Scilicet hæc fuerant quondam quæ nosse parentum
 Prima nimis cupiit nouit & improbitas.
 Hæc nimium docili hæredi legata ferali
 Constat iure mihi ac tradita cognitio est.
 Atque vtinam pater ac nati indoctique rudesque
 Huius doctrinæ (nam potuere) forent.
 Simplicitas vtinam nobis prisca illa maneret,
 Quæ nil vestis egens, nil tamen erubuit.
 Quid vetita affectasse iuuas, quid nosse negata?
 Sat rerum primi, sat, sapuistis aui.
 Quidquid erat mundus, terrarum quidquid habebat
 Orbis, noratis, quidquid & Oceanus.

Vos

Vos decuitque boni atque optanda peritia pulchri,
 Sed malus hanc doctor dedidicisse iuber,
 Quo tandem studium deduxit vtrunque sciendi:
 Scire bonum licuit, scire malum nocuit.
 Quis me, qui iam sum tot vitæ incommoda doctus,
 Oblitum stauens dedoceat penitus?
 O quis me mihi subducens bonus afferat author:
 Seruitio scelerum, mortis & imperio,
 Ut valeam viuens, & possim dicere, viuo,
 Esse Deus qualem iusserat, & valeo.

POENITENTIÆ VOTVM.

Elegia nona.

Quis superum, vndateis lacrymarum det mihi riuos?
 Perpetuo è mœstis ducere luminibus?
 Quis nimium ardenti renouet suspiria cordi,
 Temperat ut flammam ventus & vnda meas?
 Vror enim interno mentis, cruciōque, recessu,
 Nec superest tantis ignibus vlla quies.
 Ante ego (confiteor) memini sentire latenteis
 Aestus in nostris crescere visceribus:
 Et memini occulto impulsam feruore, malis me:
 Curis vexari & sollicitudinibus:
 At veluti furis actum in mala plurima sæpe
 Et linguam & promptas distulisse manus.
 Dum hæc animo nimium cupienti indulgeo, nullo
 Laxare parcebam quamlibet innocuos.
 Terruit interdum turpissima quæque parantem
 Vel culpa, humanæ vel metus inuidiæ:
 Consulere hinc studeo famæ studeo que rubori,
 Servire ac pariter quæro cupidinibus:
 Inuenio solers vultus linguæ que decorem,
 Angelico ut videat calidus ore loqui.
 Membra, manus, oculos, quod vulgus fallere possit
 Spectatum, oblato tempore dissimulo:

Integre

Integer hinc sanctusque feror, sanctoque vocato
 Plaudo mihi, ingenio gratulor & proprio.
 Quod mihi si locus, obductæ faucibus tenebræ,
 Audere est nullus crimina dira pudor.
 Dum lateo, turpis, nequamque & nudus oberro,
 Cultus & in claro lumine conspicio.
 Tunc menti aduersam, tunc actis, improbo lucem,
 Inuito quæ me detinet officio.
 Dum videar laudemque bonus, dicarque modestus,
 Prudens esse mihi sic satis vsque reor:
 Nec tantum curare Deum penetralia cæci
 Pectoris, vt linguam suspicor vsque manus:
 Hunc fingo facilem non puro ignoscere cordi,
 Hunc videre meis fortè cupidinibus.
 Natus homo in terris, cupio terrestria: quidnam
 Mirum? Stat proprio quæque animans vitio.
 Me non ipse Deus sibi conferet: illicet astra
 Culpabit, modò si comparet illa sibi:
 Purior est cælis & sole est clarior, omnem
 Naturam propria viuere sorte volet.
 Dummodo in exemplum non prodar criminis atris,
 Me cupidum patitur quamlibet ire viam.
 Tum mihi sat fuerit non tangere si placet vxor
 Alterius, vel si res aliena placet.
 Cætera turba hominû læduntque nocentque, vicissim,
 Et nullo apparent viuere consilio:
 Illis dissimilem gero me, nec dicere possit
 Qui mea commemorat facta, quid excipiat.
 Commodus vsque meis viuo, iucundus amicis,
 Vtor & acceptis gratior officiis:
 Non impunè feror læsus, non prouoco primus.
 Quemquam: fas me qui læserit vt doleat.
 Non decet infanti nocuisse, at condecet ardens
 Vltio præclarum magnanimumque virum.
 Ille mihi fingebam certus prætare, probandus
 Atque Deo atque homini, viuere dum meditor:

At diuina meum tandem lex cognita sensum
 Occulto pulsans verberare corripuit:
 Illa, Deum, docuit, primam deponere mentem
 Expertem vitij, nil cupidumque animum:
 Pectoris illa aditus puros, imasque latebras
 Ingenua placidas simplicitate petit:
 Dissimilemque aliis animantibus ante creatum
 Me docet, excelsi participemque animi:
 Monstrat & vt primum fuerim celestis imago
 Numinis: hoc certum nil magis esse mihi:
 Vtique sui effigiem pulchram Deus exigit omni
 Exemptam vitio, carnis & obsequio:
 Hancque sui sibi velle ædem sacrare capacem:
 Nam locus authori conuenit ille Deo:
 Ergo se expetere, ille, bonum, curareque solum,
 Imperat exactor, præterea atque nihil.
 Sic vera effigies exemplar prospicit vnum,
 Sic propriam exemplar conspicit effigiem.
 Nulla probat secum impuræ commercia carnis
 Est etenim purus Spiritus ipse Deus.
 Hæc dictante simul memini me discere lege,
 Iratum, Vitæ poenitet vsque meæ:
 Nam video nullo ingenio nulla arte valere
 Diuino immunem sistere iudicio.
 Mille cupidinibus, miser, heu, malè cogor in horas
 Seruire, in propriis quos alo visceribus.
 Sancta placet menti (fateor) lex, iusta probatur,
 Quam Deus inciso marmore proposuit:
 Haud tamen illa animo curas cupiente reuellit:
 Tantùm perpetuos incutit illa metus:
 Imò eadem, quæ iam legis rudis ante cupiui,
 Cùm mage prohibeor, tum magis & cupio.
 Internis regnat (scio iam) lex dira medullis,
 Diuino quæ obstat certat & imperio.
 Hæc miserum lueta exercet succumbere prouum,
 Perque agor in præceps terque quaterque diem

Sæpe

Sæpe nouas tentauit arceis, si fallere quauis
 Curam, quæ nimium est imperiosa, queam.
 Siccus, inanis ego solitus producere soles,
 Dulcibus auertor contineoq; epulis:
 Ac ieiuna diu macrescere sentio membra:
 Ille tamen prauus gliscit auens animus.
 Sæpius intendo mentem in cælestia, sed me
 Depressum in terram cura molesta refert.
 Iam lego, iamq; cano, iam sacra volumina vatum
 Psalmorum assidua concino voce librum.
 Dum lego, dum recitoq;, memor, dum carmina dico,
 Cogito quod sacra me lex meminisse vetat.
 Longum iter, procul absenteis inuisere terras
 Constituo, melior si rediturus eam.
 Per mare perq; vias comitem tamen improba cura
 Se dat, & ingrato pectore vesta sedet.
 Si tardas vigilo brumæ, si dormio noctes,
 Quæ vigilem exercent, reddit & illa sopor.
 Iam pede nudato incedo, iamq; aspera corpus
 Induit hirsuto stamine texta toga:
 Interdumq; artus contortis vro flagellis,
 Et lentè effuso terga cruore madent:
 Membra dolent, sed læsa, animi mentisq; rigorem,
 Nil prauo, accusant, cedere proposito.
 Mox hominum turbas fugio & contagia vulgi,
 Moribus ac turpi qui nocet eloquio:
 Me seruum tamen (heu) fugitiuum ferre catenas.
 Sentio nodosas nec minus vsque graueis,
 Instantem dominum per densas horreo siluas,
 Sæpius internis pareo & imperiis.
 Illinc vt redeo, sacra me in collegia iungo,
 Dedo emendatis discipulumq; vritis.
 Sufficiunt pia verba ægro & bona dicta magistris,
 Excipio, & certis ritibus instituor.
 At bona cum didici facilis dictataq; reddo,
 Improbus exemplis censeor ipse meis.

O.

Non.

Non pia verba valent prorsum purgare fluentem
Ex animo labem, non bona consilia.

Non nihil ista leuant, & morbum fallere visa,
Non tamen interni est hæc medicina mali.

Lædere me miserum potui, potuique perire:
Vt perij, saluum reddere me haud valco.

Humana (video) semel est vt perdita vita,
Non potuit sese restituisse sibi.

Cætera qui possint quæcunque hic continet orbis?

Namque ea sunt vno cuncta minora homine.
Ergo quid quæram aut repetam nisi te, Deus, vnum!

Vnicus ægrotum me recreare potes:

Vnicus & rerum vita es, & luminis author:

Tu superùm vita es, tu quoque lux hominum.

O, miserere operis precor (ô) cari tibi quondam

Non solito placidum vertere propositum.

Iamque hominem ipse tui mortalem vnus egentem

Visere curandum suscipere atque velis.

Me dum restituës vitæ, me dum tibi seruam

Asseris, ad laudes consulis ipse tuas.

Nam quamquã Deus immensus sapiensq; potesq; &

Vatum carminibus diceris esse bonus;

Fama ait vlteriùs longè te audire benignum,

Inde tuis primum laudibus esse decus.

Ergo bone, ô, tua, quam fallax subduxerat hostis,

Se tibi reddendam poscit imago, V E N I.

BENE-

BENEDICTI 211
A R. M O N T A N I
L I B E R V I.
O R I E N S.

OR B I S G A V D I V M.

PATAM veterum temporibus diu,
Promissamque piis ante parentibus
Aduenisse boni progeniem Dei
Tellus prædicat & polus.
Audit non solitis paciferam modis
Vocem spirituum Terra canentium,
Auditæ ac referunt laudis imaginem
Montes & caua flumina.
Præsentis celebrant carmina gloriam
Authorisque Dei: surgere & aureum
Seculum perpetuo terrigenis boni
Patris fœdere nunciant.
Responsis liquidum pacificis fauet
Cælum: nam media nocte nitentibus
Commutat tenebras luminis ignibus
Longè & sole prioribus.
Aduenisse salus publica dicitur
Seruatorque hominum, quin locus ac dies,
Decantata etiam signa prioribus
Quondam varibus indicant.
Angusta spaciis, nomine at optimo
Faulsa, ac nobilium patria Berhlehem
Et nostri puerum sanguinis & Deum
Nascentem sibi vendicat.
Infantem tenui quæ hospitio prior
Integræ ex utero virginis editum,

O 2

Lucen-

Lucentis medix noctis & algidæ
 Horis excipit & stupet.
 Nam nullis genitrix pressa doloribus
 Hoc sancti genitum numine Spiritus.
 Pignus deposuit, quod celebrent poli,
 Quod tellus colat & mare.
 Custodes ouium, mite hominum genus,
 Spectatum properant, indice & Angelo.
 Nati mira vident matris & integræ
 Exempla ac referunt noua.
 Bois veniunt de regionibus
 Gens assueta virum doctaque cernere.
 Cælorum variis astra micantia.
 Signis multiplici & gradu.
 Splendore & radiis stella recentibus
 Iudæis docet hos dicere iam datum.
 Quam sunt pollicita oracula Principem, ad
 orandum petere & subter.
 Nempe & simplicitas, & sapientia
 Quam veri studium curaque concitat
 Exercetque frequens, hæc sibi principem.
 Tandem comperient Deum.
 Quem non ambitio, nec popularibus
 Infelix inhians gloria laudibus,
 Inuentrixque doli sua potentia &
 Semper cæcus amor sui,
 Quæsitum licet, haud inuenient tamen;
 Regem quippe sibi hunc præficere abnuunt,
 Inseruire suis sed magis commodis
 Astutam in speciem volunt.

I E S V P V E R I T I A.

INiuriosæ plena libidinis
 Intermjnati & conscia criminis
 Mortalis Adami propago
 Ad subitam properat ruinam.

Ham.

Nam ceterarum seclâ animantium,
 Quàm multa duplex protulerat dies,
 In pace degunt, nil vetustis
 Ordinibus variata vitæ.
 Communis illas nullus agit metus,
 Præterque solum nil hominem paudent,
 Nec vnus infantes neque vnus
 Attribus exagitat nocendi.
 Mirum quid? ipsum quando suum genus
 Deducta ab iisdem turba parentibus
 Crudelibus pressura semper
 Insidiis violenta turbat.
 Tam multa mater non fouet in sinu
 Tellus alendis commoda fœtibus,
 Læsurus ut parare . . . altas
 Nouit homo docuitque formas.
 Diuisa primùm relligionibus
 Diuersa linguis progenies, malas
 Discordiarum suscitandi has
 Perpetuas facit esse causas.
 Dictata prisca discipulus tenax
 Auget Caini, exercet & inuidus,
 Primo gemens quo parricidâ
 Terra Abeli maduit cruore.
 Ille innocentem moribus integris
 Spectare fratrem non potuit diu,
 Sed numini gratum furente
 Est odio iuuenem insecutus.
 Doctrina iam non alterius valet,
 Nec lingua, gentem perdere; durius
 Addicta Christo gens sodales
 In proprios furibunda sæuit.
 En Belga miscet prælia Belgicis;
 Gallus malis en seditionibus
 Iam tot per autumnos laborat,
 Ipse suam acceleratque cladem.

Ciuile bellum siqua, neque hostium
Sentit furorem terra, beator
Non degit, indicenda longæ
Sed mala perpetitur quietis.

Infida prauos ambitio dolos
Componit, vlli cedere nescia,
Caris amijs non honestè
Parcere nec docilis propinquis.

Perdit minores dira potentia,
Iuris tremendo nomine per domos
Grassata, temnens fas nefasque,
Innumeris penetrat ministris.

Nullum caput non cæca pecuniz
Vexat cupido, cui satis est nihil,
Quæstumque probisum verendo
Perdidicit decorare fuce.

Eiecta nostris finibus ac locis
Mærens remotis exulat æquitas,
Verique prolem ius fidemque
In tenebris gemimus jacere.

Infanientis prompta licentia
Luxus, furenti proruit impetu,
Bacchata per summas, per imas
Improba nequitias vagatur.

Nec corrigendi temporis in dies
Contaminatis moribus vndique
Spes vlla fulget, aut malorum
Vita modum noua pollicetur.

Quin vindicantis crimina publicum
Iusti veremur iudicium Dei,
Vel sulphur immissum Ghamoris,
Vel patris alluuium Noahhi?

Monstrata natum quæ docuit parens
Exempla latam congeminant viam,
Et gaudet audentis iuuentæ
Consilio atque animis magister,

NON

Non turpe nostris in pueris senex
 Ducit, quod olim vel foret impium.
 Huic artibus tempus modestis
 Ponere dedecori arrogatur.
 Non sic Mariæ filius, ex Deo
 Intaminata progenie fatus,
 Monstratus in terris per omne
 Dux hominum & bonus author æuum.
 Non alter illo nosse peritior
 Quæcunque quinto scripta volumine
 Moses reliquit, quæque sancti
 Carminibus docuere vates.
 Ter quartus annus vix puero fuit,
 Cùm consulentumque & referentium
 Collegia admirata patrum
 Detinuit sapientiorum.
 Atqui ille quamquam terrigenis prior
 Cunctis, Deo sese nouerat editum,
 Quamquam valeret disciplinis
 Angelicas superare classes;
 Semper parentis virginis attamen
 Sanctique alumni vocibus audiit,
 Hos vtili intentus labore &
 Perpetuo obsequio iuuare.
 Sic lustra mitis sena peregerat,
 Gratus Deo sic, sic & amabilis
 Mortalibus cunctis, ad vsque
 Muneris officium recepti.

DE OPERARVM PENVRIA AD
 Apollinarium Huergum collegam.

H Verge, ô cara meæ pars animæ ac prior
 Hac, qua viuo tui colloquij carens,
 Quæris sollicitus prouidus ac doles,
 Quid tam nostra malis tempora moribus
 O 4 Infa-

Infametque hominum plura negotia,
 Seu priuata notes, seu mage publica?
 Quæ si legitimis ponderibus pares
 Et Christi trutina cernere, discrepant
 A veris adeo legibus & modis
 Quondam Christicolûm, vt dixeris esse opus
 Non censore graui iam, sed auspice:
 Cùm tam multa nimis pulpita concrepent
 Doctorum assiduis vocibus vndique,
 Quæ vel dura valent rumpere marmora,
 Sed nostris faciant pectoribus nihil.
Vt multum doleas hæc mala, defines
 Mirari, veterum si bene cùm nouis
 Componas hominum exempla que confetas,
 Nam glebam similem, lectaque semina,
 Et (qui non minimus te feriat dolor)
 Prudentis operas artis & optimæ
 Gnaras, ac dominiquas studium sui
 Attentas agat, & non sua commoda,
 Cogere miserans Huergue requirere.
Est qui ætate noua protinus inscius
 Quid monstrare velint sancta volumina,
 Nondum discipulus, sed tamen audeat
 Doctorem temerè se populis dare,
 Indoctus iuuenis, consili & indigens,
 Annis, ingenio præcipiti leuis,
 Dictu digna, neque aut digna silentio
 Aptus disparibus sistere terminis.
At pars magna suis & sibi consulens,
 Merces vendibileis vndique conuehit,
 Quas magno pretio vel minimo appetens
 Veri non docilis femina comparet,
 Viuendique rudis delicias meras
 Ac credens facilè ac dein facilè abuens
 Mutandus decies arripiat puer.
Dicacem iuuat at quem fama iocosior,

Qua-

Qualeis persequitur scurra, facetas,
 Et cura & studio congerit, & graue
 Munus dedecorans, prodere negligit,
 Dum stultis populi indulgeat auribus.

Quidam composita fronte seuerior,
 Nil quemquam dubitat lædere contumax
 Impertunus enim non vitium notat,
 Sed vel nominibus vel capiti improbis
 Instans opprobriis, inuidiam facit:
 Libertatis item gaudet inanibus
 Imprudens titulis, nil magis integer,
 Nil rectis melior moribus. Hinc sibi
 Et sanctis odium muneribus parit,
 Dum miscet temerè magna minoribus
 Author dissidij plebis & ordinum,
 Laudari sapiens quisquis, & artium

Multarum cupit audire peritior,
 Hunc & aura leuis non proba gloriæ
 Pulsat mille modis milleque fluctibus
 Vrget, nil memorem quo teneat viam,
 Nec quis portus erit, quem petat, aut quibus
 Frenet nauigij funibus impetum,
 Ventis tota finit vela loquacibus,
 Mirato eloquij verba volatilis
 Vulgo, qui nihil hæc attonitus capit.
 Iam si dispositis partibus æmuli

Quisquam certet auens vincere gratiam,
 Et palmam studeat præripere, illicet
 Nullum peruigil hic non lapidem mouet,
 Nullas insidias præterit, aut malis
 Nusquam (dum superet) fraudibus abstinet.
 Cunctis vnus inest his gregibus furor,
 Captandi & populi dira cupiditas:
 Incantata simul corruit artibus
 Istis nam populi maxima pars, neque
 Diuinare vacat, stultitiæ malo

An doctor prior, an vulgus iners cadat.
 Certè vtrumque malis vsque laboribus
 Insanire vides atque doles pius.

IESVS PRÆCEPTOR VNICVS,

NON vnus Solymis & populo Israël
 Doctor contigerat tempore, quo vaser
 Herodes variis templa refecerat
 Saxis, affere & aureo.

Arcano solitus multa volumine
 Signare, & minimis doctus acutiùs
 De rebus penitus disserere arduas
 Normas scriba frequens erat.

Illinc Hilelitum cuncta notantium
 Legis verba suis vndique terminis,
 Hinc laxare sciens arcta licentiùs
 Certat Samaiæ domus.

Nullis non plateis, omnibus in foris
 Doctores videas tristi habitu graucis,
 Longa & pollicitos veste seuerius
 Quicquam ac legitimum priùs.

Vrbes, rura, & agri, cunctaque compita
 Feruent discipulis alta scientium,
 Qui voce ac precibus multa loquacibus
 Cæli sollicitant fores.

Discretis varia & per loca cœtibus
 Moses & veterum oracula personant
 Vatum, & carmina, quæ patris pater
 David concinuit pius.

At vox missa Deo, quam sterile & solum,
 Et testantur agri, fluminis ac sacre
 Ripæ, audita notat cum populo patres,
 Legis proditæ & arguit,

Cunctos officij dum propriij inscios
 Accusatque rudeis, dum reuocat vagos,
 Dum

Dum natos patribus iungit idonea
 Lymphis tingere supplices,
 Clamans illa monet sternere commodam
 Demisso æthereis de solis viam
 Legato, solidæ quem sapientiæ
 Doctorem instituit Deus,
 Hunc vult esse Pater quiq̃ue salubria
 Doctrinæ populis lumina porrigat,
 Hunc & qui valeat vincla resolueret,
 Quæ mortale ligant genus.
 Quidquid protulerant hæcenus omnium
 Voces atque scholæ terrigenûm arguit
 Humani aut tenebras somniaq̃ue ingenî,
 Umbram aut luminis istius:
 Nec sese ipse negat, nempe minoribus
 Accessisse operis: Nam digito indicat
 Agnum, qui veniens hostia publica
 Pro cunctis litet vnicus.
 Non hunc ambitio, non proprius facit
 (Aiebat) populo sistere sese honor:
 Sed magni vehemens obsequium Patris,
 Humani generisq̃ue amor.
 Quin vltro ipse hominum se similem mihi
 Nuper prætulera, tum quoque tingier
 Puto cumq̃ue aliis flumine postulat,
 Queis sese adnumerat volens.
 Cuius tam ex vtero constiterat mihi
 Virtus nota viri, non tamen omnia,
 Quæ præstare valet, munia noueram,
 Donec me docuit Deus.
 Nam dum victus ego cedo modestiæ
 Exemplo eximio, membraq̃ue candida
 Claro fonte lauo, fluminis insoleas
 Gaudenti stupeo impetum.
 Vix inde ille madens prodierat, fores
 Cùm sanctus referat Spiritus ætheris,
 Atque

Atque alis veniens ipse nitentibus
Huius vertice confidet.

Qualem diluuij conscia vindicis
Arca exceptit auem carpere termites
Frondis pacificæ ferreque compotem,
Talis numinis illius

Visa est forma mihi. Tunc didici modos
Et mite ingenium, pectus & integrum,
Virtutemque animumque & studium Ducis
Terris quem Deus annuit.

Pacis perpetuæ Pontificem optimum
Doctoremque hominum: Nam subito auribus
Nostris (quam tenuit quisquis & astutit)
Vox alto æthere personat.

CONSTAS ES QVE MIHI FILIVS VNICE
Dilectusque Patri; quidquid agis, places:
Solus carus item nostrum animum tenes,
Solus consilium efficis.

Qua tunc voce poli motus amabili
Axis contremuit lætitiæ sono,
Et sol multiplici lumine pulchrior
Quam quarto enituit die.

DIVINI ELOQVII TRIUMPHVS.

Carmen Dicolon Distrophon.

Tremenda quisquis hætenus terribilis
Horrebat hostis prælia,
Fortis deinceps atque firmo pectore
Temnat furentis impetus,
Spectata postquam permanet victoria
Ducis probati & vnici:
Exempla cuncta cuius esse prospera
Et certa dat piis Deus
Testatus, huius acta nulla non sibi
Placere, magnis arbitris.

His

Hic & maligni non timenda robora
 Luctantis hostis præmonet,
 Sed improbos fallacis artis ac malæ
 Latentis & fraudis dolos:
 Queis ille tortuosus ac vetus draco
 Attentus instat callidè,
 Conatus vsque principem virtutibus.
 Fidem dolosè pellerè,
 Vana vel illam sæpe confidentia
 Miscere turbulentius,
 Aut præliantis contigisse lumina.
 Falsa bonorum imagine,
 Prudentiora queis vel corda iudicium
 Mutare posse dicitur.
 His ille prauus artibus, mortalium
 Quàm multa pressit millia?
 Regesque summos sæpe sæpe subdidit:
 Suis ligatos vinculis?
 Istis quoque hunc se perdere autumauerat
 Possè & Mariæ filium,
 Dictum Deo sit quamlibet carum caput,
 Planeque natus audiat:
 Sed cæteris quos Eua nempe protulit
 Est compar hic, & esurit:
 Erumna nulla vexat Adamo satos,
 Hic innocens quam non ferat.
 Tentator ergo pulsus, iis locis, quibus
 Fidebat amens, exulat:
 Bis, terque victus atque damnatus procul,
 Campum reliquit liberum.
 Infantis inde vel fluctus maris,
 Vel Tesqua quærit inuia,
 Sux remotus ut malam prudentiæ
 Deploret impotentiam,
 Vel regna tetri tartari gemens suis.
 Calum relaturus petit,

Secura.

Socum tremens quem turba deplorat ferox
 Grauis ruinae certior.
 Ruinae, Auernas quae citò manet domos
 Victoris huius munere.
 Sic esse in alti lege praescriptum poli
 Immobilis iussu Dei:
 Et prisca Vatum sueta nunquam fallere
 Sic praedicasse carmina.
 Communis inter argumenta plurima
 Doloris, hoc nimis premit,
 Monstrata cunctis arma iam fidelibus,
 Vincti quibus draco solet:
 Humana protinus mittenda, viribus
 Quaecumque inuenta & artibus.
 Namque ista paruo callidus retundere
 Dæmon solet negotio.
 Illud veretur, se vt tueri quis Dei
 Sermone veracis pareat:
 Sermone, quo praesente constant omnia,
 Absente cuncta corruent:
 Quo quisquis vsus integer valentius
 Miles fidelis enitet.
 Illi triumphii carmen & palmae decus
 Grex Angelorum proferet.

VIRTUTIS DEI VERBUM
 I E S V S.

VT solis astrum lumine profluus
 Fons & caloris viuifici potens
 Telluris infernè iacentis
 Cuncta loca & pelagi gubernat.
 Non ille postquam praestitit omnibus,
 Lucere iussus, sideribus, diem
 Distinguere, & mundum benignis
 Destitit ordinibus iuuare,

Non

Non cessat almæ muneribus bonis
 Lucis, redundat queis, mare & infimas
 Fouisse terras, non superni
 Regna etiam decorare cæli.
 Obscura quanquam tempora Vesperis
 Absente visus lumine linquere,
 Tunc sidera humentemque lunam
 Nobilitans facit emicare.
 Nunc summa cæli templa perambulat,
 Vicina tertis nunc propius videt:
 Vel dexter omnem vel sinister
 Continuat peragratior orbem.
 Atque ipse nunquam de solio poli
 Deductus alta & fertur & infera
 Lustrator ingens ambulare,
 Et pelagi penetrare fundum.
 Nam quidquid alium periubar igneus
 Sede in beata sol agit ac mouet,
 Communis est id laudis, alter
 Vendicat alterius decorem.
 Natura utrique & vis eadem, Patris
 Sol nomen implens postulat, vnicî
 Sed iura, cari & nati honores
 Ipse suo Iubari arrogauit.
 Maioris hæc sed, (sunt bona quamlibet)
 Mundum creator cum Deus edidit,
 Virtutis æternæ suæque
 Esse dabat monumenta laudis.
 Namque ille summa sede manens bonus
 Regnator, alta atque infima comparem,
 Per quem creatur cuncta, natum
 Præficiens regit & tecenset.
 Quod nunc videtur, nil fuit aut erit,
 Authore constet quod sine Filio:
 Quæcunque nostris & remota
 Sensibus, hic eadem parauit.

Vnam

Vnam Parens hunc dat sapientiam,
 Vnam sibi que hunc vult fore dexteram,
 Hunc iusta semper consulentis.
 Propositi instituit ministrum.
Quin & paterno consilio & sacris
 Nati fidelis nutibus adnat:
 Vtrunque qui deuincit almo
 Spiritus exhilarat que amore.
Orbis, malum, quod principium recens
 Sensere & olim postera tempora
 Non huius ex virtute factum,
 Id nihil est, fuit, & futurum.
Authori amanti quæ facit omnia,
 Cui præter vnum displicuit nihil,
 Maiora præcis exolutò
 Mens fuerat nihilo nouare.
Ergo reductò quem tenuit sinu
 Carum, creator quem dedit arbitrum.
 Nascentis orbis, dat benignus
 Consiliis Pater integrandis.
Mors, ira, pœnæ que, & mala plurima,
 Quæcunque in orbem protulerat Nihil;
 Per compotem pulsanda Natum
 In tenebras fuerant remotas.
Antiqua quod non secula viderant,
 Quamquam efficaci numine nobile,
 Postrema viderunt paternæ
 Secla iubar decus atque lucis.
Id se videndum sponte gerens Patris
 Summi probandam præbet imaginem,
 Est ipse & vnum Patri, & vnum
 Est & idem Pater ipse Nato.
Aternus alta vt templa tenet Parens,
 Visit peragrans Filius vnicus
 Terras, virique authori at omne
 Constat opus pariter potenti.

PLUVIA VOLUNTARIA.

Fruentis olim cum vitio aeris
 Aestas molestos ingeminat dies,
 Diffusa venarum dehiscit
 Gleba soli, intereuntque plantæ.
 Nullus relictus floribus est honor,
 Herbx & virentis nulla vel omnibus
 Vel rara sunt exempla campis,
 Et stipulis ager vsque canet.
 Tum sicca Tellus spectat & inuocat
 Votis, polorum qui solium tenet,
 Rectorem, & humentis mariti
 Poscit opem & sitibunda rores.
 Multum gementis vocibus excitus
 Ardentis auram nubilat ætheris,
 Vicinus Autumnus, breuemque
 Fert pluuiæ vehementis imbrem.
 Solamen illa & nomen amabilis
 Vt sensit imbris, brachia tollere
 Et visa complecti cupitum
 Et madidum insinuare munus.
 Nonnulla, cernas, nuper vt horrida
 Siccis iacebant quæ loca faucibus,
 Nunc roris iniecti & caloris
 Temperiem properè indicare.
 Depressa ceptis prima virent aquis,
 Gratumque gramen prata parant gregi,
 Nec defecurum pollicentur
 Temporibus venientis anni.
 Tunc non & vnis picta coloribus
 Vilis Iacynthus senaque lilia,
 Bulbi que, montanum crocumque,
 Flore micant subeuntque nudo.
 Sed permanentem proxima tempora
 Bramæ, decorem floribus abnuunt,
 P Præstare

Præstare promissamve terras
 Non pecori patiuntur herbam.
Quin & pruinis & nimio gelu,
 Telluris albos reddit & asperos
 Vultus, abortiuumque fœtum
 Tristis hiems facit interire.
Donec reuerso sole Dies nouus
 Sensim calere & crescere visitur,
 Verique concedunt tepenti
 Cum gelidis niuibus pruina.
Diffundit altis nubibus imbrifer
 Ventus. beatas iam pluuias, quibus
 Non defuturo læta partu
 Terra fouet grauidata semen.
Tum spissa campis cernimus vndique
 Nascentis herbæ secula crescere,
 Diuersa adornat quos odore
 Vis, facies, speciesque florum.
Tandemque onustus fructibus impari &
 Lætatur annus pondere seminis,
 Gaudetque iam messor colonus,
 Præterito ac fruitur labore.
Humana quondam non secus aridos
 Æstus, malamque pertulerat sitim
 Mens, inuidi peccati vt ignem
 Sensit auens tacitasque flammæ.
Quidquid probatæ combiberat prius
 Hæc disciplinæ & condiderat Deo,
 Doctore & auctore, impotentis
 Vis rapuit scelerata culpæ.
Natura siquid continuit boni
 Sensus, ruebat rusticitas ferox,
 Et mille permiscens Cupido
 Sentibus reliquias premebat.
Agri excolendi qui foret optimus
 Et parte nulla difficilis modus,

Rati

Rari sciebant, quos benignus
Adnuerat Deus esse vates.

Ignota at horum carmina plurimis
Terris fuere, atque vrbibus & vitis,
In vel minores tracta sensus,
Sordibus aut famulata auaris.

Terrena primas commoda & vtilis
Priuata cura & studium lucri
Parteis tenebant, vix at alti
Mens animi tenuit secundas.

Sic vera virtus rara per ordines
Visenda cunctos nec tamen obuia
Desideranti exempla summo
Vsq̄ue Deo dabat arbitroque.

Si quid virentis forsitan exhibet
Tellus coloris, quod placet auribus,
Sermonis est compta magis quàm
Seminis eximie frugis.

Radicis altæ, quæ penitus solo
Hæreret imo ac pectore paululum
Tentationis vel minoris
Impetus, en, subito arguebat.

Tum floribus lux illa nitentibus
Fucata, primo extincta periculo,
Atque arte verborum placentum
Compositum studium iacebat.

Frustra Abrahamum secla requirerent
Huius nepotem vincere nobilem
Audiuimus mirati: Iobum
Fama canit mala perferentem.

Duxere nostri tempora seculi
Brumæ repulso frigore iam bonum
Attemperatæ sædus horæ
Sole dies referente pulchros.

Efferta nullisque hospita pascuis
Antè arua, mirum, cernimus optima

Spem pascitur amœna frugis
 Et grauidum geminare culmum.
 Ut lucet almæ Iustitiæ aureus
 Sol ille, veris commoda temperat
 Momenta, fœcundoque nostros
 Imbre rigat penetrator agros.
 Mundum recenti principio editum
 Dicas creati, primaque protinus
 Rerum vetustas obsoleta
 In tenebras elementa abire.
 Vates per omnes pollicitus Deus
 Haurire nostris sufficit auribus
 Virtute diuina affluenteis
 Et medicas miserator vndas.
 Mortalis his nil vis feret ingenI
 Par, scriba cedit, quamlibet ardua
 Præcepta distinxisse acutus
 Audiatur, eloquio & disertus.
 Musti recentis lenia tristibus
 Immane quantum pocula discrepant
 Vini vetusti austerioris
 Haustibus, desipiuntque quantum!

AD IESVM PRÆCEPTOREM.

Ille mortales mihi superare
 Ivisus & cellis animis propinquus,
 Istius quem vis operata pulsatur
 Vocis Iesu.
 Regiæ stirpis patris ac Dauidis
 Iure materno soboles probata,
 Vnica in mensum soboles potentis
 Iure paterno.
 Sorte felices iuuat vsque nostri
 Temporis menses cecinisse & horas,
 Quippe queis omnis memoranda auorum
 Inuidet ætas.

Mira

Mira nam quamuis recolantur olim
 Visa in Ægypti regione monstra,
 Et iugum patrum & teretes catenas

Rumpere iussa:

Quamlibet post hæc nimium tremendas
 Monte fumoso insonuisse voces
 Nouimus, certos patribus locuto

Numine testeis:

Addam & incultas Arabum per oras
 Plura, quaternis decies in annis
 Et bona & mixta his populo merenti

Edita damna:

Cuncta præsentis docuere (sanus
 Quis neget?) cæli ac superûm ministros
 Angelos rerum varium ferentes

Pro vice donum.

Sed quid ad nostros referens dies, hæc
 Comparem, cum tu Deus & Parentis
 Filius magni, venias Patri idem

Et minor & par?

Per Deo viuens Deus, atque imago
 Efficax Patris, sapiens eodem
 Numine, eiusdemque ad agenda summi

Roboris hæres.

Quod facit fortis Pater, hoc potens tu
 Efficis: soluit, solüisti & vnâ:
 Alligas, tecum pariter ligat, cui

Vnicus es nunc.

Vnicus quondam & fueras prius quam
 Pulcher hic mundi globus extitisset,
 Finis antè expers simul, & simul post

Fine carebis:

Es Deo rursus minor ipse, postquam
 Sanguinis nostri nituisti & extas
 Compos, humanæ è numeroque gentis

Diceres vnus.

Vnus, ast omni vitio remotus,
 Prima quod cunctam in sobolem creauit
 Culpa maiorum, scelus atque auitum

Fluxit in omneis

Posteris, vnum nisi te, nouus quem
 Ordo nascendi iubet, inter, vnum
 Excipi natos hominum, quibus sis

Cætera frater.

Nil senis mores imitatus Adæ,
 Quin noua & veræ & superis placentis
 Certa vt exemplar monumenta vitæ
 A puero fers.

AD IESV DOCTRINAM
 audiendam Concio.

VLtima promissi venerunt tempora feci,
 Iuuat sacrata si adnotare carmina
 Signaque, veridicos quæcunque exponere vates
 Deus iubebat adnotanda posteris;
 Nuper & ad liquidas intonsus Iardenis vndas
 Iohan canebat innouare iam Deum
 Secula, mortali & generi præstare benignum,
 Bonus volensque fausta quæque dixerat.
 Pluribus ille index monstrauit testibus agnum,
 Recens malum vetusque qui vnus expiat.
 Hunc ait esse: bonas fruges qui purget aristas,
 Poli reposita conferatque in horrea,
 Hunc & qui stipulas paleamque & inutile quidquid
 Vouet perennibus voranda ab ignibus.
 Ergo iam veterum satiati, non saturi sed,
 Nouum petamus grex amice poculum.
 Sensistis mecum certè, fateamur & omnes,
 Sapore vt aspero officit vetus merum:
 Quod postquam gustu fauceis tentauit, & ora
 Amara torfit atque læsit impotens,

Nil

Nil tamen ad certam magnum experiare salutē, aut
 Opem latentis intus ægrimoniz.
 Quisnam inde accipiat vitam, mortemque repellat,
 Grauis refurgit vnde morbus auctior?

NAZARENI PRÆCEPTORIS
 doctrinæ examen.

Mira & auditu, & nimium remota
 Verba vulgatis noua disciplinis
 Personas, doctor, penetrant quæ in altum
 Pectoris antrum.

Semper horrendum (fateor) minacis
 Legis audire imperium solebam,
 Multa præceptis elementa paruis,
 Multaque magnis.

Hæc mihi magnis numeris modisque
 Sæpè partitus metuenda monstrat,
 Quem colo, certis venerorque donis,
 Scriba magister.

Is graue & pondus docet & labores,
 Atque mandati innumeras cateruas,
 Nec manum lassò tamen aut cadenti
 Porrigit idem.

Nec valet, quanquam potiore veste
 Me potest crispa & superate fronte:
 Cuius haud nostris leuiore flamma
 Viscera feruent.

Dicitat obscuris mihi longa verbis
 Crimini vt poscam veniam precator,
 Mille peccandique vias pererrans
 Indicat idem.

Nil opis præstans geminat tremorem,
 Mæque vel veri dubium relinquit,
 Vel mage obscuro magis & soluto
 Corde pauentem.

Regna tu nunquam ruitura dicis
 Condita in caelis, Patris & repostas,
 Quas, opes, vltro dabis impetrator
 Diuitiasque.

Liberam profers requiem, laboris
 Et mali expertem, & potiora miro
 Pane, quem prisca stupuere quondam,
 Fercula, patres.

Quæque vel totum semel haustæ in æuum
 Iam sitim pellant, saturentque viuz
 Cordis è fundo salientis imo
 Fluminis vndas.

Denique æterni dia dona regis,
 Quæ Deo caros homines Dei que
 Filios, fratres tibi sic volenti
 Sistere possint.

Author vt certa hæc statuas, neque vltos
 Improbæ gentis populare fundos
 Nemo ranas, & queritur molestas
 Nemo locustas.

Aër est cæstri culicisque purus,
 Grandinis nulla aut pluuiæ nocentis
 Szua tempestas, pecorisque clades
 Nulla timetur.

Prima natorum periisse rapta
 Pignora infantum pecudumve mater,
 Obrutum fratrem aut pelago virum quæ
 Femina mœret?

Quin & oppressos grauibus ruinis
 Nunc tuæ vocis subitò leuari
 Cerno virtute, & validè iuuantis
 Munere verbi.

Luminis fect hic oculos resectos,
 Parua cum magnis procul inde monstrat,
 Publicè quo vel caruisse constat
 Matris ab aluo.

Altes

Alter auditu pariterque lingua
 Captus, expressa probe & eloquente
 Laude declarat bene restitutum

Os sibi & aures.

Ille contagem ob cutis è frequenti
 Ciuium cœtu relegatus, isto
 Exsuit verbo scabiem, reditque in
 Templa professus.

Corporis nuper mediis solatus
 Artubus, per te vegetus resurgit,
 Quoque nunc lecto iacuit, leuatum
 Tollit, abitque.

Centies ruptos prius aut remissos
 Barbyti tendam renouemque neruos,
 Quam queam morbos numerare, sospes
 Quos releuas tu.

Vidimus raptos iuuenes, puellam,
 Te fores clausi referante lethi,
 Redditos patri, & lachrymosa versæ in
 Gaudia matri.

Quin malo gaudens vitiosa Satan,
 Plura quæ infestus miseris ferebat
 Damna, vi istius gemit efficacis
 Irrita verbi.

Sæpe victori tibi & imperanti
 Cedere is visus, grauis & querelæ
 Voce clamabat, properas Dei nos
 Perdere fili.

Omnia humana vice te priorem
 Facta testantur tua, queis probasti
 Dicta caelestis patris, & beati
 Nuncia regni.

O Deus certè, Patris ô minister,
 Doctor & verax operis potens &,
 Auribus puris tua verba sano vt
 Corde bibamus.

MYSTERIORVM CHRISTI INITIA.

QUò me sancte vocas Dei?
 Secretumque iubes à sapientibus
 Mundi, discere nesciis
 Quæ discenda doces, ire per asperos
 Montes, & nemus inuium,
 Deuotæ petere & rura Samariæ,
 Discendi cupidum noua
 Ore dicta tuo ignotaque seculis,
 Quanquam oprata, prioribus,
 Tantum sed tenui visa in imagine?
 Non alta Sione est satis,
 Nonne ampli Solymis sat superat loci?
 Heic mysteria nouimus
 Quondam veridicis credita varibus,
 Quis terræ atque potens poli
 Rex, te pollicitus pontificem, sui ac
 Doctorem fore consil
 Promissi que boni te duce præstiti.
 En quis me subitus leuem
 Sublatumque solo spiritus extulit,
 Subducta ac nimium procul
 Terra, non solitum nubibus hospitem
 Pennis præpetibus rapit,
 Atque Euro atque leuè liberius Noto?
 Nullum me superat volans,
 Non soles aquila intendere perspicax
 Puri & conscia luminis,
 Non si quicquam aquilis euolat altius
 Vates mente noua senem
 Etiam referam, credite posteri,
 Illum curribus igneis,
 Ultra altas nebulas sustulit Angelus,
 Fidi ac discipuli dedit
 Attenta in superos fallere lumina.

Sic

Sic me nunc merito imparem,
 Olim quæ soleo ducere grandia
 Rerum, Spiritus excitat
 Longè sub pedibus pressa relinquere:
 Idem nubeque candida
 Occultum, sociis ne videar meis,
 Donat sistere & à sacri
 Non longè putei margine, quem valens
 Luctator Sicharum pater
 Suffectura satis pocula foderat.
 Heic iam cominus audio
 Tecum quid mulier conscia disputet,
 Magne, ô Nazariidum decus,
 Præceptorque hominum, viuida vox Dei,
 Lumen qui rudibus potes
 Afferre ingenis, vt videant propè,
 Quæ iam cernere mitibus
 Fas, altis animis ac tumidis nefas.
 O me, si placeat modò
 Quæ miranda iubes discere, in intimo
 Mentis ponere pectore
 Instructum officij muneribus tui,
 Quis me sorte beator?
 Me sit quis sapiens lætior omnium,
 Quos vulgus memorans colit
 Humanum ac decorat iudicium viros?
 Insigne audio, dicere
 Quod versu nequeam, nec capit inuidum
 Mortale ingenium, bonis
 Verbis insipidum semper & artibus,
 Vani consilij tamen
 Nugarum & studij perpetuum sequax:
 Sed nec digna silentio,
 Quæ tu Christe doces, femina & excipit:
 Namque hæc de Patris abdito
 Promis proposito, quæ referas piis,

Vltro

Vltro & concilijs bonus,
 Et promissa pares munera commodus.
 Ergo iussa memor canam,
 SEMOTVM esse Deum corpore spiritura
 Veri Pontificem boni
 Qui veris animi se petat excoli
 Donis, inque animo extruat
 Sedes ipse sibi templum & amabile,
 Vnde & sacra perennibus
 Semper viua fluant flumina fontibus:
 Illa vt mens semel hauserit,
 Nec lethum metuat, nec miseram sitim.

DE IESV PRÆCEPTORIS OPORTV.
 NA ERGA DISCIPVLOS PRO-
 VIDENTIA.

Ad Lzvinum Torrentium, Episcopum
 Antuerpiensem.

Lævine nostri pectoris optima
 Pars, & colendum nomen in omnibus,
 Quascunque vel ciuis vel hospes
 Ipse adeam teneámue terras.
 Tu doctrinarum matris & artium
 Nusquam otiosæ gloria Belgiz,
 Quem Scaldis altè portuoso
 Pontificem veneratur amne.
 Desiderati post mibi temporis
 Mensis & horas dum recolo ac dies,
 Queis te, tuo queis & fruebar
 Colloquio, nimis, heu, laboro.
 Tuis receptum vidit in ædibus
 Me flamminalis concio Legiz,
 Atque Arduenzæ densa silua
 Me comitem tibi læta vidit.

Tum

Tum Rhetiarum per iuga & Alpium,
 Perque hospitaleis Alfacidum focos,
 Heluetios ac per lacus, mi
 Nullus erat labor vna eunti.
 Namque affluentis fluminis istius
 Facundix vis & sapientix
 Quæcunque præstabant viarum
 Fallere vel nimium molesta.
 Diuersa quanquam pes premeret sola,
 Nunc valle, nunc per ardua montium,
 Offensa nusquam mens per æthram
 Fecit iter mea, te locuto.
 Diuina semper dignaque prædicas
 Et mente & ore & munere Præsulis,
 Vt te, Deo iam tum doceate,
 Nunc quod agis, tenuisse credam.
 Argenti & auri commoda mentio,
 Quæ laudat omnis vulgus & appetit,
 Si facta quandoque, illa iustos
 Continuit memorata fines.
 Nil me potentum (dicis) opes iuuant,
 Et longa semper diuitibus via,
 Iniuriæ ac fomenta curis
 Ista parant, animo ac laborem.
 His comparandis dedita mens, nihil
 Possit bonarum percipere artium;
 Ast artibus bonis carens quis
 Sese hominum in gregibus recenset?
 Humana quando condita per Deum
 Natura rubro è puluere constitit,
 Mortale qua foruta corpus
 Parte sui, mera terra vixit.
 At qua perenni viuida spiritu
 Contendit altis iungier Angelis,
 Regnantis in cælis imago
 Clara Dei effigiesque constat.

Sed

Sed quanta menti stultitiæ putem
 Hæere damna (heu) cui placeat nimis
 Curare terrena, ac perenni
 Nullam animo posuisse curam?

Quantum probantur cætera vincere
 Quæcunque vincunt nos animantia?
 Incerta quæ nunquam futuri
 Temporis excruciauit hora.

Hæc nec secundum prospiciunt diem;
 Hoc, quem Dei se viuere munere
 Sentire possunt, perfruuntur
 Exposito bene lata passu.

Ventura nunquam secula cogitant,
 Integra præstat linquere seculi
 Et, regi & auctori scienti
 Cuncta bono variare nutu.

Quod si vocanti me facilem velim
 Præstare Christo discipulum, quibus
 Quantisq; curarum malarum
 Solitudinibus carebo?

An legis illum non memorem rear
 Iustus Pater quam sanxerat, vt suos
 Nemo laboranti per agros
 Emeritum neget vsque victum?

Quin ipse bis sex testibus optimum
 Se prouidentem præstitit: hos nihil
 Desideranti mente fassos
 Multa scio loca peragrassæ.

Cessator vnquam non fuerim (improbam
 Præceptor odit desidiam) sua
 Se quisque in arte haud negligentem
 Præbeat, & referat magistrum;

Si nil supersit, nil deerit tamen,
 Hæc certa præstat pollicitus mihi
 Si expeditiusq; imperatam
 Ibo viam nihil ipse onustus.

Quæ

Quandoque lux si commoda postulet
 Conuiuiorum festa sodalibus,
 Non sordidas hic prouidebit
 Præsto epulas mihi tunc patronus.
 Præfens remotis vel subito in locis
 Ex pane, qui vix sufficeret tibus,
 Et pisce bino comparare,
 Multa cibo superante, mensas.
 Cætus virilis iussa recumbere
 Bis mille quinctum & corpora, queis fames.
 Exempta ter quater canistros
 Reliquias superesse cessit.
 Nulla heic ciborum tædia senserat
 Quisquam gulæ quantumlibet imparis,
 Equè frequenti hoc confitetur
 Multiplici ac mulier palato.
 Nam de puellis & pueris, iuuat
 Quos quidquid infir, dummodo plurimum,
 Nil disputaturus laborem
 Cùm saturos rediisse constat.
 Nudum licet me, me & vacuum nihil
 Christo vocanti pœnitet obsequi,
 Securitas cui diua seruit
 Atque Fidem comitata merces.

DE OBEDIENTIA FILII DEI.

Alme Sol, quartus nitidum dies quem
 Plurima in mundi celebrat creatum.
 Commoda, ô lucis pater, efficacis
 O Pater ignis:
 Noctis obscuro procul vsque ab antro
 Aureum differs agitasque currum
 Semper insomnem, vigil ipse, nunquam
 Lassus cundo.
 Sæpius terras veniens reuisis,
 Et creans certas renouas per horas

Cuncta,

Cuncta, queis vasti decoratur orbis
Infima sedes.

Humido vires pelágo reponis,
Magna queis possit generare monstra, &
Piscium certo numero carentum &
Nomine formas.

Tuque Tellurem vario colore
Induis florum, viridique fronde,
Inque iucundi speciem theatri
Lampada præfers.

Ac semel natus micuisti postquam,
Nasceris nunquam morerisque nullus:
Ortus at nobis tamen occidentisque
Diceris idem.

In tuis munus posuit medendi
Conditor pennis: nihil ipse quenquam
Lædis: innato vitio laborant
Et pereunt res.

Si qua non istis bene temperatam
Ignibus sese facilemque præbet,
Irruit præceps, sua te arguente &
Iudice damna.

Quisquis at sano tua dona cepit
Cordè, laudandum canit ille solem
Vtilem totis sine fraude pulchri
Partibus orbis.

Sunt tamen, queis vel nimius vocatus,
Vel grauis, non tam placeas, & est qui
Nomen infano malè vexat ore &
Improbis istud.

Tu quidem nullis hominum superbus
Laudibus, nullo opprobrio retentus,
Credita accrescis tibi, nec minora
Munia reddis.

Lege constanteis tenet iste semper
Orbitas currus iubaris benigni

Plura

Plura qui stellis & amica terris
Dona ministrat.

Sed quid hæc micor? fueras imago:
Ante præsentis simul & futuri
Cuncta per mundum penetrantis amplum.
Mœnia V E R B I.

Ille te quando posuit ministrum
Lucis, & quartas renouare partes
Temporum iussit, proprio quotannis
Fine premendas,

Dixerat posthac meus esto præco,
Quique mortaleis doceas, quid ipse
Rebus in paruis variare possim, &
Condere magnis.

Tu polo ac terris liquidis & vndis
Porriges quantum satis vsque claræ
Sit facis, quantumque oculi valebunt
Ferre minores.

Ipse sed longè meliore Princeps
Igne lucendo superos iuuabo
Spiritus, densam Patris & beatis
Ciuiibus aulam.

Idem & arcano officio atque nullis
Mentibus noto aut animis creatis
In mei celsas homines ciebo
Luminis arceis.

Quæque mortalis fuit, illa Tellus
Vicibus iam tum bene fota nostris,
Funder æternos, potioraque istis
Munera, fructus:

Qui iuuent lautas repleantque mensas
Regis in cæli solio sedentis,
Quas ego, & sanctus pariter recumbens
Spiritus, ornem.

Interim tu Sol age, vade, iussam
Sedulus normam teneas, memorque

Te neque in cælo sine me nitere aut
Viuerè posse.

Audit I E H I monitis libenti
Sol & attento studio obsecutus:
Ille se clara simul atque fusca
Nube recondit.

Inde mundani imperij regebat
Ductor atque author dociles habenas,
Abditus nostris oculis, at igne
Pectora tentans.

Cumque pellendis tenebris dicata
Hora, seclorum voluente cursu,
Fulsit, Auroræ è gremio recens Sol
Editus almæ est.

Is dabat sese bene temperatum
Sensibus nostri generis, minùs nec
Illius diui iubaris tenebat
Iura vicemque:

Quanta mortali soboli paratus
Largus & semper bona fecit ultro,
Quanta Satanae pepulit rogatus
Damna nocentis.

O & ægrotos quoties ad ipsos
Sponte descendit, validique dicti
Aura in instanti subito leuatos
Iussit abire?

Plura ac internis potioraque istis
Mentis ornato in thalamo creabat,
Spem, Fidem, puros sociorum amores,
Vimque sciendi.

Omnibus semper numeris modisque
Se nihil fontem probat, & patronum
Vitæ & authorem, mala quique possit
Pellere damna.

Nec suam, quamuis meritis, reposcit,
Sed studet promptus iubet atque gratam

Optimo,

Optimo, cuius iubar est, parenti
Cedere laudem.

Ac frequens quanquam latret hinc & illinc
Inuidus, quales generosa victus
Fert, tamen nil hunc malè sana fortem
Lingua moratur.

Reddit infensis bona verba probis,
Perdere & qui se cupiere, seruat.
Integer, præstans peragit secundo
Omnia cursu.

PASTOR VIGILANTIS-
simus Iesus.

Carmen Tricolon Tetra-strophon.

Complura mollis lædere & inscius
Grex albus olim damna subit, nisi
Custodis innixus fideli
Præsidio steteritque cura.

Lupis & visis ille rapacibus
Et certa constat præda leonibus,
Tum fraudulentas vulpis arteis
Ac varios metuit colubros.

Prodit suo se mitis ovis pecus
Candore longè conspicuum feræ,
Quæ compos haud vitæ rapinæ
Irruit exatiatque ventrem.

Hinc est, pauens quòd vel timeat sonum
Surgentis auræ primaque murmura,
Ramùmve cadentisve frondeis,
Vel volucrem subito euolantem.

Vitæ piorum quanta pericula
Hoc imminere in tempore credimus,
Non sol recenset, videt qui
Quæ veniunt violenta testis.

Q 2

Non

Non quàm frequentes insidiae ac dolae
 Furtim latenti consilio petunt,
 Narrare possit Nox malum quod
 Sentit in innocuos parari.

Insurgit alè sœua cupiditas,
 Iniuriosus circuit ambitus,
 Atque illa nil iustis relinqui
 Poscit, at hic nihil esse honorum.

Amens Libido stultitiæ graui
 Correpta morbo, multa quodd appetens
 Læsurâ sese detinerur,
 Exagitat bene consulentem.

Hæc monstra quondam, cùm dederat nouum:
 Nascentis orbis principium Deus,
 Nec terra sensit, nec oriri
 Æthereis potuere in oris.

Non ante mundum: nam sterilis fuit
 Obscura primùm sœx nihil efficax,
 Fœcunda Tellurem polumque
 Lux peperit grauidata Verbo.

Quodcunque post hoc Terra vel infima,
 Suprema vel pars ætheris edidit,
 Constantis aspectum decoris
 Iudicio superùm probauit.

Quidni probarent? omnia siquidem:
 Vel lucis almæ partus amabilis,
 Huius vel insignes nepotes,
 Luminaque & soboles secunda.

Post absoluti mœnia & ordines
 Orbis malignus spiritus Angelum,
 Iam dedignatus se ministrum
 Atque Dei atque hominum vocari:

Hic separatis cum Tenebris malos
 Iunxisse amores fertur, & artibus
 Sese æmulaturum supernis
 Pollicitus, nouaque editurum.

Complexu ab illo tunc malè fertiles
 Partum Tenebræ præproperum dabant,
 Gaudentibus mali cateruis
 Luciferi ac trepidante turba.
 Mens suadet istis, hunc fore qui patris,
 Vel vi dolo vel, mœnia compleat
 Inferna, pallenteisque sedes,
 Mancipiis hominumque turmis.
 Commune utrisque viribus indidit
 Nomen patrisque & genitrix recont
 Nato, neque infanti, at ab ipsis
 Principiis nimis insolenti.
 Obscuritatis mater amans auct
 Tali vocari nomine filium;
 Consentit his, agnosci at ardet
 Esse sui hunc Coluber cruoris.
 Dicatur ergo CAECVS AMOR SVV
 Vtroque notus nomine & omine,
 Nostroque surgat regno in arcem,
 Atque hominum generi in ruinas.
 Hic insolenti STVLTIÆ additus
 Coniux sorori, protulit impiam
 Incestuosi sorte lecti
 Inuidiam Furiasque tristes.
 Mox densa tetri progenies aui
 Etate prima constitit, ac nouum
 Orbem repleuit, quâ recentum
 Cumque hominum genus attinebat.
 Hanc ille mortis sacrilegus parens
 Turmis duabus multa frequentibus
 Partitus instruxit, malisque
 Dat totidem ducibus mouendam.
 Alter FURENS VIS vel FERVS IMPETVS,
 TERRENA at alter dicta SCIENTIA
 Vterque trux, contemptor amens
 Calicolumque hominumque vterque.

Multum prior, sed simpliciùs, nocens,
 Humana tantum diripiens ruit,
 Inuasor audax, quiq̃ue apertis
 Cuncta mouet temeratiq̃ue bellis:
Mortalibus dum nil patitur fore
 Tutum, beatis ciuibus haud valet
 Turbare, conatus licebit,
 Perpetuò placidam quietem.
Longè sed alter valdiùs insolens
 ExcoGITatis gnauius artibus
 Humana, diuina, atque cuncta
 Perdere vel minuisse tentat.
Namque illa fraudes construit, improbo
 Quare ac doloso consilio studet
 Miscere cælum terræ, & arceis
 Sidereas malus occupare.
Quin sæpè sese venditat impudens
 Regnantis altæ vel sapientix
 Prolem, vel in cælo sedentis
 Possè Dei variare leges.
O, mentibus quàm sæpè minoribus
 Et veritatis luce carentibus
 Persuasit iste & se patronum
 Proq̃ue Deo imposuit colendum!
Omnes cohorteis huius & illius
 Ductoris armis atque sagacibus
 Curis adornatas iubebat
 Bella Draco properare iustis.
Frustra: marini nam scopulos priùs
 Fluctus mouebunt, flumina & alucis
 Aduersa miremur rotari,
 Inq̃ue THOHV rediisse terras.
Quam pertinacis propositi virum
 Sacriq̃ue verbi ponderibus grauem,
 Vel vis vel infernum tenentis
 Deiciat mala fraus tyranni.

Mirum!

Mirum? fauentis dextera quem Dei
 Fulcitque Iesus fortis, & omnium
 Qui iam fuerunt, sunt, eruntque
 Optimus haud dubiè magister.
 Qui pastor idem peruigil vnicus,
 Atque agnus idem ritè placens Patri,
 Cognouit expertus, quid olim
 Pastor agat, patiantur agni.

DOCTRINÆ IESV INNOCENTIA
 & securitas.

CONscijs rectè sibi, quemque Iesu
 Vox mouens ducit facilem, iuuatque
 Illius vitæ ad speculum decentes
 Fingere mores:

Hic neque instantis metuit tyranni
 Dicta, nec vultus nimium minaceis,
 Nec pauet quamuis inimica surgat
 Vndique turba.

Integer mentisque animique cœptam
 It viam, qualis generosa LEBIS,
 Quam latrant circum catuli lupique &
 Callida vulpes.

Lædit is nullum propè se infecutum,
 Nec laceffenteis etiam remordet,
 Quos aberranteis miseratus vltro
 Ducit & ægros.

Rectius quanto valet is, benigni
 Munere erectus Medici, labores
 Condolet fratrum magis, alleuatos
 Et cupit omneis.

Hos, graui quanquam inuidia malæ
 Mente se duos fateantur hosteis,
 Ille germanos putat atque eodem
 De patre natos.

Q 4

Ergo

Ergo nil curans proprij petioli
 Damna, sanandis operam dicabit
 Fratribus, linquens sua facta miti
 Votaque Christo.

Fama nil mendax, nihil hinc superbæ
 Lex valet carnis, vitiosaque olim
 Vltio falsò sibi quæ arrogandos
 Poscit honores.

Non suas ducit memor ille parteis,
 Vitibus sese propriis tueri;
 Sed Duci, quaqua vocet, obsecutum
 Ritè probari.

Qui nimis quamuis temere furentes
 Imperans ventos pelagique fluctus,
 Sistat hos, illos siluisse iussos,
 Pacet utrosque;

Vnico ingentis recreare verbo
 Efficax morbos ope destitutos
 Quamlibet docti medici leuamen
 Spemque negantis:

Dæmonasque idem malè pertinaces,
 Lædere assuetum genus, occupata
 Cordis humani capitisque vindex
 Pellit ab arce.

Verbere hic instans populum frequentem
 Atriis sancti domibusque templi
 Effugat, quando pia causa cæli,
 Non sua, poscit.

Nullus huic æquè sapiens, neque ipse
 Dicet huic sese Salomôn secundum,
 Quippe & humani penetrat recessus
 Pectoris imos.

Testis est grex à populo repostus,
 Scribaque inflatus, quibus hic maligni
 Indicat sensus animi ac doloso
 Corde latenteis.

Non-

Nōne de cælis ait hunc adesse
 Præco Baptistæ? Deus atque ab alto
 Æthere edixit validè placentem
 Hunc sibi natum?

Sic potens, magnus, sapiens, tamen se
 Omnium seruum gerit, ac modesti
 Integri ac præstat numeros ministri
 Semper vbique.

Dum Deo patens placeat per omnem
 Sedulus partem obsequij, suæ nil
 Consulens famæ, patienter vsque
 Seruit agitque.

Seruit ægrotis, variolæque morbos
 Commodus curat; capite hic dolenti,
 Ille feruenti icore, hic caduca
 Mente laborat.

Dumque opem præstat bonus innocenti
 Et manu & miti placidaque voce,
 Sustinet probrum tacitus furenti
 Quodlibet ægro.

Ille curari rénuens nefando
 Prouocat seruum medicumque dicto,
 Ac fidem sanctæ studet eleuare
 Nomen & artis.

Publicanorum socius, fabrique
 Natus, & fabro nihil vsque maior,
 Et cibi & vini malè temperato
 Perditus vsu

Audit, & quid non ferus inuidentum
 Grex mali mendax iaculatur? ipsi,
 Ipsi & insanum perhibent molesta
 Turba propinqui.

Quid, quod inuictis imperio fugatos
 Dæmonas quisquam videt, atque Auerno
 Principi diua ob benefacta laudem
 Arrogat amens.

Vocibus semet quibus ipse surdum
Præbet ac mutum: tamen inter hæc, si

Quis mali sensu genuit, paratis
Auribus audit,

Et celer fert auxilium, & iuvante
Voce solamen, penitusque labem
Curat, arenteis reualere & artus
Membraque præstat.

Liberè (hoc fidum medicum decet nam)

Cuique vel sanum sibi se putanti
Indicat morbi in propriis latenteis
Artubus ansas.

Durius quando solito elocutus
Extulit vocem, nihil is minatur,
Sed cauet vitæ, & cupiens remissis
Prospicit ægris,

Parcere ut cutans, sibi pertimentes
Quærere attentè moneat valendi
Munus oblatum, placidi ac salubres
Temporis horas.

Interim prudens, furiosa quando
Tentat ægrotum rabies, recedit:
Stultus & frendens petit ille inani
Verbere ventos.

TEMPVS OMNE IESV LAVDIBVS
impensum perpetuo iucundum & gratum fore.

Ad Gabrielem Sayam.

QVaris, carmina condere,
Dulcis Saya, senes num deceat viros?
Et miraris amicum
Præcani capitis ac tremulæ propè
Vocis me pueris parem
Et plectro & teneris ludere versibus,

Mar.

Marcem senio putas,
 Infantum simili pectore redditum
 Et componere nœnias,
 Et tempus studiis perdere inanibus:
 Quondam quem deceit fatis
 (Inquis) me canere, & præmia carminum
 Iuxta fluminis Henari
 Ripas expositam poscere lauream,
 Grandævum potiùs iuuet
 Annis, cura gravem & corporis artubus,
 Ac iam proxima funeri
 Discinxisse novis tempora frondibus.
 Q U O D si te pudeat tui
 Dilecti vsque Ariæ plutibus antea
 Lustris, nec minus insitum
 Internis penitus visceribus mihi:
 Me contra miseret, meum
 Sayam sollicitum visere adhuc meris
 Nugis, continuum quibus
 Vitæ tempus agit, scilicet æstimans,
 Sese voluere compotem
 Summis digna viris magna negotia:
 Nempe & rem populi, abditum &
 Regum consilium, dicta que principum
 Facta & noscere conscium,
 Et tractare modis omnia grandibus.
 V E S T R I hæc summa videlicet
 Voti, hæc diis similis vestra beatitas,
 Noctu & perpetuum diem
 Incertis hominum fluctibus, & malè
 Invidi maris æmulis
 Curas atque animi impendere seria:
 Quæ & mens & ratio edocet,
 Et Christi sapiens summaque veritas,
 Magnis sæpè laboribus
 Frugis particulam vel minimam bonæ,

Vol

Vel prorsus nihil edere,
 Plerunque agricolas quod perimat suos,
 Ipsumque intereat simul,
 Et cogat Nihilum surgere multiplex.
 Ut si quis tenebris velit
 Collator tenebras iungere compares.
 Quin & fallimur improbi
 Nobis, dum propriis credimus artibus
 Conseruanda diutius,
 Aut augenda etiam multiplici gradu
 Istæc plena doloribus,
 Istæc plena dolis ambiguis bona,
 Non vnquam sibi congrua,
 Queis Natura nihil temporis indidit
 Certi, quæque hominem sui
 Authorem esse negant, sed subeunt Dei
 Nutum, summa qui & infima
 Voluit iudicio fallere nescio,
 Nunc heic, nunc alibi edita,
 Et nunc in tenebras iussa recedere.
 Hæc te vel toties tuis
 Explorata oculis, vanaque sæpius,
 Nullis certaque commodis
 Expertum ac nebulæ more fluentia,
 Semper decipiunt tamen?
 Miratumque tenent semper & occupant?
 Quin tu, quo sapere autumas,
 Sensu, quoque vales actaque publica
 Et priuata fidelibus
 Rectum consilii ducere in ordinem,
 Istis cum sociis (quibus
 Etas nempe minor, maior at impetus
 Imponit) precor, inspice,
 Nostrum sanus vter sit magis integræ ac
 Compos mentis, vt alteri
 Atra bile tumens euacuet caput:

Ante

An te, dum mihi prospicis,
 Vexer stultitiæ morbus iniquior.
 Dignique Anticyra intima
 Et multi venias hellebori indigens.
 Certè, vt me tibi comparo,
 Sana mente mihi non videor minùs:
 Quamuis (quod fateor libens)
 Non vendo similem me sapientibus,
 Sed queis & mage amabilis
 Et morosa minùs stulticia imperat.
 Num, quæ sollicitus caues
 Intento studio quæque agitas vigil,
 Quæ secretus & abditus
 Committis tabulis & calamo notas.
 Semper tristis & horridus
 Et qui sæpè tibi tædia concites,
 Hæc nostræ citharæ ac lyræ
 Præferre ac leuibus versibus audeas?
 Queis non Belgica prælia,
 Queis non bella, quibus Gallia funditus
 Sese perdere mutuis
 Armis tendit adhuc vique domestica;
 Non quas alba Britannia
 Naueis Oceanum mittit ad vltimum,
 Prædæ ponderibus graueis
 Sæpè impunè domum docta reducere.
 Non hæc dicere nos iuuat,
 Nec nostri iubet hoc nos animi furoz:
 Sed, cui ponere nil queas
 Et scitu pariter laude & assidua
 Dignum, quidquid habet Polus,
 Quidquid Terra boni possidet infima,
 Vnius meditor diu.
 Nomen Nazariæ laudibus optimis
 Maius carmine & omnium
 Vanum, qui fuerant, sunt, & erunt pij:

Quod

Quod quanto canitur magis
 Et surgit celebre, hoc dulcius insonat,
 Et sese ulterius docet
 Dignum carminibus sine carentibus:
 Siue hoc magnus agat quidem
 Vates quisque potens ardua dicere,
 Seu quisquam per humum mæx
 Voci perisimilis reperit occinens.
 ERGO vt te à teneris amo
 Annis, Saya, mihi nil cupiens priùs
 Mentis foris & vndique
 Felicis, moneo & me socium offero,
 Ictas desine, desine
 Nugas, quoque vales ingenio redi,
 Ac dulces citharæ modos,
 Quanquam, disce, senex: Nulla, volentibus,
 Ætas, discere quod decet,
 Importuna piis serâve creditur:
 Quoque ambo pariter sono
 Concordique lyra, Saya, valebimus,
 Me quanquam strepere anserem
 Contingat, melius te canere & cygnis:
 Hanc vocem dare, quem canes,
 Equatentque choros Angelicos potest.
 Terræ posthabitis veni
 Curis & studiis nulla valentibus,
 Vitæ, quæ superest, breui
 Aut vitare mala, aut addere gaudia,
 Absint mœstitia & metus
 Hinc, luctus, lachrymæ, vos procul ibitis:
 Affect nam senium satis,
 Æqua mente ferat quod patientia.
 Me posthac iuuet ac meum
 Sayam cumque gregis lanigeri choris
 Et cum virginibus sacris
 Tempus perpetuis ponete cantibus

Diso

Diuo Nazaridæ, Deus

Quem natum proprium, quem sibi & vnice
 Dilectum vocat, & probis
 Doctrinæque audis Pontificem dedit.
 Hunc & nocte canentibus
 Nobis, huncque die vesperis ad iubar,
 Quæ confert requiem p̄is,
 Cùm, suprema, volet, tunc veniat dies.

AD IESVM NAZARENVM SALV-
 tatio, & acclamatio.

Svm̄mis Nazarides or̄te parentibus
 Nam viuente Deo matreque Virgine
 Dictat certa fides credere editum ex-
 tremi tempore seculi.

Aeternus fueras cum Patre Filius, *Filius Dei.*

Cùm nondum in numerum defluerent dies,

Sed non corpus erat, non animus tibi,

Quæ nunc dictus homo tenes.

Nobis maior eras, maior & Angelis *Angelis*

Quantum sine carens præstat & eminet *maior.*

Queis natura modum prouida, queis dedit

Certis ordinibus gradum.

Pòst, cum consiliis & Patris & tuis

Et menti placuit Spiritus illius,

Qui numen, licet est tertius, est idem

Tu nobis similis venis.

Idem tuque Deus magnus vt antea *Caro.*

In cæloque manens, natus in infimis

Terris ipse Deus dicier integer *Deus.*

Gaudes, integer atque homo. *Homo.*

Nam quis tertigenum te celebret Deum?

Quem dignè haud valeant dicere Spiritus,

Supremi fuerint quamlibet ordinis,

Artis primitiæ istius.

Mot-

Mortalis sed enim nemo satis queat

Vnicel dō

Te nostrū genus ac scribere sanguinē,
Cūm sis vnus homo, quem Deus vnice
Carum ducit & agnitum.

lectus

Quid nos ingenio tam sterili, & nimis
Deducto ac tenui carmine possumus
Istis exiguē ponere laudibus
Vocis & strepitu lyræ?

At si te sileam sic mihi conscius

Quem iam quidve senex, quod deceat canam?
In cuius variis vna laboribus
Solamen cythara extitit.

Certē vt nulla recens materies modis
Sit credenda meis hæc referam tamen,
Quæ iam dicta aliis cogito dum memot
Curæ & mœstitiæ cadunt.

Hinc primū celebrans incipiam, grauis
Error principiō me rapit, vt putem,
Primum posse aliquid dicere & vltimum,
De te scribere qui paret.

Ergo vt meminero, quæ mihi qualibet
Succurrent serie, dum gradior viam,
Cantando recolam, Regia Principū
Sanctorum soboles aue.

*Regum pro-
genis.*

Nam te perpetuis Iuda recognitum
Inscribit tabulis: hæc genus indicant
A primis proavis quos hominū sator
Pingui ex puluere finxerat.

*Iuda ex
tribus.*

*Adami
fibus.*

At magnum populis inde fidelibus
Exemplum Saraes vir reuerentibus
Gratus principibus, notus & hostium
Terror, te sibi præsciis.

Abrahami

Arcanis tenuit pollicitus fore
Diuino & genitum munere filium
Felicem variis gentibus vndique
Cæli templa quot ambiunt.

*Semen pro-
missum.*

*Gentibus
benedictis.*

Quin

Quin & veridicis carminibus potens
 Quæ sunt, quæ fuerant, tradere, nec minus
 Quæ ventura forent Iesiades, suum *David*
 Natum præcinuit David. *filius.*

Regnantum ille quidem constitit optimus
 Ornatusque Deo, & multiplicem istius
 Quem tu verus agis, gessit imaginem
 Pastor, sed tamen haud parem.

Regem te genitum prædocuit polo *à Magis*
 Visa stella viris, quos sapientiæ *rex præ-*
 Exornat titulus: te ergo quis ambigat *dicatus.*
 Summum dicere Principem?

At quàm sanctum hominem te veneratier *à Ioanne*
 Sit fas, ille etiam sensit, in alueo *sanctus*
 Iordanis qui homines quotquot eunt, volens *cognitus*
 Vnum te excipiens lauat.

Hic quanquam celebris nomine Gratia
 Longè, fassus ait, se tibi ut imparem *Ioanne*
 Debere ad genitæ, cedere, ut abluas *maior.*
 Quidquid sordis inhaerarat.

Templi magnificis molibus altior *Templo*
 Extas, atque Dei multa capacior, *augustior.*
 Vnum te ipse suam lætitiâ Parens *Patri gra-*
 Natum cum vocat asserit. *tissimus.*

Ille istis manibus tradita prædicat *Præceptor*
 Dispensanda tuis nutibus omnia, *declaratus*
 Quæ donare potes, quæ labor atque onus *Quietis*
 Peccati requiem negant. *promissor*

His præbes requiem, veraque gaudia:
 Nam puti miseris author es otij
 Quæ non ipse dicas sabbatha, sunt onus,
 Egypti ac labor improbus.

Tu cunctis etiam vatibus anteis
 Quotquot prisca pios secula viderant:
 Vatum de numero nemo fuit, tibi
 Se qui non sua & arroget.

R.

Moses

Mosēs qui fuerat visus idoneus
 Signis Israëlī tesqua per arida
 Ducendo ipse pedum & cum grege philistulam
 Desert huic Domino, vt minor.
 Fidum se famulum qui dederat prius
 Expectare iubens te melioribus
 Custodem ac Dominum legitimum artibus
 Maiori pecori ac ducem.
 Illi causa breuis contigit Israël,
 Bissena Isaciadæ progenies viri.
 Cunctis læta fore vt pascua consulas
 Et communia gentibus.
 Felix tu pecori pabula quærere
 In suspecta; mali & libera graminis;
 Felix præcipui seminis agnitor
 Quod fundo in proprio seras.
 Te cultor pater vt propriam fouet
 Vitæ, quiq̃ue tuis pamping in situs
 Succis legitime crescit, agricolam
 Et fructu & foliis iuuat.
 Qui terram variis induit ac nouis
 Ramis & folio & frondibus arborum
 Vnam fructiferam cætera vincere
 Certam ligna sacrauerat.
 Cuius & medico præsidio, breuis
 Quæ nunc vita hominum, non numerabiles
 Produxisse dies incolumes potest *Vita.*
 Leu intactaque morsibus.
 Magna & multa, sibi dum malè consulunt
 Mortales, adimunt commoda, & illius
 Ligni subsidio se procul amouent
 Exclusos aduū & via.
 Nunc quam prisca diu secla negauerant *Lux.*
 Vitro vita hominum luxq̃ue volens; adest,
 Quæ se ipse ipsa probans viuere, fas, ait,
 Fas est viuere, viuite.

Ac

Ac nescire viam nemo negotio

Via.

Apponat, docilis dum modo te ducem
Tève vltro expositam dum teneat viam
Voto non erit irrito.

Demum, quidquid erat pollicitus poli
Rector, diuitias regnaque lucida,
Tu præstas, ideo solus & efficax
Summa & dicere veritas.

Et regni ipse I E S V S nuncius aduenit
Magni & polliciti denique Pontifex;
Vt quas diuitias cum Patre possidet,
Fratres diuidat in suos.

Seruis, non placidum qui fuerant pecus
Nec seruire valens ipse vicarium
Se dat; quique operas assiduas vetans
Scripta ergastula delet.

Magno sponte Patri se famulum dedit,
Idemque vltro hominis filius audit;
Nempe hac arte Deo reddere filium
Adamuè famulo parat.

Quis turbæ per agros esurientium
Tam larga subito fercula sufficit?
Vt istis merito de manibus queam
Natam dicere copiam.

Hic commissa scelus ~~que~~ hinc hominum luit
Insons ipse tamen purus & innocens
Has vltro ipse volens & bonus excipit
Parteis, fortis vt expiet,

Sic vt ante suo numine comparem
Æternum Pater hunc summus amauerat,
Nunc & iure sua pro reuerentia
Gratum diligit hunc virum.

O lumen, decus, ò te excipientium
Opportuna quibus commoda prospicis
Hos instante tibi quamlibet aspero
Vitæ diligis exitu.

R 2

Tan-

Tantis totque diu cognite munerum
 signis atque opibus qui Domini refers
 Auctor nomen, opes, pacificam & vicem
 Felix, fauste & ades precor.

PRIORVM IESV PARTIVM
 perfolutio.

Carmen Dicolon Distrophon.

IAM te doctorem veri, summiq̄ue decoris
 Præsentem spectare magistrum
 Fas fuit Isacidum genti, fas dicta probantem
 Diuinis cælestia signis
 Qualia non prius viderunt tempore seclī
 Qui primi vixere parentes,
 Sed neque posteritas horum quoque talia vates
 Facta sibi dictatave monstrant.
 Omnia te officio verbi ac virtutis I E S V,
 Qui sapiunt, superasse fatentur.
 Quid superest quod agas? edissere num bonus, atqui
 Te nullis cognouimus horis
 Marcentem, nullis otium quæsisse diebus,
 Aut finem requiemve laborum.
 Anne insueta prius te iam noua cura fatigat,
 An verus attentum vrgeat, ede,
 Certè sollicitum & fatigentem credere gressus
 Commonstrat properantior iste.
 Num Solymos, via quò ducit, contendis? & illos
 Nunc populos procereſque reuisis,
 Queis bonus & felix veniens, & commodus vltro
 Indignè es persæpe repulsus?
 Nuper & vt repeto, saxis te lædere certos
 Et promptos tamen improba lustr
 Inuidia & mala mens, cæcos qui auidosque nocedi
 Dum patiens æquisque relinquis.

Nempè.

Nempe Patris mandata Dei grauioraque cunctis
 Momentis terræque hominumque
 Sollicitum exercent semper, nullamque paratum
 Obsequij dimittere partem.

SALVTIS PVB. INVTIANDÆ
 sacrosanctum mysterium.

Carmen Sapphicum.

NVper hic magni Patris & superni
 Consilij interpres datus ac fidelis
 Nuntius iusto proprias peregit
 Munere parteis.

Iam nouum præfens opus inchoare
 Gestiens, duro parat ex tyranno
 Liberos primi sobolem parentis
 Sistere fratres.

Namque mortaleis grauibus catenis
 Heu nimis victos miseratus vltro
 Semper ingrata assidui laboris
 Reddere pensa.

Ergo quas olim bonus expetiuit
 Gentis humanæ sibi copulandæ
 Nuptias, ritu peragit latente
 Legitimoque.

Se prius sponsæ dedit, hanc sui que
 Spiritus puræ facit atque carnis
 Esse consortem, proprioque eandem
 Sanguine potat.

Sanguini ac viuos laticis liquores
 Quos tenet, iungit, fatiare sanguis
 Hanc potest, fordeis aqua perualebat
 Viua lauare.

Rursus & sponsæ capit ipse qualem
 Comperit carnem, bibit & cruorem:

R 3

Mystris

Mystico quæ sunt calicis peracta &
Munere panis.

Vnius leges incunt vterque
Corporis, iam res eademque, idem ius
Surgit amborum, simul vt iungantur
Donâdofaque.

Alter æterni tulit ex parentis
Regia vitam, solidique amoris
Numen, & pacem, & placidam quietem
Lætitiamque.

Altera crimen, scelus è lutosis
Traxit Adami domibus nefasque,
Traxit ærumnas, miseræ ac dolorem
Daminaque mortis.

Hæc amans nuptæ sapiente coniux
Corde suscepit, medicaque solus
Arte qua pœllet, reparare solus
Fortis adornat.

AGONIS CHRISTI INITIATIO.

Carmen Dicolon Tetraastrophon.

---ou---uu---ouI---uu---ou
TUrba & vulgus iners cedit, cedit,
Mundanz proceres & sapientiaz
Hinc vos este procul, mystica dum sacri
Vates carmina dicimus.

Cœnosis suis gemma nitet nihil,
Sed calcata iacet: liba cani dare,
Aut deuota sacris quæ fuerint focis,
Vt mox euomat hæc, nefas.

Hæc nunc exiguo nos canimus gregi,
Quos nec fert tumidos multa scientia,
Innati sceleris quos mage conscios
Vitæ & pœnitet improbæ,
Hos ad sacra voco, sic voluit Pater

Qui

Qui depressa leuans ardua deprimit,
 Regaliq̄ue apicem vertice detrahens
 Transfert pauperis in caput.
 Dura vt cuncta vide, vt pinguia corripit
 Ignis ardor auens, tendit & vrere,
 Consumit quæ potens linquere inutiles *q̄*
 Tantum quos repulit saleis.

Vnum ast ignis edax vincere non valet
 Aurum: namque parens esse potentius
 Natura hoc voluit, ferre quæ feruidos *q̄*
 Flammarum dedit impetus.

Exercere potest cedere nescium
 Autum flamma vorax, quod magis integrum
 Miratur subitis vsque laboribus
 Extare, & nitidum magis.

Si ramenta grauis sulfuris, horridi &
 Æris mixta bonus iunxerit artifex
 Cum puro & solido, quod placidus creat,
 Auro, solq̄ue volens fouet;

Illo quidquid inest corpore sordium,
 Quod metalla sui muneris asserunt,
 Exustum penitus perdit edax focus,
 Auro nil tamen eripit.

Tum quæ iuncta prius ferbuerant simul
 Æris membra suis viribus efficax
 Incrementa sui lucida corporis
 Mutata artifici refert.

Auctis ponderibus ditior aurifex
 Gaudet, consilij compos & optimi,
 Victicemq̄ue sui dein patientiam
 Auri prædicat & canit.

Sic gens fœda hominum, sic vitiiis scatens
 Detestanda Deo corruerat, nisi
 Verbum cuncta Patris cuius erant opus,
 Mortalis fieret caro.

Nam qui magna potest iungere paruulis,
 R 4 Hunc

Hunc nostri generis participem dedit
 Humani & voluit sistere sanguinis
 Expertem vitij tamen.

Cuius lux tenebras reddere lucidas,
 In lucemque valet quod fuerat nihil
 Proferre, atque suæ terrigenas potest
 Vitæ effingere compotes.

Ille vt vera fuit vita carens malis,
 Mortis perpetuæ sordibus improbæ
 Se carni atque suæ confociat decus
 Carnis diuæque munera.

Inde in se socios suscipit & sibi
 Coniunctos sese ac deuouet ignibus
 Certus atque bonus pura reponere
 Quæ iam sordida suscipit.

Quare & multiplici pondere criminum
 Et culpis hominum pressior incipit
 Tædere, ac teneris contremittit artibus
 Culpæ conscius haud suæ.

An non æthereum corripit tremor
 Orbem, pondus vbi sustineat graueis
 Terræ, cumque suis suscipiat polus
 Vna voluere cursibus.

Ergo hic in faciem quod cubat & gemit,
 Quod sudore I E S V S sanguineo madet,
 Quod clamans precibus sollicitat pius
 Æternumque rogat Patrem,

Vrentis fuerint principia arbitror
 Flammæ, quæ penetrans viscera in intima,
 Humani quod erit sordidi & asperi
 Extinctum in cineres dabit.

Hæc nunc lucta prior, tentat auens sacrum
 Aurum mors rapidis vrere motibus,
 Inuaditque ferox & properat minax
 Vicisse, vt solet antea.

Frustra: namque sibi vita aliam inuenit

Mor.

Mortem, quæ indomitos opprimat impetus
 Mortis, quæ fuerat imperio prior
 Regnum & tenuerat diu.
 Verbi iuncta sacris artibus ac dix
 Carni posterior mors superat malæ
 Mortis præualidum robur, & inuido
 Victrix de folio eiicit.

AGNVS EXPIATOR CAPTVS,
 vinctus, ductus.

Carmen Dicolon Distrophon.

Q Vi se negare nemini mortalium,
 Fugisse qui nullum solet,
 Petentibus qui se libenter indicat,
 Fert ipse & vltro commodum.
 Qui deuiantes sponte quærens excipit,
 Longeque palantes vocat;
 Nec tam benignus se dat æthere aureus
 Sol, improbis olim & probis
 Quàm templa perfrequentia atque perfora
 Ac densa per gymnasia
 Planè tenendum planeque dat se bonum
 Multis modis & vtilem.
 Hic Galilæus natus in præsidium
 Leuamen ac dolentium.
 Qui cæca præfens integrare lumina,
 Et crura claudis reddere,
 Sensumque surdis innouare in auribus
 Mutis & eloqui dare,
 Qui mortuorum membra extincta visitur
 Vitæ reponere efficax,
 Hunc, hunc ligandum quæritis cur improba
 Vos turba serui cumque heris?
 Quo vel retorto fune vinctum brachia
 Et recte collum ducitis?

R 5

Quid

Quid fecit aut commisit hic in vos grauis
 Vestrosque forsan principes?
 Num vera quòd dicendò monstrauit bona,
 Multum remotum & his malum?
 Quòd deuiatos turpibus fallaciis
 Erroris hic redarguit?
 Demum salutis quòd docet certam viam
 Mentisque morbos indicat?
 Infana morbos quos amare industria
 Non passà curari solet,
 Docti & magistris inuidere consill,
 Assueta prauis artibus.
 Sic est, vbique semper Agnus hic adest,
 Hic mundus ex quo constitit,
 Multis at idem dura plura perpeti
 Tormenta prauè cogitur.
 Beatus, hunc non alligatum qui trahit,
 Sed liberum qui suscipit.

DE IESV FLAGELLIS CASO.

Carmen Iambicum.

IAm iam flagellis verberare carnifex
 Vel parce lassius membra candido chore
 Lucis quæ primæ puriora sidere,
 Quæ vel remota veste maius indicant
 Latere nostra sensuum quiddam vice
 Illis sacrum numen inesse & artibus,
 Primùm vereri quos vbi nudaueras.
 Te oportuisset integræ mentis modo,
 Humi iacente atque adorare pectore,
 Exosculatum diua atque vestigia,
 Subtracta queis tumentis vnda marmoris
 Sacro terentis gaudet attingi gradu.
 Lupo, leone, & viso te magis ferum

HUNG

Hunc innocentem cedere haud pudet tamen,
 Plagis pigetve tot cruentis vivere,
 Sudore multo dum feris licet madens
 Mutare fracti fascis haud cessas ferox
 Virgas retorto fune rigido ac nimis.
 Quid iste, quem sic afficis crudelibus
 Dignum flagellis ediditve criminis?
 Præiue quid nam protulit eloqui?
 Quos nam tumultus lege dignos vindice
 Commouit author, fouit aut latentibus
 Dissimulator vt solet vaser dolis,
 Flagris quod istis arbiter coërceat?
 Suspecta quando turbæ culpa postulat.
 Prætoræ vestro audire nempe Pontio
 Vel criminator iussus est nil improbæ
 Causæ immerentem constituisse in hunc virum.
 Hoc te vel auocare prorsus debuit
 A verberandi iniurioso munere
 Mercede quamlibet rogatum diuite,
 Nedum nihil quod inde mercedis capis,
 Immitis vltra verberantis impiam
 Incontinentis & malæ manus notam
 Istum relinquant, si sapias, tortor bonum,
 Mitem, modestum, pluraque & certum pati.
 Durum loqui quicquam tibi vel asperum,
 Quin me vel ipsum te vel imò ambos quate,
 Ambos feri, me teque, nam commissimus
 Immane crimen nolmet inque principem
 Cæli Deumque, remique sacram publicam.
 Nos orbis omnis ordines turbauimus,
 Terræque cælos improbi subiecimus,
 Concinnoque antè cursibus in sidera
 Nos fluctuosum misimus prauis mare,
 Plectuntur ergo teiga, quæ forent nisi,
 Et summa cuncta mundi & ima protinus
 In nil redacta corruiscent funditus.

Nam

Nam si quid vsquam partium mundi manet,
 Quod cedis istud forte & istud optimum
 Volens & vltro sustinens fulcit caput,
 Et cuncta tendit innouare perdit.

IN CHRISTVM PRODVCTVM.

Tricolon Carmen Dicolon Tetrastrophon.

TRistem per plateas, compita per, foraque,
 Et matrum gemitum & sentio virginum,
 Ac suspiria mœsti
 Lamenti audio nuntia.
 Confusi ac varij iudicij indices
 Rumores populus (sic solet) excitat,
 Illos acta probanteis
 Isti, cernis, vt improbent?
 Exultant proceres & procerum asseclæ,
 Et quoscunque iuuat fama superbius,
 Vt duris equa frenis
 Arcto & carcere libera.
 Rursus mite pecus, grexque modestior,
 Gens proba ac placidi consilij potens,
 Humanique laboris
 Certè conscia pars gemit.
 Doctrinæ solidæ commoda mentibus
 Discendi cupidis eripi vt hi dolent?
 Solamenque malorum
 Hi desiderijs petunt.
 Hæc dum turba oculos attonitos tenet,
 Et rumor pauidis instrepat auribus,
 Varis discere auentis
 Causam solliciti ac nimis
 Inter sæua tubæ & murmura cornuum
 Præconisque graui voce notabilis
 Vincetus prodit I E S V
 Duri iudicis è domo.

Et quæ

- Et quæ tanta mali stultitia arbitri,
 Immunem penitus qui modò dixerat
 Supremo è solij loco
 Te nunc supplicio arrogat?
- An quòd perpetuò cuncta silentio
 Nuper falsa notas crimina, quæ inuidus
 Obiecit tibi fictis
 Delator malè fraudibus?
- An quod præcipitis cæcus & insolens
 Iudex inuidiæ terribili metu
 Inuisus te inimicis
 Per scelus dedit & nefas?
- Quis tam stricta ligat brachia funibus,
 Certam quæ miseris ferre solent opem,
 Et iam corpora funsta
 Vitæ reddere, ab inferis?
- Et quis nam impositi pondere tam graui
 Ligni istis humeris faber iniquior,
 Crudeli ne fuit fas
 Te infamique mori cruce?
- Mens iam nostra factò prædita lumine, &c
 Quid prisca vmbra velit cernere doctior,
 Hæc spectacula magno
 Noscit consilio edita.
- Miratum ante tuam me patientiam
 Inuisitam innumeris sæpe periculis
 Ad mortem superesse.
 Moses admonuit pius.
- Hic est ille, tibi nostra volumina
 Quem multis celebrem ritibus ac modis
 Viuum sistere ad aras
 Mactarique iubent caprum.
- Idemque ille caper qui subit omnium
 Et noxas hominum, &c tristia debita,
 Deuorumque piando
 Præbet pro populo caput.

Ergo

Ergo ignominias, opprobrium & graue
 Quondam sacrilegi & perpetuo improbi
 Totius generis fert
 Humani hic caper vt luat.

Vltra castra procul promeritas *malè malè*
 Priuati sceleris *quæ* & malè publici *æ*
 Asportare iubetur
 Iram supplicij & vices.

Hic dum missus abit per loca deuia,
 Qua mortalis iter nemo valens terit
 Ventis irrita nostra
 Vnus crimina diuidet.

Idemque alterius (namque agit omnium
 Sacrorum solidas vnicus efficax
 Partes) mystica cæsi
 Herci munera perficit.

Suius caro tuis criminibus rea
 Et nostri vitio sanguinis omnium
 (Sic nil ipse nocens vult)
 Aras imbuet vltimas.

Humanæ impositam gentis imaginem
 Vrendam tacitis sustinet ignibus
 Hæc, dumque ardet & idem
 Priscos in cineres ibit.

Ardebit penitus, se & poterit sua
 Virtute & validum sistere & integrum,
 Nec, quæ labe carebat,
 Carnem flamma vorax teret.

Olim nec patitur sancta religio
 Communem hæc breuibus arcta & in oppidis
 Intra mœnia & vri
 Terris quæ litat omnibus.

Quare instructa grauis pondera nunc gerit
 Ligni quo impositus flagret & ardeat,
 Flammissque integer ipse
 Ardens expiat omnia.

Ergo

Ergo mæstus agat nos meritos dolor,
 Quorum noxa fuit quod velit hic pati,
 Auctoremque salutis
 Grata hunc mens canat vnicum.

IESVS CHRISTVS IN CRUCE
 ce salus pub.

Carmen Tricolon Tetrastraphon.

Q Vicunque sœuum visceribus malum
 Cæco latens & pectore pestilens
 Draconis antiqui venenum
Hactenus indomitum gemebas, ~~subter~~
 Et quisquis artus membraque saucius
 Doles vagus dum per loca deuia
 Repentè adorti dentis atros
 Et varios paceris colubros,
 Pendens alti de stipitis cruce
 Ferroque fixi iuspice, suspice
 Serpentis & corpus cruentum,
 Vulneribus caput & notatum.
 Misertus vnum nam voluit Deus
 Languentis olim non medicabiles
 Humi reperta ab arte morbos
 Præsidium hoc superesse gentis.
 Est carne in illa, quamlibet horridam
 Nunc intueris, vulneribus virus
 Sœuum exprimendi potens vis
 Et penitus sibi combibendi.
 Illo latet qui in corpore spiritus,
 Humana sese in membra potest dare,
 In his & extinxisse letum,
 Et propriam renouare vitam.
 Mortale quidquid prouenit omnium
 Mortalium de sanguine, protinus

Istius

Istius olim destinata
 Morte sacri colubri interibit.
 Squamosa quæ nunc terga vides tuz
 Horrent vetusta pellis imagine,
 Exutus hac, me teque secum
 Restituens nouus enitebit.
 Cur hunc rubente (discere fas mihi)
 Deus metallo constitui iubet?
 Quod pluribus plagis feritas *petitus*
 Firmior vtiliorque constet.
Altam vides nunc suspicit vt polum, *Aleum*
 Pulsatque acuto sidera sibilo,
 Vt quoque sublimis iacentem
 Conspicit exequiturque terram?
 Vtrunque tendit & fouet & valet
 Telluris imos ætherci, & editos
 Terris poli adiunxisse muros,
 Perpetuam & sociare in urbem,
 Primam ruinam tempore quo draco
 Cementa mundi prodiderat ferox,
 Sic faciendum fortis orbem
 Vnicus hic tulerat redemptor.

DE IESV CORPORIS IN MO:
 numento depositione.

Non dicta prisca prælia vatibus,
 Maiusque cunctis historiis decus,
 Angustioribus lyrae fas
 Dicere carminibus Poëtae.
 Cælestium quæ spirituum chori
 Maiora sensu vocibus ac suis
 Certè fatentur: sed silere
 Quis poterit, meminisse iustus?
 Sortiti vt olim quis valet ingenl
 Virtute, debet reddere, quas bonum
 Laudes

Laudes Dei nomen reposcit
Omnibus ordinibus benigni.

Celata IESV Nazidæ diu,

Vis (nemini vîquam terrigenum grauis)

Exempla diuini domandis

Roboris exhibuit tyrannis.

Nuper docendi ad munera creditus

Natus magister, frangere arundinem

Fumantis aut ligni molestam ex-

stinguere particulam negator.

Nunc orbis hosteis, quotquot erant, trium

Inscripta turma in nominibus ducum

Vnius exemplo duelli

Strauit humi domuitque victor.

Satan, & atrox Mors, scelus & malum

Diuina quondam regna rescindere

Iurasse coniunctis feruntur

Vitibus, auxilioque firmo.

Seducta portas femina prodidit,

Illa & matitum miscuit in dolos,

Qua fraude gaudentes in arcem

Nil piguit penetrare mundi.

Munita multis artibus vndique

Iniuriosæ castra tyrannidis

Mortalis haud vllam putabant

Possè manum releuare fortem.

Opes & artes & sapientia

Fastusque mundi, cunctaque publico

Parteis sequebantur superbi

Principis atque erebo imperantis:

At vita, puro in lumine cui manet

Æterna sedes, summaque consilii

Constat facultas, quam tenebræ

Cernere non valuerè acutæ.

Demissa magni de folio Patris

Mortalium se vestit artibus.

S

Natus.

Natumque ut amborum parentum
 Atque Dei atque hominis refert se.
Formam priorem sub teneræ oculit
 Carnis velato tegmine, quod labor
 Tentare possit, mors quod intra
 Sepia sui putet esse iuris.
Intaminata se patientia
 Exornat armis vincere idoneis:
 Normamque pugnandi à paterno
 Consilio obsequioque discit.
Sic in theatrum se dedit infimi
 Mundi, cateruam & prouocat hostium,
 Spectante multorum frequente
 Spirituum atque hominum corona.
Illum dolosa primus imagine
 Satan semel, bis, tertium & impetia
 Sed victus expulsusque campo
 Insidias parat expedire.
Mirè apparatus quem rationibus
 Nec sanctorum vincere nomine
 In ciimen, orbis pollicendis
 Nec valuit pepulisse regnis.
Tandemque mortis non superabilem
 Primi parentis prolibus antea
 Deliberati vim dolosus
 Excitat in caput immerentis.
Hæc inferendo supplicio & asperis
 Exercitati membra doloribus
 Vicisse credens, victa demum
 Concidit, euanitque in orcum.
Nam vulnerati saucia dum vorat
 Membra innocentis sanguine plurimo
 Perfusa, persensit viri se
 Illius interitu interire.
Nam vita, letum perdere quæ valet,
 Illi atquebat viuida in artibus:

Mori.

Mortique, viuentum cruor qui est
Certa salus, fuit in venenum.

Huius peractis sancta laboribus
Nunc dum sinuntur membra quiescere
Clausi sub vmbra saxi, ad imas
Spiritus ingreditur latebras,
Sed et sanctos quotquot ad inferos
Suprema tractus prætulerat dies,
Victor liberatos recensens
Ordinat in seriem triumpho.

DE IESV CHRISTO EX MOR-
tuis exstante.

Carmen Sapphicum.

N Vllius quondam memoratur xui
Purus æquè sol nituisse in annis
A die primùm peragrati in amplo
Æthere cursus.

Aur nouum se nunc proprio dat axi,
Orbis aut signum renouati præfert:
Certe id est: author suus atque mundi
Nunc noua præstat.

Lumen auroræ prius vsque noto
Tempore affulgens hodie videbant
Monte de summo vigilesque, mente ac
Simplice testes.

Efficax vitæ solidæ ac salutis
Prædicant cæli micuisse lumen,
Quale & excelsis animis superna
Fulget in vrbe.

Ergo iam terræ copulantur imæ
Iura supremi sociata regni,
Nostri & in cælos generis colonos
Ducere iam fas.

S 2

Filius.

Filius magni facit hoc parentis,
 Et potens quidquid placuit, secundo
 Ponere euentu, & malè fausta ab orbe
 Pellere fortis.

Illius primum variata dicto
 Constitit mundi speciosa moles,
 Spiritus, stellæ, decus atque glebæ
 Sponte virentis.

Vnda & incertos numeros natantum
 Vnico effudit grauidata partu:
 Fertilis tellus triplici remittit
 Prole animanteis.

Sanctiusque istis opus atque diuz
 Mentis affinem speciem creator
 Edidit certo studio, sibi quam
 Dedicat vni.

Hanc dolo sed mors, comitesque mortis,
 Impium crimen, scelus & superbum
 Vitæ ab auctore, heu, pepulere cæci in
 Carceris antrum.

Mille plus lustris doluisse mæsti
 Constat Adami sobolem ferocis
 Vinculis regis nimis obligatam
 Seruitioque.

Heu quibus, quantis operis grauique
 Pondere ingratae miseræque vitæ
 Indigens somni breuis & quietis
 Tempora traxit!

Post vbi ærumæ satis ac laborum
 Visa iam mundi subisse secla
 (Vt Patri, vt Nato placuit, benigno
 Spirituique)

Lumen æternæ regionis alto ex
 Æthere in terram veniens profundas
 Inirat immune tenebras, opaca &
 Per loca transit.

Altero

Altero densam referente nubem,
 Altero lucem latere in rotundæ
 Instar exurgit validæque vtraque
 Parte columnæ.

Publicos hosteis populumque amicum
 Unico amplexus capit hos & illos
 Corporis nexu, variata & ambos
 Sorte reponit.

Dum per irrupti pelagi fluentis
 Sanguinis undas penetrat, malignam
 Obruit Chami sobolem, tyrannum
 Perdit & ipsum.

Quotquot at voto studio ac fideli
 Lucidam fortes tenuere partem,
 Littus ad vitæ validos tulit trans
 Incolumesque.

Hostium nunc post spoliata regna,
 Lumen effulget, nihil id suæque
 Lucis in densis tenebris remittit
 Mortis & umbra.

Iam mihi non sint metuenda leti
 Vincula, non cæcæ fera monstra noctis,
 Dum bene & fido bene & obsequenti
 Tutor adest hic.

Victor intactis hodie sepulchri
 Qui micat signis, misero & negatas
 Antè mortali referat potenti
 Numine portas,

Sternitur iam nunc superum in remotas
 Ciuum sedeis via sacra puro
 Lucidi ac firmi lapidis colore
 Multiplicique.

Rumor est, illic plateas per omneis
 Aureum velum, niueamque vestem
 Ritè festiuo & pretiosa cultu
 Cuncta nitere.

Arcubus, signis, vario ac tropæo
 Compita ornantur, fora, templa, vici,
 Quæque Dux parti statuit triumphæ
 Ducere pompam.

Hæc semel cælo sita, crede nunquam
 Invidum lædet monumenta tempus,
 Cui neque in regnum est aditus supernum,
 Iura neque vlla.

Ter quater sunt hi solidum beati
 Queis triumphantem bene profecutus
 Læti & admissis licet apparatus
 Cernere festos.

Illius quos spes fouet obtinendi
 Muneris, nunc dum breuis hæc moratur
 Vita, conceptis minus, ô minus nil
 Iungite votis.

Interim cantuque chorisque læti,
 Queis tamen & mens volet vltra in altos
 Siderum tractus, celebremus alium
 Nomen IESV.

LIBERTATIS VERÆ INSTAV-
 rata gratulatio. *Exod. 15.*

Hostibus ereptos, queis tot per secula nostrum
 seruierat genus ingrato assiduoque labore
 Colla humerosque terens lassum mercedis & expet
 Ac pauido semper sensu & peiora timente
 (Nulla quies operum pensis & nulla dolorum
 Hora immunis erat, rigidi aut securo flagelli)
 Iam renouata iuuat felicitis munera vitæ
 Tempus & ingenuæ sortis repetitaque lucris
 Commoda solenni memores alacresque referte
 Carmine, & auctori monumētum ponere Christo,
 Quale Arabum per agros quondam post littora rubri
 Incolumi superata maris gentique suorum
 Atque

Atque sibi Moses cecinit meditatus, honesta
 Eliditque soror Mariam tenerisque puellis
 Tradidit, ac nostris longè melioribus olim
 Temporibus certa memorandum laude reliquit.
 Namque canebat uti pridem crudelia passum
 Multa diu Israelis populum, dum sœua nocentis
 (Dum nimium immitis superessent regna tyraani
 Seruitio qui se, Nilum imperioque tenebat)
 Et signis & portentis plagaque frequente
 Vibibus ereptum Phariis miracula tandem
 Plurima post, vna incolumem dein nocte dedisset
 Ille Deus, qui pollicitus multo antè parentum
 Electis, certam fore se præstante salutem.
 Præstitit is nobis, inquit, veraxque bonusque
 Sublimisque Deus, memor hæc cui carmina semper
 Et memori referenda animo & retinenda fideli
 Poni mus atque excellenti celoque dicamus.
 Ille ut equos equitesque mari demersit, & altis
 Fluctibus implicitos Vindex meus obtuit I A S?
 It mihi præsidium verè, is mihi sola salutis
 Virtus, materia atque extat, quam versibus vsque
 Perpetuis celebrem: namque vnicus est mihi fortis,
 Ille meum decus est, solus cantusque decori
 Argumentum ingenii. hunc vltra tendimus astra
 Et iugo ingenio quamuis, studio tamen amplo,
 Tollere conceptis & mente & pectore votis,
 Ille ut certa meis tutela parentibus vltro,
 Et Vindex Iudexque fuit, variumque periculum
 Hos superare dedit per inhospita & hospita Princeps,
 Sæpe loca intactos deducens sospite cursus,
 Sic mihi & assertor constat, sic fortis & idem
 Vincere cuncta potest I A S nam prælia, solus
 Ipse salutis habet victor nomenque decusque.
 Cernis ut in medias pelagi detruserit vndas
 Pargonis armatos currus, structasque phalanges,
 Delectosque duces Erythræi stagna profundis

Fluctibus obruerint, grauibſque ſimillima faxis
 Turma coacta omnis baratrum descendit ad imum?
 Profuit ille furor nihil his vſuſve natandi,
 Nec poterat prodeſſe ad o, tua dextera quando
 Vnica collisus I A S peſſundabat hoſteis,
 Dextera magnificis exemplis nota potentis
 Roboris, illa tibi inſenſos quos mente ſuperba
 Inſaniſque animis furor egerat, illicet auſos
 Conſilium temerare factum, tua maxima virtus
 Perdidit atque iſta, lentè quas concipis, iræ
 Vltices magnæ ſcelerum; ceu ſtamma vel Eurus
 Corripit illa leues ſtipulas, hic fluctibus alti
 Incumbens maris vndiſono ferit æthera iactu;
 Spiritus iſtius naſus ita tollere præſens
 Oceanum in cumulos, altis & montibus vndam
 Stare iubere parem ſubito fluidumque liuorem
 Surgere, & in vitreum veluti concreſcere culmen
 Vndique, diducto que vias aperire reſeſſu.

Tunc inimicus atrox, fugientes perſequar, inquit,
 Magna relaturus deprenſis hoſtibus atque
 Nudatis ſpolia & præda rediturus onuſtus,
 Poſtquam vibrato gladio ſiſtencia multo
 Pectora noſtra manus repleat ſatianda cruore
 Et genus inuiſum perdam, ſtrage que ſuprema
 Conſectum extingua penitus tenebriſque recodam.

Talia iactantem tuus I A S ſpiritus altos
 Vorticibus merſit reſoluta mole tumentis
 Inſtar montis aquæ ſua iam que in ſtagna reſuſe
 In mare coniectum grauiore vt pondere plumbum
 Diſſiſo descendit iners cedente liquore.

Magne I A S tibi quis ſimilis de fortibus? Ecquis
 Sève parem tibi componet referève ſecundum?
 Qui ſacra virtute vales cunctiſque remota
 Exemplis, ſuperaſque vices hominiſque Deum que
 Heroas vulguſque Deos quos prælicat. At te
 Intrepidus celebrare, tuas vel dicere laudes

Nemo

Nemo valet, quæque ipse edis miranda referre
Nemo potest superum & nostros vincens sensus.

Te dextram tendente istam terra ima dehiscens
Perdidit absorptos hosteis, quos atra vorago
Sustulit è medio rerum: populumque redemptrix
Ista eadem incolumes deduxit dextra per altas
Constratasque vias surgentibus undique muris
Undarum & pelagi, hanc idem dux maxime plebem
Deduces ad templa, tuo quæ nomine sancta
Edificas specie insigni, tibi regia post hæc
Hæc erit, en tua per genteis populosque per omneis
Fama volat, terretque animos, mentisque timore
Solicitat pauidas, trepidantem plurima mordet
Cura Palæstinum iam longa in pace quietum.

Te proceresque tremunt, quos aspera munit Idumes,
Teque duces pinguesque gregum quos lata Moabi
Pascunt prata metu exhorrent: stipataque regnis
Terra Canaghanus variati nominis vnus,
Quam coluisse dabat soboli gentique suorum.

His, prope fulgentis flammæ ut cæralique scens
Defluit, attonito funduntur corda pauore.
Hos pauor, hos teneatque stupor tua magna timetes
Brachia, & ut lapides firmer cogatque silere,
Dum tibi, quam valida ascribis virtute redemptam
Plebs hæc, immotos inter nimiumque stupentis
Transseat incolumis Duce te, sedesque beatas,
Pollicitus quas es patribus, teneatque colatque
Hæc, vbi sacro surgunt tua regia monte
Regia templa tuo solio fundata tux quæ
Extruxere manus IAS, ruituraque nunquam
Imperij iurisque tui in ditione locata.

Regna IAE stabilita manent semperque manebunt
Tempora dum fuerint, & postquam tempora fines
Constiterint emensa suos, æternaque nullum
Posteritas habitura modum successerit, vni
Stabunt regna Deo, sæuum qui Parthonis vltor

Perdidit imperium, ferratis curribus ausi
 Aurigis turmisque equitum pedumque cateruis
 In mare sanguineum se commississe furente
 Israelis sobolem studio dum euertere tendit.
 Bellipotens IAS mediis in fluctibus illum
 Obruit, immislas dum dicto concitat undas:
 Nempe suas acies promptosque in bella ministros,
 Et iubet immersos hosteis circumdare, & altis
 Voluere vorticibus, letique includere in atras
 Eternasque domos erebi, sed tempore eodem
 Ipse sui Israelis natos deduxit ouanteis
 Per sola sicca mari in medio constrata, neque vllò
 Hostiliue malo tactos, numerove minores.

IESV CHRISTO IN CÆLVM
 recepto cælium gratulatio.

SANCTO nate Deo matreque virgine,
 Qui formæ alterius, qui alterius tenes
 Laudes eximias: vnus & integer
 Audis qui Deus atque homo
 Sex post lustra boni consilio Patris
 Terræ exacta solo nunc redis, ac tuam
 Æternam repetis visere regiam,
 Quam non antè reliqueras
 Nostrum nemo, sacris qui que palatiis
 Versamur vario munere cælestes,
 Qui que amplum spatium currimus arrium,
 Te absentem meminit polo.
 Ast eius generis quo redis auctior
 Fama, sidereis ædibus antea
 Non visu fueras, quisne putauerit
 Carnem velle Deum fore?
 Astu quæ colubri quæque malis dolis
 Humana in vitium conciderat cato,

Lectum

Letum post obitum ; non valuit suum
Sese reddere in ordinem.

Nec natura, poli quanta sub axibus,
Nec nos, mita tuo numine promere
Quæis peisrpe datum , nouimus vt genus
Possit viuere perditum.

Sed tu in clara potens lumina vertere
Quod densis tenebris horruerat priùs
Dum curas, fore, quod te sine nihil erat,
Te carni insinuas Deum,

Fidus seruus, agens inter inuitiles
Seruos, vita manes, mortis & in sinum
Cum multis pateris dedere mortuis
Te, & cum sacrilegis pium.

Dumque infirma tui puraque corporis
Pars indicta semel prælia sustinet;
Effuso reficis sanguine, quos mala
Mors addixerat inferis.

Prisca, æterna simul quæ fuerat prior,
Illis mors, moritur; corporis altera
Quæ post nata fuit mors, moritur tibi,
Illis languida redditur.

Illis languet ita, vt non queat vltimum
Euasisse diem, quin pereat : tui
Tantum vis valuit viuida sanguinis
Arcano edere numine,

Vt mel, quidquid inest, dulce quod atroget
Olim principium, suscipit & fouet,
Idque in mella potens dulcia perficit,
Sordis cætera & abiicit:

Sic, quæ vita hominum extincta fuit, malum
Hærens dum vitium pectore vixerat,
Vitæ sana tuæ viribus vnice
Maior suauior & redit.

Et mortem & tenebras, sordida & omnia
Quæ vitam obruerant, mentibus intimis

Expul-

Expulsa in barathrum trudis & in suam
Antiquum relegas nihil.

Nuper quos veteris dicere filios
Adami ratio iuraque iusserant;
Nunc fas ætherei dicere iam Patris,
Artus corporis ac tui.

Dum viuunt generant cætera; at efficitur
Tu primùm genitus, dum moreris, potes
Extinctos iterum sistere, & ad nouam
Vitam progenitos dare.

En, quas certa fides spesque diutius
Diuini tenuit polliciti pias
Quas transacta animas secula viderant

Terris degere in infimis,
Vt nunc exilij te duce pristini
Mutatam referunt & memorant vicem,
Authorem pretium teque canunt suæ
Libertatis, & indicant,

Post hac non veteri se de hominum grege,
Censurive ferent fratribus impij
Caini, ætheream quos bonus in tuam
Transfers inque Patris domum.

Felix ergo noua ac progenies ades,
Quocunque iste suo in corpore Pontifex
Dilectos penitus transtulerit, sacro
Natosque addiderit Patri.

Et vos prima nouum nomina ciuium
Quos iam scripta polo pagina censuit,
Iam fas est, superum ianua iam patet,
Vestra in prædia pergite.

Nunc vos ille Patri primitias refert,
Fratris atque sui sanguinis asserit
Commendatque alios, hæc quoque tempora
Quos & postera proferent.

Namque illi e merito dat Pater omnia
Et posse & facere, & vertere, vt ætheris

Ima

Ima regna velens confociet solo, ac
Terras tollat in æthera.

SPIRITVI SANCTO IN APO-
stolos illapso.

Carmen Sapphicum.

PRincipem cæli, Dominumque terræ,
Rebus humanis bene prouidentem,
Et iugo immunis populus perempto &
Liber ab hoste

Credidit quondam, magis ac timere
Credere & certus, simul atque in æthræ
Nubibus sensit nimium sonora
Voce loquentem.

Voce qua magni tremuere cæli
Cardines, colles trepidasse, & altum
Montium culmen crepuisse fundo
Fertur ab imo.

Illa diuinam satis indicatam
Signa mortaleis docuere legem,
Vindices culpæ comitesque pœnas
Dicere certam.

Nil, metus præter dubiosque semper
Mentibus tempus tulit id pauores;
Namque purgare haud valuit recepto
Corda veneno.

Nunc ubi ad summi rediit Parentis
Dexteram victor superata Iesus
Morte, contractis erebique vinculis,
Omnia mutat.

Huius inductus merita probandas
Gratia menteis Patet innouando
Dulcibus verbis fouet atque amica
Voce benignus.

Præstat

Præstat hoc missis Patris atque Nati
Nutibus, motu ac veniens libente
Spiritus, per quem bona summa cuncta &
Ima parantur.

Ille confusum geminum liquorem
In decus rerum, variasque formas
Mouit & fonit bonus & potente
Numine finxit.

Et Patris quidquid placuisse Verbo
Nouit, is prompto ac facili peregit
Munere: hunc quidquid iuuat, vlla nusquam
Tempora tardant.

Non par huic velox radiante fulgur
Emicat flamma, subito & videndum
Sese in occasum medioque tractus
Præbet & ortum.

Ast vbi effulsit fugit & trementes
Luce præstringens oculos pauere
Cogit, hic fulgens vbi iam dedit se
Spiritus hæret.

Afflat, atque vndas mouet & supernum
Pulcra producens generat calorem
Mentibus iustis, renouatque terræ in
Corpore vireis.

Cordis humani malè fausta pridem
Prædia expurgat, sterilem diuque
Fertili succo replet ac beato
Semine glebam.

Protinus cedunt metus, & superba
Cloriz fastus, gemina & cupido,
Et sui fallax amor inuidusque
Stultitizque.

Fausta diuini & sacra fax amoris
Charitas fratris bene amica & hostis
Imbuunt venas, penetrant nouique in
Viscera sensus.

Qualis

Quæss hinc rerum facies, recentem
 Quod decus rerum niteat per orbem.
 Accipe, in quantum breuis expectari
 Iam dabit hora.

Nuper hic cymba tenuique lino
 Piscium captor nihil artis ultra
 Doctus, extinctos homines in almura
 Rete trahit nunc.

Mortuos primùm capit, in sui quos.
 Iura ubi lectos pepulit magistri,
 Liberos præstat, facit & perennem
 Viuere vitam.

Mille bis terque hic hodie natantum
 Fluctibus primæ pelagoque mortis.
 Primus excepit tenuitque sermo
 Iactus & vnus.

Mystica & cæli ex adytis petita
 Verba deuoluens rudis ille pridem
 Edocet, nullis memorata nostro
 Tempore scribis.

Quodque Abrahami ac placidi nepotis
 Compares altis sociisque visis,
 Dat quies nostris senibus diserta
 Visere mente.

Vatibus priscis similes videmus
 Mira sermonum iuuenes locutos,
 Ritè respondens referat rogata o-
 racula virgo.

Plura quid miter? fuerant suæ qui
 Vel rudes linguæ Galilæa turba
 Nemo mortalis sua personare hos
 Verba negabit.

Vnde diuersus sonus? vnde tantam
 Copiam rerum & didicere vocum
 Tam citè certam seriemque dicti
 Diuaque sensa?

Nempe qui quondam sibi conspiratos
 Filios Sethi malè differente
 Voce turbabat, Deus hic eosdem
 Conciliat nunc.

Ille dispersos n̄ eliore turrem
 Et volens urbem posuisse campo
 Omnibus tendit, fouet, vrget, vnã
 Indere mentem.

Ergo delectos operis ministros
 Creditum exemplar tenuisse certos
 Instruit linguis hominum, capax quas
 Diuidit orbis.

Nec sacro defunt operæ labori
 Singulis dum sint eadem petenda:
 Discrepant voces licet, vna cunãtis
 Mens tamen insit.

Mox vbi struãtam numeratus urbem
 Ciuis intrabit, pariter colentum
 Vna vox fiet, nihil indigenãque in-
 terprete lingua.

Vnica æternæ monumenta laudis,
 Vnicè simplex modus & canendi,
 Quæque non vnquam satient piorum
 Carmina sensus.

ZACHARIÆ SACERDOTIS AC VA-
 ZIS IN SECVLORVM FINES,
 communis gratulatio.

Ex Græcis versa.

Carmen Sapphicum.

Pvblicè gratam celebrare laudem
 Israël debens canat imperanti
 Principi cælis, domino & suo, quem
 Sæpe fauentem

Novit

Nouit & magnis sibi hospitem
 Calibus nunquam neque providentem,
 Nunc sui demum memoremque pacti
 Consili que.

Is pium præfens populum redemptor
 Suscipit nunc, quem grauius catenis
 Liberum æternæ ad sacra regna vitæ
 Transferat auctor

Firmat is cornu solidæ salutis,
 In domo ac præstans oleum refundit
 Dauidis fidi famuli, bonus quem
 Vixerat olim.

Ille suscepti sibi dicta quondam
 Consilii sanctis refererat vitro
 Vatis, quorum memorata seclis
 Carmina constant.

Hostium turmis malè & inuadentum
 Nos manu duræ fore liberandos
 Sic bonum sese patribus daturum,
 Sicque benignum.

Sic facti dicti memoremque sancti
 Fœderis, quod iam bonus Abrahamo
 Iure iuratum bene præstiturum
 Pollicitus se.

Liberos vt nos procul & nocentum
 Hostium sæuis manibus metuque
 Nil sibi gratam vetet ac probandam
 Ducere vitam.

Et dies post hac superare quotquot
 Annuat noster numeretque Princeps,
 Et piè & iustè dabit auctor idem
 Viuere cunctos.

Ergo tu Vates sibi destinatum
 Voce venturo præeunte curris
 Nuncius summi puer ô Parentis
 Rite vocandus.

T

Tu

290 B. AR. MONT. LIB. VI. ORIENS,
Tu viam sternes prope te sequenti,
Atque iter rectum Domino parabis,
Doctor instantis populo ac ferendæ
Præco salutis.

Nam salus, culpæ ac vitij remotis
Vinculis, præfens aderit: misertus
Sic Deus noster voluit, benigno &
Numine præstat.

Ille Sol nobis oriens supremo
Luxit è cælo nouus, atque terras
Lustrat inuisens, tenebris repulsis,
Mortis & v̄mbris.

Antè perfusi quibus & pautes
Hæsimus pleni metus atque curæ,
Nunc inoffenso pede per viarum
Fausta feremur.

In cœnobio Regio D. Laurentij,
Anno CIO. IO. XCII.

קהלת

Ecclesiastes.

HUMANARVM RERVM
ACTIONVMQVE SVMMA,
SALOMONE COLLIGENTE
SVBDVCTA, ET CARMINI-
BVS DECANTATA:

B. ARIA MONTANO
INTERPRETE

Latinis versibus M. XI.
excepta.

712

LIBRI ECCLESIASTES
ARGVMENTVM.

Nomen KOHELETH collectricem significat, id est, Sapientiam rerum summa subdu-
ctricem.

Quidquid agunt homines, votu, timor, ira, voluptas,
Gaudia, diuersus, huius farrago libelli est.
Clauditur ille breui documento & simplice vero.

VI numerandi peritiam proster-
tur, ideo Arithmetici vocati, postre-
mam & non inustlem studij sui par-
tem in re prorsus vana, nec tamen
vanè ponunt. hoc est, in subducenda, deducenda,
& solidanda ratione eius quod nec quicquam
est, nec esse, & ex consequenti nullum sui prestare
vsum potest, id est, in cognitione, partitione, cõpo-
sitione, & multiplicatione eius quod NIHIL di-
citur. id oppositum omnino est ei quod RES ap-
pellatur, cuius aperta & consequens affirmata
ratio viam demonstrat, qua ex diuerso, imò ex
aduerso NIHIL etiam numerari possit. Vt enim
in re ponitur, additur, & consolidatur ratio cer-
tis nominibus; ita rursus in nihilo ratio subdu-
cendo, detrahendo, & auferendo sua ratio etiam
inita ad NIHILI multiplicationem, diuisio-
nem, & summam ceteras etiam proportionum
formas constat. Nam quantum in rebus poni-
tur

tur, ut rerum augeatur numerus, tantundem in hac artis parte detrahatur, ut N I H I L ratio in deterius prolaxatur. huius rei breue exemplum in praesentiarum satis fuerit, cum plura & magis ingeniosa ab ipsa arte peti possint.

Res	I	N I H I L	○
	7		○
	8		○
	4		○
Summam conficiunt			○

20

quam qui possidet solidam, plus rerum possidet atque is cui singula tantum constant nomina.

Summam conficiunt quinque nihili, cuius cui tota summa adscribitur plus nihili est in ○○○○ quam illi cui tantum semel aucter nihil arrogatur.

Ut qui plus rerum tenet, ditior esse dicitur, & beator habetur: ita contra miserior magisque egenus cui numerosius N I H I L adscribitur. Hac acuta & ingeniosa artis pars Arabico nomine Algebra dicitur, Salomoni quondam hominum sapientissimo non modò cognita, sed experimentis ac nominibus plurimis comperta, atque ad publicam hominum eruditionem & utilitatem tractata & demonstrata non rationibus ac documentis modò, sed frequentibus etiam & manifestis exemplis. Namque is in rationibus statim & expensi nomina plurima enumerat cura

T 3

ac la-

ac laboris ac sumptus ab hominibus in humanis
 rebus & studiis actionibusque positi, eademque
 varia & pro magnitudine opinionum & oppor-
 tunitatum aestimanda: contra verò in ratione
 accepti, plura nomina, omnia tamen **N I H I L** &
 magis **N I H I L** è regione collocata, illud confi-
 ciunt, maximam **N I H I L** molem, maxima opi-
 nionum, curarum, & studiorum, laborum, atque
 sumptuum, & quod turpissimum est, scelerum
 summa comparari. Quod nos **N I H I L** dicimus,
 idem interpres Latinus Vanitatem vocat.

P R Æ L V D I V M.

Quisquis eris, quem recta iuuant, quem tædia longi
 Erroris dubiæque via sine fine modoque
 Progressum lassumque tenent, dignoscere verum
 A falsis (verum est unum, sunt cætera falsa)
 Si cupis, hic mecum paucas consume fugacis
 Atque alias vanè perituri temporis horas,
 Dum doceo, immane quantum diuersa probantium
 Vox hominum nusquamque sibi sententia constans
 Discrepet à vero & pulcro, nullamque beatæ
 Contingat partem nec serua commoda vitæ.
 Tum breuiter discesque viro bona vera petenti
 Quæ via certa patet peragendi & copia voti.
 Non opus ingenij hoc nostri, sed mente fideli

Roma-

Romano & quantunt licuit sermone velatum
 Divino folio atque viri sapientis ab ore,
 Natio quem Solymūm quondam est mirata paternum
 Davidis & solium, & clauum sceptrumq; tenentem,
 A pueroque bonum populi prudenter habenas
 Voluere perpetua ductorem pace quietum,
 Cui concessa polo sapientia cernere formas
 Rebus, in humanis dedit, & cognoscere causas,
 Ac primis postrema quibus laqueisque modisque
 Nectantur solida rationis iure tenaci,
 Sæpèque opinantum menteis vulgique secundi
 Umbrata ut veri species & fallat imago.

Quare hæc nō segnem sensum & calcavis egētē,
 Verū ab acie doctum & summam deducere, poscunt,
 Nominibus gnarum positis rursumq; remotis,
 Atque notis numerisq; ad non extantia profus
 Queq; negent vsus certi sibi cognita, ductis.
 Vltima vis artis numerique ab acieque perita,
 Quam postquam bene versatam sapientis ad vnguē
 Cor studiumque viri tenuit, præsentē miserus
 Mente hominum curas, nec non & gaudia vana,
 Sic, dictante Deo cum rebus verba, profatur.

Algebrę
 sollicitia.

COLLECTIO PRIMA.

ERgo nihil sunt cuncta, nihil sunt singula, nil sunt.
 Lucta^q; cōficiūt nihil omnia nomina, quātū^que
 Optat agens mortale genus, sequitur^que, peti^que,
 Et cupit, & metuit, laudat, curat^que, vbi cuncta
effugiat
abstineat
Obtineat mala quæ duxit, bona quæ^que putauit
Effugiat peregriff: nihil, nihil inde relatum;
 Et sibi quod rectè proprium feciff: repulsa
 Errorum nebula, & summa constante, loquetur
 Sæpius experta hanc pridem sapientia summam
 Partibus è cunctis collectam duxit, & inquit,

Inferior quantum rerum tenet orbis, & olim
 Aureus illustrans recreat sol, dat^que videndum,
 (Vnū hominem excipio) propriis dū singula cerno
 Ordinibus distincta suum peragentia munus
 Inuenio, certos^que sibi attingentia fines,
 Quos simul ac tenuere, aliud non amplius oprant,
 Neè consuetæ adeò permutant munia, perstant
 Quæ^que suis intenta operis causis^que fruuntur
 Vnde valēt opus vsque suum fructum^que probare.
 Sic opus atque operis fructus distincta reportant
 Nomina, solus homo assidui magni^que laboris
 Nomina^q; & numeros prægrandi in codice postquā
 Scripserit, aduerso consumptæ in margine vitæ
 Nominis, accepti aut fructus nihil vsque notabit,
 Nil, inquam, quod sol videat cedat^que legendum.
 Si iuuat hoc verè cognoscere, collige mecum.

Secla priora abeunt, cernis? tum postera certū est
 Secla sequi, simile^que homines & cætera voluit
 Excipit hospitio constans venientia Tellus,
 Atque vna hæc primis abeuntibus integra restat,
 Dum^que fluūt peragūt^que suas dum secula parteis,
 Instruit instructum^que tenet non mota theatrum.
 Sol memor ipse sui atque alacris nunc surgit ab ortu,
 Nunc petis occasum certis vbi delitet horis,

Rursus

Rufus & inde oritur, prius vnde & visus oriri est,
 Mensibus atque stasis iam nunc diuertit ad austrum,
 iam redit, & Boteam visit, septemque triones:
 Spiritus ac tenuis ventus per inane mouetur,
 Non temere sese extendens, sed circuit orbem,
 Et spirat quacunq; agitata loca, & omnia complet;
 Atque suos peragens orbis flatque, itque, reditque,
 Voluitur in tractus proprios, nusquamque quiescit.
 Flumina cuncta mare extensum campisque liqueteis
 Vnde exorta prius repetunt, laticesque reponunt
 Multiplici mixtos succo; venientibus vndis
 Non tamen excrescit pelagus terræ minatur,
 Littora sunt eadem, occultos mox flumina terræ
 Per cuneos perque anfractus venasque latentes
 Docta iter antiquum subeunt, fontesque requirunt,
 Vnde iterum variata mari sua munera reddant.
 Et fuerit labor immensus si cuncta paremus
 Dicere quæque vident oculi atque videnda supersunt:
 Quamquam visa satis nunquam sibi lumina & aures
 Non audita satis rerum sibi multa velint plus
 Cernere & audire, tamen omnia legibus iisdem
 Quæis cælum, quæis terra parens, ventusque, marisque
 Flumina procedunt, proprias nam singula normas
 Naturæ causæque tenent, motusque sequuntur,
 Quas variant nunquam; respondent omnia certis
 Principiis, certos pettunt certa que cursus,
 Atque suum claudunt seclum nomenque tuentur,
 Quæque modo quæ nunc superant, sunt, antè fuere
 Quæ prisceum abscondit seclum: venturaque tandem
 Quæ fuerint, his atque illis paria omnia fient.
 Natura est eadem cunctis vi tempora distent
 Testis eri mihi Sol, lustrat qui cuncta videtque
 Nil sibi in orbe nouum spectatû currere postquæ est *Vniuersa-*
 Præscriptasque vias peragrare à numine iussus. *lia.*
 Si quidquam extiterit quod nunquam videris antè,
 Non tamen hæc noua sunt dicas: nam secla priora

Exemplum videre aliudque aliudque, neque vllum
 Inuentum est quod non tulerit deserta vetustas,
 Efficiuntur enim constantibus omnia primis
 Principiis rerum, sed prima exordia mundo
 Emicuere nouo pariter victura: sed vni
 Cuique suum se promendi tempusque latendi est.
 Delituere diu nobis nonnulla remotis
 Obruta temporibus penitus tenebrisque sepulta,
 Quæ nemo sibi visa memor vel tradita dixit:
 Hoc longæ est ætatis opus, quæ condere nouit
 Conspicuum quodcumque prius fuit, edere in auras
 Occultata diu patribus, rursusque nepotum
 Condere temporibus pulchra atque nitentia quæ nunc
 Cernimus, & miranda aliis ostendere seclis
 Quæ post longa dies & longa silentia celent.
 Ergo caput rerum & summam fonteisque tenere
 Ex iis quæ antè oculos versantur iure licebit.
 Ille ego qui certam rerum tibi colligo summam,
 Israël's regnum tenui, Soly mûmque sacrata
 Illustri que in vrbe fui moderatus habenas;
 Rex populi non vulgaris, non pauperis, & cui
 Nulla æquare queas terrarum commoda, nulla
 Ingenia anteferas sapienti exercita cultu.
 Hic animum & mentem certusque volensque, dicaui
 Noscendis rerum causis quæcumque sub axe
 Sol videt, ac visenda bonus mortalibus ægris
 Indicat, & cæli claudunt cohibentque fouentque,
 Quæque magistra hominû sapientia ostendere possit,
 Quando perpetuo, magno, assiduoque labore
 Hæc homini parienda Deus retinendaque liquit,
 Quidquid agunt homines quod sol ostendit agêtes,
 Vota, voluntates, iram inuidiamque metumque,
 Quid paret ambitio, tentetque feratque cupido,
 Quæ ratio, quæ summa boni puræque quietis,
 Quæve petenda viris & quæ fugienda putentur,
 Omnia petuidi prudens, atque ecce notari

Cuncta

Cuncta subesse dolo nimios nam cuncta labore
 Cum consent, cura & nimia, tamen omnia sunt nil,
 Sic nihil, vt si quis contendat pascere ventum.
 Nam quæ praua sibi perstant, non sistere quisquam
 Recta valet: si contendat, conetur & arte &
 Viribus, aut illa aut sese, vel rumpet vtrumque.
 Quæque ita deficiunt vt nullum denique certum
 In nomen venire velint, numerumque replere,
 Quis numerare queat, aut vlli apponere summæ?
 Vtile & in rerum genus aut inducere pulchrum?
 Sic ego cum nostro decernens corde putabam,
 Multa quidem noui sapiens, quæcunque priorum
 Nouerunt quondam sapientum secula, quos iam
 Vtbs claros vidit Solyimùm populumque moneteis,
 Quos etiam superare mihi modò plura scienti
 Contigit, vt nullum mihi iam sapientia prisca
 Prætulert, nullum multarum notio rerum
 Partibus vtrisque opponat vel comparet antè.
 Ergo corde adeò solidum sapiente licebit
 Discere num præsens sapientia iunctaque nugis,
 Quid valeant hominum generi præstare, beentne
 Et requie afficiant mentem? sed & hæc quoque lussit
 Me ratio, vt didici expertus. namque addere curas
 Hoc erat, & secum pugnantem pascere ventos.
 Nam nugis coniuncta adeò sapientia quantum
 Exsuperat crescens, tantum indignatio sani
 Cor hominis vexat, retumque scientia maior
 Quo magis expetitur multo parienda labore,
 Hoc magis obiectis nugis iam parta dolere
 Cogit doctum hominem, feruenti ac pectore ringi.

COLLECTIO SECUNDA.

D^Imissis igitur quas fert sapientia curis,
 Sic nostro rursus cum corde locutus agebam:
 Eia age, lætitiæ quantum bona gaudia possiat,
 Experiar præsens, & in istis quanta voluptas.

Ecce

Ecce tamen **N I H I L** esse etiam deprendimus illud
 Iucundum quidquid fertur gratumque bonumque.
 Namque supernacuum risum stultumque notavi,
 Ac de lætitia dixi, quid nam vile præstat
 Hæc? age, misceboque iterum, nam pocula multo
 Plena mero sumam, tamen vt sapientia funem
 Ducat certa chorumque, regat comitesque gubernet,
 Nugas & cæntus, & cætera ludicra, donec
 Iam sapiens, iamque expertus quid oporteat vnum
 Vnum agere, atque bonum ducendo semper amare,
 Mortaleis sobolemque hominum dum vita breuisque;
 Hæc vsura manet numerati temporis intra
 Cælorum properantem orbem luceisque volanteis.

Hoc, inquam, studio inductus magna omnia cæpi
 Edificate mihi prudens; & deisque domosque
 Materia atque modo egregias simul arte locoque,
 Proque situ atque vsu varias pro tempore & horis.

Tum mihi diuersis decorandus pampinus vuis,
 Consita multiplici sobo variisque racemis
 Vineta instruxit, colleisque ornauit apertos.
 Nullum adeo malive genus, bacchæve nucisve,
 Nos latuit, nullum nostro non creuit in horto
 Quæ floribus nitere sui frondisque decore
 Maturæ, ac dominum iuuerunt omnia poma.
 Hortorum quoque cura fuit non vltima nobis,
 Herbarum & florum species viresque modosque,
 Atque vsus edoctis loca quæ & quæ tæpora cuique
 Conueniant formæ: nãque est pulcherrima pars hæc
 Naturæ in studiis & iucundissima sensu.

Præterea inuentis per monteis fontibus alto
 Principio edoctas fabrefacta ad stagna lacusque
 Currere aquas iussi, positisque canalibus inde ac
 Deductis fuis riuis siluasque rigabam:
 Et nemora & quocunque operi fuit vile lignum,
 Quidnam emptos referâ seruos, nimirumque; frequentes
 Ancillas, quantum famulorum turba per omnem
 Densa

Densa domum mihi seruiunt variiq̄ue ministri
 O dinibus, sua constiterint vt munia cunctis?
 Nam quis apud Solymos vnquã regũ mve virũ mve
 Tot quondam fertur pauss: armenta per agros,
 Tõtve greges latis erranteis montibus atque
 Vallibus in lætis memoratur, siue capellas
 Siue ouium quis amet cum fœtu veleris vsũ,
 Iam verò argenti atque auri quæ copia nobis,
 Quanta superfuerit gemmarum quantaq̄ue baccæ
 Vis fuerit, quidquid pretiosum regibus vquam
 Ducitur, & variis quidquid regionibus orbis
 Priuatum profert & raro munere laudat,
 Omnia vt in nostram cõssere vrbemq̄ue domumq̄,
 Mirati vtve nouum nihil vtve requirere possem?

Seu ludi placuere mihi seu ludicra, quanti
 Cantorum, cantatricum conuiuia nostra
 Tibicinũq̄ue chori, fidibus quoq̄ue psalteria docta
 Personuere mihi in numerum saltare petitz,
 Crinibus in nodum cõptæ strictisq̄ue namillis,
 Deliciæ atque hominum plures lusete puellæ
 Egrediz, qualeisq̄ue legit post prælia victor.
 Sic ego compositis rebus tot, sic ego Princeps
 Magnus eram potiusq̄ue amplissimus, vt mihi nemo
 Quenquã æquare queat, nec vel numerate secũdum,
 Ex iis quos Solymi reges memorantve tyrannos,
 Præsertim cui certa etiam sapientia, quid nam
 Siue boni sit siue mali expetitura, maneret.
 Nil ego quõdve oculis nostris placuisse cupitum
 Nõssẽm, nil cordi abduxi optatumve negaui,
 Vna mihi cum lætitiæ pars visa petenda
 Viuendi in breuibus spatiis, & gaudia sola
 Esse homini pro tot curis tantoq̄ue labore.

Contemplatus at hæc rursus, quæ plurima nostræ
 Instruxere manus studio atque parata frequente
 Constiterant & sollicitis sudoribus vsq̄ue,
 Ecce equidem video, tandem NIMIL omnia dixi

Esse

Esse, nihil, venti pastum, curamque molestam:
 Nilque boni mihi præterea sub sole repertum est;
 Rursus item redeo, & quid nam sapientia vanis
 Cum nugis collata habeat, quid sola parare
 Conferre aut valeat mortali infania vitæ:
 Nam quid homo possit priuatus quærere quisquam
 (Quantum olim iam tentantes fecere priores)
 Vel regi æquandum simili vel parte ferendum?
 Heic tantum distare mihi sapientia visa à
 Stultitia, quantum à tenebris lux distat, & ille
 Visus habere suum lumen, propriisque probare
 Esse oculis caput instructum, quicumque disertus.
 Et sapiens fuerit, sed contrà infans in atris
 Versatus tenebris non vnquam incedere cessat.
 At tamen hos omneis cognoui tendere in vnum:
 Forte parem vitæ cursum sortisque supremæ,
 Vnde ego sic mecum: Si qualem infans habebit,
 Talis & euentus nobis finisque paratur;
 Quid prodest tam multa mihi sapuisse? nihil fit
 Hoc quoque, sic ego ipse meo cum corde loquebar:
 Non æterna magis sapientis mentio, quàm quæ
 Infani est, post hac ventura in secla manebit;
 Quin fors vt similis moriturum expectat vtrumque,
 Sic vtriusque eadem mox æcæ obliuio nomen
 Obruet obscuris tenebris condetque sepulchrum.
 Sic sum viuentis pariter vitamque perotus:
 Quandoquidem post tot curas tantâ atque laborum
 Acta & discursus quàm multa & facta videt Sol;
 Nil reliqui est, curæ nisi, venti, & pastus inanis.
 Odi igitur quidquid vel sole vidente peregi,
 Vel studio mihi confectum est, erumnisque paratum,
 Alterius quando, quem nescio & ipse, futurum est,
 Quodque an infani, an cedat sapientis in vsum,
 Incertum est, nostro aut quis dein sudore fruetur
 Iisque, ego queis animo nimium sapiente repperot
 Iudice sole fui. N I H I L hoc quoque iure vocabar.
 Tunc.

Tunc ego mutato studio, Me penitet, inquam,
 Et pudet actædet quantum sub sole subiui
 Usque laboris & impensæ curæque operæque.
 Scilicet ut quæ quis rectè sapienter & amplè
 Doctus multa sciens cura vigilante pararit,
 Possideat securus homo, immuniq; pericli,
 Atque operæ & summæ impensæ sibiq; arroget otii,
 Cultoremq; iuuet mea magna negotia? Quid nam
 Durius esse potest, peius quid, quidve magis Nihil
 Illi cui primùm fuerant hæc acta, quid vltra
 Præter opus, curam infestam, assiduamq; laborem,
 Mentis & ærumnas, & quidquid durius istis
 Contigit? iratum vidit sol omnibus horis,
 Egro animo, haud facilèq; suis, sibi prorsus iniquis,
 Cuique dies læti nulli, nox nulla quietem
 Sollicitæ indulsit mentis, cutasve leuauit.
 Nonne hoc in Nihil debet concedere summam
 Læmne homini quicquã placeat, nisi grata voluptas,
 Et vinum atque epulæ, liberrima & otia, pulsis
 Paupertie & curis? namque hæc est causa vagandi
 Per mare per terras aurum argentumq; petenti.
 Attamen haud quiuis valet huc cõtingere fructum,
 Nempe Dei inuito vel numine vel reuente,
 Quod res, quod rerum sineis ac tempora voluit.
 Ergo nisi ipse fruar partis, comedamq; bibamq;
 Quid mihi sollicito est aliis tot quærite aceruos?
 En Deus vltro homini, sanæ quem mentis habebit,
 Doctrinam, ingenlum & præsens, & multa sciendi
 Virtutem cum læticia, (quæ gaudia vera)
 Præstat & accumulât. sed contrâ, quem inuat error,
 Huic dat quærendi ingenium, loculosq; capaces
 Ad summum completere auido permittit, ut istis
 Vtatur, non ipse quidem, sed quem volet vti
 Decernetq; Deus. cura ergo & inutilis hæc &
 Nil paritura homini est, & venti pastus inanis.

COLLECTIO TERTIA.

Temporibus quoque turbandis & finibus atque
 Principiis operum & rerum, mediisque tenendis,
 Non minus erratur. Seruant namque omnia tēpus,
 Quæque suum breue vel longū spaciūque manendi.
 Opportuna eadem non est simul omnibus hora.
 Horam partus enim propriam sibi vendicat, atque
 Hora quoque est morti sua destinata diēque,
 Estque dies, qua plantari virgulta per agros
 Conueniat, conuellendi plantata dies est:
 Hora etiam est occidendo concessa, nefas quam
 Sit variare, hora est rursus opportuna medendi:
 Diruere ac demoliri pro tempore fas est,
 Edificare suis horis quoque conueniet: nec
 Fletibus & lachrymis sua defuit hora, suamque
 Lætitia & risus cernunt poscuntque pudenter:
 Communis quoque lamenti mœstæve querelæ
 Non hora est eadem, quam publica gaudia poscunt
 Iam tempestiuum est longè protrudere saxa,
 Iam legere, inque vsum projecta reponere rursus
 Iam licet: & carum complexu stringere pectus,
 Longè & ab amplexu quoque iam discedere oportet:
 Quærere nunc hora est, hora est nunc perdere partas:
 Condita seruare, & seruata spargere, vtrumque
 Postulat hora decens: hora altera scindere vesteis,
 Altera consuere abiuncta & componere suadet:
 Opportuna etiam veniet nunc hora silenti,
 Nunc importunum fuerit non esse locutum:
 Est & amicitis modò amabilis hora colendis,
 Est inimicitias modò quæ non improbet hora:
 Et bellis, opportuna & sunt tempora paci.
 Qui studeat variare horas momentaque rerum,
 Nil, vanam præter curam inuenietque laborem.
 Contemplatus ego, quantum permiserit Adz
 Progeniem nostrisque Deu sese tradere tot iam
 Voluen-

Voluendis rebus, cura ac se dedere multa,
 Sæpèque frustrari. namque omnia conditor ipse
 Temporibusque horisque suis distincta decenter
 Disposuit propriis non irrita legibus vnquam,
 Queis tamen ignotis isti & peruersa receptis,
 Corde auido æternas mundi conquirere normas
 Audent, atque vltra primas procedere causas,
 Atque negata homini penetrare sacraria, ad vsque
 Supremos demum fines operisque creati
 Consiliiq; Dei leges monumentaque cuncta;
 Quæ cum non valeant tamen hi contingere, noui
 Iple alios homines, quibus vna est summa bonorum:
 Risu & lætitiæ reliquum indulgere per æuum,
 Atque hac mente modum nullum assiduòque labori
 Et studio statuunt faciendi quoque modo rem,
 Ne cibus atque potus desit, cum nec tamen illud
 Eueniat cuiuis gaudere fruique paratis
 Atque labore graui quæsitis. quippe Deus queis
 Permissum hoc voluit, solis contingere, constat:
 Atque ita Nil prodest proprio quod tempore nõ fit.
 Frustra igitur quisquam tentauerit, illa, Deus quæ
 Temporibus dimensa suis facienda modisque
 Constituit, frustra mutare parabit vt vltra
 Protrahat, vt maiora sibi, reddatve minora,
 Comparat aut citius aut tardiùs: illicet vni
 Cuique suum constat præscripto ex ordine seclum.
 Vnum hoc perpetuum & nullas variabile in horas
 Instituit fecitque Deus, se scilicet omni
 Vt metuant homines, vtque omni tempore adorent,
 Qui solus præstare valet bona commoda semper.
 Quidquid præteriit, potuit iam dici, hoc est
 Iam que fuit, quodcunque & erit, sic vltima primis
 Conueniunt & respondent, Deus omnia quærit
 Et repetit, voluente polo; quæ pars prior est nunc,
 Posterior fiet rursus, præiensque videnda
 Atque eadem dicenda etiam post prima. redibit:

V.

Nunc

Namque viam semper Deus altè insistit eandem,
 Non, vt me in terris memini sub sole videre,
 Quæ loca seruandi fuerant & iuris & æqui
 Vibus opportuna, malum iniustumque tenere
 Atque fouere hominem, & sedes turbare nocentem
 Iustitiæ expulsæ, exemplis turbare & iniquis.
 Tunc ego sic nostro fueram cum corde locutus:
 Attamen ipse Deus, quæ nunc inuersa trahuntur,
 Petquirit vindex & corriget omnia iudex,
 Cui locus atque dies constant vbi iudicet inter
 Iniustum iustumque, suis & ponat vtrique
 Præmia pro meritis, decreto aut vindice pœnas,
 Sic voluisse Deum, sic constituisse docemur:
 Sed cunctis locus est sua sunt ac tempora rebus.
 Ipse tamen nostro miratus pectore Adami
 Progeniem, qualem quondam Deus esse creando
 Iusserat, & quantum sese mutauerit ipsa,
 Certè, inquam, gens hæc mutis generique animatum
 Quadrupedum similem sese exhibet ipsa libenter:
 Non video, viuens quid præstet maius: at horum
 Si spectem postrema dies quid discrepet illis;
 Quadrupedè atq; hominè, vt video, manet exitus idè:
 Mors hominè brutumq; rapit, mors finit & ambos.
 Morte pares vt sunt, cunctis quoque spiritus idem
 Esse videtur item. Namque hic melius quid agendo
 Viuès præstat enim? NIHILVM pars vtraque summæ
 Apponit, quin cuncta NIHIL concludere possum.
 Si finem spectes, videas vtrosque in eundem
 Deuenisse locum: primo vtque è puluere cuncta
 Extiterant, sic & redeunt in pulueris illud
 Principium, quotus est hominum qui cogitet aptè
 Et norit, demum cum sit iam morte solutus,
 Spiritus hic hominis celsum petat æthera, at ille
 Quadrupedum in tenebras & subterranea tendat
 Spiritus: vtrumuis debebat vita probare.
 Hinc fit &, vt cerno, sibi quod persuadet, & inquit
Sic

Sic homo: Summa boni sola est gaudere paratis
 Atque frui, dum vita manet, pars vnica nostra hæc
 Ducitur, hoc præiens nostrum est, hoc nempe tenere
 Expediet, quis enim quæ sunt ventura videbit?
 Quis demum rerum poterit spectare suarum
 Summam posteritas in qualeis distrahat vsus?
 Hæc plerisque hominum constat sententia, qualem
 Arguerint variis spectata exempla periclis.

COLLECTIO QVARTA.

Sed tamen his, modò quæ retuli, contraria votis
 Seuenire hominum aspicio, rursusque recanto:
 Dum video quàm multa homines iniuria vexet,
 Quos mala fraus, nimium quos dura potentia cogit
 Inductum & lachrymas raptis erumpere rebus,
 Oppressòsve modis aliis, quæ plurima testis
 Sol exempla videt, nec etiã malè facta, sed ipsa
 Luce patent. videas flenteis, sua maxima damna
 Conquestos, quos nemo leuet solator, vt vlla
 Aut re aut officio iuuet attollatque gementeis,
 Vindice vel verbo, præsertim superior si
 Vis valet, & grassata rapit spoliatque minores.
 Dicere vix possim quàm multi talia plorent,
 Solamenque mali desperent. vnde beatos
 Sæpe ego laudando quos letum sustulit antè
 Esse magis dixi, quàm quos hæc tempora viuos
 Contineant mala tot passos, & multa dolenteis,
 Naturæ quoniam mortem inter munera pono:
 Ex homine est homini quæcunque iniuria dura est:
 Prætulero tamen ambobus quos comparo functos
 Vita, aut nunc vsos, illum, qui in luminis huius
 Nondum auras venit tantum inspecturus iniquæ
 Atque mali facti, quantum sub sole nitente
 Spectatur palàm cunctis impune diebus.
 Atqui ego si in studiis hominũque laboribus vsquã
 Quicquam conspexi, quod factum dicere rectum

Iure queas, tamen id rectè non dicere factum
 Possis, ut inuidiæ magis & certaminis illud
 Quàm fuerit virtutis opus, dum nemo suorum
 Cedere vult cuiquam fratrum; nam gloria cunctos
 Diuersis agit atque curis atque æmula veriat.
 Istud Nil etiam est, nisi cura pascere ventos.
 Nil medium est: namque insanus qui nil agit, & quibus
 Effugit inuidiam & curas, hic marcet inerti
 Desidia, ac læuam dextræ coniungit, & hæret
 Esuriens, suæque absumens ac se quoque tandem,
 Atque isto sese pigrum sermone tæuetur:
 Plena mihi potius malim sit vola quieto,
 Quàm curas inter capiat quod pugnis uterque.
 Hunc ego damnaui insanum: mox inde reuersus
 Non minus hoc aliud Nihilum sub sole videbam,
 Quendam hominè, solūque illum, cui nemo secūsus
 Sive domi sive foris, natis & fratre carentem,
 Cui tamen immensæ curæ assiduique laboris
 Non modus aut requies, non vitur ille repostis
 Diuitiis, queis nec oculos satiare videndis
 Audet: adhuc nam plura parat, conditque parata:
 Nec miser ipse sibi quicquam arrogat, aut ita secum,
 Cui quæro? cui me ex cruciæ? cur ipse inimicus
 Sum mihi, quæ siti viuens indulgeo nulla
 Parte boni: Hoc etiam totum Nihil, & mala mentis
 Stultitia est, atque humanæ rationis egestas,
 Nec minus atque ille, hic fuerit malè sanus habendus.
 Esse duos curæ pariter pariterque laboris
 Communis que boni socios, quàm scilicet vnum.
 Præstiterit, minor est que labor diuisus utriusque,
 Lætitia & maior parta mercede laboris.
 Si simul ambo cadant, releuantur & ambo vicissim;
 Cùm cecidit solus, serò sine vindice surget:
 Plura que amicitia bona sunt, nam fortè cubantes
 Se gemino possunt mutuoque calore fouere:
 Si cubet ægrotans alius aut frigidus vnus,

Vnde,

Vnde, licet multa sternatur veste, calefcat?
 Si quis & in te etiam violentior incidat vltro
 Improbis, & cupiat te lædere, iungiet ambos
 Cùm videat contrà vel propugnare paratos,
 Tum metuens fugiet, volet aut si stare, dolebit.
 Iam verò triplicem funem, quæ rumpere vires
 Quàm facilè aut valeant! ad eò concordia præstat
 Denique diuitias & opeis frustra esse notzui
 Iis, errore malo quoscunque amentia versat:
 Vnica sed vitæ confert sapientia in omni
 Conditione. Puer sapiens primave inuenta
 Infano præstare seni credendus, vt iste
 Quamuis est monitus nil proficit, ille suo se
 Consilio atque alios seruat. De carcere quondam
 Ac de compedibus iuuenis ferroque solutus
 Iura dedit prudens populis dictus pater & rex.
 Nam neque pauperiem neque opes natura darvlli,
 Omnibus æqua eadem mater, quos ducit in auras
 Vitæ prorsus nudos ac vestis egenteis,
 Qualis & iste senex natus quoque, quæ modò regem
 Diximus infanum; neque enim plus matris ab alio
 Attulit is, quàm quem iuuenem sibi ferre secundas
 Constituit: vidi huic viuentes dedere cunctos
 Se comites, hunc præfectum Sol vidit, vt olim
 Iura daret populis & regia scepra teneret.

Sed neque finis erit, neque quicquã dicere certum
 Possumus & populo proprium semperq; probandum:
 Quem quondam gaudente animo coluere priores,
 Posteritas odiis mox fastidiuit inquis:
 Hoc etiam ad **NICHILVM** curarũ & nomina iugam.

Ergo quid optandum fuerit tibi, quidq; petendum
 Dum sacra templa Dei visurus tendis, in ipsa
 Cerne via, hancque pede attentus metire modesto,
 Compositoque gradu meditatus quid deceat, quid
 Non deceat, quoniam cernitq; auditq; propinquus
 Te Deus, hoc præstat longè quàm victima multa in-

V ; Sano.

Sanorum, quæ nulla mali notitia certa est,
Quæ fas atque nefas confusa in mente vagatur.

COLLECTIO QUINTA.

ORe preces temerante ideo effutire cauto.
Ante Deum, qui cuncta videtque auditque, seuerus.
Nec tibi cor propero sensu confundere verbum
Suadeat oranti: nam pauca & certa locutum
Qui sedet in caelis, vnde infima & alta gubernat,
Te videt in terris orantem, nouit & idem
Quid sit opus terris, & in ipsis quid tibi opus sit.
Huic tu cor præbens totum, paucissima funde
Supplex verba: nihil fecius male sana frequentat
Stultorum vox verba, boni atque expertia sensus,
Quam varia ægorus, confusus imagine rerum
Multiplici, paritur temerata insomnia monstro.
Quæ bona vota Deo rectè & concepta vouebis,
Soluere prompto animo, officio ac præsentem memeto,
Non ita ut insani, quorum sunt vota caduca,
Ne voueas potius, quam voti debitor vltro
Concepti malus accedas nullusve redemptor.
Namque tibi ipse tuo damnatus ab ore parabis
Peccatum, carnique isti fraudemque malumque.
Quod iam vouisti, errorem ne dicito, neue
Excuses, præsentem illo, qui cuncta fideli
Verba hominum stylo in tabulis notat Angelus, & cur
Vocæ tuæ iratum numen tibi reddere tentes,
Hinc manuum doliturus opus perisse tuarum?
Ergo fidem, non verba dabis: nam plurima verba
Sunt totidem nihil, ut quæ plurima somnia Nil sunt.
Nempe Deum reuerere timens, ac tempore in omnibus
Hunc cole & obserua: nec tu miraberis vsquam
Si meliorem audax vocet in ius improbus, & si
Iudice corrupto diues male fraudet egenum,
Iustaque iudicia in prædas & versa rapinas

Si vt-

Si videas, tamen haud dubites num sentiat, aut num
 Dissimulet Deus hæc palam spectata per vrbeis.
 Non vnus tantum cultos obseruat in alto
 Fa&ta hominū: tu hunc nō cernis, nāque altior est te,
 Altior illo alius, longè hoc sublimior exat
 Vnus, & isto alius, tum cunctis præminet ille
 Qui simplex constat, numerum & sibi vëdicat idem.
 Restat vt interea melius non esse putetur
 Vllum opus agricolæ studio innocuoque labore;
 Quod decet & regem, quoscūque & rege minores.
 Nam qui amat argentum, tamen insatiabilis vsque
 Esurit, argentoque satur sibi non erit vnquam.
 Et quisquis ■ varia ac sine frugibus vrget amando,
 Nil agit iste sibi nec rebus pascitur ipsis.
 At bona quæ fuerint, mediocriter esse petenda
 Atque paranda reor. nam cui bona plurima cernis
 Esse domi, numerus comedonum maximus instat.
 Quid domino hoc præstat? nimirum si qua voluptas
 Est spectare, oculis is multos spectat edentis.
 Dulces agricolæ somni, seu fercula pauca
 Contingant, seu multa, tamen cubat ille quietus:
 Nulla quies saturo quamuis est diuiti, at ipsæ
 Diuitiæ somnos adimunt, epulæque frequentes.
 Morbus item malus est & non insania simplex
 Palam visa mihi clato sub sole. Recondit
 Diuitias quidam & seruat, quæ causa malorum
 Sint sibi, & insidias moliantur, denique praua
 Dispercant ratione: nihil sed filius huius
 Diuitis intet opes genitus tetigisse paternis
 Vel valet ex rebus, vel possidet vtilis artis:
 Cogitur inde magis quam natus pauper egere
 Ille pater, qualis matris processit ab alio
 Nudus abit, nil fert ex his quæ parta labore,
 Et studio seruata, manu sed cedit inani.
 Sed malus hic morbus cunctis communis in auras
 Eductis, qualis nam visus quisque venire,

Talisabit. Quid nam tantum curæ atque laboris
 Profuit in ventum iacti, nullisq̄ue diebus
 Præ studio nisi post reduces edisse tenebras,
 Tantum iræ atque metus, tantum subiisse furoris?
 Ergo bene esse istis tantum pulchreque videbam
 Indulgere epulis, & vino fallere curas,
 Atque labore frui posito rebusque paratis,
 Quod superest vitæ vsque brevis sub sole, Deus quos
 Dat post hac superesse dies, namque hæc sua pars est.
 Sic isti secum: sed non tamen integra cunctis
 Hæc ratio constat: nam nec Deus omnibus amplas
 Diuitias & opes donat cumulare, neque omneis
 Vel gaudere sinit partis, vel tollere partem
 Cuique suam cedit, quam vult, potuque ciboque
 Atque labore frui proprio, constant quoque dono
 Ista Dei, non arbitrio votoque petentum.
 Raros nam videas hominum memorare beatos
 Se cunctos vixisse dies, atque omnia cordi
 Læta Deum proque arbitrio indulisse benignum,

COLLECTIO SEXTA.

GRæde malū vexare homines nimiumq̄; molestū
 Atque frequēs nimium claro sub sole videbam.
 Est cui diuitias Deus & largitus honorem est,
 Nec rerum, quas appetit, pars defuit vlla,
 Non tamen hic ex his quæ sunt sibi parta comedit,
 Ast alienus mox cuncta absumentus habebit.
 Quid magis hoc NIHIL est, quis morbo acerbior isto?
 Si centum is genuit natos, si vixit & annos
 Plureis, exemplumque auxit commune dierum,
 Nec satur ipse vnquam vixit vel parte bonorum,
 Opportuno etiam priuatus honore sepulchri est;

Vnū ut Non ego abortiuum fœtum huic præferre negabo:
NIL aliū Nāq; esto in NIHILVM hic venit tenebrasq; petiuit,
præferen Ac tenebris fuit ipse suo cum nomine opertus,
dum. Non

Non etiam solem inspexit, nil nouit, at ipsi
 Nunquam rupta quies manet, illi rara fuit quæ.
 Quod si mille, (satis non est, si millibus annis
 Vixerit, atque bonum tamen is nõ viderit vnquam,
 Cztera nõne simul petitur locus omnibus vnus?

Ventris causa ori que homini labor omnis aditur,
 Os tamen expletur nunquam, sit quamlibet arctum.
 Infano quidnam sapiens distabit vbi ipsum
 Curet idem potior sententia pauperis & mens
 Viuere dum curat, viuentesque inter haberi.
 Pulcrius ast oculis spectanda vbi multa supersunt,
 Quam vesci tantum, ventri indulgere & auaro.
 Imò hoc sit quoq; NIL, mala cura, & pascere ventũ.

Gloria cui cordi est, & noti nominis vsque
 Aura placet, cui nominibus contendere magnis
 Sic putet, & fuerat hominũ quoq; nomina quõdam,
 Nunc ignota iacent. nullum at contentio finem
 Tandẽ habet; instanti haud deerit qui præuolet vnus
 Atque alius aliusque etiam præcurrere fortes,
 Longè plura nimis præter quæ diximus esse
 Dicere, quæ ad NIHILI soleat NIHIL addere summã,
 Atque homini, qui NIL etiam est, prodesse valẽt NIL.
 Quisnã homini ex istis, modo quæ vt bona magna pe-
 Certa & vera bona agnouit, vel cõmoda dixit. (tũtur
 Aptaque pro numero incerto, quem vita dierum
 Exiguam currit similemque fugacibus vmbri;
 Atque homini quis prædixit, quid postera dem um
 Afferet hora etiam viuo & sub sole manenti?

COLLECTIO SEPTIMA.

Sunt bona, non dubito, sed non æqualia profusa.
 Sunt vnguenta bona, & spirantia balsama suaue:
 At bona fama magis redolens, & nomen honestum,
 Et postrema dies melior dicenda die, quo
 Natus homo incertus vitæ certusque laborum.

V 5 Præ-

Præstat adire domum quæ tristitia funera lugeat,
 Quam celebrare epulas, petere & conuiuia lata.
 Illic communem finem fortemque supremam
 Discit homo, & viuens prudente in corde reponit,
 Commoda præstat item risu indignatio. nam cor
 Corrigitur tristi facie, vultuque seuro.
 Cor sapiens luctum semper meditatur, at vna
 Lætitie insano cura est, quam corde frequentat.
 Iratum confert sapientem audire magis quam
 Stultorum cantus & carmina læta iocisque,
 Sic placet aut prodest insani risus, vt olla
 Suppositas spinas crepitantibus vrere flammis.
 Infamat sapientera olim violentia, cuius
 Cor accepta etiam promissaue munera perdunt.
 Principio finis præstantior: vltima quisquis
 Cogitat, in rebus non is fallatur agendis.
 Spiritui longo & lato sublimis & altus
 Spiritus haud est par, simili nec laude probandus.
 Nô temere irasci, atque animum cohibere memetos
 Ira sinu insani fuit vt commissa moratur.
 Præterito: laudare dies, præsentibus atque
 Præferre, haud sapientis erit sermone; at quis
 Prospera ferre animis aduersaque tempora præstat.
 Est bona cum fundo sapientia, visere solem
 Dum licet & vitæ mortalis viuere tempus.
 Nunc sapienti vmbra sapientia præbet, vt æstus
 Asceat: argenti interdum succedere in vmbra
 Tempus erit, verum sapientis notio tantum
 Præstiterit, quantum ancillis matrona regendis.
 Aspice facta Dei, propriis vt singula consent
 Ordinibus: constare suis humana putato
 Cuncta modis: quod concessum, quod cuique, negatum
 In vita est, quis in melius mutare valebit?
 Attulerit quodcumque dies ac temporis hora,
 Hoc age, siue bonum fuerit, cape læta modeste,
 Siue malum, tamen hoc etiam sine numine factum
 Ne

Ne credas: namque ipse Deus contraria prudens
 Opposuit vicibus versis; reperire neque vllus
 Possit homo quid nam excipiat, contrarve requirat,
 Dum rogar an mortale genus lex certa gubernet.
 Hæc ego cuncta meis breuibus nihiliq̃ue diebus
 Conspexi: esse, inquam, iustum, sibi iustaq̃ue agētem
 Interitu propero extingui: contrarius illi
 Improbus extiterat, tamen illi longior vltra
 Improba vita modum malefactis non dabat vllum.
 Iustior haud tueris, moneo, aut sapientior vnquam
 Quam fatiſt: est: tibi cur mortem properesve ruinam?
 Nec cedo insanire tibi tamen improbo, & esse
 Aut cupido nimium: properę nam mortis vtrumque
 Causa erit, an præter tempus periſſe iuyabit?
 Alterutrum præstat capere, & pro tempore vtrūuis
 Hoc retinere manum, non intermittere ab illo.
 Sic sapias. Nunquam si vis errare, timore &
 Lege Dei instruitor: manant hinc omnia vera:
 Præsidio sapientis erit sapientia longē
 Maiori, quam si vna decem sit cura tutelæ
 Principibus patriæ bene prospicientibus vrbī.
 Sic sapiens cordatus aget, sed quem modo iustum
 Non nimis hoc agere admonui, meminisse monebo.
 Iustitiæ nimis haud propriæ nitatur homo: nam
 Nemo aded in terris iustus, bene qui omnia nullis
 Perficiat turbata malis erroribus vsquam,
 Conferat vt legi mentem linguamq̃ue manusq̃ue,
 Cuncta neque ipse tuo excipies in pectore præue
 Quæ vulgus loquitur, sed nec maledicta tibi quæ
 Iratus feruus quandoque ingesserit, audi.
 Quin debes meminisse, aliis maledixeris vt tu
 Et quoties: conscire etenim tibi cor dabit vltro.
 Omnia quæ dixi, sapientia perdocuit me
 Expertum: at sapere vltcrius multumq̃ue petentem
 Ipsa procul quam quærebam sapientia fugit.
 Quod fuit, id procul est, sunt multa futura profūda.
 Quis

Quis prius inspexit? quis posteriora tenebit?
 Corde auido redij noscendi indagine multa,
 Quantum cognitio possit, sapientia quantum,
 Improbitas, & stultitia atque insania, nugæ:
 Omnia componens dum comparo, singula dumque
 Contemplor, tunc comperio mala mortis amaræ
 Feminæ leuiora malis, mulieris & arte,
 Cuius cor studio venandi retia tendit,
 Cuius vtraque manu neſtuntur vincla catenæ.
 Qui bonus atque Deo probus est, immunis ab illa
 Euadet: dominam feret hanc qui peccat & errat.
 Cerne, hoc inueni (colleſtrix dixit & hoc mens)
 Dum rationis opus ſtudeo inueniſſe, repertum
 Vnum iungo vni, iungens & comparo, vt inde
 Prodeat is factus modo quem reperire pararam.
 Præterea hoc auidus dum quæro, non tamen vſquam
 Inuenio, vnus homo è mille inuentus mihi forſit.
 Dum numero, dum compono; ſed femina in iſtis
 Omnibus hauð inuenta mihi quas comparo mille.
 Hoc vnum reperi, tibi quod cognoscere proſit,
 Rectum hominè, dominumque ſui, bene deniq; rectum
 Conditor ille Deus perfecerat, autamen ipſi
 Multa ſibi numeranda graui atque agitanda labore
 Et miſeris voluenda modis pepetere libentes.

COLLECTIO OCTAVA.

INter tot curas inuentas, totque moleſta
 Quot mentè vexant hominis, quis noſcere rerum
 Naturam, tempus, cauſas, euenta probatur
 Vt ſapiens? hominis faciem ſapientia luce
 Perfundit, mutatque iras, vultumque ſuperbum,
 Atque ſupercilium demit redditque modèſtum.
 Iamque ego te, quamuis ſapientem, plura monebo.
 Os regis ſeruare tua ac iurata memento:
 Ne violes dictum regis, temerè ve locutus

Quid

Quid præſente Deo iures, neu poſſe latere
 Effugere aut vultus credas; neu dicere verbum
 Aut retinere malam ſem pergas: quidquid enim vult
 Conficiet tandem tibi rex metuendus vterque.
 Nam regis verbum conſtatque & præſtat vbique:
 Quis nimium huic audax dicet, nam quid facies tu?
 Qui pius obſeruat præceptum, quid mala portent
 Tempora, non metuet, nam quamquam nouerit eſſe
 Iudicium ac tempus ſapientis cor ſciat, actis
 Omnibus eſt nam iudicium cum tempore, ſed nec
 Aut quale aut quãdo notũ; hoc inter mala magnum
 Eſt homini ignorare inquam, quid, quale futurum,
 Aut quando: quis namque illi prænunciet antè?
 Eſto homini hoc notum fuerit, ſed nulla potèſtas
 Qua vitæ valeat retineri ſpiritus huic eſt.
 Nam neque rex horæ extremæ mortisquæ diei
 Imperat, aut gladius, cùm feruent prælia, vulnus
 Pro domino exceperit, ſua nunquam liberat vllum
 Improbilas. vidi hæc cuncta expertusquæ notabam,
 Dum cor ipſe meum noſcenda per omnia dedo,
 Omnia facta, inquam, fieri quæcunque videt Sol.
 Exiſtit tempus cùm princeps imperat vnus
 Durus homo, inq; hominũ intentus dãnũq; malũq;
 Et vidi quos improbitas infamat ad vſque
 Viuere felices obitum, vidiquæ ſepultos,
 Et veniſſe, horum referant qui nomina, natos.
 Eque loco ſancto nonnulli abiere maligna
 Occuluit quos extinctos obliuio in vrbe,
 Conſtiterant vbi multa horum benefacta merètum:
 Hoc etiam NIHILI ſummæ appoſuiſſe licebit.
 At quia non properè inſequitur vindicta malorum,
 Nullus cordi hominũ mod⁹ eſt mala multa patrãdi,
 Nequitix internæ pleniffima pectora feruent:
 Sed centum quamquam visibus peccator aberrer,
 Et longo malefacta ferat ſua tempore inulta,
 Ipſe tamen noui ſemper iuſtumquæ bonumquæ

Eſt.

Essè pijs timuisse Deum, semperque timere.
 Non bene quippe bonum tandem feret improbus vllus,
 Tum gregis illius partem non tarda sequetur
 Pœna comes, cui vita breuis velut vmbra peribit.
 Namque hæc iacta Deum parum metuētibus est fors.
 Est nunc hoc Nihilum in terris, fuerat quoque & olim,
 Accidat vt fieri in iustis exempla quibusdam
 Qualia pro meritis ferrent grex improbus æquus
 Improbus ac rursus non tantum visitur vnus,
 Contingunt cui, quæ ius est contingere iustis.
 Dixi ergo, hoc nihil ad numeros & nomina iungam.
 Lætitiâ sic laudavi, quia scilicet ista
 Summa boni haud alia est, homo qua sub sole fruatur,
 Nihil cibis & potus, rebusque vacare iocundis:
 Atque hoc ipse sibi pro curis proque labore
 Arrogat in breuibus, numerat quos vita, diebus,
 Munere quanta Dei sub sole excrecere possit.
 Sic ego: cum toto studio me & corde dedissem,
 Scire auidus mihi quas ferret sapientia causas
 Horum quæ in terris memoravi facta (mei nam
 Nocte dieque oculi haud penitus videre quietem)
 Omnia facta Dei vidi sub sole tamen quæ
 Commemorata mihi sunt inquirere plureis
 Vidi homines, repetere tamen potuisse: neque ipsum
 Qui sibi nota ferat, sapientem posse putabo.

COLLECTIO NONA.

Ipsè equidem cuncta hæc tacitus dum corde voluto,
 Vt iusti, vt sapientes, vtque horum quoque serui
 Atque opera haud sibi quid possint addicere, non set
 Quippe Dei auxilio atque manu & virtute tenentur.
 Sed neque nouit homo cunctorum quos habet idem
 Coram se inuidiam, nec certum nouit amorem.
 Qui sciet illa igitur cunctis communia quæ sunt,
 Quas habeant causas similis cum casu siniquo
 Atque

Atque æquo atque bono, puro impuroq; neque alter
 Eueniat deuota cadit cui victima ad aras,
 Et cui nulla venit, peccatoriq; proboq; &
 Periuro eueniat sicut & iurare timenti?
 Multa videt sol hinc fieri, tamen hoc ego durum
 Censuerim, casus quod & incidat omnibus vnus:
 Vnde & corda hominum stultis prauisque referta
 Consiliis videas corruptam viuere vitam,
 Nec meliora illis affingere quos rapuit mors.
 Exceptum à mortis regno quem nouimus? aiunt.
 Quæ spes esse potest viuentibus omnibus, hæc morte
 Deicit, vt melior viuenti cetera cani sit
 Conditio, quam vel forti extinctoq; leoni.
 Nam viui memores æui breuis, vndique quærun
 Gaudia, delicias, properant & viuere: quando
 Nil superest post defunctis vitaq; bonisque,
 Quæ nec nota illis post hac neque commoda restat;
 Sola manet namque ignotos obliuio: sed nec
 Hos amor inuidia aut sequitur (periere simul quæ)
 Non demum quidquid fiet sub sole deinceps
 Tempore venturo, hos minima vel parte iuabit.
 Lætus age indulgeasq; tuis epulisq; cibusq;
 Lætitiam & cordi largis effunde lagenis:
 Et permitte Deo tua cætera quanta futura
 Qui pridem instituit, quantum sibi grataq; nouit.
 Vnge impense caput, candenteis indæ vesteis:
 Festa tibi sit cuncta dies, nec desit amica
 Iuncta tibi breuib; quos hæc dat vita diebus.
 Lætus sorte tua frutor: nec spernito partem
 Demere de solida minimam: nãque hoc tibi tantum
 Et vitæ & cuncti accepti sub sole laboris
 Contigit haud iterum repetendum, quod bone circa
 Omnia conficito quæ nunc tibi commoda possis
 Conficere vt cumulata vales: nam nulla sub orco
 Facta manet, nulla aut ratio aut sapientia, nec quicquã
 Illud scire licet, properas quod, nempe sepulchro.

Dum-

Dumque hæc dicta hominū refero, sub sole reuersus-
 Adspicio haud semper cursum velocibus esse
 Certè opportunum: robustis praelia sæpe
 Non constare, cibum sapientibus esse negatum:
 Sed neque prudentes locupletes viuere cunctos,
 Nec doctos ideo gratos quia multa sciebant:
 Omnibus his non esse datum felicibus, imo
 Accidit incurfus illis, ac temporis hora.
 Sed neque nouit homo sua tempora, pisciū vt olim
 Turba per insidias in retia trusa repente,
 Vt quoque gens auium laqueis pedicisque retenta:
 Sic genus humanum casus subitæque ruinæ
 Temporaque improuisa manent, sortesq; nocentes.
 Contrà etiam, sed magna quidem sapientia semper
 Visa mihi sub sole fuit, sic multa notavi
 Commoda & illius longè præstantia regno:
 Vrbs parua, & non illa viris populòve frequēs, quam
 Obsidet ac magnus vallo rex ambit, & hostis
 Plurimus infestat, nec spes tenet vlla salutis:
 Ecce autem inuentus sapiens vir pauper in illa
 Ignotusque suis (solennis pauperis hæc fors
 Tritaque) sed tamen hic sapiens, quem celat egestas:
 Consiliis tamen hic sapientibus eripit urbem,
 Victoremque regit dictis & cedere cogit:
 Sic equidem dixi, multum sapientia præstat
 Viribus atque viris robustis, quamlibet vsque
 Despecta & contempta iacent sapientis egeni
 Verba, quibus vulgus non æquas admouet aures,
 Cùm tamen interdum sapientis verba modeste
 Dicta audire magis præstet, quam principis altum
 Clamorem, insanis non sanus qui imperat ipse,
 Præstat item cunctis sapientia, non eget armis,
 Auertisse malum, & metuenda pericula fortis.
 Vnus peccator potis est bona perdere multa.

C O L

VT violans pretiosum vnguentum mortua musca
Innatat, & putet quoque; sic insaniam, quamuis
Parua, viro turpis sapienti, turpis honesto est.
Dextro vir sapiens, insanus corde sinistro
Vtitur; ille alacris, cuncta hic ad munia vacors.
Ite viam sæpe insanum sine corde notabis,
Ipse sua insanum sese quoque voce profatur.
Si tibi præualidi insurget, si multa potentis
Spiritus, ipse locum proprium ne deserere: namque
Maxima sæpe adeo peccata modestia sedat.
Grande malum soleo admirans sub sole videre:
Quando sponte sua, populis qui consulit, errat.
Præfecto insano quondam & loca summa tenente,
Ima quisquis eris diues tunc sede sedeto.
Iam vidi seruos equitantes currere, vidi
Magnates horum comites pedibusque terentes,
Instat seruorum, tellurem & strata viarum.
Incidet in foueam quam quisque effoderit: & quem
Maceriem turbasse iuuat, mordebit & anguis.
Quisquis saxa mouet, sudat, fentique laborem,
Et quidam findit, non expers, ligna, periclis.
Obtusum ferrum studeas nisi reddere acutum,
Viribus vtendum est magnis. Sapientia præstat
Vt res facilius longè meliusque gerantur.
Non incantatus contactus mordet vt anguis,
Sic delator aget semper, semperque nocebit.
At sapientis erit sermo gratifque iuuantique,
Insanabilia at contra sese ipsa vorabunt.
Verba insana leuis primùm pronunciat ore,
Cuius stultities mala sunt quoque & vltima verba.
Sæpe hæc insanus vel talia verba frequentat.
Nescit homo quidnã eueniet, quid postve futurum,
Tum quod erit post se extinctũ, quis nã indicet illi?
Insanos ærumna manet certissima, quorum

Mens ignara viæ optatam quæ ducat in urbem,
 Væ tibi terra, puer cuius rex, væ tibi cuius
 Magnates epulis indulgent solis ab ortu.
 Ingenuus tibi rex cui contigit, vsque beata
 Tellus, magnates cui fortes, mensa quibus fert
 Quod satis ad vitam, queis non sunt pocula curæ:
 Trabs grauis vsque, manus quam nõ fulciuit inertis
 E domini inclinat muro; vitiosa que stillant
 Tecta domus: piger hoc sensit securus & excors,
 Causa quibus tantum viuendi gaudia sunt: hi
 Lætitiam vino atque epulis celebrantque, petuntque:
 Omnia quæ argento norunt nummi que parari.
 Nec tamen occulto regem sermone sinu que
 Læseris, aut ditem intra penetralia amaris
 Arcessas dictis: cælo nam præpete penna
 Transit auis, vocem que audit, verbum que receptum
 Indicat & prodit longè grauiora que defert.

COLLECTIO VNDECIMA.

PANEM, quisquis habes, liquidas in fluminis alte
 Prætereuntis aquas ne parcito mittere, tandè que
 Hunc opportuno tibi tempore crede repertum.
 Diuide septenis, octonis diuide; nescis
 Immineant mala quæ terris, deponere tutum est.
 Cùm grauidæ implentur nubes, humore iacentem
 Fœcundant terram: sed postquam decidit arbor,
 Sic iacet, ad Boream, cadit vt, porrecta vel Austrum
 Qui timet excusans ventos, hic semina nunquam
 Mandat humo; differt alius per nubila messem.
 Vt venti non noscis iter, nec nota tumentis
 Ossa vteri tibi sunt; ita nec nouisse futura
 Facta Dei, qui cuncta facit, faciet que, valebis.
 Mane tuum semen serito, at nec vespere pigra
 Ista manus fuerit, moneo; nam gratius vtrum
 Proueniet nescis, simul an laudabis yrum que.

Dulce

Dulce oculis visus, nec quicquam optatius illis,
 Quàm puri solis radium lumenque videre:
 Attamen vt plureis annos gaudensque libensque
 Viuat homo, postquam obscuras longasque futuras
 Post vitam tenebras reminiscitur, omnia Nil sunt,
 Nunc iuuenis lætare, tuz nunc flore iuuentæ
 Cordi indulge tuo, angusti lætisque diebus
 Vtere, nec parcas oculis, iucundaque visu
 Quære volens: tamen hæc scito, tandem omnia iusto
 Iudicio censenda Dei, ac tibi cuncta luenda.
 Tu cordis compesce iram, carnisque malignæ
 Exue nequitiam: pueri iuuenisque velox, namque
 Ætas festinat decurrere, finit & in Nil.

COLLECTIO DVODECIMA.

Q Vin magis ð meminisse tui sanctique bonique
 Te iuuet authoris iuuenem, dum nõ fugit ætas,
 Dumque mali miseri que dies anni que laborum
 Ingrati nondum accedunt, quos velle negabis:
 Antè tibi, quàm Sol subeat, quàm Luna tenebras,
 Et stellæ, ac densis addantur nubibus imbres.
 Custodes domus amissis iam viribus illo
 Tempore deficient: tum robora dura virorum,
 Nutabunt, videas & opus cessare molarum,
 Exploratrices deerunt, seseque reductas
 In tenebras condent subito claudentque fenestras,
 Inque foro portæ claudentur, nec sonus intra
 Pistrinum auertet somnos & auicula voce.
 Nec tamen audieris fidibus cantuque peritas.
 Alta timent incurui ideo, subiectaque cuntes
 Strata viz metuunt, subito amygdalina floret
 Tempestiua arbor, grauis est vel parua locusta;
 Quæque cupido fuit, sese vltro consuet ipsam.
 Tendet homo in proprium, seclum stipante corona
 Circum perque forum lugentum, perque plateas.

Lentescet nimium tibi tunc argentea restis,
 Aureus & crater curret, stagnoque caducus
 Frangetur cadus, in puteum sota decidet imum;
 Pulvis in antiquæ redigetur pondera terræ,
 Spiritus authorem vsque Deum repetitus adibit.
 Est NIHIL, & NIHILI sūt omnia, NIL quoq; sūma est,
 Dixerat attento sensu quæ colligit hoc Mens.
 Idem Collector quanquam sapiens fuerat sat,
 Plura etiam semper didicit, populumque monendo
 Edocuit, verasque vias, vsūque bonorum,
 Multa quoque inscripsit conferra volumina doctis
 Exemplis; atque electi grati que repertor,
 Verba argumenti explicuit, restique decoris
 Edidit & libros veri, exposuitque legendos,
 Sunt verba & voces sapientum ceu stimuli, sunt
 Ceu clavi infixi, sunt quæ collecta per omneis,
 Instar apum, libros iunguntur, vt omnia ab vno
 Sing pastore hominum cælum terrasque regentis.
 Præter eos, tibi quos refero, fecisse cauto
 Librorum numerum, quorum sine fine modove
 Scribendi studium & labor est & cura legendi.
 Anne hoc est caro cur pallens, cur macra tabescat?
 Hic modus, hæc verbi finis, postremaque meta,
 Hactenus auditum fuerit quodcunque tibi me
 Præceptore: Deum timeas, mandataque serues
 Illius, vnus homo vt saluus viuatque beatus.
 Vnum agito hoc opus, hic finis tibi causaque vitæ.
 Nam quidquid fiet factumque euaserit, æquo
 Iure Deus iudex authoribus arrogat ipsis
 Atque bono atque malo, non rerum pondere tænum.
 Qui norit censere hominum benefacta maleque,
 Sed quoque consilio interno mentisque recessu.

F I N I S.

IN
 In quo
 bonis r
 peri ni
 litaten
 omnib
 3. Ld

A P P R O B A T I O .

IN hoc artificioſo & elaborato Carminum libro,
quod S. Romane Eccleſiæ Catholice religioni, vel
bonis moribus, vel Regiæ Maieſtati contrarium eſt, re-
peri nihil: & propter ſingularem elegantiam & vi-
liratem, dignum eſſe cenſeo ut imprimatur, & ab
omnibus legatur. Datum Antuerpiæ, anno 1592,
3. Id. Iunij.

D. Henricus Zibertus Dunghæus,
S. Theol. Doct. Canonicus Ca-
thedralis Eccleſ. B. Mariæ Virg.
Antuerpiæ, librorum Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII.

REGIS privilegio cautum est, ne quis citra
voluntatem Ioannis Moreti, Typographi
Antuerpiensis, librum cui titulus est, *Benedicti
Arie Montani Hymni & Secula*, intra sexennium
ullo modo imprimat, aut alibi impressum in
suas ditiones importet, venalemve habeat.
Qui secus faxit, confiscatione librorum, &
gravi pœna multabitur: uti latius patet in lit-
teris Datis Bruxella xvij. Junij, M. D. XCII.

Signat.

Prats.

12

Senor Sanz
Agoren

Academia de Madrid